Barbara Cleverly

1928, însoritele insule grecești, o expediție arheologică aflată în căutarea unor bogății ascunse în Mormântul lui Zeus va scoate la lumină secretele întunecate ale trecutului. Săpături printre ruinele vieții și ale morții...

MORMÂNTUL LUI ZEUS

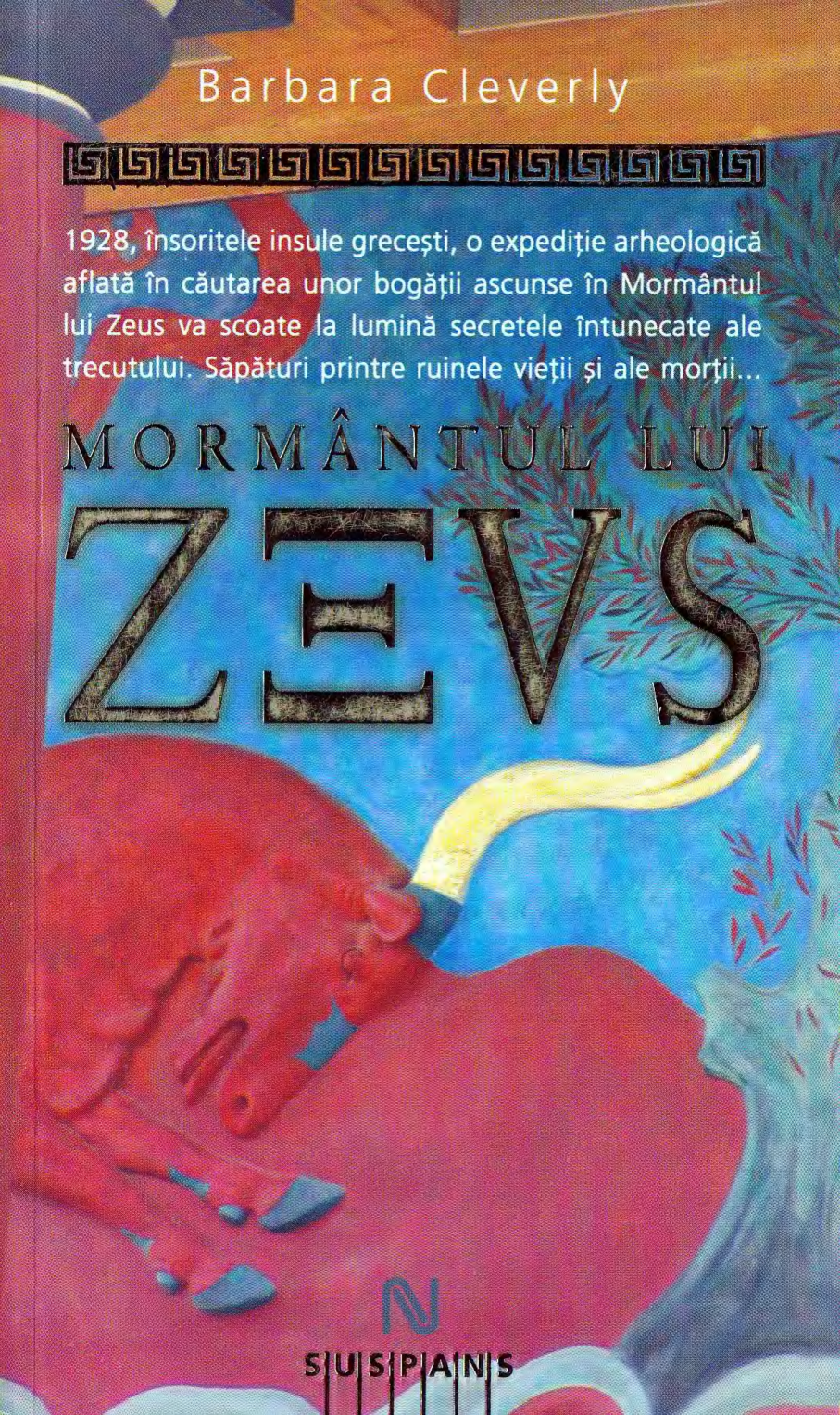

SUSPANS

BARBARA CLEVERLY (n. 1957) s-a născut în Anglia, a absolvit Durham University și a semnat numeroase romane de suspans ce se bucură de un real succes. A devenit cunoscută prin seria *Joe Sandilands*, al cărei prim volum, *The Last Kashmiri Rose*, a fost nominalizat la Premiul pentru debut al Crime Writers' Association în 2002, fiind considerat de *New York Times* cel mai bun roman de suspans al anului. Al treilea titlu al seriei, *The Damascened Blade*, i-a adus prestigiosul Premiu Ellis Peters Historical Dagger al Crime Writers' Association, în 2004. Succesul ei a fost în mod unanim recunoscut odată cu *Mormântul lui Zeus*, primul roman al seriei *Laetitia Talbot*, începute în 2007.

Barbara Cleverly

MORMÂNTUL LUI ZEVS

Traducere din limba engleză
MARIA-LUIZA SANDU

Stilizare
NICOLETA GHEMENT

NEMIRA

Coperta: Corneliu ALEXANDRESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CLEVERLY, BARBARA
Mormântul lui Zeus / Barbara Cleverly;
trad.: Maria-Luiza Sandu. - București, Nemira & Co., 2008
ISBN 978-973-143-098-0

I. Sandu, Maria-Luiza (trad.)

821.111-31=135.1

Barbara Cleverly
THE TOMB OF ZEUS
© Barbara Cleverly, 2007
This translation is published by arrangement with The Bantam Dell Publishing Group, a division of Random House, Inc.

© Editura Nemira & Co., 2008

Tehnoredactor: Emanuel BOTEZATU

Tiparul executat de Alföldi Nyomda Rt.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-973-143-098-0

La prețul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România.

Pentru Sophia și
Stella Panayiotopoulos-Cleverly

NOTA AUTORULUI

Din timpuri străvechi, călătorii care au pus piciorul pe stânca dintre cele trei continente care este Marea Insulă au căzut sub vraja ei. Au fost fermecați de frumusețea ei, de misterul și de caracterul locuitorilor ei.

Din păcate, unele națiuni au rămas acolo timp de secole, ca exploatatori și cuceritori. Dar, în ciuda anilor lungi de dominație, cretanii s-au încăpățânat să rămână ei înșiși. Sunt bucuroasă că britanicii, concetățenii mei, au călcat ușor, iubind și respectând ceea ce au văzut și chiar luptând umăr la umăr cu localnicii când vremurile au devenit grele. La numai șaisprezece ani distanță de perioada în care se petrece acțiunea acestei cărți, arheologul englez John Pendlebury și-a lăsat sabia, a pus mâna pe pușcă și a murit luptând pentru libertatea cretanilor.

Povestea mea nu e mai mult decât atât – o poveste, o ficțiune. Ea datorează multe descoperirilor primilor arheologi care au făcut săpături în Creta:

Minos Kalokairinos, sir Arthur Evans, Pendlebury și multor altora, de diferite naționalități, până în prezent. Excavările recente de pe versanții muntelui Iuktas realizate de arheologii greci J. și E. Sakellarakis au fost cu mult mai dramatice decât orice aș fi putut născoci eu.

Ca una dintre cele mai noi admiratoare, dintr-un lung șir de pasionați pentru tot ce e cretan, am citit cu un zâmbet de apreciere cuvintele unui admirator și mai vechi al cretanilor, un scoțian, William Lithgow, care a locuit pentru scurt timp în Creta, în 1609. El inventariază, cu o apreciere evidentă, produsele insulei – vinul Malmsey, portocalele, lămâile și pepenii, brânza, cele trei feluri de struguri și „ierburile medicinale" –; le-am gustat pe toate. Și ador felul în care a fost copleșit de o voioșie extaziată (poate fi aceasta scriitura unui scoțian aspru? Poate a băut o găleată din *raki*[1]-ul local?) în descrierea Candiei, așa cum era numită Creta în perioada aceea: „...grădina întregului univers – fiind unul dintre cele mai încântătoare petice de pământ, scânteia de diamant și stropul de miere din toate dulciurile."

Ei bine, ridic paharul în cinstea acestui sentiment!

[1] Rachiu aromatizat cu anason, considerat băutură națională în Turcia (n. red.).

PROLOG

CANDIA, CRETA. AUGUST 1898

Porțile mari se vedeau la orizont și erau deschise. Am ieșit de după colțul străzii, vârându-mă în mama, ținându-mă strâns de haina ei, așa cum mi se spusese. Am simțit cum a cuprins-o dintr-odată un val de neliniște. Ne îngrozise zgomotul sălbatic care venea din toate părțile, dar liniștea inexplicabilă era și mai cumplită. Tobele nu mai băteau; strigătele triumfătoare ale muezinilor încetaseră; răcnetele bărbaților, țipetele și focurile de armă au ajuns misterios la apogeu și s-au încheiat abrupt, când a bătut de amiază. Doar trosnetul caselor arzânde spărgea liniștea.

Mai aveam de mers câțiva metri, când am intrat pe aleea cu pomi. Știam că în casele mari cu fațada la stradă locuiau cei bogați – funcționarii și comercianții. Era momentul să fim îndrăznețe, să nu ne mai ascundem printre umbre. Vedeam foarte bine poarta

Khania: un grup de ieniceri care o apărau, un pluton de pușcași așezați pe poziții de-a lungul parapeților, iar dincolo de ei, fermecându-mi privirea, un miraj, licărirea povârnișurilor argintii acoperite cu măslini. Mi-am imaginat că pot mirosi cimbrul de pe dealul încins și că văd urma în zigzag făcută de catârul care urca spre sat. Spre siguranță.

Măgarul mort și călărețul lui fără suflare m-au tulburat. Am călcat cu papucul într-o baltă de sânge și bucăți de carne și am scâncit. Văzusem priveliști mai înfiorătoare în acea dimineață și rămăsesem tăcută, dar sângele închegat, lipicios, roiurile de muște și faptul că nu știam dacă sângele care îmi pătase tivul rochiei era al bărbatului sau al animalului m-au făcut să strig. Țipătul meu slab de surprindere și groază a fost auzit imediat. Doi soldați turci s-au năpustit pe ușa unei case somptuoase, îndesându-și în buzunare lanțuri și coliere din aur. S-au oprit în fața noastră, blocându-ne drumul. Nu erau localnici, mi-am spus. Bărbați duri, cu fețele ciupite de vărsat. Membri ai trupelor de rezervă de abia aduse de la Istanbul. Cel mai probabil albanezi.

Unul dintre ei a apucat pumnalul pe care îl ținea între dinți pentru a o întreba pe mama într-o turcă rudimentară:

– Unde ți-e bărbatul? Și unde credeți că mergeți?

Mama i-a răspuns cu ochii plecați, chiar dacă erau ascunși de vălul pe care-l purta:

– Domnule, eu și fetița mea eram în drum spre baia publică.

Bărbații au scos niște sunete răgușite, batjocoritoare.

– Ei bine, așa sunt turcoaicele! Aici are loc o revoltă sângeroasă, dar ele nu vor să piardă baia săptămânală!

– De două ori pe săptămână, dacă nu vă supărați! a spus mama cu umor, iar ei au râs din nou.

– Dar nu ne-ai răspuns – unde ți-e bărbatul?

– Bărbatul meu e mort. A fost omorât în cartierul grecesc. Mama a arătat cu mâna drumul pe care venisem, răspândind odată cu mișcarea mânecii un parfum de mosc. Săptămâna trecută. Era inspector financiar. Ghiaurii – blestemați fie toți grecii! – i-au tăiat gâtul. Însuși pașa a venit să-mi spună. I-am căutat rămășițele în fiecare zi. Iar acum trebuie să-mi îndepărtez de pe trup murdăria necredincioșilor.

Nu o mai auzisem până atunci pe mama mințind și dintr-odată erau opt minciuni, una după alta, toate spuse cu deplină convingere. Nu fusesem niciodată mai mândră de ea. I-am sărit în ajutor, cutremurându-mă și smiorcăindu-mă cu jale, mototolind tivul pătat de sânge.

– Ei bine, azi nu aveți noroc. Baia nu e deschisă.

– Fochiștii nu încarcă cuptoarele, a spus cu viclenie al doilea.

Primul bărbat a râs zgomotos din gât, de parcă însoțitorul lui ar fi făcut o glumă.

– De fapt nu le încarcă, ci le... alimentează cu combustibil! I-am aruncat în ele!

Mama m-a strâns cu putere de mână. Dar vocea nu a trădat nici o urmă de neliniște când le-a răspuns.

– O întrebuințare bună în ceea ce-i privește. Mă aștept să ardă bine cu atâta ulei pe care-l consumă.

Au râs în hohote.

– Doamnă, ascultă-mă: întoarce-te acasă pe drumul cel mai scurt și baricadează-te. Situația se va înrăutăți.

Mama le-a mulțumit supusă celor doi bărbați nesuferiți pentru sfatul lor, iar ei, uitând instantaneu de noi, s-au întors la furturile lor. În timp ce noi ezitam, pregătindu-ne să ne întoarcem, am văzut cum porțile încep să se închidă încet și am auzit zăngănitul lor când s-au unit. Poarta Khania nu mai fusese închisă la prânz până atunci. Noi și alte mii de persoane eram blocate într-un oraș de nebuni cu ochii roșii care mânuiau iatagane, pumnale și puști. Bărbații care scoteau mărunțaiele unui măgar al cărui proprietar nu era de aceeași religie cu ei n-ar ezita să ucidă o fetiță și pe mama ei.

Am ajuns tefere la casa verilor noștri, mergând cu nepăsare pe străduțe. Fără să ne ascundem sau să ne furișăm! Ținând coșul pe braț, mama părea că se duce la piață, o imagine familiară, deloc îngrijorătoare și care nu atrăgea atenția.

Ne-am înăbușit teama, după ce am bătut cu putere în ușă, înainte ca cineva să vină să ne deschidă. Nu-i

cunoșteam pe acești veri atât de bine – mai stătuserăm la ei doar când luasem parte la înmormântarea străbunicului meu. Ne făcea tuturor la fel de multă plăcere să fim nevoiți să stăm în casa lor din cartierul grecesc în timp ce moartea și distrugerea veneau din toate părțile. În cele din urmă, tata a fost cel care ne-a auzit și ne-a deschis ușa. Ne-a îmbrățișat, bucuros să ne revadă, dezolat însă din cauza încercării noastre eșuate de a fugi din oraș.

– E mai grav decât am presupus noi, i-a spus mama. N-ar fi trebuit să ne trimiți! Nu e nici un loc sigur. Străzile sunt pline de soldați nebuni, care jefuiesc și omoară. Musulmani, creștini, nu mai contează. Cu toții mor. Nu e nimeni la conducere. Nu trebuie să ne amestecăm în asta. Dacă se întâmplă ce e mai rău, iar dușmanul intră pe ușă, trebuie să ne ucizi pe amândouă. Am văzut de ce sunt în stare.

Am privit chipul fioros al tatălui meu și mâinile lui măslinii puternice care nu stăteau niciodată locului și care nu se aflau niciodată prea departe de mânerul din argint al pumnalului de la cingătoare. Pușca lui veche era rezemată de cadrul ușii, încărcată și pregătită. Tata nu era un bărbat care să stea deoparte. Acum, că trebuia să-și apere soția și copilul de zece ani, nici nu lua în calcul fuga. S-ar întoarce și ar lupta. Și tot ce-mi doream eu în acel moment era să-mi dau jos fustele care mă strângeau, să pun mâna pe un pistol și să mă alătur lui.

Au trecut încă două zile și am supraviețuit. Din când în când, tata făcea incursiuni pe stradă, mai mult noaptea, determinate, așa cum mi se părea mie, de misterioase bătăi ușoare în ușă. Se întorcea gâfâind, cu privirea agitată și își ștergea lama cu o cârpă pe care i-o dădea mama. Apa din butoi scădea și ajunsesem la ultimele fărâme din pâinea de orz. Simțeam mirosul de fum; auzeam împușcături și țipete. Odată, tata a cerut să se facă liniște în timp ce asculta prin ușa întredeschisă.

– Tată, ce auzi?

– Goarne. Ordine într-o limbă străină.

Nu zâmbea. Nu era liniștit. Nu încă. A rămas de pază.

După o oră, s-a auzit o izbitură în ușă și cineva l-a strigat pe tata. În prag stătea unul dintre verii lui, plin de sânge, cu respirația tăiată. Nu încerca să intre.

– Vino! Acum! Avem nevoie de ajutorul tău, l-a îndemnat pe tata. L-au arestat pe Suleiman. Pe unchiul tău Suleiman. O să-l execute dacă cineva nu vorbește în numele lui. Ești un om al legii – vino și fă ceva! Vorbești greacă, turcă, italiană... o să-i faci cumva să înțeleagă. Lasă-ți armele, omule! Te vor omorî pe loc de îndată ce te vor vedea apărând ca un palicar[1]!

– O clipă! Tata și-a scos cuțitul de la cingătoare și mi l-a dat mie, după care mi-a întins pistolul lui vechi.

---

[1] Voluntar grec în războiul pentru independență al Greciei din 1821 (n. tr.).

Astea au fost ale bunicului tău. Dacă va fi vreodată nevoie, încrede-te mai degrabă în cuțit decât în pistol. Să nu te prindă vie, mi-a spus, mângâindu-mă pe cap. A sărutat-o pe mama și a plecat cu vărul lui.

Nu l-am mai văzut niciodată pe tata.

Știu că mama l-a mai văzut o singură dată, dar nu mi-a vorbit niciodată despre asta.

1

HERAKLION, CRETA. MARTIE 1928

– Domnişoară Talbot! Aşteptaţi!

Laetitia Talbot s-a clătinat. Nu a privit înapoi ca să vadă cine o striga. O răsucire bruscă a capului i-ar fi agravat răul de mare care o chinuia; ar fi făcut-o să-şi piardă echilibrul pe puntea alunecoasă – ba chiar i-ar fi putut provoca ulterior o durere violentă de stomac, cu acele încercări nereuşite de a voma care o torturaseră mai bine de şase ore.

Apoi, cu tot disconfortul pe care îl simţea, i s-a strecurat în minte un gând confuz, şi anume că nu cunoştea pe nimeni pe feribot. Singurul bărbat de pe navă care ştia de prezenţa ei era căpitanul grec, dar era puţin probabil să urmărească un pasager, ocupat cum era să conducă barca prin acea neaşteptată furtună. S-a corectat: „Furtună sălbatică de martie." S-a corectat din nou: „O furtună grecească dezlănţuită" stârnită

personal de Poseidon cu tridentul lui dezgustător din care atârnau alge de mare. Deci, cine ar fi putut-o striga pe nume cu atâta siguranță? Nu observase oare vreo cunoștință, în plimbările ei pe punte? S-a cutremurat gândindu-se la modul în care va arăta sfârșitul conversației care ar putea urma dacă s-ar întoarce: „...Acum trei veri... la balul de ieșire în societate al lui Binkie... cu siguranță îți amintești? Ai fost la Atena? Dar de ce? Ce Dumnezeu ai putut face acolo, Letty?"

– Laetitia Talbot?

Vocea englezească s-a auzit din nou. Mai puțin hotărâtă. Mai nesigură. Dar mai aproape.

Letty a oftat și a rămas nemișcată, strângând bara metalică a acoperitoarei unei bărci de salvare și a așteptat ca urmăritorul ei să ajungă la același nivel cu ea. După câteva clipe, o mână i-a apucat cu putere brațul liber și l-a strâns lângă al lui. În împrejurări normale, acel gest ar fi fost de o intimitate de neiertat, iar Letty s-ar fi retras cu un comentariu tăios, numai că normalitatea, așa cum descoperise, nu prea exista pe feriboturi. Și-a dat seama că se bucura de sprijinul neașteptat, iar atingerea hainei scoțiene din tweed aspru era liniștitoare.

Străinul i-a întins cartea pe care o avusese cu ea pe punte în acea dimineață, în încercarea inutilă de a-și distrage atenția de la ororile călătoriei spre Creta.

– Ați scăpat-o într-o băltoacă, a spus el, cu ochii mijiți din cauza vântului, arătându-și dinții albi

strălucitori într-un zâmbet prietenos. Dumnezeule mare! Bărbatului părea să-i placă furtuna. Părul ud îi era lipit de cap și apa sărată îi picura de pe nas, bărbie și sprâncene, dar, dacă nu ar fi fost condițiile meteo nefavorabile, a hotărât Letty, nobilitatea trăsăturilor proeminente ale acestui tânăr ar fi fost diminuată.

S-a concentrat amețită asupra exemplarului ei deteriorat din *Persuasiune*.

– Îmi cer iertare, a reușit ea să spună politicos printre dinții încleștați, dar nu cred că ne cunoaștem.

– Aveți perfectă dreptate. Nu ne-am întâlnit niciodată, a recunoscut el vesel.

– Atunci cum...?

– Am deschis cartea și am citit numele de pe prima pagină. Așa că – dacă nu ați furat-o, sunteți Laetitia Talbot care a primit cartea ca premiu pentru... cum scria?... A răsfoit volumul și a citit cu un ton profesoral: „Premiul pentru bună purtare – eleva care a progresat cel mai mult", de la Academia Cambridge pentru fete, în 1919. „Care a progresat cel mai mult", nu-i așa? Cineva ar putea merge mai departe, speculând cu privire la situația mai puțin perfectă care a precedat progresul. Așadar, domnișoară Talbot, iertați-mă pentru ce voi spune, dar am senzația că știu cine sunteți!

I-a strâns din nou brațul, înainte ca ea să protesteze.

– O fetiță vioaie, dar romantică în același timp, care s-a maturizat suficient pentru a deveni o cititoare

înfocată a celor mai mature lucrări ale minunatei Jane – judec după colțurile îndoite ale cărții. Un volum restituit acum, de necitit în apele din Creta. Sper că îl vei refuza cu un simplu gest și îmi vei spune că îl pot păstra. De fapt, nu am citit *Persuasiune* și am auzit atâtea lucruri frumoase...

Amuzată de formalitatea tachinării și încântată de izbitoarea lui frumusețe, Letty a zâmbit pentru prima oară în acea zi foarte lungă.

– Poți să o păstrezi... domnule... ăăă... Uite – să considerăm că ni s-a făcut cunoștință de către agenția de ghicitoare a domnișoarei Austen?

– Minunat! Cred că ar fi amuzată. Și exact asta voi spune dacă va întreba cineva. Mă numesc Charles St George Russell. Tatăl meu este Theodore Russell. În prezent rezident în Heraklion.

Surpriza care i s-a citit pe chip la auzul acestor cuvinte și la recunoașterea numelui său l-a încântat.

– Da, Laetitia, *acel* Russell. Și bănuiesc că ești domnișoara Talbot care va fi oaspetele nostru la vila Europa... dacă vom mai ajunge în port...

– Doamne! Îmi pare bine de cunoștință. Vă rog să mă scuzați pentru că tremur – nu am mai întâlnit un sfânt până acum.

– Prietenii îmi spun George, a răspuns calm. M-am născut pe 23 aprilie, așa că – normal – am fost numit după sfântul patron al ciobanilor cretani. Dar vă așteptam abia săptămâna viitoare, domnișoară

Talbot, nu-i așa? Am înțeles greșit? Ascultă – mă pregătesc să descarc cel mai spectaculos automobil. A călătorit de la Paris, via Marsilia, la Atena și, când vom ajunge, va trebui să petrec câteva ore bune țipând la manipulanții macaralei care îl vor legăna într-o plasă până la docuri. Ești bine-venită să mă aștepți în timp ce fac acest lucru și, presupunând că îl pot porni, voi fi încântat să te conduc la vilă cu pompă și alai. S-a gândit un pic la ea, care era udă leoarcă. Uite – bunul-simț și politețea mă îndeamnă să-ți recomand să-mi refuzi sugestia nesăbuită și să-mi permiți să te conduc la un taxi. Acum, orașul se mândrește cu taxiuri.

Letty și-a cântărit rapid opțiunile.

– Voi fi foarte bucuroasă să-ți accept oferta de a mă conduce până la vilă. De fapt, voi sta pe aproape cu o șurubelniță, în timp ce vei încerca să pornești automobilul. Am o pereche de mâini destul de folositoare, a spus, arătându-i-le, ude și tremurând de frig, pentru inspecție. Ah, Doamne! Nu e deloc impresionant! Nu mi-aș putea lega nici șireturile cu mâinile astea! Vremea era atât de frumoasă în Atena – caldă, însorită, liniștită... abia așteptam să ajung în Creta! I-am telegrafiat tatălui tău, spunându-i de schimbarea de planuri și am luat primul feribot din acest sezon. Cred că până și foarte precautul bătrân Iason ar fi considerat că e sigur să se aventureze în larg în ultima săptămână din martie, cu sau fără argonauții lui. Și,

destul de evident, tu nu te-ai sinchisit de urgia lui Poseidon, domnule Russell... George.

– O să descoperi că nimic nu este previzibil în partea asta a lumii. Presupun că este pentru prima oară când te aventurezi pe marea Egee, Laetitia. Aşa e? Ei bine, primul lucru pe care trebuie să-l ştii este că acele vederi colorate pe care le cumperi din Atena sunt destul de înşelătoare. Nu e vorba mereu de un cer albastru incredibil deasupra unei mări calme, de peruzea, plină de sirene...

Îl remarcase pe George Russell înainte. De când se îmbarcase, îi atrăsese atenţia de nenumărate ori. Mai înalt decât ea cu mai bine de un cap, avea – remarcabil – aceeaşi culoare a feţei ca a ei: un ten deschis, bronzat de soarele mediteranean, ochi întunecaţi şi păr blond, lung. Mai devreme cochetase chiar cu ideea de a se apropia de el lângă balustradă, în speranţa că cineva i-ar fi luat drept frate şi soră şi că astfel ar fi râs, totul având drept rezultat prezentările de rigoare. Sub soarele grecesc ar fi putut înflori o prietenie, care ar fi strălucit deasupra unei mări întunecate, gândise ea destul de bizar.

Totuşi, nu îşi urmase impulsul nici măcar o dată, mulţumindu-se în schimb să-l admire de la distanţă, ruşinată să-i întâlnească privirea, uitându-se pe lângă el cu acea căutătură ciudată şi piezişă pe care i-o aruncase statuii nude a zeului mării pe care o admirase pe furiş în muzeul din Atena. Iar acum, datorită unei

cărți aruncate, iată că era acolo, ținându-l de braț și sporovăind în tihnă cu acea figură eroică. Își dorea să fi fost îmbrăcată mai bine. În costumul ei, din a cărui haină de motociclist, aruncată peste cămașă și pantaloni, picura apa, cu siguranță nu prezenta o imagine fermecătoare. Era conștientă de tenișii ei îmbibați cu apă și, mai mult decât atât, de umezeala care pătrundea cu repeziciune în vechea cască din piele a fratelui ei care se bălăbănea cu o nonșalanță lipsită de eleganță, picurându-i apă pe ceafă.

George Russell trebuie să fi bănuit la ce se gândea sau poate că i-a observat mișcarea involuntară a mâinii către cască.

– Îți vine foarte bine! a asigurat-o el. Te-am luat drept o creatură din acelea cu un cap rotund lucitor și ochi enormi... chiar arăți ca o focă udă.

– Dar de fapt mustața zbârlită a fost cea care te-a impresionat cu adevărat, nu-i așa?

Au râs, iar ea i-a permis s-o conducă la proră. Acolo el s-a încordat, cu nasul în vânt, căutând cu nerăbdare insula, pe măsură ce feribotul își croia drum prin valurile în continuare agitate.

– Aa! Vântul își schimbă direcția... nu vom avea probleme să ajungem în port, a spus el. Și iată Laetitia – casa ta pentru următoarea perioadă.

Letty a privit absentă, fără să poată spune ceva, amuțită de frumusețea sălbatică a scenei, dorindu-și să fi putut picta. Ar fi fost nevoie de un

Turner[1], a hotărât ea, pentru a imortaliza pe pânză calitatea nepământeană a luminii care cădea oblic, străpungând norii de furtună care acum se spulberau zdrenţuiţi în faţa vântului; pentru a alege exact culorile care să reflecteze îmbinarea de mare, cer şi apă: purpuriu, alb-verzui, gri-metalic şi argintiu-strălucitor. În depărtare, dincolo de îngrămădeala din portul veneţian, adăugând la caleidoscop şi uscatul, se întindea un şir de munţi, cu piscurile încă acoperite de zăpadă, reţinând razele soarelui şi reflectând o lumină albă ca aripile lebedelor.

Au continuat să privească într-o tăcere prietenească, neîncercând să comenteze nici măcar printr-o exclamaţie priveliştea generoasă. Când Laetitia şi-a regăsit vocea, s-a simţit ruşinată auzind tonul plat, de ghid de călătorie, al comentariului pe care l-a făcut.

– Suntem mai aproape decât m-am aşteptat, a spus. Acum pot să disting clar Heraklion.

– Heraklion? A, da. Iartă-mă. Întotdeauna mă gândesc la el după vechiul nume. Candia.

Laetitia s-a simţit pusă la punct şi, într-un mod ciudat, exclusă din legătura lui strânsă cu vechiul port.

– O să vezi că oraşul e foarte străin, a continuat el. Prin asta vreau să spun că e foarte puţin grecesc.

---

[1] Joseph Mallord William Turner (1775–1851), pictor şi gravor britanic a cărui prelucrare a luminii, culorii şi spaţiului i-a influenţat pe impresioniştii francezi (n. tr.).

Poartă amprenta secolelor de cuceritori – veneţieni... turci... Acolo e fortăreaţa care păzeşte intrarea în port. Feribotul trebuie să meargă un pic mai departe, dincolo de port – e prea mic pentru a putea prelua vase mari. Iar acele structuri înalte arcuite, chiar dincolo de docurile interioare, le vezi?... Arsenalul veneţian. Bazinul portuar.

Ea a privit într-acolo, admirând pâlcul de case albe cu acoperişuri roşii, înghesuite într-o dezordine pitorească în interiorul fortificaţiilor. Dar privirea îi era atrasă dincolo de ele, de o formă care se contura între oraş şi un şir de munţi mai îndepărtaţi şi mai înalţi.

– George, spune-mi, ce este acela – deal sau munte? Cel de acolo, cu forma aceea extraordinară? l-a întrebat, indicându-i locul.

– A! Acela este muntele Iuktas. Muntele sacru al lui Zeus, regele zeilor. Ştii, s-a născut aici, în Creta. Într-o peşteră pe muntele Dicte. Trebuie să mergem să-l vizitezi. Ştii să călăreşti pe măgar?

Letty a zâmbit auzindu-l vorbind atât de familiar despre zeitatea care era clar că se afla pe lista lui de vizite, fiind o cunoştinţă apreciată.

– Acum menţine-ţi privirea fixată pe vechiul Iuktas, a continuat el. Vreau să-ţi întorci capul încet într-o parte, Laetitia... Nu, aşa... Şi-a dus uşor mâna sub bărbia ei. Uită-te din nou la forma muntelui şi spune-mi ce vezi. Iată şi soarele, exact la momentul potrivit! Este minunat luminat din spate! *Trebuie* să-l vezi!

Lui Letty i s-a tăiat respirația.

– Da, îl văd! Văd o siluetă. Conturul unui om... sau este un zeu? Uite – stă culcat... cu capul acolo. A râs încântată. Are o barbă foarte lungă... ca a unui războinic aheu!

George Russell a zâmbit și a dat din cap.

– Desigur, așa cum ai ghicit, este însuși Zeus. Întins pe o lespede din marmură, poate? Mort, în orice caz. Se spune că mormântul lui se află undeva la baza muntelui.

– Mormântul? George, ce vrei să spui? Zeus este un zeu, iar zeii sunt nemuritori!

– Dacă se nasc, cu siguranță pot muri. S-a înfiorat și și-a ridicat gulerul hainei. Pământul pe care vei călca, Laetitia Talbot, este frumos, dar îmbibat de sânge. În Creta, până și zeii pot muri.

2

Începea să se întunece și lămpi cu ulei se aprindeau în case, în timp ce ei își continuau drumul, luminându-l cu farurile, claxonând și împrăștiind din calea lor oamenii panicați și animalele.

– Presupun că nu au mai văzut un Bugatti sport cu două locuri, a strigat Letty, ca să acopere zgomotul motorului. Trebuie să mărturisesc acum că nici eu nu am mai văzut. Și cu siguranță nu am mers niciodată cu o asemenea mașină.

– Serios? Dar păreai că te pricepi la motor!

– Cred că toate sunt cam la fel. Se pare că toate carburatoarele se umplu la fel. Fii atent, următoarea porțiune pare destul de îngustă... ești sigur că putem merge pe acolo?

– Cunosc aceste ulițe centimetru cu centimetru. Au fost construite astfel încât doi catâri încărcați să aibă suficient loc să treacă unul pe lângă altul. Am ales cea mai mică și mai solidă mașină pe care am găsit-o. Putem să ne strecurăm. Mii de draci! Aia nu era acolo ultima dată! Scuză-mă o clipă.

Lăsând mașina pornită, George Russell a sărit din ea și și-a cerut iertare într-o greacă fluentă femeii zbârcite căreia îi doborâse grămada de portocale, le-a pus la loc și i-a dat câteva monede. A mai zăbovit schimbând câteva noutăți, i-a spus ceva care a făcut-o să se amuze și să chicotească, apoi i-a făcut curte pisicii ei roșcate care venise să i se încolăcească de glezne. Cu toată nerăbdarea de a pleca, Laetitia a observat că femeia, îmbrăcată în negru din cap până-n picioare, i-a zâmbit, de parcă îi făcuse un mare bine, iar când și-a întors capul după ce au pornit iarăși la drum, a văzut-o, încă zâmbitoare, cum a făcut un semn de binecuvântare în urma lui George.

– Poftim, Laetitia, a spus el, aruncându-i în poală o portocală mare. Prima pentru tine! Tocmai a început culesul de portocale și de lămâi.

– Nu am mai văzut până acum o portocală cu frunze, proaspăt culeasă din pom! a exclamat ea, încântată de modestul cadou. Şi-a vârât unghiile în coaja groasă şi a inhalat uleiurile parfumate care ţâşneau din ea. Delicioasă! O s-o mănânc la micul dejun!

– Micul dejun! Nu ştiu cu ce ai fost obişnuită în Atena, dar nu te aştepţi la festinul tipic britanic, nu-i aşa? Tata se mândreşte că duce o viaţă cretană. Are şi un bucătar cretan. La vila Europa, micul dejun este frugal. Constă din iaurt de casă, pâine delicioasă, fructe, desigur, iar cafeaua va fi bună, îţi promit. Acesta e un obicei la care tata nu va renunţa aşa uşor. Mai avem câţiva metri. Este casa aceea mare de după colţ.

Au intrat pe o stradă largă, mărginită de case spaţioase cu o arhitectură veneţiană, simetria lor fiind pe ici, pe colo scoasă în evidenţă de mici pieţe şi triunghiuri de verdeaţă.

– Fără îndoială, un bulevard! Letty a citit indicatorul: *Odhos Avgoustou ikosi pende*. Am spus bine? Este strada 25 August, nu-i aşa? O, Dumnezeule! Am o presimţire rea în legătură cu o stradă care e numită după o dată. De obicei înseamnă o nenorocire pentru cineva.

– Ai dreptate. Într-adevăr, aici a fost vărsare de sânge. Numele întreg al străzii este „Martirii din 25 August". Mă tem că în acest caz a fost vorba de câte un mic dezastru peste tot, iar martirii au fost un grup

eterogen. Dar a fost vorba de un dezastru care s-a dovedit a fi fost crucial pentru *mine!* Acum treizeci de ani, sau cam așa ceva, băștinașii cretani – creștini – au fost îndemnați (cu ajutorul marilor puteri) să se lepede de jugul turcesc. Turcii îi depășeau numeric pe cretanii din oraș, raportul era de nouă la unu, așa că a fost vorba de o poveste tristă de o singură parte. La data despre care vorbim, un detașament de soldați britanici escorta oficiali cretani de-a lungul acestei străzi, către port. Au fost prinși într-o ambuscadă organizată de o gloată de turci. A urmat o revoltă înfiorătoare, în care au murit sute de cretani, șaptesprezece soldați britanici și nefericitul consul al Marii Britanii.

– O, nu! Nu prea aș vrea să știu ce s-a întâmplat după.

– Ar cam trebui! A zâmbit. Ce fac întotdeauna britanicii când suferă o înfrângere? Implică în luptă o canonieră! Mă rog, de fapt a fost vorba despre o mică flotă. Primul lucru pe care l-au făcut a fost să captureze căpeteniile răscoalei și au spânzurat în mod simbolic șaptesprezece dintre ei. După care au curățat țara de trupele turcești cât ai spune pește! Iar acela a fost începutul sfârșitului celor două sute treizeci de ani de ocupație turcă în Creta. Dar și începutul – deși la vremea aceea nu știa acest lucru – unei importante perioade din viața unui tânăr ofițer de marină britanic de la bordul acelei canoniere. Aici povestea capătă semnificații pentru mine. Numele ofițerului era

Theodore Russell. Tatăl meu. După ce tot acel tumult s-a potolit, a obținut o permisie pe insulă și s-a îndrăgostit de ea. Avea să se îndrăgostească însă și de fiica unui arheolog german care lucra aici.

– A! Mama ta? a întrebat Letty, intuind o poveste de dragoste.

– Da, așa este. Familia mamei mele era bine instalată în Orientul Mijlociu – o aristocrație arheologică, ai putea spune! Chiar cred că mama s-a născut într-un șanț, cu o mistrie de argint în gură! Oricum, rezultatul a fost că tata a hotărât că acea fată și această lume erau pentru el. Și, imediat ce a putut, s-a căsătorit cu Ilse a lui. Deși la vremea aceea ea era logodită cu altcineva. Tatăl meu este un bărbat foarte hotărât, o să vezi! Nu e genul care să lase o inconveniență ca aceea a unui logodnic prestabilit să-i stea în cale!

– Ce romantic! a spus Letty. Abia aștept s-o cunosc pe mama ta.

– Mă tem că nu se poate. Vocea lui George și-a pierdut căldura. E moartă. A plecat în Germania în 1914 să-și viziteze familia și nu s-a mai întors. Nu dădea atenție climatului politic al vremii – „Germanii și britanicii sunt veri, dragul meu", îmi amintesc că-mi spunea. „Nu se va ajunge niciodată la război. Niciodată!" Tata era îngrijorat și, după cum s-a dovedit, a avut dreptate. A murit în Europa. Nu în luptă – un feribot s-a răsturnat, iar ea s-a înecat. Tata a fost distrus. Și eu la fel. Aveam doisprezece ani. Mi-o amintesc bine.

– Semeni cu ea? a întrebat Letty încetişor.

– Da. O să vezi că tata are un ten măsliniu – adesea este luat drept cretan, lucru care îl încântă nespus pe bătrânul ştrengar! După o pauză a continuat. Dar să nu crezi că eşti pe cale de a ateriza în cuibul unui vultur în care sunt numai bandiţi – vei fi întâmpinată de mama mea vitregă, Phoebe. I-a aruncat lui Letty o privire meditativă, după care s-a hotărât. O să vă înţelegeţi bine. Nu e cu mult mai în vârstă decât tine. O fătucă plină de viaţă! Trebuia să fie aşa, ca să ţină pasul cu tata! Îl face foarte fericit. O, ar trebui să te pun la curent şi cu ceilalţi rezidenţi, a adăugat el, încetinind maşina în faţa unui şir de măgari. Mai sunt trei. Toţi bărbaţi. Cei doi mai tineri sunt studenţi la arheologie şi frecventează Şcoala Britanică din Atena. Ciudatul mai în vârstă este arhitect.

– Un arhitect? Ce naiba face un arhitect în Creta?

– E mare nevoie de ei! Fiecare excavare speră să obţină unul! Arthur Evans a dat tonul. O să vezi că săpatul nu înseamnă numai nişte gropi în pământ. *Reconstrucţia* – despre asta este vorba! Cu două sau trei etaje adesea susţinute de piloni, şiruri de trepte şi kilometri de coridoare cărora să le găseşti un sens în aceste palate antice, ai nevoie de ochiul unui arhitect ca să te îndrume. Şi s-ar părea că palatele răsar peste tot! „Insula celor o sută de oraşe", după cum a numit-o Homer, se dovedeşte a fi exact aşa! Aici lucrează mai multe echipe de excavaţii de diferite

naționalități, care se iau la întrecere unele cu altele pentru a-l revela lumii pe următorul Knossos. Deci, dacă ai la dispoziție un arhitect cu o bună abilitate la desen care te va ajuta să-l tipărești înaintea competitorilor, ai un avantaj decisiv. Iar cel pe care tatăl meu îl are în prezent sub îndrumare este excelent. Acești băieți pot face schițe pornind de la descoperirile scoase la iveală de hârleț, pentru a-ți indica cum arăta palatul în perioada lui de înflorire maximă și pot chiar să supravegheze reconstrucția. Mi-au spus că e esențial și pentru *conservare*. Nu sunt arheolog, dar le-am văzut fețele chinuite când tronurile din ghips și pilonii din lemn pe care le-au scos la suprafață și le-au expus elementelor naturii cu atâta degajare veselă au putrezit și s-au dezintegrat din cauza vremii umede și urâte pe care o avem aici iarna. A zâmbit îngăduitor și nepăsător în același timp. Stâlpi din oțel au fost transportați cu vaporul din Sheffield și modernul și vigurosul beton armat a luat locul structurilor originare minoice fărâmițate. Și ce noroc chior – sunt sigur că vei fi de acord cu mine când vei vedea palatul din Knossos – că arhitectul antic pe care l-a angajat regele Minos s-a dovedit a fi pe aceeași lungime de undă cu confrații lui de peste treizeci de secole! Sper că îți place sângele de bou?!

– Sângele de bou?

– Culoarea. Maro-roșiatic închis, preferată de restauratorii palatelor de aici.

Exista ceva în tonul lui pe care ea nu-l putea caracteriza exact. Era amuzat, fără îndoială, dar, și-a spus ea, acel amuzament era un paravan în fața discreditării. Letty și-a reprimat zâmbetul. Majoritatea tinerilor pe care îi cunoștea simulau atitudinea aceea de nepăsare. Era plictisitoare și, pusă față în față cu sila masculină amorțită de viață, răspunsul lui Letty era întotdeauna aspru. Dacă există dovezi ale autenticității – și cea mai mică pată de vopsea antică pe un stâlp m-ar convinge –, atunci o voi aproba și iubi, a spus ea vioaie.

George a rânjit și a oprit în fața unei impozante fațade venețiene. Casa cu trei etaje avea balcoane din fier forjat la ferestrele lungi, iar un rând dublu de trepte din marmură ducea la o ușă flancată de lambriuri sculptate în piatră. Letty a privit în sus impresionată.

– Sculpturile reprezintă lei, ca aceia de la San Marco, a spus el urmărindu-i privirea. Ei bine, Laetitia, ce părere ai?

– Cred că asta nu este o *vilă*, a răspuns ea. Este frumoasă... foarte atrăgătoare... și este mai mult o elegantă casă de oraș. De unde vin toate prostiile astea cu „vila"?

El părea amuzat de comentariul ei.

– Ai dreptate, desigur – casa chiar are un nume italian mai impresionant și mai autentic. Dar toată lumea din Creta știe că tatăl meu s-a considerat întotdeauna rivalul lui sir Arthur Evans și un pretendent la

poziția bătrânului de maestru al lumii arheologice cretane. Bătrânul Arthur se stabilise de mult pe această insulă, fiind gazda agreabilă a înaltei societăți rătăcite și cosmopolite, în casa pe care și-a construit-o la țară, cu vedere spre Knossos...

– Vila Ariadna? A, încep să înțeleg!

– ...și în mod inevitabil, când tata s-a stabilit și el aici sus, un glumeț – dacă mă gândesc mai bine, s-ar putea să fi fost chiar tata! – i-a spus Vila Europa.

– Europa fiind bunica Ariadnei!

– Stabilind astfel, răutăcios, un precedent. Și făcându-l pe sir Arthur să pară ca un constructor parvenit de vile din Wimbledon. Ei bine, numele a rămas. Vila Europa ilustrează perfect stilul pirateresc al tatălui meu... Ești pregătită?

S-a auzit sunetul energic al claxonului de la Bugatti, dar poarta impresionantă se deschidea deja larg.

O femeie blondă și zveltă purtând un capot lung până la glezne a coborât în fugă scările pentru a-i întâmpina. Strigând și gângurind emoționată, l-a sărutat pe George pe ambii obraji, apoi s-a întors imediat ca să-i deschidă portiera lui Letty, neașteptând să-i fie prezentată. Oasele mâinii care i-a fost întinsă lui Letty erau la fel de ușoare ca ale unei pisicuțe. Letty abia dacă a îndrăznit s-o strângă ușor.

– O, e minunat! Cei doi porumbei ai noștri într-un Bugatti! Eu sunt Phoebe, mama vitregă a lui George. Și-a amintit să-ți spună despre asta, Laetitia?

O, bine! Uită câteodată, iar oamenii sunt lăsați să se întrebe cine sunt eu. Vocea femeii era caldă și guturală; cuvintele erau rostite cu emoție. Suntem încântați că v-ați cunoscut pe feribot. Cât de practic! I-am fi telegrafiat lui George să te însoțească, dar nu am avut timp pentru asta înainte ca vaporul să ridice pânzele. George, ce ai făcut cu bagajele Laetitiei? Nu le văd!

– Sunt pe un catâr, undeva pe drumul între port și casă. Ei bine, pe doi catâri. Erau cam multe. În mașina asta nu e loc decât pentru pasageri.

Phoebe s-a uitat îngrijorată la hainele ude ale lui Letty și a observat că nu avea bagaje cu ea, în afară de un săculeț din piele aruncat peste umăr. A început să cerceteze insistent drumul.

– A, uite-i! Cred că îi văd venind încoace. Ceva voluminos tocmai s-a ivit după colț. Slavă cerului! O să trimit pe cineva sus să te ajute să despachetezi. Vino, biata de tine, arăți de-a dreptul epuizată! O să cer să-ți aducă în cameră un ceai. A, Laetitia, uite-l pe soțul meu. Theo! Au sosit, dragule! Împreună!

Theodore Russell. În sfârșit. Letty era nerăbdătoare să-l întâlnească, deși era puțin agitată din cauza acestei perspective. Un fost marinar care devenise diplomat, fusese eminența cenușie din spatele a doi prim-miniștri. La maturitate era un arheolog amator de renume, fiind considerat de către compatrioții lui drept o autoritate în ascensiune în materie de viață și

istorie cretană. Sir Arthur Evans se apropia acum de optzeci de ani şi îşi cam pierdea legăturile cu insula care îl făcuse cel mai important arheolog al secolului XX. Deja lumea se uita înspre Theodore Russell, despre care se spunea că va umple golul, ştiinţific şi social, pe care îl va lăsa dispariţia marelui om.

Şi iată-l acolo, coborând ultimele trepte care dădeau în hol, îmbrăcat deja în haina pentru cină şi arborând o expresie convenţională liniştitoare. Era brunet şi îndesat, cu o înfăţişare austeră, destinsă numai de inelul greu din argint cu un model antic pe care îl purta pe mâna pe care i-a întins-o în acel moment lui Letty. Aspră, a observat ea aprobator, şi caldă. Barba lui Theodore Russell era neagră, cu nuanţe de gri, şi îngrijit aranjată, după părerea ei, într-un stil marinăresc.

Fiind o persoană înaltă, Laetitia era obişnuită să privească în ochi mulţi bărbaţi şi era amuzată, dar nu surprinsă, să observe o îndreptare automată a coloanei vertebrale şi ridicarea bărbiei în cazul celui care o întâmpina acum. Presiunea strângerii de mână a crescut. Bărbatul a murmurat câteva lucruri politicoase, dar ea era conştientă că privirea lui a alunecat pe lângă ea, căutându-şi fiul, care se afla la câţiva paşi în spate.

Letty s-a dat repede într-o parte, bucurându-se de priveliştea celor doi bărbaţi care se îmbrăţişau cu o atitudine degajată. Theodore era mult mai scund

decât George; de fapt, n-ai fi crezut vreodată că sunt tată și fiu, nici măcar n-ai fi zis că fac parte din aceeași familie, și-a spus Letty, dar încântarea celor doi de a se vedea din nou după absența de șase luni a lui George era sinceră.

– Vino sus cu mine, Laetitia, să-ți arăt camera în care vei sta, a spus Phoebe. Camere studențești? Chiar la asta te așteptai? Cu siguranță că nu! Nici nu vreau să aud. Vei primi o cameră de oaspeți aici în vilă, care ți-a fost rezervată în această perioadă sau cât timp dorești să stai. Am rareori ocazia unei companii feminine – așa că intenționez să te țin aproape. Avem și camere pentru studenți în aripa din partea cealaltă a curții, iar în prezent locuiesc cu noi trei domni. O să-i cunoști la cină. Iată, aici e! Ți-am dat o cameră cu vedere la stradă. Dacă deschizi obloanele și te apleci în afară, poți vedea la stânga fântâna Morosini, iar la dreapta, marea și portul. Toaleta nu e rea. Poate că nu se ridică la înălțimea standardelor minoice! Zâmbetul ei a fost spontan și încurcat. Dar merge. Baia e chiar următoarea ușă. Patul e plăcut, dar un pic cam tare. O să te obișnuiești.

Letty s-a uitat de jur-împrejur. Camera cu tavan înalt era destul de mică, dar elegant mobilată cu piese asortate din lemn negru, franțuzești. Atracția principală a camerei albe, spre care se îndrepta toată atenția, era un paravan lăcuit de culoare roșu-închis, cu un model abstract negru și argintiu care își croia

drum de-a lungul celor trei frunze. Efectul era la fel de plăcut ca orice altceva încercase ea în Paris și a spus lucrul acesta cu voce tare. O remarcă simplă, dar care a părut să producă multă încântare. Ochii mari și albaștri ai lui Phoebe s-au luminat de plăcere, modificându-i trăsăturile ușor conturate și, brusc, Letty și-a dat seama că privește o femeie cu toată frumusețea eterică a lui Lillian Gish. Văzuse *Boema* înainte de a pleca din Londra și se smiorcăise și suspinase împreună cu celelalte femei din public (și destul de mulți bărbați) în timp ce John Gilbert o ținea în brațe pe Mimi a lui, încercând, prin intensitatea sentimentelor sale, s-o țină în viață.

– A, Parisul! S-a auzit un oftat puternic și nostalgic. Vezi tu, Laetitia, am încercat să aduc puțin din acel stil cu mine. Sunt englezoaică – din Londra –, dar părinții mei au locuit în Franța în ultimii zece ani. Tata a fost diplomat și așa l-am întâlnit pe Theodore. Din păcate, tata a murit anul trecut în decembrie și m-am dus la Paris pentru înmormântare. Din fericire, un cuplu de acolo se întorcea acasă de Crăciun și am putut să merg cea mai mare parte a drumului cu ei. Familia Stoddart este atât de amuzantă, trebuie să-i cunoști! Theo a fost prea ocupat cu cartea lui ca să mă însoțească, dar a putut să se lipsească de mine timp de o lună. Bănuiesc că a fost chiar încântat că nu i-am stat în cale! Iar eu m-am bucurat din plin de timpul petrecut în Paris! N-a fost chiar

rău totul! Magazinele! Am cheltuit atât de mulţi din banii lui Theo expediind cu vaporul materiale şi porţelanuri!

Phoebe a netezit cuvertura albă din mătase şi a mutat cu un centimetru o figurină din bronz de pe masă, cu un zâmbet şi un gest de artist.

Pentru că devenise curioasă, Letty a privit statueta cu mai multă atenţie.

– O, înţeleg! Cât de ingenios din partea ta că ai găsit-o! a spus ea. E chiar Europa, nu-i aşa? Călărind pe taur. Şi-a trecut degetul peste femeia mândră şi dezbrăcată care stătea culcată aproape neglijent pe toată lungimea spinării taurului din bronz, cu părul răsucit în jurul coarnelor.

Phoebe a râs.

– Pur şi simplu trebuia s-o am! Theo a considerat că e prea îndrăzneaţă pentru salon, aşa că o ţin aici, în camera de oaspeţi. Ca să-i scandalizez sau să-i stârnesc.

– Îndrăzneaţă? E mai mult decât atât! Letty s-a trezit că răspunde zburdălniciilor din vocea lui Phoebe. E de-a dreptul indecentă! Şi, mai mult decât atât... A ridicat obiectul strălucitor, admirându-i liniile armonioase şi graţioase. ...este subversivă!

– Ce vrei să spui? a întrebat Phoebe cu o falsă inocenţă. Şi-a ridicat sprâncenele care fuseseră smulse aproape de tot şi înnegrite cu creionul mai ceva ca la Hollywood.

– Ei bine, conform legendei, se presupune că este o scenă de răpire și seducție, corect?

– Așa e! Știi povestea: o tânără prințesă este descoperită mergând foarte încrezătoare de-a lungul țărmului în patria ei din Asia Mică și deodată, ridicându-se din valuri, își face apariția un minunat taur alb, mic și blând, cu copite aurite și respirație cu miros de trandafiri. Ei bine, putea rezista cineva tentației? a susurat Phoebe.

– În mod evident, nu Europa! Ea urcă pe spinarea taurului, iar el înoată în larg cu ea. Iar obraznicul Zeus – căci el era, deghizat! – fuge cu ea în vizuina lui de pe propria insulă, Creta! Și aici și-a făcut de cap cu ea...

Phoebe a izbucnit într-un hohot de râs.

– Exact ca povestea mea! Și foarte picantă! Se pare că prințesa Europa a testat adâncimi ale perversiunii sexuale pe care nici o fată modernă nici măcar nu și le-ar imagina, ca să nu mai spun că nu ar avea nici curajul de a le experimenta. Iar descendentele ei ghinioniste i-au moștenit gustul pentru excentricități. Dar povestea ar putea avea o semnificație mai profundă – Theo spune că este un mod tradițional de a păstra un adevăr istoric. Explică asimilarea unei rase din Asia Mică în societatea cretană antică. Sau poate că stabilește precedentul unui zeu-bărbat deasupra zeiței-mamă. Te avertizez că Theo vorbește întruna despre acest subiect. Pare chiar gata să-și pună în joc cariera ca să demonstreze adevărul teoriei sale.

– Ei bine, cu siguranță s-ar face o distincție între el și predecesorul său ilustru, a spus gânditoare Letty.

– Îi repet întruna, a mărturisit Phoebe voioasă: Theo, ai ales o cale greșită. Nu ar trebui ca mai întâi să-ți elaborezi teoria și abia apoi să sapi după dovezi ca s-o demonstrezi? Sapă într-un loc interesant și apoi ascultă ce îți spun dovezile – indiferent dacă îți convine sau nu. Dar o nevastă e ultima persoană pe care ar asculta-o. Mai bine zis, pe *această* nevastă! Îmi închipui că ar fi ascultat-o pe prima lui soție, care chiar știa despre ce vorbește, știi tu, avea genul acela de cunoștințe ale celor care fac săpături. Eu trebuie să-i transmit teoriile mele prin intermediul arhitectului. Cel puțin William pare să fie capabil să-i rețină atenția soțului meu. Dumnezeule! Biata Letty! Cu toate politicianismele astea mărunte, vei începe să crezi că ai fost adusă la curtea Regelui-Soare! Vila Europa nu e chiar atât de rea. Deși vei descoperi că e dominată aproape total de bărbați.

Amândouă s-au uitat din nou cu atenție la figurină, înțelegând limpede de ce fusese alungată în camera de oaspeți.

– Mă întreb ce a vrut să spună acest artist, a zis meditativ Letty. Nu sunt chiar atât de sigură că acesta este adevăratul mesaj pe care mi-l transmite această Europa. Cine e sedusul și cine e seducătorul? Acesta este un taur mic, dar puternic, care-și etalează cu mândrie tot ce are la vedere, dar dacă privești mai

atent, poți vedea că picioarele lui din față sunt pe cale să cadă într-o cursă. Iar languroasa Europa zâmbește. Ea *știe*. E conștientă că buclele ei acoperă ochii taurului, făcându-l să nu vadă cursele, iar coarnele lui sunt prinse în plasa aurie a părului ei. Fii atent, Zeus! Ai luat mai mult decât poți duce! A repus statueta pe masă. Spirituală și încântătoare! O viziune nouă și modernă.

– Îmi pare atât de bine că îți place! A fost un mare răsfăț!

– A meritat fiecare franc! a spus Letty cu hotărâre. Indiferent cât a costat. Nu am regretat niciodată că am cheltuit mai mult decât ar fi trebuit. A scotocit în săculețul pe care îl ținuse pe umăr. Apropo de frivolități, ți-am adus ceva. *Harper's Bazaar* – cu minunate modele Erté și ultimul număr din *Vogue*. Numărul de primăvară cu pălării de damă. În acea clipă, Letty s-a văzut în oglinda de la măsuța de toaletă și s-a dat înapoi cu un țipăt de groază. Vai de mine! Arăt ca victima unui atac al vikingilor!

Phoebe a acceptat cu încântare revistele, murmurând cuvinte de mulțumire.

– Nu pot nega că arăți ca și cum ar fi dat cineva peste tine cu grebla, a adăugat ea. Dar ar trebui să spun, mai poetic, victima zeului mării... cu care s-a jucat pentru o clipă și a fost aruncată din nou în valuri. Și ce crede fiul meu vitreg că pune la cale, convingând o doamnă să se joace cu jucărioara lui oribilă?

A arătat acuzator către pata de ulei de motor de pe fruntea lui Letty. Văd că George *te-a inițiat* în misterele ei interioare. Vei vedea că are o idee vagă a ceea ce este potrivit pentru fiecare sex, vârstă, clasă sau chiar specie. Tratează pe toată lumea în același fel. Poate fi extrem de neplăcut, dar și amuzant și înduioșător. Oricum, îmi cer scuze pentru el. Deși – dacă s-ar gândi măcar la ele – George ar putea considera remarcele mele condescendente și încrezute. E un băiețel care va face propria impresie!

– O, a făcut-o deja! a spus Letty, iar cele două femei au râs împreună prietenește.

Auzind un zgomot pe scări, Phoebe s-a dus să deschidă ușa celor doi servitori care aduceau bagajele lui Letty.

– Lucrurile tale! Ce ușurare! Ești înaltă, Laetitia și nu eram prea sigură dacă să-ți ofer una dintre rochiile mele de cocteil. Vei vedea că nu respectăm eticheta pe aici, dar lui Theo îi place ca cel puțin în prima seară să facă senzație. Cina va fi destul de formală, dar în restul timpului când bate gongul vii așa cum ești îmbrăcată și mâncăm ce avem. Ți-ai adus o rochie de seară? Bine. O, și te-aș sfătui să faci la fel ca mine! Eu îmi pun niște ciorapi groși și iau cu mine ceva călduros să-mi acopăr umerii. Casa asta din piatră poate fi la fel de friguroasă ca un mormânt, în serile de primăvară.

Phoebe a ezitat, întrebându-se probabil dacă să mai spună ceva, a hotărât că mai bine nu și s-a furișat

afară invitând-o să coboare într-o oră pentru un aperitiv înainte de cină.

– O să ne găsești în salonul de la primul etaj sau, după cum insistă să-i spună Theo: *piano nobile*. I-a scuzat pretențiile exagerate cu un zâmbet îngăduitor. Ei bine, este un tradiționalist și, la urma urmei, venețienii au fost cei care au construit acest vechi mausoleu care reverberează... Sunt doar recunoscătoare că au avut înțelepciunea de a elimina canalul de sub fereastră. În pragul ușii s-a întors și a spus din nou: Sunt atât de bucuroasă că ești aici, Laetitia!

Letty a privit dezaprobator grămada de țesut animal albă ca varul care stătea în mijlocul farfuriei ei, împăturită și răsucită strâns. S-a gândit că arăta ca onduleurile din permanentul mătușii Dotty și, pentru o clipă, nu a fost sigură dacă ar trebui să chicotească sau să vomite zgomotos. Acea delicatesă culinară era înconjurată de un lichid roșiatic-maroniu, presărat cu ceva legume care ar fi putut fi ciuperci sau ceapă. Stomacul i s-a strâns, provocându-i o durere bine cunoscută. Se părea că organismul memorase recentul chin de pe mare și îi trimitea într-un mod supărător un semnal de avertizare.

Așteptase cu nerăbdare cina. Făcuse baie și se îmbrăcase într-o rochie verde din mătase pe care o scosese din geamantan, purta o pereche nouă de ciorapi și un colier din perle. Având în minte fața șireată și

bronzată a lui Phoebe, Letty s-a gândit că ar fi acceptabil să-şi mascheze propria paloare cu un strat subţire de roşu pe pomeţi şi cu un pic din rujul roşu vesel pe care îl adusese cu ea, pentru a impresiona sau ului societatea atenian㠂. Auzind bătaia gongului, şi-a aruncat pe un umăr un şal moale, verde, cu franjuri din caşmir şi s-a grăbit să coboare în *piano nobile*. Era satisfăcută de modul în care George şi Theo au privit-o în timp ce intra în salon, acolo unde ei beau un pahar de sherry sec.

– Dumnezeule mare! a exclamat George, îndreptându-se spre ea ca s-o întâmpine. Habar nu am avut că am introdus pe furiş în casă o adevărată nimfă.

– Cred că va trebui să te salut din nou, Laetitia. Te-am confundat cu mecanicul lui George, a spus tatăl lui. Sherry, draga mea? A, iată-i şi pe tovarăşii tăi săpători. Amândoi bărbaţi. Şi cam la un an sau doi în urma ta în ceea ce priveşte experienţa profesională, dar capabili, foarte capabili. Dick! Stewart! Veniţi! Daţi-mi voie să v-o prezint pe Laetitia Talbot. Aceasta este tânăra domnişoară pe care o veţi însoţi mâine în jurul muzeului. Ajutaţi-o să aprecieze cultura şi să înţeleagă exponatele înainte de a pleca ea însăşi să le sporească numărul. A făcut o pauză şi a ridicat sprânceana cu un interes iscoditor. Laetitia vă va spune că a absolvit la Cambridge şi că este protejata şi studenta profesorului Merriman – da, încă unul din aceia. Suntem cu adevărat privilegiaţi! E posibil ca vechiul

meu prieten Andrew să fi devenit un pic prea prolific cu referințele generoase? Va trebui să așteptăm și să vedem. Laetitia ne va spune că a lucrat în Egipt și Franța, așa că, băieți, e cu mult înaintea voastră în ceea ce privește experiența. A zâmbit îngăduitor către Dick și Stewart. Dar aceasta este prima ei ocazie de *a conduce* o excavație. În Creta. Un pas bun în carieră. După o ușoară ezitare, a adăugat: Să înțeleg că la o *carieră* s-a gândit tânăra domnișoară? Dacă e așa, atunci alegerea acestui sit este excelentă. Departe de orice alte excavări de importanță majoră. Și, desigur, oricare ar fi locul în care îți înfigi sabia în acest pământ bogat, dai peste ceva notabil. Cu o echipă calificată care s-o susțină, această tânără cu greu ar putea da greș.

Letty s-a hotărât să rețină afirmația aceasta, rostită cu o bonomie înșelătoare, ca să o poată analiza mai bine când va avea un moment de răgaz.

Dick Collingwood a fost primul care s-a grăbit înspre ea urându-i bun-venit. Cu o înfățișare studioasă și cu un păr negru des și ciufulit, un pic bâlbâit, cu o ținută serioasă și cu un accent aristocratic din vechiul Oxford, arăta la fel ca zecile de tineri cu care lucrase în Londra și Egipt.

– Te rog, spune-mi Dickie, i-a zis el și a continuat stabilind că unul dintre verii lui a fost coleg de cameră la colegiu cu unul dintre verii ei, înainte de război... Asta dacă ea era unul dintre acei Talbot din districtul Cambridgeshire...

S-a gândit că ar face bine să nu se pronunțe asupra celui de-al doilea student, Stewart McGill. Era reținut, politicos, dar rece, studiind fiecare silabă pe care o rostea ea, măsurând în tăcere cu privirea fiecare aspect al înfățișării ei. Era amuzată să observe că scoțianul brunet, prin atitudinea și gesturile sale, prin modul în care s-a dus să ocupe un loc lângă Theodore, chiar prin felul în care era tuns, îl imita pe angajatorul său. Elevul apreciat.

– Și arhitectul? a întrebat ea, căutându-l pe al treilea bărbat despre care îi vorbiseră George și Phoebe.

– Încă nu a venit. A lucrat toată ziua la Knossos cu studenții de la Ariadna. A plouat, ceva mai devreme... Bănuiesc că s-a adăpostit și a rămas să termine ce a început, a răspuns Dick. De obicei așa face. Meticulos, știi.

– Cuvântul „meticulos" nu reușește să-l caracterizeze nici pe departe, a spus sec Stewart. Chiar cred că va ignora ultima chemare a trâmbiței din Ziua Judecății de Apoi, dacă ar trebui să termine de desenat o ridicătură de pământ. „Scuze, Dumnezeule, bătrâne – sunt ocupat, știi? – va trebui să aștepți", a spus el tărăgănat. Ăsta e mai degrabă stilul lui. Arogant, nu credeți? Tipic englezesc.

Batjocura scoțiană a lui Stewart era prea nerușinată ca să fie luată în serios, dar Letty a descoperit că nu-l putea încuraja în ideea lui preconceputǎ, iar zâmbetul cald i s-a stins. Ar simpatiza mereu un bărbat

care nu ar ezita să-l facă pe Dumnezeu să aştepte când era vorba de artă. Era curioasă să-l întâlnească pe acest filfizon atât de dezaprobat de puritanul scoţian.

– Şi, ştii ceva, Dumnezeu va aştepta, pentru că e un domn. Şi va fi chiar extrem de încântat să privească peste umărul arhitectului. Peste umărul *acestui* arhitect!

Phoebe s-a ivit pe neaşteptate în salon, amestecându-se în discuţie, ca o pasăre eliberată din colivie, o strălucire de mătase albastră, cu o bandă din pene de păun înfăşurată în jurul capului. A ciupit jucăuşă urechea lui Stewart în timp ce a trecut pe lângă el, făcând ca obrajii lui de granit să se înroşească, după cum a observat Letty intrigată.

– Îmi pare rău că am întârziat! Dar Laetitia este de vină! Mi-a adus cele mai noi reviste şi, doar după ce le-am frunzărit, a trebuit pur şi simplu să-mi redesenez sprâncenele. Am fost devastată să aflu că eram în urma modei cu şase luni! Le-am făcut bine, Letty? A zâmbit cochetă ca un model.

– Foarte Greta Garbo! a aprobat Letty. Perfect!

Dick s-a ivit imediat lângă Phoebe oferindu-i o băutură.

– Apa ta tonică, Phoebe, a spus el controlându-şi bâlbâiala.

Ea a sorbit încet.

– Ţi-ai adus aminte de gheaţă! Fii binecuvântat, Dickie!

Letty a remarcat zâmbetul sardonic al lui Theodore și a privit repede în altă parte. I-a trecut prin minte că ea va fi de două ori mai curioasă să-l cunoască pe arhitectul care câștigase afectuoasa aprobare a lui Phoebe în fața unor competitori atât de curtenitori.

S-au așezat la masă. După o rugăciune învechită în engleză rostită de Theodore, s-au lansat într-una din cele mai ciudate cine pe care le-a experimentat vreodată. Nimeni nu încercase să-i plaseze pe meseni după sex, deși cu două femei, patru bărbați și un absent cu care să jonglezi, lui Letty nu i-ar fi făcut plăcere să aibă de îndeplinit acea sarcină. Gruparea reieșită i-a adus aminte de rezultatul îmbulzelii neîndemânatice și întâmplătoare după locuri la cinele din cantina școlii.

Ea și Phoebe au ocupat una din lateralele lungi ale mesei. Vizavi stăteau George și cei doi studenți. Theo se așezase în capul mesei, iar în fața lui fusese păstrat un loc pentru întârziat. Nu ca să-l onoreze pe arhitect, ci ca să se poată așeza ușor, fără să-i deranjeze pe ceilalți, a presupus Letty.

Durerea de stomac a reapărut, pe măsură ce mirosul mâncării îi ajungea la nas. A prins un schimb de priviri între Theo și cei trei tineri, a observat puține semne de prea mare inteligență în conversația lor ferită și, deși la început nu a vrut să lase suspiciuni nedemne să-i încolțească în minte, luciditatea a învins. Un test! Oare era posibil? Trecea printr-o încercare a rămășițelor de carne? Au continuat să vorbească între

ei, evitând s-o privească în ochi, amânând să înceapă să guste din mâncarea care scotea ușor aburi în fața lor, iar Letty a socotit că nu putea merge mai departe cu neîncrederea. Dar ce trebuia să facă?

Ca de fiecare dată când se confrunta cu situații sociale confuze, a încercat să-și închipuie ce ar fi făcut admirata ei mătușă, Joan. Și-a adus aminte de un ceai din odaia copiilor și de o fetiță care i-a oferit o farfurie de prăjituri foarte frumos ornate. Joan a ales-o pe cea mai simplă dintre toate și apoi a mâncat-o. Când a fost întrebată de către copil, cu o curiozitate mai mult decât normală, dacă i-a plăcut, mătușa ei a răspuns politicos că da. „Chiar v-a plăcut? Aceea era prăjitura de pe care am lins glazura înainte de a veni dumneata", i-a spus fetița. Iar reacția lui Joan a fost un zâmbet larg și cald și un amabil: „Delicioasă, dragă Letty. Cu adevărat delicioasă."

Laetitia și-a compus un zâmbet similar. Și-a ales tacâmul. A străpuns grămada neapetisantă cu furculița și a început să facă o incizie transversală cu cuțitul.

Phoebe a fost prima care s-a delimitat de ceilalți. După o privire sfidătoare aruncată soțului ei, s-a strecurat și a apucat cuțitul din mâna lui Letty.

– Draga mea, doar dacă nu cumva îți place foarte mult creierul de miel – pentru că asta e – te rog să nu mănânci. Vezi tu, avem un bucătar cretan și eu nu pricep nimic din ce zice. Se preface că nu mă înțelege când fixez meniurile săptămânii, deși încerc să-i explic.

– Trebuie doar să-mi asculți sfatul pe care ți l-am dat de nenumărate ori, Phoebe, dacă, *în mod sincer,* vrei să comunici cu personalul, a spus Theodore, zâmbind cu blândețe. Domnișoara Talbot, sunt convins, este chiar lingvist – sunt sigur că mă va sprijini când spun, din nou și din nou –, că dacă ai proceda ca Ilse... prima mea soție, Ilse, a adăugat el special pentru Letty, și ți-ai petrece mai mult timp la piață și în bucătărie și mai puțin în magazine și în budoar, ai reuși să dobândești cunoștințe practice de limbă. Atunci actuala doamnă Russell va putea să-i spună bucătarului ce dorește și care-i sunt preferințele.

– O abilitate pe care *domnul* Russell evident a dobândit-o? a sugerat Letty încet, deranjată de tăcerea bruscă a lui Phoebe și de capul ei blond plecat. S-a aplecat să recupereze șalul albastru fin de angora al lui Phoebe, care alunecase, neobservat, pe podea și l-a așezat ușor înapoi pe umerii ei subțiri.

Theodore și-a întors capul spre ea, cu sprâncenele ridicate de surprindere, punând sub semnul întrebării gestul ei. Letty a fost îngrozită să vadă că el interpretase încercarea ei instinctivă de a oferi alinare ca pe o provocare la adresa sa și ca pe o declarație de sprijin pentru soția lui.

George a fost cel care a alungat tensiunea cu un hohot de râs.

– Așa că cel mai bine ar fi să încetezi, tată! a spus el. Laetitia a văzut prin tine! A ghicit cine a propus

acest meniu. Cum poţi să te faci în felul ăsta de ruşine, bătrâne glumeţ! Letty, ai fost martora unei demonstraţii a unei stări adolescentine prelungite către vârsta a treia – o farsă... o predilecţie spre bufonerie. Poate Herr Freud a identificat această trăsătură şi a învrednicit-o cu o etichetă medicală? Ia să vedem, ce putem sugera?... Ludomanie[1]?

Tonul lui era superficial, jucăuş, chiar trist, dar cuvintele lui aspre au făcut-o pe Letty să se înfioare. Avea puţină simpatie pentru ţinta lor, simţind o neîncredere deranjantă în ceea ce-l privea pe Theodore Russell, dar cu siguranţă era o insultă inutilă, rostită de chiar ultima persoană la care s-ar fi aşteptat să-l atace cu un comentariu dureros. Până şi în lumea ei boemă, fiii dădeau dovadă de respectul cuvenit faţă de taţii lor. Putea însă interpreta acea izbucnire ca pe o mustrare fals jovială pentru răutatea arătată lui Phoebe.

– O, nu te îngrijora! a continuat George, aparent fără să observe stinghereala generală. N-o să dai de praf de scărpinat sau de vreo ţigară explozivă – nimic atât de nesofisticat –, aceasta este doar modalitatea prin care testează caracterul invitaţilor. Din păcate, reacţiile victimelor furnizează de obicei probe revelatoare. Şi – având în vedere rezultatele experimentelor sale care justifică cercetarea neconvenţională – continuă să facă chestia asta.

---

[1] Dorinţă nestăpânită de a juca (n. tr.).

Letty se confruntase cu comportamente necuviincioase la ceaiurile din camera copiilor – de multe dintre ele fusese responsabilă. Şicanarea nou-veniţilor în sala de mese a şcolii era o tradiţie căreia toată lumea trebuia să i se supună, dar nu se aşteptase la asemenea maniere proaste la o cină civilizată. Şi-a cântărit opţiunile. Putea reacţiona previzibil: să părăsească încăperea în grabă, supărată, lăsându-i pe cei patru bărbaţi să clatine din cap şi să comenteze cu o falsă îngrijorare sensibilitatea exagerată a sexului frumos, sacrificând prin aceasta pentru totdeauna ocazia ei de a se impune în această lume masculină. Sau putea să-i înfrunte.

– Furnizează probe revelatoare? Dar, George, exact la asta m-am gândit, a şoptit ea. Ei, ei! Cu toţii avem metodele noastre de a-i evalua pe străini... sare în zaharniţă, păianjeni în baie... Banditul grec Procust a făcut acest lucru ad litteram, invitându-şi oaspeţii să se culce într-un pat prea lung şi apoi îi tortura lungindu-le membrele până se... potriveau. Ce reprezintă un fel de mâncare precum *cervelles d'agneau en matelote* folosit ca modalitate de a-i ura cuiva bun-venit, în comparaţie cu asta? Cred că am scăpat uşor. S-a aplecat peste masă înspre Theodore, tachinându-l cu o dojană: Va trebui să încercaţi altceva, domnule Russell!

Theodore a dat din cap acceptând înţepătura şi a pus pe masă cuţitul şi furculiţa într-un gest jucăuş de predare. George i-a aruncat o privire triumfătoare.

– Ar fi trebuit să vezi ce i-a servit la masă ambasadorului italian săptămâna trecută! a intervenit Dick, păcălit de manifestarea de bună dispoziție a lui Letty, simțind vag și cu ușurare că jocul se terminase. Ăăă... *părți* din taur fierbinți, înecate într-un lac de sos alb.

Letty a făcut ochii mari. Phoebe a scos o exclamație enervată și a cerut să se facă liniște.

Theo, nestânjenit, i-a făcut semn servitorului să strângă farfuriile.

– De fapt, cred că a fost destul de bun, a spus Dick repede. Dacă nu te uitai.

– Dacă în felul ăsta suferiți voi, cred că meritați cu toții o tratație, a spus suav Letty. Unul dintre bagajele mele este un coș cu bunătăți de la magazinul Fortnum's. Un cadou pentru tine, Phoebe, de la tatăl meu.

– Un coș cu bunătăți! au exclamat cei din jurul mesei.

– Ce este în el?

– *Foie gras?* a întrebat visătoare Phoebe. Spune-mi, te rog, că ai adus *foie gras!*

– *Haggis*[1] la cutie? abia a îndrăznit să spere Stewart.

– Cireșe amare în sirop? a murmurat Dick. Sau zmeură într-un borcan – n-ar fi chiar rău.

---

[1] Mâncare scoțiană din organe (inimă, ficat, plămân) și bucăți de carne, tocate și amestecate cu mirodenii, verdeață și ceapă. Amestecul se introduce în stomac de oaie și apoi se coace (n. tr.).

– Supă Brown Windsor! a spus Theodore. Trebuie să fie Brown Windsor! Deşi şi supa de vită ar putea fi acceptabilă.

– Nu pot să jur că există ceva din toate astea, dar conţine o marmeladă groasă de la Cooper's Oxford şi două pachete de biscuiţi Bath Oliver – o, şi o sticlă de gin –, le-am pus chiar eu înăuntru!

– Doamne Sfinte! Am dat peste un capitol din *Vântul prin sălcii*, a spus o voce amuzată de bariton din pragul uşii. Probabil scena picnicului. Nu-mi spuneţi! Mâine veţi vâsli într-o barcă în josul râului?

S-au întors cu un amestec de uşurare şi plăcere pentru a-l saluta. Nou-venitul – arhitectul? –, spre deosebire de ceilalţi bărbaţi, nu se schimbase pentru cină. Se spălase şi se bărbierise: o adiere de săpun Imperial Leather îi anunţase sosirea şi avea o tăietură proaspătă pe una din fălci. Însă haina kaki din bumbac aruncată peste o cămaşă albă, fără cravată şi deschisă la gât şi pantalonii cu şiret erau un indiciu clar că sosise anticipând cina obişnuită după lucru. O faţă chipeşă bronzată îi punea în evidenţă albastrul ochilor; părul des de un gri metalizat era pieptănat îngrijit pe spate.

Theo s-a ridicat să-l întâmpine.

– În sfârşit! i-a şoptit Phoebe lui Letty, când soţul ei era întors cu spatele. Intră Şobolanul de Apă! Acum vom aprecia cu toţii o mână fermă la cârma acestei bărci a plăcerii.

– Dar nu o aşteptam pe domnişoara Talbot decât peste o săptămână, nu-i aşa? Theo, ce se întâmplă? a vrut să ştie bărbatul.

Era chiar întrebarea pe care ar fi pus-o Laetitia, dacă ar fi fost capabilă să-şi învingă uimirea. Dar nu putea decât să rămână rigidă pe locul ei, fără să spună nimic.

– Un cadou de Paşte care a venit mai devreme! Domnişoara Laetitia Talbot, cu tot cu coşul cu bunătăţi! a anunţat Theodore. Iar acum mă întreb: Ar trebui să mă tem de cadourile englezeşti şi de conţinutul lor? A luat un alt vapor care a ajuns mai devreme. Laetitia, dă-mi voie să ţi-l prezint...

– Vă rog, nu vă deranjaţi, a spus brusc Letty. Eu şi domnul Gunning ne-am mai întâlnit.

3

– Sper că tatăl dumitale este bine, domnişoară Talbot? a întrebat politicos William Gunning. Uitându-se în jur, s-a adresat celor din salon: Anul trecut am fost angajatul lui sir Richard pentru o scurtă perioadă de timp.

– Este bine, domnule Gunning, şi dacă ar fi ştiut că voi avea plăcerea de a vă întâlni aici, v-ar fi trimis salutările sale afectuoase, la fel cum ar fi făcut şi prietena mea Esmé, care a întrebat deseori de dumneavoastră

de când ne-am văzut ultima oară, a mormăit ea, abia conştientizând ceea ce spunea.

Letty îşi pierduse multe ore imaginându-şi acest moment şi iată că venise: trădătorul, antipaticul Gunning îi picase ca din cer. Laşul dezertor, omul care nu fusese capabil să recunoască o comoară nici atunci când o avusese în faţă, oferindu-i-se – ei bine, oferindu-i-se *ea* lui –, era acolo, la mila ei. Eleganta ei cureluşă din satin în formă de T era – ca să zicem aşa – în jurul gâtului lui. După tot acest timp. Cât trecuse? Nu avea nevoie să calculeze. Opt luni şi jumătate de când îl văzuse ultima oară. Dar furia încă ardea.

Aduşi împreună de împrejurări şi nu prin alegerea lor, au ajuns să se apropie foarte mult în Franţa, vara trecută. Îşi închipuia că e îndrăgostită de el. Să nu ne înşelăm singuri, s-a corectat ea: se îndrăgostise de el până peste urechi. Letty s-a înroşit de ruşine când şi-a amintit că, la întoarcerea în Anglia, l-a condus nu acasă în Cambridge, ci la Grădinile Fitzroy, în intimitatea proprietăţii familiei sale din Londra. Acolo a plănuit să facă, după cum îl numise el cu dispreţ după un vechi termen militar, „sacrificiul final". Dar planul i s-a întors împotrivă atunci când au fost întâmpinaţi în pragul casei, în care ea crezuse că nu se afla nimeni, de tatăl ei şi de profesorul sir Andrew Merriman, mentorul ei. În mod neaşteptat, totul s-a redus la admirarea expoziţiilor de vară. Transformând,

fără să aibă deloc această intenție, noaptea de pasiune pe care o anticipase într-o petrecere în toată regula.

Gunning s-a adaptat repede situației. Nu a arătat nici cel mai mic semn de stinghereală, în timp ce ea devenise agresivă. Au sosit și mai mulți prieteni ai tatălui ei, iar Letty s-a dus devreme la culcare și a petrecut câteva ore supărătoare ascultând râsetele zgomotoase, exclamațiile și cererile de sticle de băutură ale bărbaților de jos. Dimineață, Gunning plecase.

Fără un cuvânt. Fără un bilet. Dispăruse din viața ei la fel de brusc precum intrase. Eliberat că îi fusese oferită o cale de a ieși dintr-o situație nedorită? O situație pe care a judecat-o cu totul greșit? Sau se furișase pur și simplu în noapte, după ce fusese avertizat de tatăl ei să păstreze distanța? A crezut că nu va afla niciodată. Dar iată-l din nou. Și, după câte se părea, încă în stare de vechile lui înșelătorii. *Arhitect*, într-adevăr! Cu câteva cuvinte l-ar putea distruge în fața acestei adunări care, în ignoranța ei, se părea că-l admiră foarte mult. În tăcere, a savurat câteva fraze ucigătoare: „Arhitect, spui? În mod sigur, ultima dată când ne-am întâlnit erai un vagabond pe străzile din Cambridge – un bărbat pe care l-am scos din ghearele poliției și pe care l-am salvat de închisoare pentru două lire și șase penny, ca pe cel mai nenorocit câine vagabond? Și înainte de asta – amintește-ne – erai preot militar? Rănit, decorat, un adevărat erou! Recomandat pentru valoare și cinste de către, surprinzător,

bătrânul tău prieten, episcopul de Huntingdon. Mă întreb ce vei fi anul viitor. Te rog, spune-ne, domnule Gunning! Ce viață palpitantă – vieți! – aveți! Și ce persoană eminentă ați păcălit ca să garanteze pentru dumneavoastră sub masca pe care o purtați acum? Ar trebui să ghicesc – cineva de talia lui sir Edwin Lutyens."

A tras adânc aer în piept și și-a controlat gândurile obraznice. I-a întâlnit privirea amuzată și discursul pe care îl pregătise i-a pierit de pe buze.

Spectacolul de operă comică al proprietarului vilei Europa se transformase într-o distracție fără sens în momentul în care apăruse Gunning. Dar cum era posibil ca un bărbat atât de prefăcut și imprevizibil să vină fără nici un avertisment în fața ei și să devină imediat punctul de sprijin spre care se întorcea acul stricat al busolei ei cu atâta determinare? În silă, a recunoscut că, indiferent care ar fi fost păcatele bărbatului, nu l-ar da de gol în fața lui Theodore Russell, pe care îl disprețuia mult mai mult. S-a uitat la gazda ei – atât de încrezătoare, atât de manipulatoare – și s-a hotărât să se răzbune pentru scena cu creierul de miel și pentru disconfortul cauzat tuturor de proastele lui maniere. A găsit soluția prin care să-i facă pe ambii bărbați să se agite un pic.

– Tata te pomenește des, domnule Gunning. Va fi încântat când îi voi povesti despre această întâlnire neașteptată, a spus ea cu vioiciune, ridicându-se

în picioare. A traversat încăperea şi s-a înălţat pe vârfuri ca să-i sărute obrajii în fugă, după moda continentală. Ar fi putut la fel de bine să sărute o statuie după felul în care i-a răspuns el, şi-a spus. Tonul i s-a mai încălzit puţin. Sunt sigură că tata te-ar felicita, domnule Russell, pentru că v-aţi asigurat serviciile unui om atât de strălucit. Ştiu că toţi îl credem foarte valoros pe domnul Gunning. Iar sir Edwin – o, haide, William, nu te înroşi! – a lăudat cu generozitate planurile lui pentru noua aripă cu influenţe gotice din conacul nostru de lângă Cambridge. Acele planuri sunt doar amânate, William, aşteptând întoarcerea ta. Tata nu va folosi alt arhitect care să le concretizeze. A! Încep să văd legătura! Sir Edwin a fost cel care te-a recomandat domnului Russell. Iar tu ai dezertat către tărâmuri verzi şi calde. Fii blestemat!

Phoebe şi ceilalţi tineri se uitau la Gunning uluiţi.

Theodore a fost cel care a intervenit salvator în conversaţie.

– Lutyens? Păi, nu... Mentorul tău, Andrew Merriman, mi l-a recomandat pe William... Nu ştiai acest lucru, Laetitia? Protejaţi ai marelui om – am crezut că aţi făcut schimb de informaţii. Ce ciudat! Îmi pare rău că l-am privat pe tatăl tău de arhitectul lui... nu am făcut-o cu intenţie! Iartă-mă! S-a întâmplat vara trecută. Sezonul de săpături se terminase, iar eu făceam eforturi să consemnez descoperirile anului, schiţele canalelor, desenele ipotetice după elevaţiile

originale – cunoşti aceste chestiuni –, voi scoate o carte anul viitor care sper să rivalizeze cu cea a lui Arthur Evans şi, distrus...

– Nu e o stare pe care tata s-o experimenteze în mod obişnuit, înţelegi, l-a întrerupt George. Dar în acest caz a fost o adevărată mană cerească.

– ...i-am telegrafiat lui Merriman în Londra şi l-am implorat să mă ajute. Andrew cunoaşte pe toată lumea. Mi-a răspuns că îl are lângă el pe omul potrivit – un proiectant precis, cu cunoştinţe arheologice şi experienţă în domeniu, arhitect de meserie. Un domn instruit, cu o apreciere profundă a culturii clasice şi preclasice.

William Gunning privea drept înainte cu o faţă aspră, ascultând descrierea talentelor lui. Ar fi putut la fel de bine să asculte o sentinţă de condamnare la moarte.

– Iar William a venit imediat la noi, înainte ca vremea să se strice. El nu-ţi va spune asta, aşa că trebuie să o fac eu în locul lui – a înregistrat un succes impresionant. A învăţat greaca modernă şi – după cum poţi observa – petrece multe ore pe teren, a informat-o George pe Letty.

– M-am hotărât, a anunţat Theodore, cartea mea – şi încă nu i-am spus lui asta – îi va fi dedicată lui William. Şi ultimul lucru. Totul este gata pentru editor; textul şi ilustraţiile sunt complete. Desenele şi fotografiile lui William reprezintă o parte esenţială din generoasa producţie pe care o preconizăm. Pe lângă

corectitudinea istorică, au și acea trăsătură senzațională pe care o caută cititorul modern. Un stil proaspăt, foarte personal. Intenționăm ca multe pagini să fie color, Laetitia. Fiecare masă din saloanele din țară va etala una!

– O să trimit comanda direct la Hatchards, a spus Letty. Ce palpitant! Ce mai urmează, William? O expoziție a desenelor tale la Burlington House?

– Nu sunt încă pregătit pentru asta, a mormăit el. Deși Societatea Regală mi-a propus să țin o prelegere. O să-ți trimit o invitație după ce vor închiria sala.

– Vino și stai jos, omule! a spus Theodore. Dimitri va aduce imediat peștele. Înțeleg că vom mânca barbun, după care e friptură din nu știu ce fel de carne, care va fi ajutată să alunece pe gât de o sticlă din excelentul vin roșu de Arkhanais, regiune care se află la sud de aici. A, și am deschis o sticlă de Clos de Vougeot ca să însoțească brânzeturile franțuzești pe care le-am comandat. E vinul favorit al lui George. E atât de bine să-l avem din nou acasă, sunt sigur că vei fi de acord cu asta.

Gunning și George s-au simțit în sfârșit eliberați pentru a se putea saluta. Letty a observat intrigată că strângerea de mână așteptată a fost accentuată de zâmbete călduroase, o bătaie ușoară pe spate și urări șoptite de bine.

– Am cerut un fel de mâncare din *horta* de pe dealuri, a continuat Theodore să vorbească exuberant.

Legume extraordinare primăvara! Recomandate pentru ficat. Exact ceea ce ai nevoie, Laetitia... Laetitia nu se simte prea bine, i-a mărturisit el lui Gunning. Iar la desert – ei bine, nu figurează în bucătăria cretană, așa că atunci când avem oaspeți îi dau afară pe băieți din bucătărie și îl prepar singur. În seara aceasta, pentru că portocalele și lămâile sunt din nou printre noi, vă voi impresiona pe toți cu crema mea de fructe cu gin.

Cina a fost excepțională și, în împrejurări normale, apetitul sănătos al lui Letty ar fi apreciat-o cum se cuvine, dar după ce a gustat doar din fiecare fel, apetitul a părăsit-o. Toată seara au discutat, însă din când în când s-au cufundat în tăcerea încordată dintre ea și Gunning.

George a vorbit într-o manieră amuzantă despre cele șase luni pe care le petrecuse șofând și plimbându-se prin Europa. Tânărul o nedumerea. Crezuse, după încântarea pe care o arătase ca proprietar al acelui superb automobil nou, că era fiul răsfățat al unui bogătaș, dar când făcuse remarci aluzive la aspecte frivole ale vieții din Franța și Italia, el păruse pus în încurcătură. Nici mesele de jocuri de la cazinou, nici cursele de cai, nici loja aurită din sala de concerte nu beneficiaseră de prezența acelui remarcabil profil, din câte putea deduce ea. Concluzionând din întrebările ei atent formulate că reprezenta o dezamăgire

pentru departamentul de artă și cultură, George făcuse un efort de concentrare și venise cu o apreciere strălucitoare a designului noului salon de prezentare Alfa Romeo din rue Marbeuf.

Phoebe a fost cea care i-a susținut privirea și, nu foarte preocupată să-și ascundă amuzamentul, s-a întins peste masă și i-a mângâiat lui George mâna cu afecțiune.

– Nu o să-l vezi pe George al nostru plimbându-se liniștit pe Via dei Condotti, făcând paradă cu costumul său ori îmbrățișându-se și sărutându-se într-un club de noapte plin de fum din Berlin.

În cele din urmă George și-a dat seama că cele două femei îl tachinau. Binedispus, a zâmbit și a oferit și alte probe ale sofisticării de care se îndoiau femeile.

– Nu ești deloc dreaptă cu mine, Phoebe! Am prieteni aventuroși în Paris. Am fost dus la un club de noapte! La Chez Joséphine de pe rue Fontaine! Fascinant... Iar cineva m-a târât la spectacolul de cabaret din sezonul de iarnă de la Moulin Rouge. Cum se numea?... Îmi aduc aminte de reflectoare și paiete peste tot... *Paris aux étoiles* – asta e!

– Pe George nu-l atrag plăcerile Europei, ci *oamenii,* a răspuns Phoebe la întrebarea nerostită a lui Letty. Își dorește cu ardoare să devină antropolog, Laetitia. A studiat și și-a făcut însemnări despre rasele care pot fi întâlnite în Europa. De la munteni – finlandezii cu ochi gri și irlandezii cu păr roșu – George

i-a catalogat pe toți. Încearcă să urmărească deplasările diferitelor rase la vest de valea Indusului sau ceva de genul acesta. Denaturez foarte mult și acum, George? Toate cercetările au fost făcute mental. Pun pariu pe orice că îți poate spune înălțimea medie a pariziencei de la cabaret!

– De fapt, pot! a spus George, începând să se simtă bine. Le aduc pe cele mai multe din Anglia, știați? Vedeți voi, fete înalte... pot ajunge la doi metri cu penele de pe cap. Laetitia ar putea da o probă cu succes oricând.

– Fii atentă, Letty! O să scoată ruleta, o s-o înfășoare în jurul capului tău și o să te declare brahiocefalică sau dolihocefalică... niciodată nu știu care-i una și care-i alta...

George s-a grăbit să corecteze evaluarea superficială a pasiunii lui.

– Sunt sigur că Laetitia știe că propriul craniu este un încântător exemplu al celui din urmă tip, Phoebe, deși în nici un caz accentuat. Ca al tău, ca al meu. Tata oferă un bun exemplu al primului tip, varietatea rotundă. Înțeleg că după strămoșii britanici. Dar vă asigur că nu clasific sau judec pe cineva după forma capului! Phoebe, nu mă prezenta ca pe un diletant. Există un scop în tot ceea ce am făcut. Pregătesc o lucrare care sper că va fi publicată de *Nature*, o lucrare care își va asuma curajul de a infirma o teorie destul de nebunească – o teorie *periculoasă* – care circulă neverificată

prin capitalele Europei. Poate că eşti la curent cu mişcarea naţional-socialistă din Germania, Laetitia?

Surprinsă, Letty a scăpat cuţitul, iar Gunning, care se afla în dreapta ei, s-a aplecat în tăcere să-l recupereze.

Numai că George nu aştepta un răspuns şi a continuat să vorbească.

– Aceşti bătăuşi – care este termenul german pentru „bătăuş", William? – răspândesc teoria conform căreia în Europa Centrală ar trăi o rasă de superoameni, care descind dintr-o aşa-numită rasă ariană. Ei bine, sunt bine-veniţi să ne amuze cu imaginaţia lor bogată, atât timp cât restului lumii sănătoase la minte îi este permis să-i doboare cu dovada clară că toată chestia asta nu este decât o invenţie absurdă. Dar nu ni se va permite această libertate academică dacă ei au de-a face cu aşa ceva – naziştii, aşa cum îşi spun ei. Dar ceea ce este cu adevărat de neacceptat este deducţia inevitabilă că dacă o rasă (căreia susţin ei că îi aparţin, deşi vei căuta multă vreme până vei găsi un blond uriaş cu ochi albaştri printre ei) este superioară, atunci toate celelalte trebuie să fie inferioare. După calculele naziste, această teorie respingătoare condamnă nouă zecimi din populaţia lumii la opresiune şi sclavie, la coşul de gunoi al istoriei.

Theodore a tuşit în semn de avertisment. Phoebe se foia jenată în faţa izbucnirii pe care i-o provocase fiului ei vitreg. Politica şi pasiunea erau subiecte care aveau efecte neplăcute la această cină foarte englezească.

Intrigile învolburate din capitalele europene erau ținute la distanță de țărmurile acestei insule luminate de soare, a observat Letty. Poate pentru că avea propriile probleme.

Gunning a detensionat atmosfera.

– Să lupți împotriva asupririi cu o ruletă! Doamne sfinte! Ar trebui să ne alegem orice armă deținem... Știu că domnișoara Talbot preferă un Luger. Dar te-ai gândit, George, că ai putea să te folosești de abilitățile și perspicacitatea ta pentru un subiect mult mai valoros? Omul primitiv! În această după-amiază am văzut un craniu care a fost dezgropat – de fapt, mai multe cranii – și care mi s-a părut că diferă în unele privințe de cele obișnuite. Alungit, cu caracteristici faciale delicate. De unde putea să provină? Poate mergem mâine să aruncăm o privire?

Sosirea tartei cu portocale pe o farfurie din sticlă, lucrată cu grijă, a însuflețit atmosfera. Theodore a aruncat o privire în jurul mesei, smulgând murmure de apreciere, observând că până și Letty mânca desertul cu o plăcere evidentă.

– M-am îndrăgostit de acest desert în Londra, a spus el jovial. Waldorf Astor mi-a făcut cunoștință cu el. A! Dacă închid ochii, parcă mă văd la Boodles, admirând St James Park.

A făcut o pauză, savurând în mod limpede un moment proustian, cu ochii pe jumătate închiși, dar ațintiți asupra lui Gunning.

– Cred că te referi la Green Park, Theo. Clubul de la numărul 24 dă înspre Green Park, a spus Gunning.

Atenţia lui Letty a sporit. Se întâmpla ceva ce nu prea înţelegea. Între cei doi bărbaţi care stăteau unul în faţa celuilalt, în capul mesei, circula un soi de curent. Era ceva neaşteptat ca afabilul şi paşnicul Gunning să-şi contrazică gazda. În plus, amândoi se înşelau. Nu puteai vedea nici unul din cele două parcuri din Boodles, Letty era aproape sigură de acest lucru. Cel puţin nu când privise ea ultima oară pe fereastră. Era un joc.

– Da, sigur, ai dreptate, William. Foarte comod pentru bătrânul Waldorf – ţin minte că el şi Nancy locuiau în apropiere. La numărul 4, în piaţa St James. Pe partea dreaptă. O casă minunată. Îmi amintesc că a fost proiectată de un distins arhitect...

– N-aş putea să-ţi spun cine a fost arhitectul din secolul al XVII-lea, a replicat Gunning calm, dar, după ce a ars din temelii, a fost reconstruită de Hawksmoor. Bănuiesc că acesta e numele pe care îl cauţi, Theo? Un loc foarte nimerit să-ţi parchezi automobilul când mai vii la Londra, George. Are suficient spaţiu de parcare.

– Cunoşti bine acel loc încântător, William? a întrebat Letty, scuzându-se faţă de el fără să se gândească. Din cercetările ei asupra trecutului lui, stabilise că era membru al unui club din Londra, deşi uitase care anume.

– O, da! Te-aș putea conduce, legat la ochi, de la clubul meu – care este Armata și Marina, în partea de nord a Pall Mall Street (realizată după Palazzo Cornaro al lui Sansovino, știați? – cam pompos pentru gustul meu)... pe St James Street, de-a lungul Piccadilly, pe Old Bond Street până la Instituția regală a arhitecților britanici din Conduit Street. Locul meu obișnuit, aș putea spune. A, Londra! Dacă îmi lipsește? Numai când un desert cu cremă de fructe de la Boodles declanșează pentru o clipă dorul de casă. Altminteri sunt mulțumit să lungesc acest *dolce farniente*. Ca tine, Theo.

Brusc, și-a dat seama. Acești doi bărbați nu se puteau suferi. Ostilitatea lor era mascată, transformată într-un ritual impresionant. Nu era vorba de un dans... ci de ceva cu mult mai sinistru – de o coridă! A privit în stânga și a observat capul brunet al lui Russell lăsat în jos, sprâncenele dese încruntate, agresiunea camuflată de un zâmbet plin de interes. La dreapta ei, cu înțepăturile ascunse de un înveliș de nepăsare, Gunning se juca cu mulțimea, cu sabia ascunsă atât de privirile victimei, cât și ale audienței. Numai Letty părea conștientă de prezența ei. Numai Letty făcuse cunoștință cu lama ei ascuțită. Și în cele din urmă a înțeles distribuirea locurilor la masă. Cei doi oponenți se aflau la capetele opuse, putând astfel să se poată urmări reciproc; băieții și femeile stăteau pe laterale, pe post de arbitri, cor, martori.

Dar Letty nu putea accepta să nu facă nimic, să aibă un rol pasiv. Dacă Gunning a ales să fie toreadorul în lupta cu tauri a lui Theodore, ea avea să fie picadorul lui, care distrage atenția și înfige cu dexteritate sulița în punctul slab exact la momentul potrivit. A recunoscut că nu făcea acest lucru total dezinteresat. În loc de lacrimile anticipate și de învinuirile unei femei abandonate, William Gunning va descoperi un complice iertător și neașteptat de prietenos. Cu mult mai deconcertant! Și poate că, din dorința de a-l chinui așa cum merita, nu ar strica deloc să-i acorde o atenție exagerată tânărului George. Ar demonstra că este sinceră, cu încrederea neștirbită. Dar era George capabil să susțină flirtul? Letty a susținut privirea serioasă a ochilor lui gri la lumina lumânării, în timp ce-și prezenta teoria conform căreia bascii din nord-estul Spaniei s-ar putea trage din rasa eteocretană și a oftat.

Putea jura că tânărul nu a remarcat ceea ce era limpede pentru toată lumea din jurul lui – că întruchipa chiar tipul de superom pe care era hotărât să-l discrediteze. Avea o puritate care ar respinge cu siguranță orice încercare de intrigă romantică, oricât de fără griji ar fi ea. Dacă George a numit-o nimfă a mării, a fost ca un răspuns poetic la materialul din mătase verde strâns pe corp pe care îl purta și nu de dorință pentru trupul de dedesubt. Remarca lui a fost inocentă. A înțeles instinctiv acest lucru. La fel

ca statuia lui Ahile din Hyde Park, căreia îi semăna foarte mult, George Russell pretindea atenție, și-a spus ea, ascunzându-și un zâmbet. Dar, la fel ca frumosul războinic, purta cu el propriul piedestal, propriul scut din bronz și propria frunză de smochin din bronz. Îți puteai ridica privirile și îl puteai admira, dar ea nu era sigură că prin acele membre sculptate curgea sânge. Ei bine, ar încerca. Orice femeie ar încerca!

– Letty, pot să te ispitesc cu încă o porție de budincă? a întrebat Phoebe, recaptându-i imediat atenția și continuând astfel masa. A mai rămas o linguriță.

Auzindu-i acceptul (mai degrabă un compliment politicos pentru desertul pregătit de Theodore, decât dorința de mai mânca încă o porție), Phoebe s-a întins peste masă către crema de fructe, atingând însă cu mâneca gâtul sticlei de Clos de Vougeot și răsturnând-o. A icnit de spaimă, urmărind îngrozită cum vinul roșu se revarsă spectaculos pe fața de masă albă. Dickie a înșfăcat sticla și a ridicat-o, dar răul fusese făcut. Toți ochii au urmărit pata roșie ca sângele care se îndrepta spre Theodore. Apoi toți ochii s-au îndreptat asupra lui. Pentru o clipă, Letty a avut un sentiment inexplicabil că într-un mod ciudat era încântat de stângăcia soției sale. Dar trebuie să mă fi înșelat, și-a spus ea, în timp ce el s-a ridicat brusc în picioare, cu fața lipsită de expresie și cu o voce rece.

– Ei bine... Dimitri avea dreptate – ar fi trebuit să-i dau voie să folosească o carafă. E mult mai stabilă

când prin preajmă sunt persoane neîndemânatice. Dar, după noile obiceiuri, m-am gândit să-mi impresionez oaspeții cu expunerea unei etichete de valoare. A oftat. Ultimul vin de dinainte de război pe care îl mai aveam în beci. Din 1913. Eram gata să le spun să aducă brânza care ar fi însoțit acest excelent vin – un Roquefort deosebit de bun –, dar nu putem continua masa în mizeria asta. Doamnelor, duceți-vă direct în salon, iar domnii vă vor însoți acolo pentru cafea, imediat.

A făcut un gest furios către servitorul care încremenise, apoi s-a îndreptat încet către ușă, deschizând-o.

Lui Letty abia îi venea să creadă că fusese martora unei asemenea grosolănii. A privit în jurul mesei, la ceilalți, nefiind sigură ce atitudine trebuia să adopte. Ca nou-sosit și ca doamnă, cu siguranță nu se afla în poziția de a lua tava și de a o pocni pe gazdă cu ea în cap. Dickie și Stewart s-au uitat unul la altul, neliniștiți și jenați, după care s-au întors către George pentru a fi conduși.

George se uita fix într-un punct, hipnotizat după câte se părea de pata care se întindea, cu mâinile încleștate pe marginea mesei, absent. Dar nu în derivă. Dincolo de acea devastare, Letty a simțit o putere tăcută care se acumula, o energie abia controlată. Privindu-l, și-a amintit de pocnitura metalică surdă și precisă a pistolului Luger al fratelui ei, în timp ce îi arăta cum se reîncărca. S-a cutremurat.

Apoi s-a liniştit. Acel bărbat era, dacă îl judecase corect, un pacifist şi un fiu care îşi iubea tatăl. George nu-l va provoca pe Theodore din cauza vinului vărsat pe masă. Şi cu toate acestea se părea că nu avea de gând nici să detensioneze situaţia, pierdut cum era în gândurile lui negre.

Gunning a fost primul care a aruncat şervetul. Deşi ar fi putut la fel de bine să fie şi o mănuşă, şi-a spus Letty, admirând violenţa gestului său.

– O clipă, Theodore, a spus ferm, fără să-şi privească gazda, lăsată să bată nerăbdătoare din picior în uşa salonului, dar captând uşor atenţia tuturor celor care mai zăboveau la masă. O masă bună merită o rugăciune frumoasă, nu crezi? De ce nu i-am permite bătrânului Horaţiu să rostească urările de rămas-bun?

Şi-a aplecat capul într-o parodie a manierelor protocolare ale unui decan de colegiu care îşi expunea concluziile la un dineu şi, mascându-şi limpede un zâmbet, a intonat cu o gravitate clerică: *Lusisti satis, edisti satis atque bibisti. Tempus abire tibi est.*

În timp ce Letty se chinuia să înţeleagă ce auzise, Phoebe, cu vocea ei guturală, a acceptat imediat provocarea unei traduceri.

– „V-aţi distrat. Aţi mâncat şi aţi băut destul. Acum e vremea să plecaţi."

Dickie a chicotit nervos; Stewart şi-a permis un zâmbet depreciativ.

– Phoebe, îmi dai voie să te conduc către următoarea plăcere? a întrebat-o Gunning, oferindu-i brațul.

Ea l-a luat de braț, i-a zâmbit și, sporovăind încet, s-au îndreptat spre ușă, fără să-i arunce nici o privire lui Russell. În timp ce treceau prin fața lui, Gunning și-a aplecat capul spre al ei, ascunzând astfel privirii soțului imaginea lacrimilor ei care întindeau rimelul pe măsură ce se prelingeau pe obraji. În timp ce părăseau încăperea, mâna lui era îndreptată deja către buzunarul unde Letty știa că își ținea batista de rezervă.

George și-a revenit și s-a oferit s-o însoțească pe Letty. Ea a transmis cum a putut nevoia de un sprijin tăcut, strângând brațul oferit și a fost liniștită să simtă o strângere scurtă drept răspuns. Căzând, fără să-și dea seama, victimă chiar planurilor ei, el a instalat-o într-un fotoliu din salon, a ridicat un taburet pentru el și l-a așezat la picioarele ei. Când a refuzat cafeaua, invocând insomnia, el a sunat din clopoțel.

Imediat a apărut un servitor. Surprinzător însă, după parada de angajați de sex masculin, aceasta era o tânără femeie. Înainte ca tatăl lui să poată spune ceva, George i s-a adresat:

– Eleni, cred că domnii vor cu toții cafea.

Patru capete s-au mișcat aprobator.

– Numai că oaspetele nostru, domnișoara Talbot, nu dorește cafea la această oră târzie. Poți să-i pregătești o infuzie? Ceva liniștitor după ziua pe care a avut-o.

Letty abia a înțeles răspunsul femeii în greacă, înainte ca George să i-l traducă.

– Frăsinel! a hotărât Phoebe. Eleni, fă un ceai de frăsinel. Este foarte liniștitor. Tuturor ne-ar prinde bine ceva liniștitor... O să beau și eu o ceașcă. Și poți să-l servești în cestile Wedgwood, Eleni.

– Mulțumesc, mi-ar prinde bine un ceai, a spus Letty. Deși trebuie să mărturisesc că nu am auzit niciodată de frăsinel.

– Este o plantă cretană, a spus Theodore, făcându-și apariția în salon, intrând ca o autoritate peste tot ce era cretan. Foarte veche. Cu efecte tămăduitoare. Ei spun că e bună la orice, de la răni de săgeți până la aciditate gastrică. Lista bolilor pe care le vindecă este nesfârșită: insomnie... greață... angină... Phoebe o găsește neprețuită.

– *Origanum dictamnus* sau *erotas* sunt denumirile ei locale, i-a spus George lui Letty.

– *Erotas?* a întrebat Letty nesigură. Ca să vezi, are calități în privința cărora ar trebui avertizată o fetiță inocentă?

George a râs.

– Mă rog, ai ghicit rădăcina cuvântului. Da – Eros, zeul iubirii, dar stai liniștită, nu e periculoasă. Eros abia își face o apariție post-factum în povestea mai degrabă încântătoare care îl însoțește. Frăsinelul se găsește greu – este o plantă sălbatică și crește în cele mai greu accesibile crevase ale lanțurilor muntoase.

În genul de locuri unde o capră neagră s-ar gândi de două ori înainte de a încerca să urce. Dar este foarte prețuită în insulă și dacă un tânăr este îndrăgostit până peste cap de o fată nu stă pe gânduri în a-și risca viața și se va cățăra pe versant pentru a-i aduna un buchet. Așadar, aici intervine Eros. Este o *dovadă* de dragoste, nu cauza.

> O ramură de frăsinel tămăduitor a adus cu ea
> Pe care l-a căutat cu grijă în câmpiile cretane...

Sunetul vocii lui Gunning, recitând traducerea din Vergiliu a lui John Dryden, era chinuitor.

> Aspră-i e tulpina, pe care frunze pufoase
> o înconjoară,
> Frunzele cu flori, florile cu purpură-s
> încununate,
> Bine cunoscut caprelor rănite, o ușurare sigură,
> Pentru a scoate fierul ascuțit și a alina suferința.

– Dar ai grijă, Laetitia! a amenințat-o în joacă Gunning cu degetul. Într-o licitație de „alinare a suferinței", te-ai putea trezi într-o zi pe dealuri, pe punctul de a accepta un buchet de plante de la un băiețel cu păr auriu și cârlionțat. Te avertizez să-i privești picioarele! Ar putea avea copitele despicate.

4

Nemaiputând să-și înăbușe căscatul, Letty s-a scuzat, înainte ca restul grupului să pară pregătit să rupă rândurile, cerându-și iertare lui Phoebe. Gunning s-a ridicat imediat în picioare, oferindu-se să aprindă o lampă cu ulei și să-i lumineze drumul, iar ea, aproape în silă, i-a acceptat oferta.

A luat una dintre lămpile aflate pe masa din hol și și-a făcut de lucru cu chibriturile și fitilul până când a fost mulțumit de rezultat. A ridicat apoi lampa și, luând-o de braț, a condus-o pe scări vorbindu-i și luminând ocazional portretele și peisajele pe lângă care treceau.

Ușa camerei ei era deja deschisă, lumânările licărind slab înăuntru. Letty i-a mulțumit scurt, a luat lampa, s-a prefăcut că își înăbușă alt căscat, i-a spus noapte bună și a închis ușa în urma ei.

De cum s-a desprins de ușă, s-a și speriat de o mișcare din fața măsuței de toaletă. I s-a făcut inima cât un purice și a reușit doar să transforme un țipăt de groază într-un scâncet jenat de surprindere.

O figură întunecată a Antichității stătea acolo în picioare, cu spatele la ea și cu fața reflectată în oglindă, căutându-i privirea. Îmbrăcată în negru din cap până-n picioare, cu părul brunet cârlionțat și lung până la brâu, femeia și-a ridicat brațele cu rigiditatea înceată a unui gest ceremonial. Letty s-a dat înapoi,

temându-se că o să vadă șerpii unei zeițe cretane încolăcindu-se în jurul acelor brațe. Dintr-o lumânare se prelingea ceara și Letty a simțit în cameră un parfum slab de demult, un amestec de stânjenel și transpirație. Femeia ținea în dreptul gâtului nu șerpi, ci un colier gros din aur care strălucea în lumina blândă a celor două lumânări așezate în fața ei. Chipul mândru și drăguț a fixat-o pe Letty în oglindă, amuzat și provocator.

Letty a reușit să îngaime:

– Eleni? Eleni, *tu* ești? Cât de tare m-ai speriat!

Eleni nu i-a dat atenție, ridicând și coborând colierul, cu capul înclinat într-o parte, admirându-i efectul. În cele din urmă a vorbit în greacă.

– Un lucru minunat! Și valoros, aș spune. Pot să-i recomand domnișoarei să nu-l lase așa, oriunde? Servitorii sunt de încredere, dar avem mulți europeni în casă. L-a pus hotărâtă înapoi în cutia lui, a închis-o cu un zgomot, după care i-a întins-o lui Letty. Doamna Russell are un seif în cameră. Sunt sigură că ar găsi un locșor printre lucrurile ei drăguțe și pentru colierul acesta.

Letty abia o putea urmări și a încercat să-i răspundă în aceeași limbă.

– Mă bucur că îți place. Este un cadou de la tata, la împlinirea vârstei de douăzeci și unu de ani. Destul de modern ca model, dar sunt atașată de el... Dar aici a început să ezite și a continuat în engleză, observând

încântată că era înțeleasă. Au descoperit că se înțelegeau cu ușurință, deși Letty vorbea în engleză și Eleni în greacă.

– Domnișoara se retrage devreme? M-ați surprins exact când terminam de așezat hainele. V-am despachetat lucrurile.

Letty a aruncat o privire în jur, observând că mica valiză Vuitton și cufărul ei fuseseră deja mutate.

– Acestea... a spus Eleni, aruncând peste braț un morman de haine șifonate și murdare, vor fi spălate și vă vor fi înapoiate dimineață. Ce fel de ceai dorește domnișoara când se trezește?

Înăbușindu-și un chicotit la ideea unei întrebări atât de pământești venite din partea unei figuri întunecate a mitologiei, Letty i-a răspuns.

– Orice fel de ceai englezesc. De care ai.

Eleni a zâmbit, a dat din cap, i-a urat noapte bună și a ieșit.

Letty s-a cufundat în patul care avea colțul așternutului îndoit, încă tulburată de întâlnire. Câteva clipe mai târziu, nervii i-au fost puși din nou la încercare de o bătaie în ușă. Fără să aștepte un răspuns, Gunning a intrat.

– Letty, ești bine? Mi s-a părut că te-am auzit țipând.

– Ieși afară imediat! s-a zbârlit Letty. Aș fi putut la fel de bine să merg la culcare în Piccadilly Circus! Cum îndrăznești să dai buzna așa?

– Voiam doar să...

– Pleacă! Mă pregăteam să-mi dau cu cremă pe față.

– Nu-ți voi răpi nici o secundă...

– Nu este o imagine plăcută. Pleacă! Acum!

– Trebuie să te avertizez... despre ceea ce se întâmplă în această casă.

Reușise să găsească singurele cuvinte care au determinat-o să nu-l dea afară din camera ei. Letty nu putea să reziste – chiar și când era iritată sau obosită – unei aluzii la un scandal.

– Lasă ușa deschisă și stai nu mai departe de un pas de ea, astfel încât să fii văzut din coridor, i-a spus ea. Dacă vine cineva, o să spui că m-ai auzit țipând și că te-ai ocupat de șoarecele pe care l-am prins sub pat. Există șoareci în Creta, nu?

– Există bufnițe, deci presupun că există și șoareci.

Letty s-a așezat la trei metri distanță de el.

– Da? l-a îndemnat ea.

– Letty, nu trebuie să ai încredere în nimeni din această casă, i-a răspuns el cu un murmur melodramatic.

– Nu pot spune că intenționam să fac asta. Dar va trebui să vorbești mai tare, William, dacă ai de gând să interpretezi rolul sibilei care transmite avertismente groaznice. S-a trezit că răspunde tot șoptit insistenței lui. Și poate ai vrea să-mi explici de ce ai așteptat cinci minute *după* ce ai auzit țipătul meu ca să vii să mă salvezi? l-a întrebat, ridicând ușor vocea. Nu va intra în jocurile lui.

– Am ascultat la uşă, te-am auzit vorbind cu Eleni şi m-am ascuns în baia de alături până a plecat.

Letty a oftat.

– M-a speriat de moarte! Aşa face mereu, se furişează şi probează bijuteriile invitaţilor, închipuindu-şi că este Elena din Troia?

– Eleni nu *se furişează* nicăieri, a corectat-o Gunning. S-a gândit un moment. Alunecă. În felul ei, este spiritul acestei case. Nimic nu se petrece aici fără ştiinţa ei; câteodată cred că lucrurile se întâmplă în urma instigării ei. Ascultă, sunt informaţii pe care trebuie să...

– Nu te-am crezut niciodată o persoană indiscretă, William.

– Sunt aici de şapte luni. Mi-a luat ceva timp să înţeleg ce se întâmplă şi am făcut câteva gafe la început. Aş vrea să te scutesc de neplăcerea de a face aceleaşi greşeli.

– Vrei să spui că îmi completezi programul? Un ghid al curselor şi jocheilor din Casa Russell? Bine, atunci, dă-i drumul.

– Mi-aş dori să nu fii atât de neserioasă.

– Să începem cu Eleni. Ce figură! Coborâtă parcă direct din corul unei tragedii greceşti – o menadă, nu crezi? Nu mi-ar plăcea să o întâlnesc pe versantul unui munte. Te-ar sfâşia imediat ce s-ar uita la tine. N-ai fi ghicit niciodată că o s-o întâlneşti, cu ochii plecaţi, făcând pe servitoarea, dar fără şorţuleţul ei,

este toată numai sâni și coapse. De fapt e frumoasă, într-un mod care îți îngheață sângele în vene.

– Ai uitat să-i menționezi talia elegantă, i-a amintit el gânditor. Am observat și eu și nu sunt singurul bărbat conștient de acest lucru. Se foia incomodat, trecându-și greutatea de pe un picior pe altul.

– Ei, haide, intră și închide ușa. Mi s-a spus că ai avut o zi grea care s-a încheiat cu o surpriză neplăcută. Poți să te așezi pe acel scaun și să-ți odihnești piciorul bolnav. Letty știa foarte bine, din experiență, că disconfortul generat de rana de război a lui Gunning apărea și dispărea în funcție de felul în care exploata o situație. I-a indicat scaunul cel mai apropiat de ușă și s-a așezat în fața lui. Acum spune-mi, ce e cu prostia asta să nu mă încred în nici unul dintre cei care locuiesc aici?

– Eleni a venit să lucreze aici la un an după moartea primei doamne Russell.

– Mama lui George, Ilse, nu-i așa?

– Exact. Eleni avea cincisprezece ani pe vremea aceea...

– Deci acum are vreo douăzeci și opt, nu? a spus Letty.

– Și a devenit... nu am nici cea mai vagă idee în ce măsură... foarte... ăăă... A făcut o pauză și și-a dres vocea. A devenit foarte *apropiată* de stăpânul casei, dacă mă înțelegi. Și cred că încă mai este la fel de apropiată.

– Măi să fie! Letty era amuzată și indiferentă. Deci bătrânul Theo ține o servitoare-amantă? Cât de edwardian! Acum înțeleg de ce îl antipatizezi atât de mult, William. Nimeni nu trebuie să se distreze pe o rază de o sută de metri distanță de capelanul Gunning, nu-i așa?

– Nu judec oamenii după păcatele sexuale sau după înclinațiile lor, Letty. Știi asta. Ai observat – corect – că nu am nici cea mai mică urmă de afecțiune pentru acest bărbat, dar neîncrederea mea provine din altă parte.

– Dar cum de ai aflat? Chestiile astea sunt de obicei gestionate cu discreție.

– Ei bine, nu pot spune că mi s-au comunicat oficial. Într-o zi, vara trecută, abia sosit și neștiind prea multe, mi s-a încredințat un mesaj la ușa principală. Era pentru Eleni de la mama ei, care locuiește într-un sat în josul coastei. Nu era nimeni prin preajmă, iar băiatul care îl adusese a spus că era urgent. Știam că Eleni locuia în camera de deasupra vechiului șopron, așa că am plecat luând-o prin apartamentele din spate și apoi prin curte, cu plicul în mână. Dar o servitoare de la bucătărie m-a observat și a strigat la mine prin geam. A venit într-o fugă, ștergându-și mâinile de șorț și întrebându-mă unde mă duc. Un pic necuviincioasă, mi-am zis, dar i-am spus unde mă duceam. Mi-a smuls mesajul din mână. „Îl iau eu", a insistat femeia. Eleni nu trebuia deranjată, m-a informat ea.

Eleni, a adăugat ea, distra pe cineva. La început n-am înțeles. Era vreo sindrofie în aripa unde locuiau servitorii? Era ziua de naștere a cuiva? Nu era de mirare că nu găsisem pe nimeni. Dar era ceva în felul de a se purta al fetei... provocator, categoric, dar în sinea ei râdea de mine... Ca să fiu sincer, eram un pic ofensat – nu mi-am dat seama atunci de un lucru – cretanii, chiar și cele mai modeste fetișcane de la bucătărie, te pot privi în ochi fără să aibă în vocabular cuvântul „slugărnicie". Așa că am pândit – îmbufnat! – și am urmărit-o pe fată ca să fiu sigur că duce plicul. A urcat scările exterioare, l-a împins pe sub ușă și s-a grăbit înapoi, chicotind. Nu m-am mai gândit la asta. Încurcate sunt căile Domnului, mi-am spus. Până câteva săptămâni mai târziu când reușisem să învăț ceva greacă și i-am auzit bârfind pe doi dintre servitori. Gunning nu se simțea în largul lui povestind acest lucru. Ascultă, Letty... nu am *pândit* intenționat, înțelegi, nu în această situație... Eram în grădină, într-o dimineață devreme, desenând în liniște elevația venețiană – lumina era foarte bună –, când au ieșit doi bărbați ca să fumeze o țigară – Phoebe nu permite să se fumeze în casă... nu suportă. Nici măcar Theo nu are voie să-și aprindă pipa în camerele deschise pentru toată lumea. În orice caz, nici unul din cei doi bărbați nu m-a văzut. Discuția lor era prea colocvială și prea desfrânată pentru mine ca să înțeleg tot, dar am priceput destul de bine că

menajera şi stăpânul casei erau... ăăă... puşi împreună între paranteze într-o ecuaţie sexuală, şi-a încheiat el stângaci povestea.

– Extrem de stânjenitor! Pfui! Imaginează-ţi să fii *pus între paranteze* cu Theo! Spune-mi, crezi că Phoebe *ştie* ce se petrece sub acoperişul ei?

– Nu am nici o dovadă şi, desigur, cu greu ar putea cineva să facă o anchetă... dar bănuiesc că ştie.

– O, biata Phoebe! Nu e de mirare că e atât de îngrozitor de slabă şi de nervoasă. Arată ca una din fetele din afişele acelea cu pastilele roz pentru oamenii palizi ale doctorului William... Este încântătoare, dar aproape străvezie. Rochia de un albastru-pal pe care a purtat-o la cină nu i-a fost de prea mare ajutor. Şi pur şi simplu a plimbat mâncarea prin farfurie. Ai observat? Crezi că durerea provocată de faptul că soţul o înşală o macină?

– Ar putea fi un motiv pentru care nu are puterea de a-i plăti cu aceeaşi monedă când el pune în scenă un spectacol umilitor precum cel cu care tocmai am fost trataţi.

– Hm... Pe cine crede el că a impresionat cu victimizarea lui Phoebe în timpul cinei? De ce nu i-a tras o săpuneală servitorului care a lăsat sticla pe masă între felurile de mâncare? Tata ar fi râs, ar fi făcut o glumă şi ar fi cerut o faţă de masă curată şi o altă sticlă de vin – din orice an. L-ar fi mustrat pe servitor mai târziu, poate. Între patru ochi. Şi oricum, de ce s-a

măritat Phoebe cu un asemenea om? Letty s-a înfiorat. Presupun că e destul de chipeș, dar cred că e neatrăgător. Este cu mult mai în vârstă decât ea – trebuie să aibă aproape cincizeci de ani, ce zici?

Gunning, mult prea conștient de vârsta lui, a ignorat-o și a spus:

– E *ceva* care o macină pe dinăuntru, sunt de acord, care a devenit acut de când s-a întors din Europa, dar nostim este că nu cred să fie geloasă pe Eleni. Este chiar extraordinar, dar se pare că se înțeleg bine una cu cealaltă. Iar în ceea ce privește motivele pentru care s-a măritat cu Theo... ei bine, el duce aici o viață fascinantă și antrenantă și are mulți prieteni puternici și interesanți. Phoebe joacă rolul gazdei pentru unele din cele mai strălucitoare persoane – capete încoronate ale Europei, vedete de cinema, cântăreți de operă –, cu toții sunt primiți aici, la Europa. Ea are un trecut diplomatic – este obișnuită cu astfel de lucruri. Și – deși recunosc că nu este stilul *tău,* Letty, tu, despre care se știe că apreciezi bărbatul cerebral, vertical – unele femei chiar cad victimă acestei atracții tipic masculine. Ea însăși este o... A ezitat, după care a încheiat ferm... o doamnă foarte feminină... caldă, sensibilă, flexibilă și iubitoare.

– Vrei să spui că nu ar participa niciodată la un marș al sufragetelor sau că nu ar lovi pe cineva în cap cu o lopată? Mă rog, trebuie să fii – flexibilă, ai spus? – pentru a supraviețui căsătoriei cu *acest* bărbat.

Letty și-a adus aminte de tratamentul dur aplicat de Theo soției sale în timpul cinei.

– Tragi prea repede concluzii, Letty. Am văzut câteva doamne destul de inteligente care încercau să-i intre în grații lui Theo! Toamna trecută a avut loc o scenă chiar jenantă când contesa de... iartă-mă! Îți confirm de fapt acuzația de bârfitor. Theo are o frumusețe mai degrabă barbară. Îmbracă-l într-un caftan roșu din mătase, creionează-i cu negru ochii și ar putea să devină dublura lui Fiodor Șaliapin pentru rolul lui Ivan cel Groaznic, nu crezi?

– Nu ai menționat averea lui.

El a șovăit, îndreptându-și automat mâna, din cauza nehotărârii, pentru a apuca o mustață care dispăruse cu luni în urmă.

– Pentru că nu am nici o dovadă că există. De fapt am probe care indică exact contrariul.

– Ai tras din nou cu urechea, William? Doar nu te aștepți ca omul să-ți prezinte conturile lui bancare! Presupun că te plătește, nu-i așa? Ei bine, atunci... Ia stai așa! a exclamat Letty, adunându-și gândurile, în ciuda oboselii. Phoebe a spus ceva despre... faptul că a cheltuit sume mari din banii lui Theo la Paris. Da, așa a zis. M-am gândit că mi-a mărturisit asta ca să-mi dovedească faptul că soțul ei are acolo ceva bani.

– Așa ceva e tipic pentru Phoebe. E datoria ei să-i asigure lui Theo o acoperire respectabilă... indiferent

care sunt planurile lui. Deține și ea o foarte mare sumă de bani. N-ar avea de ce să-i cheltuiască pe ai lui. Dar nu sunt sigur în privința lui Theo. Iar chestia asta o știu, surprinzător, de la fiul lui. O informație care mi-a fost împărtășită direct. George nu este foarte... materialist. Nu este vrăjit de bani așa cum pare să fie restul lumii. Este conștient de foloasele pe care le aduc banii și cheltuiește pe cât pune mâna, dar pentru el banii nu reprezintă o zeitate și nici subiect de discuție pe la colțuri pe un ton scăzut, cum facem noi, ceilalți. Nu va încerca să ascundă cât a costat automobilul cel nou...

– Nici nu a făcut-o! Am fost șocată când mi-a spus.

– În orice caz, George mi-a mărturisit – discutând măreața operă pe care se pregătește să o lanseze tatăl lui – că Theo finanțează publicarea cărții numai și numai din buzunarul propriu. A acoperit costurile activității lui arheologice de ani întregi, iar noi doi știm că arheologia este o afacere costisitoare pentru un amator. În lumea de azi, trebuie să produci senzație dacă vrei să ajungi undeva... iar Theo are mult de recuperat. Cel puțin așa vede el lucrurile.

– Ce vrei să spui? Omul nu dă deloc impresia vreunui tip de inferioritate.

– Poate că nu. Dar Theo este extrem de conștient că trecutului său îi lipsește o anumită cizelare – ar fi putut să aibă cunoștințe mult mai solide în domeniul limbilor clasice dacă ar fi știut că, relativ târziu

în viața lui, va fi infectat cu microbul excavării. Evans – cel pe care îl consideră în mod evident rivalul lui – vorbea fluent greaca veche și persana de la o vârstă fragedă *și* a moștenit o avere din ambele părți ale familiei. Dacă ești perceput ca înstărit în această mică lume, fondurile publice pur și simplu nu îți sunt disponibile, indiferent cât de merituos și de important este proiectul tău. Bietul sir Arthur a descoperit pe pielea lui acest lucru. Evans a trebuit să-și vândă colecția de monede și să sigileze lespezile anul trecut ca să o scoată cumva la capăt cu banii, deoarece a cheltuit averea familiei la Knossos de-a lungul anilor. Nici măcar nu mai este proprietarul sitului sau al vilei Ariadna, știai asta?

Letty a dat aprobator din cap.

– A apărut anul trecut în *Times*. Cu o generozitate tipică, le-a donat Școlii Britanice din Atena. Un gest măreț din partea unui mare om în vârstă.

– Hm... a spus Gunning gânditor, iar veștile au explodat în fața unei lumi recunoscătoare cu o zi înainte ca dosarul lui să ajungă în fața judecătorului de la Old Bailey.

– Sunt sigură că totul a fost o greșeală prostească, a ripostat Letty aspru. Și ești ranchiunos dacă ai amintit de acest lucru.

– Te rog! Evans a fost prins cinstit, ținându-se de mână cu un foarte tânăr vânzător ambulant din Hyde Park. Băiatul avea șaptesprezece ani și nu vindea

mere! Fiecare cu distracția lui, dar momentul ales de Evans pentru cadoul lui a fost interesant. Dar am vrut să subliniez că săpăturile înghit bani. Își cere tributul cu apetitul obișnuit al minotaurului. Cheltuielile trebuie onorate – echipele de săpături trebuie plătite, oficialii trebuie mituiți, trebuie angajați meseriași... Ai idee măcar cât îmi plătește *mie* Theo?

– Mai mult decât ar justifica toate calificările tale, chiar dacă e vorba de doi penny jumate, a spus ea cu amărăciune, regretându-și însă imediat meschinăria. Vrei să spui că viața pe care o duce Theo pe insulă s-ar putea datora generozității soției sale?

– S-ar putea. Ea a moștenit o avere de la bunica din partea mamei înainte de căsătoria cu Theo și încă una de la un unchi senil, anul trecut.

– Cum de știi toate astea, William? Stai, nu-mi spune! a adăugat repede. Ți-ai folosit fața de confesional și ți-ai manifestat simpatia.

El a rânjit.

– Pe tine nu te pot păcăli, Letty. Nu mă simt vinovat câtuși de puțin – Phoebe are cu adevărat nevoie de cineva care să o asculte. Cineva cu care să se poarte frivol. Cineva în care să aibă încredere. Deși este încăpățânat de loială și câteodată, din tăcerile ei, îi pot doar ghici gândurile. Am cea mai mare considerație pentru ea, Letty. Este o fată încântătoare. Ar fi putut alege pe altcineva. Theo poate fi fermecător, deși bănuiesc că odată cu trecerea timpului nu mai e chiar

așa. Dar acum cinci ani Phoebe s-a măritat cu el și acest lucru mă face să renunț la toate criticile. Pe el l-a ales, iar ea nu este în nici un caz o femeie proastă.

– Cele mai inteligente femei sunt uneori capabile să facă erori de judecată dezastruoase, a remarcat Letty încet.

El a ignorat-o.

– Așadar, putem concluziona că o iubește pe pacostea asta bătrână și nu numai că îi asigură banii necesari pentru pasiunea lui, ci și prezintă lumii mascarada asta cum că el este cel cu sacii de bani.

– Ei bine, mi se pare că, dacă e adevărat ce spui, toți cei implicați obțin exact ceea ce doresc din această situație, a spus Letty. Cred că poți să renunți la pândă, la combinațiile tale și să încetezi să-ți mai faci griji.

– Prostuțo! a exclamat Gunning exasperat. Intri cu capul înainte într-un cuib de viespi și spui: „Ce bâzâit drăguț!" Aici e ceva viu care crește, ceva rău și nu vreau ca *tu* să te implici. Știi cum ești, Letty! „Răutăcioasă, o cochetă îndrăzneață!" Te amesteci în treburile altora. Tragedia te urmărește peste tot și nu trebuie să fluieri ca s-o găsești agățată de picioarele tale în casa aceasta. Sunt neliniștit din cauza ta, nu înțelegi?

Și-a ridicat mâinile către ea într-un fel de rugăminte, iar ea, răspunzând cuvintelor rămase nerostite, s-a îndrepat spre el și i-a luat mâinile într-ale ei.

– William, nu am uitat grijile pe care ţi le-ai făcut pentru mine anul trecut. Îţi voi fi mereu recunoscătoare. Sincer. Dar acum nu mai ai aceste obligaţii, i-a spus ea strângându-i mâinile încurajator şi apoi eliberându-le. Eşti liber. Nu e cazul să-ţi faci griji.

– Ascultă, Letty. Nu, ascultă *cu adevărat!* Vreau să-mi promiţi că vei accepta imediat şi fără discuţii oferta pe care ţi-o va face Theo în foarte scurt timp. Orice ar fi şi oriunde ar fi – pleacă şi vezi-ţi de treabă. Are câteva şantiere de săpături pe insulă şi, dacă l-am citit corect, va alege pentru tine unul de mai mică importanţă – un sit pe care nu e posibil să-l dai peste cap – şi te va trimite acolo cu o hartă încleştată într-o mână. Pur şi simplu ia-ţi mistria şi pleacă. Distanţează-te.

Letty l-a privit cu atenţie, cercetându-i faţa la lumina strălucitoare a lumânării. De ce era acolo, stârnindu-i emoţii pe care crezuse că le îngropase? Această intruziune în viaţa ei fusese plănuită... inutil. Apoi a izbit-o motivul neliniştii lui.

– A! Ceea ce încerci de fapt să spui este „Stai departe de *mine* şi nu mă deranja", nu-i aşa? „Distanţează-te de *mine.*" Ei bine, în ceea ce mă priveşte nu e deloc dificil, dar bănuiesc că mai e ceva... Ai de gând să-mi spui ce te supără, William?

– Nu încă. Nu. Nu voi da glas suspiciunilor pe care nu le pot susţine prin probe. Voi spune doar, pentru moment, că sunt neliniştit şi că originea neliniştii mele este natura volatilă a relaţiilor dintre

personajele din această casă. În prezent există un fel de echilibru încordat – un echilibru care ar putea fi distrus de cineva care intervine cu o nonșalanță stângace.

– Ah! Mă recunosc intrând din stânga scenei?

– Îmi pare rău! Tu ești de fapt o boare proaspătă și familiară, iar eu îți urez bun-venit. Numai că nu sunt sigur că sufletele tulburate care se mișcă dintr-o parte în alta prin acest loc pot suporta lumina orbitoare a însoritului tău bun-simț.

O ușă trântită cu zgomot și râsetele de jos l-au alarmat.

– Petrecerea se sparge. Mă voi furișa pe scările din spate și mă voi face nevăzut.

S-a ridicat în picioare, s-au privit intens, nefiind capabili să se angajeze în alte chestiuni, mai profunde.

– Să nu uiți de șoarece dacă ești văzut, i-a șoptit ea inutil. Sunt destul de sigură că am auzit unul mai devreme... râcâind pe undeva...

A descoperit, în ultima clipă, că nu era chiar pregătită să-l lase să plece.

El a deschis ușa, s-a uitat în dreapta și în stânga pe coridor, după care s-a întors spre ea și i-a zâmbit.

– Îți citez câteva rânduri din *Medea*, peste care am dat zilele trecute: „Un bărbat și o femeie care lucrează în armonie fac împreună o fortăreață invincibilă." Noapte bună, Letty.

– Noapte bună, William. Ne vedem pe parapeți.

5

Toate clopotele bisericilor din Heraklion chemau enoriaşii la slujba de duminică, în timp ce Letty, simţindu-se vinovată, a rămas pe scaunul ei de la masa unde servise micul dejun şi a acceptat o a doua ceaşcă de cafea.

– Ignoră-le, i-a spus Phoebe. În schimb, o să te duc la Evensong.

A doua chemare nu a mai putut fi atât de uşor ignorată. Theodore le-a cerut studenţilor să-l însoţească în bibliotecă imediat după micul dejun. Toţi trei au sărit de la locurile lor şi au pornit în acelaşi timp, Letty urmându-i pe băieţi de-a lungul unei camere spaţioase de la parter, în partea din spate a casei. Uşile larg deschise dădeau spre o curte mare, cu portocali, lămâi, trandafiri şi, din loc în loc, cu statui clasice. Către această scenă, surprinzătoare în centrul oraşului, a fost atrasă privirea lui Letty. Era sigură că figura din marmură pe care o zărise era Artemis, zeiţa virgină a vânătorii, aproape în mărime naturală şi ascunsă jucăuş pe jumătate în spatele frunzişului. Era amuzată să vadă că piciorul stâng întins şi încălţat al zeiţei, ca şi săgeata ei erau direct îndreptate de-a lungul grădinii către pieptul neted al unei Afrodite. Ţinta, strălucitoare, cu rotunjimi generoase, stătea într-un petic luminat de soare, admirându-se într-o oglindă, oarbă la ameninţarea care venea din partea

surorii ei care pândea din spatele dafinului. Între cele două, bătându-şi joc de farmecele lor, stătea ghemuit un Dionisos sculptat grosolan în piatră. Zeul vinului, cu gura de beţiv deschisă pregătindu-se, fără să-i pese, să dezvăluie un secret, se uita pofticios ca un nebun, cu părul lui răvăşit încâlcit în jurul unei coroane din frunze de viţă-de-vie.

În ciuda unei evidente atenţii acordate de cineva în aranjarea grădinii, Letty şi-a dat seama că nu avea nici un impuls de a se duce acolo şi de a se bucura de ea.

Ezitând în pragul uşii, ea a privit de jur-împrejurul bibliotecii, admirând camera răcoroasă şi plină de importanţă, pereţii ei acoperiţi cu rafturi de cărţi, centrul fiind ocupat de numeroase mese şi scaune. O cameră publică, şi-a spus Letty, presupunând că Theodore Russell avea probabil propriul refugiu privat altundeva în casa vastă. Pupitrul aflat la loc de cinste, pe care se afla un exemplar deschis al uneia dintre lucrările lui Arthur Evans despre descoperirile sale de la Knossos, transmitea un mesaj viclean, şi-a spus ea şi a zâmbit.

– Aici eşti! Nu sta acolo, intră! Micul dejun a fost bun? Phoebe s-a ocupat de tine aşa cum trebuie, nu-i aşa? Bine. Bine. Eu şi cu William am muncit de zor de la ora cinci, a spus Theodore. Letty nu se îndoia de acest lucru, privindu-i pe cei doi bărbaţi mulţumiţi, cu mânecile suflecate, aplecaţi într-o atmosferă amicală deasupra celei mai mari dintre mese. Se părea

că cei doi examinau o hartă întinsă, fixată pe masă cu colțari din ceramică.

– Deci, pe cine avem? Russell a strigat rapid catalogul: Stewart, Dickie și Laetitia. Vino încoace, Laetitia, și uită-te la asta! Este itinerarul pe care ți-l plănuim, domnișoară. Mă tem că insula Creta nu s-a bucurat prea mult de atenția cartografilor. Căpitanul Spratt a făcut o încercare în... când anume, William? 1865? Și a făcut-o chiar remarcabil de bine, pentru perioada respectivă. Dar neadecvată pentru epoca și zilele noastre. Ce vezi în fața ta... S-au strâns în jurul mesei pentru a cerceta hârtia zdrențuită din fața lor. ...este încununarea propriilor mele încercări de a defini clar această insulă misterioasă și de a-i reduce cele patru dimensiuni maiestuoase la doar două.

Și-a plimbat mâna peste hartă, care avea porțiuni ce păreau să fi fost tipărite, altele desenate și colorate de mână, iar altele încă goale.

– Harta aceasta are la bază vechile diagrame ale Amiralității de dinainte de război. Perimate când am renunțat la ele, dar am navigat în jurul și m-am plimbat de-a lungul insulei și am făcut multe corecții și adăugiri.

– Domnule Russell, pot să identific două dimensiuni, a spus Letty, străduindu-se să apeleze vocea unui student atent, cu o înflăcărare abia controlată. Lungime – două sute patruzeci și unu de kilometri,

lățime – în medie patruzeci și opt de kilomteri. Dar celelalte două...?

– Înălțime, desigur, găgăuță! a izbucnit el și, pentru o clipă, Laetitia s-a simțit acceptată. Russell și-a amintit și a continuat cu un ton mai moderat. Chiar de la prima imagine pe care ai avut-o din port – a arătat către Heraklion – nu se poate să nu fi remarcat munții. Lanțul muntos se întinde de-a lungul insulei, înălțându-se ca șira spinării unui măgar, iar aici oamenii au trebuit mereu să își caute adăpost în interstiții. Văile râurilor, platourile, indiferent unde le-a creat Natura, linia de coastă, desigur, dar nu este o țară care își deschide brațele coloniștilor.

– Și cu toate acestea ei au venit și continuă să vină, a remarcat Gunning. Insula este ca o piatră între trei continente. Aici jos, la sud, avem Egipt și Libia, la nord și vest este Europa, iar la nord și est este Asia Mică. Iar aici, în centru, prinsă între aceste culturi extrem de diferite și active, se află Creta. Nu știm de unde au venit primii locuitori – George caută acest lucru cu bețele lui de măsură –, dar știm că cele mai timpurii rămășițe ale omului din Epoca de Piatră se pot găsi în interiorul miilor de peșteri împrăștiate prin toată insula...

– Ceea ce ne aduce la a patra dimensiune, l-a întrerupt Russell. Timpul! Și din nou, chestia asta merge în profunzime și este greu de măsurat. Ești pe cale de a te implica în cel mai antrenant și mai valoros studiu disponibil unui arheolog: nici mai mult, nici

mai puțin decât dezvăluirea către lume a uneia din cele mai timpurii și mai atrăgătoare civilizații ale ei. Aici, Laetitia, a bătut el cu degetul peste un punct roșu de pe hartă pe care ea îl identificase deja ca fiind Knossos, în palatul regelui Minos omenirea a învățat să danseze, să cânte și să petreacă, să venereze zeița-mamă și natura în pace și belșug; locul unde omul a învățat să răspundă frumuseții din jurul lui păstrând geniala lui cultură în cele mai glorioase opere de artă ale lumii antice... sau ale oricărei lumi.

Bucurându-se de atenția concentrată a audienței sale, Russell s-a dus până la un dulap cu ușile din sticlă și a scos un obiect pe care l-a pus la masă. L-a așezat în fața Laetitiei, așteptând să audă murmurele ei uimite și apreciative. În fața tăcerii ei, el a spus încurajator:

– Acum patru mii de ani, un artist minoian a sculptat în fildeș imaginea acestei zeițe. Și iat-o.

Figurina, înaltă de douăzeci și doi de centimetri, fusese sculptată dintr-un colț de elefant, folosind abil curbura naturală a materialului pentru a reda postura mândră, rigidă, ușor înclinată pe spate a zeiței-mamă – sau aceasta era preoteasa ei? Purta o coroană înaltă crenelată, iar părul lung îi cădea pe umeri. Fusta avea volane, marginile fiind aurite, iar în jurul taliei înguste abia putea fi distins un șorț ceremonial. Partea de sus a trupului era dezgolită, cu excepția unor brățări groase din aur aflate pe brațe. De la coate în jos se răsuceau alte fâșii din aur care, ajungând la mâinile ei

împinse înainte, se înălțau dintr-odată sub forma unor capete de șerpi, cu limbile scoase agresiv. Expresia femeii nu fusese afectată de timpul pe care-l petrecuse sub pământ, vorbindu-le încă adoratorilor ei.

Adoratori printre care îi putea număra fără îndoială și pe Dick și Stewart. Ochii lor nu au părăsit deloc figurina delicată ținută strâns de Theodore.

– Extraordinar... îmi dați voie? Letty a respirat adânc.

– Desigur.

În timp ce se apropia ca să ia figurina, Letty a observat o mișcare nervoasă din partea lui Gunning; și-a strâns buzele și a privit iute într-o parte. Pentru alți privitori, putea fi vorba despre reacția nervoasă a unui bărbat care se pregătea să o privească pe femeia în care nu avea încredere cum manevrează un obiect prețios, dar Letty îl cunoștea pe acest bărbat și credea altceva. Conștient sau nu – nu putea fi sigură –, el îi transmitea un avertisment.

Cu respectul cuvenit, ea a ridicat piesa din fildeș și a privit-o cu atenție, ținând-o strâns de baza lată și menținându-i echilibrul apăsându-i ușor capul cu degetul, așa cum fusese învățată.

Toți cei patru bărbați așteptau răspunsul ei.

După ce a examinat-o, a întors statueta și a privit fix baza. A oftat.

– A, da. Iată: *Made in Atena.* Mă temeam de asta. E chiar drăguță, domnule Russell, dar sper că nu ați dat pe ea mai mult de zece guinee.

S-a întors către studenți cu un zâmbet luminos.

– Din păcate, nu e opera unui Michelangelo minoian, ci a unui meseriaș atenian – poate unul din frații Constantidis? E un magazin nu departe de piața Syntagma, de unde poți cumpăra... ăăă... cópii foarte frumoase... aproape veridice.

Vocea i s-a pierdut descoperind dezaprobarea lor șocată.

Dick a spart liniștea de gheață.

– Dar *nu* spune... O, înțeleg! Glumește! Laetitia, ai făcut o g... g... greșeală! A continuat pe un ton serios, paralizat de rușine din cauza gafei ei. Te asigur că este cu adevărat o antichitate originală. Găsită într-un palat dintr-un sit aflat la optzeci de kilometri de aici. Dacă vei avea îngăduința de a o mai privi o dată, vei vedea că fildeșul este uzat exact atât cât te-ai aștepta să fie un obiect care are o vechime de mii de ani. Dă-mi voie să-ți dau o lupă.

– Și postura, a atacat Stewart din stânga, este atât de tipică pentru minoieni... atât de familiară din picturile murale... detaliile rochiei atât de bine sesizate... să ne mai mirăm așadar că autoritățile de primă mărime de pe insulă au autentificat în unanimitate această figurină deosebită? Dar poate că acum ar trebui să nu ținem cont de expertiza germanilor, italienilor, francezilor și americanilor, deoarece iat-o pe domnișoara Talbot, abia sosită, care ne va pune pe toți la

punct. O, Dumnezeule! Domnilor, mă tem că am plătit cu toții tribut unei zeițe *false!*

Letty a simțit cum i se înroșesc obrajii. S-a uitat în jur după sprijin sau înțelegere, dar a văzut doar opoziție, antipatie, dispreț masculin. Puțină compasiune era tot ce i-a putut oferi Gunning înainte de a privi în altă parte. S-a simțit încercuită și singură. „Un singur lucru rămâne de făcut, Letty!" Vocea fratelui ei i-a revenit în minte în timp ce încerca să-i explice surioarei sale tacticile pe care le utilizase în bătălia aeriană de deasupra Flandrei. Elemente de coregrafie tridimensionale – oricât de complicate ar fi fost, manevrele lui păreau să se fi terminat întotdeauna cu același strigăt de război: *À l'attaque!* Asta strigase John, era sigură, când solitarul lui avion De Havilland a întâlnit o escadrilă de avioane Fokker. La sfârșitul lui septembrie 1915, când războiul aerian se afla într-unul din primele sale stadii, cel al luptei cavalerești, autoritățile germane le predaseră rămășițele lui pământești, iar comandantul escadrilei inamice trimise o scrisoare din care reieșea că englezul singuratic reușise să doboare patru avioane de vânătoare în atacul lui sinucigaș, înainte de a ceda în fața ploii de gloanțe a mitralierelor.

Atunci *À l'attaque!* să fie, de vreme ce dușmanul își strângea rândurile și nu exista nici un drum sigur de întoarcere la bază. Letty și-a înălțat bărbia, și-a îngustat ochii și a aruncat un zâmbet care i-a cuprins

pe toți cei aflați în acea cameră, evaluând forța inamicilor săi. Fratele ei ar fi început cu veriga cea mai slabă.

– O să răspund mai întâi obiecției tale, Dick, de vreme ce este cel mai ușor de combătut cu probe științifice, de fapt judiciare. Și-a trecut ușor arătătorul peste suprafața cu adâncituri a fildeșului. Da, sunt de acord, arată ca și cum ar fi fost îngropată de secole, dar, știi și tu, acest proces de deteriorare poate fi indus artificial și accelerat. Cufundarea într-un borcan cu acid cu diluție corectă va avea efectul scontat. Un tratament rapid, dar cumva grosolan și ușor de detectat. Am înțeles că metoda cu adevărat profesionistă de a face așa ceva, a celor care își dedică timpul unor asemenea operațiuni, este să îngropi sculptura în grădina din spatele casei și să-i pui pe bărbații din familie să urineze peste locul respectiv. Durează cam un an. Cred că avem în fața noastră un exemplu de asemenea profesionalism dedicat.

– Ei, poftim! Dick nu-și găsea cuvintele pentru a-și exprima supărarea față de limbajul total nepotrivit pentru o doamnă.

– Iar obiecția lui Stewart... A așezat zeița pe masă și, aliniindu-se cu figurina, a adoptat aceeași atitudine ceremonială: cu umerii căzuți, cu pieptul înainte, cu mâinile întinse de parcă ar fi protestat. O copie destul de bună, deși orice bărbat care are cunoștințe despre anatomia unei femei va observa imediat diferența

dintre versiunea cu adevărat antică și viziunea de secol XX a acestui artist. *Sânii*, domnilor!

Confuze, patru perechi de ochi au țintit obiectivul mai sigur al pieptului sculptat în fildeș.

– Sânii minoici sunt ridicați, rotunzi și feciorelnici – gândiți-vă la mere – și sunt bine încorsetați. În piesele originale de la muzeele din Atena și Oxford, dar și aici în Heraklion, ieri, am văzut că femeia poartă un corsaj din dantelă foarte strâmt, cu mâneci atașate. În statueta din fața noastră vedem că modelul folosit este mai degrabă... ăăă... matur. Iar artistul, după câte se pare neinspirat de – sau poate neinformat cu privire la – moda corsajelor, a ales să omită cu totul acest articol de îmbrăcăminte. Carnea neîncorsetată produce efectul pe care observ că îl judecați acum din nou. Pere mai degrabă decât mere, ce credeți?

S-au dres voci, s-au târșâit picioare. Cineva – Theo – a pufnit dezgustat.

– Și unde îi este șorțul? Dacă era pusă la încercare, în replică, avea să tragă în ei cu ambele țevi ale armei. Șorțul este o componentă indispensabilă a garderobei unei preotese din perioada minoică, iar aici este abia sugerată, sumar. Oare din cauză că ochiul modern consideră șorțul ca pe un articol de îmbrăcăminte degradant, de gospodină? Mai bine e scos din design. Și trei rânduri de volane la fustă? Nu ar fi trebuit să fie șapte?

Audiența a privit cu un interes renăscut figurina.

– Iar chipul? a continuat ea. Doamna e chiar drăguță! Poate un înger dintr-o catedrală gotică? O madonă bizantină? Următoarea fată de pe coperta revistei *Vogue?* Oricare din toate acestea. Ca femeie, aceste trăsături îmi spun că aceasta nu este nici pe departe zeița-șarpe. Fețele celor originale m-au frapat mereu, m-au uimit și – da – m-au îngrozit. Nu ai vrea să ai una pe noptiera de la marginea patului. Pot fi recunoscute ca ființe umane și femei, dar nu transmit nici o emoție pe care s-o înțeleg. Au ochii larg deschiși și cu toate acestea o privire lăuntrică, sălbatică, inaccesibilă. Dintr-o altă epocă. Dar această față este una pe care simt că o cunosc. Englezoaica de care m-am îndrăgostit? Asta e! Este domnișoara Carstairs care spune: „O, haide, Letty! Nu mai pălăvrăgi atâta!"

– Atunci nu suntem primii care suferă, a spus Theodore sarcastic, cu o voce aspră. Dar trebuie să-ți mulțumim, domnișoară, pentru că ne-ai împărtășit intuițiile dumitale feminine în materie de croitorie. Ar fi putut editorul de la *Butterick Pattern Book* să vorbească cu mai multă autoritate despre poziționarea volanelor și a mânecilor? Mă îndoiesc. William, vrei s-o pui din nou în dulap pe această doamnă? Apoi hai să studiem pe hartă principalele atracții arheologice ale insulei.

– E un soi de goană după aur, i-a explicat Dick lui Letty. Toate națiunile interesate au înființat școli de arheologie în Atena și fiecare își sprijină prospectorii

de pe teren. Știi, sir Arthur nu a fost primul care a săpat la Knossos. Mulți oameni au pus ochii pe acea zonă – era bine cunoscut în legenda locală drept regiunea unde Minos a domnit în Antichitate și a existat un localnic – un cretan – care, destul de amuzant, se numea *Minos*...

– Kalokairinos, l-a ajutat Gunning. Minos Kalokairinos.

– Așa este. Mulțumesc, Will. Iar acest cetățean a scos la iveală tot felul de lucruri impresionante, înainte ca Evans să debarce aici. Bătrânul a fost de fapt obligat să cumpere întregul sit în 1900, pentru a obține drepturile de excavare. Am înțeles că și Schliemann i-a dat târcoale. Presupun că lumea a fost norocoasă că omul care a deținut ultimul controlul sitului a fost un erudit cu experiență.

– Dar și cu resurse și relații, a adăugat Gunning. În zilele noastre, reputația unui om poate crește sau se poate prăbuși într-o oră, în funcție de capriciile sau preferințele unui editor de ziar.

Russell l-a auzit și a transformat comentariul într-o provocare pentru Letty.

– Sunt sigur că Laetitia, ca o tânără domnișoară modernă ce este, este deja o foarte abilă manipulatoare a domnilor din presă.

– Cred că ne-am învățat cu toții lecția când circul Howard Carter a sosit în oraș, a spus calmă Letty. Tânărul rege Tutankhamon a fost cu adevărat norocos

să fie dezgropat de o persoană care a știut cum să capteze atenția editorilor de pe ambele maluri ale Atlanticului.

– Dacă nu cumva, desigur, faraonul ar fi preferat să-și continue somnul de secole, a sugerat Dick.

– O, termină, Dickie! a spus Stewart. Nu e loc de sentimentalisme în arheologia modernă! Trebuie să admiri abilitatea cu care descoperirea a fost prezentată lumii – scenariul, luminile proiectoarelor, minunatele artefacte și toată prostia aia cu blestemul. Un spectacol de revistă, aș îndrăzni să spun, dar foarte eficient.

– Și contemporan cu acea civilizație și nu mai puțin minunat, a spus aprobator Theodore, iată-ne aici, în inima regatului lui Minos. Palatul din Knossos. A arătat spre hartă. Sunt palate, vile și orașe împrăștiate peste tot de-a lungul zonelor locuite ale insulei, dar de la Knossos ar trebui să-ți începi studiile.

Toți au încuviințat din cap.

– Așadar, Laetitia, aș dori să începi prin a-ți lua liber restul zilei pentru a te duce acolo să arunci o privire. E doar la doi-trei kilometri de șosea – poți să mergi pe jos, dar îți recomand un măgar. Vei descoperi că nu sunt prea multe șosele în Creta, iar cele pe care le avem sunt al naibii de periculoase. Nu pot să-mi imaginez de ce băiatul ăsta al meu s-a chinuit să aducă aici un automobil. Are la dispoziție mai puțin de optzeci de kilometri de șosea pe care poate șofa. Bătrânul Evans are un soi de bar cu cocteiluri,

cu motor Royce pe care îl foloseşte ca să-şi impresioneze distinşii oaspeţi, luându-i din port şi ducându-i la vila Ariadna. Şi acolo rămân fără drum. Toţi ceilalţi folosesc drumurile antice. Majoritatea construite chiar în perioada minoică. La Knossos trebuie să te prezinţi celor de la vila Ariadna înainte de a începe să-ţi bagi nasul pe acolo. Vei fi aşteptată. Totul e aranjat. Vor fi acolo persoane de la şcoala britanică, dar nu vei fi primită de marele om – sir Arthur nu se află în prezent la vilă. A fost acolo anul trecut şi plănuieşte să se întoarcă, dar zilele lui de săpat s-au cam terminat. La urma urmei, se apropie de optzeci de ani... Trebuia să ne aşteptăm la asta.

Nota de triumf care s-a simţit în vocea lui a făcut ca oftatul de simpatie să pară fals.

– Acum fii atentă! Drumul trece pe lângă Knossos – continuă să mergi de-a lungul şoselei Arkhanais... Letty i-a urmărit creionul cu nerăbdare. Şi după încă vreo câţiva kilometri ajungi în satul unde vei fi cazată în timpul săptămânii de excavări – Kastelli. Aici vei face propriile săpături. La sfârşit de săptămână te vei întoarce, desigur, la vila Europa. Phoebe mi-a spus că va organiza o mulţime de evenimente sociale pentru tine. Nu-ţi pot spune cât de încântată e că are o companie feminină în această casă. Cumva i s-a strecurat în voce o urmă de confuzie? După cinci zile de trai simplu la ţară, o să-ţi doreşti cu ardoare să te întorci. Te trimit cu o echipă mică, dar experimentată de

săpători – cei mai buni oameni ai mei. Vei conduce opt săpători, echipa de bază, plus câți oameni mai vrei să recrutezi din sat. Șeful echipei tale este un cretan, Aristidis. *Kapitan*, pentru oamenii lui. S-a născut la Kastelli, așa că este foarte cunoscut pe plan local. E în floarea vârstei, o persoană de încredere. Mâini sigure. Vorbește excelent engleza și poate servi ca translator, dar și ca intermediar între tine și săpători. Vei descoperi că entuziasmul lui Aristidis pentru sport și... să-i spunem candoarea?... sunt la fel de mari ca ale tale, domnișoară.

A făcut o pauză, cu o expresie speculativă și răutăcioasă. Părea că a renunțat să-și ducă până la capăt ideea care-l amuzase și a continuat vioi.

– Acum am ajuns la alegerea membrilor echipei tale.

Letty a observat că ceilalți bărbați așteptau tăcuți să continue.

– Vei avea nevoie de un european care să te însoțească. Ca director-adjunct.

A urmat un schimb de priviri, fiecare dintre cei aflați în bibliotecă întrebându-se, bănuia ea, cine trăsese paiul scurt.

– Am hotărât că William este alegerea perfectă. Poate fotografia și desena orice eventuală descoperire, iar greaca lui este destul de bună. Pe lângă asta, el este cel care a fost cel mai preocupat de dezvoltarea proiectului.

Dick şi Stewart au oftat la unison. Şi Gunning a oftat adânc.

– Deci, suntem eu, domnul Gunning şi Aristidis. Aveţi şi o sarcină pentru cei trei muschetari ai dumneavoastră? a întrebat Letty.

– De fapt, patru muschetari, a spus el misterios. Îl veţi întâlni pe al patrulea la sosirea în sat. Şi, da, într-adevăr am o sarcină. O delicatesă! O bijuterie! Vezi acest munte, Laetitia? Este destul de aproape de Kastelli... o plimbare lejeră către ceea ce ai putea numi înălţime subalpină – pantele de la bază.

– Acela este Iuktas, nu-i aşa? L-am văzut de pe coastă.

– Exact. Iuktas, muntele sfânt, sacru pentru Zeus. S-au făcut acolo mici săpături sporadice, fără prea mare interes – a fost expus un sanctuar în vârf – şi chiar Arthur a hoinărit pe-acolo, acum vreun an sau doi, cercetând zona. Pe baza propriilor recunoaşteri a ajuns la concluzia că există câteva posibilităţi. Trebuie să te avertizez, Laetitia, că lucrurile se mişcă încet în Creta şi că există reguli – respectate cu fermitate; William te poate informa în această privinţă – în ceea ce priveşte săpăturile efectuate de străini sau localnici şi administrarea descoperirilor făcute. Trebuie obţinute autorizaţii scrise şi altele asemenea. Anticipând, am obţinut hârtiile necesare care ne permit să săpăm într-un sit anume situat pe unul din versanţii muntelui Iuktas. Procedura legală a fost foarte mult simplificată şi accelerată de serviciile

binevoitoare ale lui Aristidis, a cărui familie de fermieri se pare că deține o mare porțiune din munte.

Gunning i-a dat un dosar, din care el a extras o foaie de hârtie.

– Ți-am făcut o hartă a zonei, marcând locația exactă a excavării pe care am propus-o. De fapt, am fost acolo luna trecută, gândind și plănuind, evaluând posibilitățile și, băgându-mi nasul pe-acolo, așa cum face toată lumea, și am dat peste asta...

Și-a pipăit buzunarul și, cu o mișcare dramatică, a așezat în fața ei un mic obiect.

– Ce părere ai? Dacă numismatica nu este punctul tău forte, Laetitia – la urma urmei, trebuie să existe anumite limite ale ariei tale de expertiză –, te putem ajuta.

A privit neîncrezătoare moneda mică, întorcând-o de pe o parte pe alta, bănuind că era vorba de o altă păcăleală și a zis:

– Nu am văzut niciodată una la fel. Pot doar să spun că nu este minoică... Nu este nici măcar antică... Pe ghicite, aș spune că este italiană... perioada Renașterii... deci cel mai sigur ar fi să risc și să spun... florentină.

– Pe aproape. Foarte bine. E de fapt venețiană.

A savurat încurcătura ei și a zâmbit slab.

– Te întrebi, desigur, ce legătură există între o monedă venețiană și un sit în care se presupune că există artefacte din perioada minoică? Gândește-te la

moneda pe care o ţii în mână ca la capătul ghemului de lână care l-a condus pe Tezeu în inima labirintului unde se afla Minotaurul – un monstru jumătate om, jumătate taur. De aici începi tu. Această monedă îţi va furniza indiciul care te va conduce înapoi în negura timpului. Acolo vei rezolva misterul care i-a chinuit pe călătorii prin aceste ţinuturi încă din Antichitate. Dacă totul decurge bine, vei fi ultima dintr-o succesiune glorioasă de cercetători ai istoriei. Dă-mi voie să-i enumăr: Callimachus în secolul al IV-lea î.Hr. îşi descrie căutarea; o sută de ani mai târziu, Ennius ne dă locul exact; Cicero, Diodor din Sicilia, Sfântul Paul... cu toţii au lăsat o urmă şi aşa mai departe până la exploratorii veneţieni, dintre care unul a lăsat această mărturie a prezenţei lui la sit. Împreună cu detalii exacte ale zonei lui. Numai unul trebuie să aibă credinţa şi să-i urmeze, iar numele domnişoarei Laetitia Talbot va fi adăugat pe listă în secolul XX.

– Dumnezeule mare! a spus Stewart, trăgând aer în piept. Domnule, nu vreţi să spuneţi...

– Ba da. În Creta, toată lumea cunoaşte povestea... Theodore a privit în jur şi toţi, cu excepţia lui Letty, au încuviinţat solemn. Oare este numai o poveste? Sau, cum avea să descopere Schliemann la Troia, este un adevăr istoric, învăluit în legendă şi îngropat adânc, aşteptând să fie descoperit? Mă refer, desigur, la mormântul lui Zeus.

Cuvintele lui au fost întâmpinate cu o tăcere copleşitoare. Nimeni nu a privit-o. Theodore a continuat cu precizia atentă a unei pume.

– Este o idee pe care o găsesc destul de picantă: că aici, în această insulă care venerează zeiţele, zeul tânăr şi obraznic al locului, cretanul Zeus, ar trebui adus la viaţă de o femeie.

– Un fel de Frumoasa din Pădurea Adormită răsturnată, a remarcat Stewart. Cum stai cu săruturile, domnişoară Talbot? Crezi că pot să-l trezească pe zeul tunetului?

6

Rămasă în bibliotecă doar cu Gunning, cu recomandarea de „a se familiariza cu topografia zonei-ţintă", Letty a ascultat sunetul paşilor care se stingea uşor pe coridor şi a auzit râsetele zgomotoase ale bărbaţilor. Ştia că râdeau de Gunning şi, judecând după uşoara încordare a umerilor lui, ştia şi el. Ceilalţi trei îi calculau şansele de supravieţuire într-un întreg sezon în compania acelei fete arogante care considera că ignoranţa nu este o piedică pentru ambiţie.

S-au privit, Letty aşteptând obişnuita lui ironie caustică, dar el nici măcar nu a admonestat-o cu degetul.

Aşa că ea a fost cea care a spart liniştea stânjenitoare.

– Școala britanică are un cămin pentru studenți undeva pe lângă port. Închiriază camere. Te rog să-mi dai adresa, William, ca să aranjez să mă mut acolo cu tot cu bagaje, cât mai repede, a spus ea calmă. Nu voi mai sta nici măcar o noapte sub acoperișul acestui om.

– Înțeleg că prima impresie despre gazda noastră nu s-a îmbunătățit?

– Nu, deloc! Ce s-a întâmplat cu cretanii – niște bandiți lăudăroși, conform părerii generale – de l-au lăsat în viață atâta vreme? Nu-i mai suport prostiile încă o zi. Atât de condescendent! A păstrat toată porcăria aia cu „negura timpului peste acest tărâm al Antichității" numai pentru mine?

Gunning a început să râdă.

– Am observat că devine grandilocvent cu tine. Și așa te ține la distanță și te marchează.

– Ca pe o țintă?

El a ridicat din umeri.

– Cred că e prea mult spus. Dar cu siguranță nu ți se adresează cu același ton poruncitor de comandant de navă pe care-l adoptă cu noi. Aș spune că nu te place mai mult decât mă place pe mine.

– Dar vorbește frumos despre tine, William.

– Nu va recunoaște niciodată că a făcut o alegere proastă. Toate gâștele lui sunt lebede – cu excepția ta, bineînțeles. L-am ajutat într-o perioadă stresantă – l-am scos din corzi, la naiba! Dar ăsta nu e un motiv ca să mă aștept la un respect sincer din partea lui.

Munca mea aici se terminase. Aşteptam să mă trimită înapoi în Anglia, dar, în mod surprinzător, mi-a reînnoit contractul. Uimitor, mi-a mărit şi salariul. Iar acum îmi dau seama de ce.

– Recompensă pentru a o supraveghea pe obraznica nou-venită? Te trimite pe dealuri cu mine şi scapă de doi oameni antipatici dintr-o lovitură. Bietul William! Se pare că soarta intenţionează să-ţi facă rău – pândind după colţ să te lovească cu măciuca a doua oară? Cât de inuman! Dar trebuie să fi început să-l cunoşti bine pe om. Păreţi foarte apropiaţi, cel puţin când lucraţi... Spune-mi, de ce vrea cu obstinaţie să mă pună la încercare? E inutil! Nu este o luptă pe care s-o pot câştiga.

– Dar, Letty, l-ai înţeles greşit. Mai devreme nu te testa deloc.

– Dumnezeule mare! Doar nu vrei să spui că el crede cu adevărat că acea figurină este autentică?

– Ba da. Împreună cu câţiva experţi în domeniu. Eu nu fac parte dintre ei! Poate că Stewart a fost prea sarcastic, dar a spus adevărul. Pot să te întreb, Letty, ce te-a făcut atât de sigură de extraordinara ta analiză? Demonstraţia ta a fost chiar o surpriză – aşa cum a fost ilustrată e o reprezentare la scară foarte amuzantă. Dickie, cel puţin, nu va mai putea niciodată să muşte dintr-un măr fără să se înroşească.

– Pur şi simplu am ştiut că ceva nu era în regulă. Încă dinainte de a o ţine în mână. E greu de spus de ce.

– Nu ai părut să ai vreo problemă în justificarea raționamentului tău.

– Mi-am petrecut ultimele șase săptămâni în Atena trecând printr-un curs intensiv de civilizație minoică cu Andrew Merriman. El m-a recomandat lui Russell, vrând să se asigure că n-o să-l dezamăgesc. Andrew are mulți prieteni foarte buni acolo – profesioniști și amatori –, cu toții experimentați și foarte bucuroși să vorbească cu mine despre subiectul lor favorit. Și nu a neglijat nici instruirea mea practică.

– Sunt sigur că Merriman a fost meticulos în toate aspectele instruirii tale, a spus Gunning cu răceală.

– Am vizitat muzee și colecții private – cabinete de curiozități s-au deschis scârțâind pentru mine! Am fost pe șantiere de excavații, dar și la aurari și bijutieri, la ateliere de fierărie... Am văzut atâtea lucruri, William! Minunate, dar îngrijorătoare! Nu sunt sigură că voi accepta ceva ca fiind autentic decât dacă îl dezgrop eu însumi. Când reproducerile sunt realizate cu atâta iscusință și materialele folosite nu sunt supuse descompunerii – ca aurul și pietrele prețioase –, ei bine... singurul lucru după care te poți ghida este intuiția inspirată de propriile cunoștințe și simțul stilului. Dar nu e niciodată suficient pentru a-i spune cuiva: „M-am decis într-o secundă și sunt sigur că am dreptate. Crede-mă." Trebuie să numeri volanele și să analizezi petele de ceai. O lecție utilă pe care am învățat-o de la Andrew.

– Sper că ai fost însoțită în incursiunile tale pe străzile ateniene lăturalnice.

– Chestia asta nu e un pic apăsătoare – chiar și pentru tine, William? a replicat ea. Trebuie să fii mai circumspect decât la Londra, desigur, dar nu am ieșit niciodată singură. Andrew era de obicei disponibil – am stat cu el și doamna Merriman. Au închiriat o casă pe strada Lykkavettos.

– A, deci Maud era acolo? Sunt mirat să aud că a făcut această călătorie... Atena? Nu e locul pe care te-ai aștepta să-l aleagă pentru a-și petrece iarna. Cum a făcut față?

– Cu felul ei obișnuit de a fi. Făcându-se mai bine încet; asigurându-se că toată lumea din jurul ei suportă efectele stării ei misterioase. O cunoști?

– Am stat cu ei vara trecută, la Londra.

– Deci acolo ai plecat! Andrew nu mi-a spus nimic despre asta. Ce lucru extraordinar ai făcut...

– Ascultă, Letty! Dintr-odată părea nerăbdător să o facă să revină la cererea inițială. Pot să-ți spun unde este căminul studențesc, desigur, dar... e un pic cam dificil... cu siguranță tu și tatăl tău – bănuiesc doar – ați *investit* deja o anumită sumă în această aventură. Poți să-ți permiți să te răzgândești și să-ți cauți un alt loc unde să stai înainte de a începe?

– Ei, haide – spune pe șleau, William! Tata a *plătit* ca eu să mă aflu aici. A făcut donație Societății de cercetare cretano-britanice, iar o parte din acești bani

primiți cu grație au ajuns fără îndoială în buzunarul lui Theodore Russell, care se întâmplă să fie președintele societății. Evident că nu vorbește despre acest lucru, dar acceptă tranzacția oferind ospitalitate și sprijinind financiar săpăturile pe care le-a inventat pentru mine. Faptul că știe că îmi finanțez singură această scurtă călătorie probabil că îl deranjează teribil, dacă ceea ce-mi spui este adevărat. Dar așa se fac lucrurile în lumea asta. Cunosc sistemul. *Folosesc* sistemul, a spus ea înăbușit. O, bună Phoebe! Noi tocmai...

Phoebe a năvălit în cameră aducând cu ea lumina unei dimineți de vară.

– Theo mi-a spus că o să vă găsesc aici, punând țara la cale. Tocmai am aflat de proiectul vostru. Așadar, plecați spre palat? Minunat!

Părea înviorată de lumina soarelui – până și hainele ei sugerau o încredere renăscută: o bluză galbenă băgată într-o fustă-pantalon neagră de călărie și cizme negre lustruite. Părul ei blond proaspăt spălat și tapat mirosea ușor a crini și lemn de santal.

– Va fi o după-amiază călduroasă. M-am gândit că putem organiza un picnic printre ruine. Laetitia, mai am o idee bună – de ce nu l-am căuta pe George și nu l-am ruga să ne împrumute mașina? Crezi că poți s-o conduci? Mi-ar face plăcere să mă plimb până la vila Ariadna într-un Bugatti!

Letty era mirată să vadă că îndrăznise să se machieze chiar și într-o duminică – pometii obrajilor erau

fardați delicat, iar gura încântătoare înroșită ușor. Toate astea în beneficiul ei? Cu siguranță că nu. Chipul lui Phoebe era însuflețit și isteț, a realizat Letty în lumina pătrunzătoare a dimineții. Nimic vrăjit – era prea multă zburdălnicie clocotindă în privirile piezișe. O zână, a hotărât Letty.

Phoebe și-a îndreptat atenția asupra lui Gunning.

– William, nu știu dacă plănuiai să-ți petreci după-amiaza mărșăluind cu Laetitia în jurul sitului. Pun pariu că asta intenționai! Fiecare centimetru al fiecărui nivel explicat în ordine exactă, detaliat... A, desigur, este esențial – știu asta –, dar are tot timpul din lume pentru a *cerceta* locul. M-am gândit ca azi să se *bucure* pur și simplu în tihnă de el. Să stea pe pietre la soare ca o șopârlă... să miroasă mimozele și rozmarinul și să viseze puțin. Carnețelele nu sunt permise! Nici ghidurile! În orice caz, ca să cari *aia* cu tine trebuie să închiriezi încă un măgar. A arătat cu degetul spre primul volum al lucrării lui Evans, *Palatul lui Minos*. Ce spui, Laetitia?

Letty a fost imediat cuprinsă de bună dispoziție.

– Exact ce mi-ar plăcea! Sigur, pot conduce Bugatti. Și mai e un pic de loc pentru un mic coș de picnic. Dar crezi că George ne va da voie să luăm mașina? Știi cât de posesivi pot fi bărbații când vine vorba de mașinile lor.

– Nu-ți face probleme, George nu mă va refuza, a spus Phoebe zâmbind ușor.

– Atunci aş face mai bine să mă schimb, a spus Letty nesigură. Un picnic de duminică pe un teren accidentat...?

– Ghete pentru deşert mai degrabă, decât o umbrelă de soare, draga mea, a sfătuit-o hotărâtă Phoebe. Aici suntem în Creta, nu pe strada Birdcage.

– Încetineşte! Încetineşte sau o ratezi! La dreapta este partea carosabilă. Urcă printre pini, a strigat Phoebe, indicându-i pe unde s-o ia.

Au traversat bazarurile înguste din Heraklion, au trecut de muzeu, întâlnind apoi şoseaua sudică în locul de unde începe să coboare şerpuind de-a lungul vechiului şanţ al cetăţii, printre parapeţi. După o scurtă oprire la porţi unde Phoebe a împărţit câteva monede cerşetorilor care se strânseseră în jurul maşinii, au pornit cu zgomot printre grupurile dezordonate de case şi au ieşit în câmp deschis. Ploaia recentă părea că lăsase praful să se aşeze; condusul maşinii nu fusese deloc provocarea la care se aşteptase Letty.

Strigătul lui Phoebe s-a auzit neaşteptat de curând.

– La naiba! a spus Letty, frânând şi dând maşina înapoi cu un huruit docil. Am ajuns deja la pallazo Evans! Nu mi-am dat seama că era atât de aproape de Heraklion.

– Căsuţa din capătul drumului – Taverna, îi spun ei – este locul unde sunt găzduiţi studenţii. Ai fi putut sta acolo, Laetitia, dar nu cred că ţi-ar fi plăcut. Miros

de şosete murdare peste tot, apă caldă când şi când şi certuri permanente. A zărit zâmbetul Laetitiei, reprimat repede. Atât de diferit de acasă, de viaţa de la vila ta dragă, desigur.

Patruzeci şi cinci de metri în susul dealului, pământul era turtit, iar acolo, în faţa lor, într-o pădurice, era vila Ariadna. În sfârşit era aici, văzând-o cu propriii ochi, această bucăţică de Arcadia despre care se vorbea mult, cu un oftat nostalgic şi cu o privire lungă, de către toţi cei care, ştia, se bucuraseră de ospitalitatea lui sir Arthur Evans. Oftaturile erau urmate inevitabil de povestiri despre petreceri vesele, nopţi de băut intens, încălzite de *raki* şi de vinul roşu cretan, zile care se lăsau cu întinderi musculare pe şanţurile de săpături sau pe terenul de tenis, viaţă trăită împotriva loviturii încurajatoare a cutezanţei arheologice. Letty îşi dorea să fi fost o parte din ele.

Aici, o distribuţie schimbătoare de studenţi tineri şi energici ajutaseră la dezvăluirea în faţa unei lumi fascinate a societăţii despre care se vorbea doar în legende. Scriitorii antici fuseseră convinşi că imperiul lui Minos a existat, indicând clar versantul de lângă Heraklion drept centru al culturii, dar nimeni nu a dorit să creadă în toate acestea, până când, în primii trei ani ai secolului, Arthur Evans, într-o serie de săpături grăbite şi nebuneşti, a scos-o încă o dată la lumină. Iar aici, la vila pe care o construise pe deal în perioada în care conducea săpăturile, o echipă se retrăgea la

sfârșitul fiecărei zile de muncă pentru a se răcori în camerele de la parter, pentru a-și scrie rapoartele, a face schițe, pentru a comenta, specula și glumi.

Construită din lespezi de piatră de culoarea nisipului, spațioasă și cu acoperișul plat, vila Ariadna ocupa o poziție perfectă, cu fațada înspre palatul din Knossos și pantele acoperite de măslini și chiparoși ale văii Kairatos. O grădină răsărise pe solul stâncos, edwardiană în formalismul ei, dar însuflețită cu vase cu flori multicolore și statui timide amplasate printre arbuști de o mână discretă.

– Lasă mașina acolo la umbră, a instruit-o Phoebe, iar eu mă duc să văd dacă e cineva acasă. Mă întorc imediat.

Phoebe s-a întors după câteva minute, însoțită de doi cretani între două vârste, evident soț și soție.

– Mă tem că n-avem noroc. Nici o față regală, nici un președinte de stat, nici un tenor – nici măcar un arheolog, pentru numele lui Dumnezeu! Custodele este plecat la Rethymnon. Dar iată Letty, te întâmpină Kostis și Maria. Ei au grijă de Arthur când e aici și ne vor servi cu ceai când vom termina treaba la palat. Le-am spus ora patru... Cred că va fi suficient de târziu.

Letty a făcut cunoștință cu majordomul lui Evans și cu soția lui și, imediat, înțelegând ce intenționau să facă, Kostis a chemat fluierând doi băieți care au luat coșul din mașină și au pornit în josul dealului. Phoebe

și Letty i-au urmat, Phoebe vorbind fără oprire despre palat. Letty a remarcat mirată că vorbea sigură de sine despre săpături și istoria preclasică. Dar informațiile lui Phoebe nu erau prezentate plictisitor: alunecau și săreau de-a lungul suprafeței a ceea ce Letty bănuia că sunt cunoștințe profunde. Iar pustietatea de la vila Ariadna nu îi stricase deloc dispoziția, așa cum ar fi fost de așteptat. Era evident că socializarea și parada nu reprezentau motivele acestei ieșiri.

I-au urmat pe cei doi băieți în josul drumului cam nouăzeci de metri, l-au traversat și au trecut pe lângă casa părăsită a paznicului și au pătruns în sit prin curtea de vest, așa cum o numise Phoebe. Le-a spus băieților să pună coșul la umbră, le-a dat voie să plece și a rămas în picioare inspectând terenul ca un general.

– Pustiu! Bine. Urăsc să ajung în același timp cu un autocar plin de turiști care lasă peste tot mormane de coji de portocale și vorbesc tare și zgomotos ca niște maimuțe.

Letty a privit în jur la povârnișul imens, acoperit de-a valma cu ziduri din calcar gri și movile de piatră care se întindeau în față în josul promontoriului către râu, iar inima i s-a strâns.

Văzându-i expresia feței, Phoebe a râs.

– Știu! Cum poate cineva să înțeleagă ceva din acest labirint? Este un palat înconjurat de un oraș; este un sit de o sută optzeci și doi de metri lungime și o sută optzeci și doi de metri lățime. Despre acest complex

mi s-a spus că este de două ori, sau poate chiar mai mult, mai mare decât palatul Buckingham și grădinile sale. Fiecare centimetru e plin de detalii. Și nu uita de a treia dimensiune – adâncimea și înălțimea. Theo spune că diferitele părți ale palatului aveau înălțimea unor clădiri cu două, trei sau chiar cinci etaje. Abia după a zecea expunere la toate astea poți începe să înțelegi, dar azi nu trebuie nici măcar să încerci! Fără rușine, o să-ți arăt cele mai dramatice lucruri de aici – sortimentul de cremă violet și trandafiriu de la Charbonnel et Walker. Haide! Urmează-mă – și ține-ți privirea îndreptată înainte – dacă începi să-ți vâri năsucul prin vreuna din aceste găuri, știu că te voi pierde! O să-ți înflăcărez imaginația cu un entuziasm romantic pentru acest loc – alții te pot învăța chestiuni cu privire la legile stratificării, straturile de distrugere, sondare, suprapunerea culturală și așa mai departe.

A făcut o pauză înaintea unei porțiuni de zid dărâmat acoperit cu mortar și i-a arătat ceva.

– Acolo, vezi?

Uimită, Letty a privit cu atenție, cu ochii pe jumătate închiși, și în cele din urmă a spus:

– Cred că nu văd nimic semnificativ. Nu prea știu la ce mă uit.

Era, evident, răspunsul pe care îl aștepta Phoebe.

– Pentru mine, această bucată de zid aparent lipsită de importanță aduce totul la viață. Uite. Acolo. Pata aceea neagră...

– Aa, înțeleg... Carbonizată – după formă, arată de parcă capătul unei grinzi din lemn aflate în apropierea zidului ar fi fost distrus în întregime de flăcări.

– Corect! Și dacă privești pereții de acolo, o să observi că sunt acoperiți cu un strat de funingine. Poți spune din ce direcție bătea vântul în anul 1400 î.Hr., când tot palatul a ars accidental sau, poate, când cineva i-a dat foc? Da, era un vânt puternic dinspre sud, a spus Phoebe. Un vânt care bate în Creta la sfârșitul lui aprilie și începutul lui mai.

– Perioada din an în care se presupune că Tezeu ar fi omorât Minotaurul și ar fi fugit cu fiica regelui, Ariadna dând foc palatului? a spus Letty trăgând cu putere aer în piept și descoperind că nu-i era greu să facă pe eleva atentă.

– Da. Tezeu! Legendarul moștenitor al tronului Atenei. Curajos băiat. S-a oferit voluntar să-i înlocuiască pe tineri și fecioare, tributul atenian plătit șapte ani, care era dat monstrului regal care pândea la capătul labirintului subteran din palat. Un monstru trădat de sora sa vitregă. Ea i-a dat lui Tezeu un ghem care avea să-l ajute să ajungă în centrul labirintului și apoi să iasă din nou la suprafață. Mă întreb cum s-a simțit Ariadna, trădându-și familia și patria, dându-i dușmanului torța distrugerii. O mârșăvie, dacă te gândești. Trebuie să fi fost foarte îndrăgostită, nu crezi?

Phoebe a tăcut, lăsând cuvintele între ele, așteptând clar un răspuns.

– Dragoste! Aș! Tonul lui Letty era disprețuitor. De ce e mereu dragostea o scuză pentru nebunie, ticăloșie și decepție? Ce s-a întâmplat oare cu autocontrolul și bunul-simț?

Cealaltă femeie a părut foarte surprinsă de vehemența ei.

– Mă rog, știm cu toții – „Cupidon este un băiețaș viclean, care le înnebunește pe bietele femei." Se pare că sexul slab nu se poate abține. Suntem chiar țintele săgeților dragostei și – nu uita niciodată – dragul și micuțul Cupidon nu a învățat deloc să tragă drept. Sau era orb? Nu-mi aduc aminte. Dar niciodată nu se poate spune că e vina cuiva.

Phoebe a tăcut pentru o clipă, apoi a zâmbit brusc, pricepând.

– Înțeleg. Cred că înțeleg! Iartă-mă: am crezut că vii în Creta să sapi și să scoți ceva la iveală, dar acum încep să bănuiesc că ești aici pentru a *îngropa* ceva. Lasă-mă să ghicesc! Ai lăsat vreo canalie necredincioasă și obraznică pe celălalt țărm? Vreun ingrat ușuratic se mai întreabă și acum cum de te-a lăsat să pleci? Cum mă descurc?

– Ești foarte departe de țintă! a mințit Letty hotărâtă, după care și-a spus că ar fi cinstit să compenseze spunând o jumătate de minciună. Nu e nimeni acasă pe care să nu-l pot saluta din nou cu seninătate.

– O, da! Va trebui să mă gândesc bine la cuvintele astea. Tind să nu am încredere în frazele care conțin

o dublă negație. Și în fetele care se înroșesc când le rostesc. Nu prea te cred. O fată nu ajunge la vârsta ta, Laetitia, arătând așa cum arăți, fără să lase în urmă inimi sfărâmate. Dă-mi o săptămână și voi afla tot. Chiar dacă va trebui să dau la schimb câteva mărturisiri.

– Ei bine, neascultătoarea Ariadna și-a primit pedeapsa. Letty era nerăbdătoare să îndrepte atenția lui Phoebe spre eroina antică îndrăgostită. N-au trecut nici două minute și Tezeu a abandonat-o pe insula Naxos. După care a răsucit cuțitul în rană luând răsunătoarea decizie politică de a se căsători cu sora ei mai mică, Fedra, care nu era pătată de trădare.

– O decizie răsunătoare și din punct de vedere economic, a fost de acord Phoebe. E amuzant modul în care vechii făuritori de mituri evită să recunoască motivele reale ale atacurilor. Aurul și drumurile comerciale i-au trimis pe vechii greci în Troia, nu aducerea înapoi, justificată, a Elenei, răpită din Sparta. Călătoria romantică a lui Iason în căutarea lânii de aur a fost un exemplu clar de piraterie. Faptele de vitejie ale lui Tezeu cu uciderea monstrului au fost o răzbunare dramatică împotriva agresiunii. Puternicii micenieni nou-sosiți au cucerit, s-au aliat, poate chiar au înghițit civilizația mai veche și mai pașnică.

– Tânărul zeu puternic, triumfător asupra zeiței vechi și obosite? a murmurat Letty. Asta ne spune povestea?

– Cred că da. Și totul a început aici! Phoebe a lovit cu piciorul pământul bătătorit. Cred că aici,

dedesubt, există locuri terifiante. Şi nu toate au fost descoperite. Când taurul a mugit, palatul s-a clătinat. La propriu. Iar eu l-am auzit mugind. Este modalitatea prin care un scriitor de legende descrie un cutremur. În această regiune se produc multe. Cu un an înainte de ultimul cutremur, Arthur era aici şi lucra în camera lui. Acolo l-a găsit cutremurul din iunie. Vila Ariadna nu s-a clintit şi nu a suferit nici o pagubă, dar ceea ce l-a frapat – şi fermecat în acelaşi timp – a fost sunetul care a precedat şi a însoţit cutremurul. Jură că a fost la fel ca mugetul unui taur, chiar sub palat.

În timp ce vorbea, a condus-o pe Letty spre est, în centrul sitului.

– Iar acest spaţiu imens – a arătat spre un dreptunghi plat de mărimea unei pieţe pentru paradă – este chiar în inima complexului. Îţi aminteşti ce a venit să facă aici Tezeu, conform legendei?

– Să fie sacrificat Minotaurului, deşi unii spun că el şi alte treisprezece victime au fost obligaţi să participe la dansul cu taurul, a spus încântată Letty. A trebuit să înveţe să se lupte cu fioroasele creaturi pe care le ţineau aici – jumătate taur, jumătate zimbru. Dansatorii erau învăţaţi să apuce coarnele imense şi să folosească mişcarea instinctivă de împingere a taurului pentru a se sălta şi a ajunge pe spinarea lui. Dacă erai norocos, săreai din nou, fiind prins în cădere şi echilibrându-te pe picioare de cineva din echipa ta – o fată sau un băiat, căci participau ambele sexe. Câţi

acrobați trebuie să fi murit, fiind străpunși de coarne sau zdrobiți sub copite. Cred că există o frescă ce înfățișează un asemenea spectacol. Și am văzut o mulțime de reprezentări sculptate pe pietre de sigiliu și inele cu pecete.

– Dar nici una nu arată durerea sau moartea, a remarcat Phoebe încetișor. Doar tineri și fecioare sprintene care încântă audiența, fără nici un strop de sânge. Iar taurii erau animale sacre. Nu au fost omorâți în arenă, ca în acele spectacole spaniole dezgustătoare. Doar dulceață și lumină la Knossos.

– Văd că civilizația minoică este mult mai atrăgătoare pentru noi decât cea egipteană, la nivel emoțional și imaginativ. Nici o referință la războaie, violență, cuceriri... nici o listă care să-ți strângă stomacul cu zece mii de prepuțuri și mâini drepte tăiate ca simbol al victoriei... fără statui de un metru și jumătate ale conducătorului suprem la care să te închini...

– Nu. Singura aluzie tangibilă la un conducător este un tron umanizat, sculptat în alabastru. Poți să-l încerci, să vezi dacă ți se potrivește, înainte de a pleca. Și mai e unul, un pic mai lat – fără îndoială pentru șezutul mult mai... generos al reginei. Iar aici s-ar fi organizat petrecerea regală, a anunțat Phoebe, la balcon, pentru a urmări spectacolul.

Letty a privit în jur, la zidurile ruinate care înconjurau spațiul în care intraseră, încercând să evoce emoțiile sălbatice, țipetele și splendoarea.

– Şi aici s-a petrecut totul?

– S-ar putea. Ceva important pentru minoieni a avut loc aici. Sărituri peste tauri? Acrobaţii? Dans? Ceremonii religioase? Imaginează-ţi şirurile de verande şi galerii ale caselor care înconjurau curtea.

Phoebe s-a răsucit, descriind nivelurile prin gesturi, ţesând din imaginaţie un peisaj urban animat. Letty a zâmbit sesizându-i umorul.

– Toate înţesate de oameni. Trebuie să fi fost un amestec între cei aflaţi în sala unui teatru de revistă din East End şi Curtea din Delhi. Iar lucrul extraordinar, Laetitia, este că ştim cum *arătau* acei oameni! Poţi să crezi? Un artist minoic a pictat pe un zid încă umed de mortar o frescă înfăţişând ceea ce a văzut cu propriii ochi. Acolo, în colţul nord-vestic, dincolo de scări – observi etajul reconstruit, apoi sala tronului –, au atârnat portretele cetăţenilor. Sunt încă acolo, ştiai? Vino să-i cunoşti!

Au urcat un şir lung de scări, admirând coloanele conice de un roşu aprins, încoronate de capiteluri în formă de bulbi, de un albastru-închis, aurite, după care au luat-o la dreapta pe un coridor lung. După câţiva metri, Phoebe a condus-o într-o cameră cu o tencuială modernă grosolană. Pereţii erau împodobiţi cu o serie de reproduceri ale artei minoice, în culori strălucitoare. Chiar în faţa uşii, Letty a recunoscut imediat ce a urmat o imagine foarte familiară, pe care o văzuse în manuale: „Doamnele în albastru." Cele

trei fete cărora le-a zâmbit, enigmatice și terifiante, erau de vârsta ei, făcând-o să simtă că se putea așeza lângă ele la o mică bârfă. Nu erau zeițe.

Părul lor feciorelnic, negru și lucios, ondulat le încadra elegant fețele, sânii erau dezgoliți, purtau multe brățări. Cele trei sugerau o mișcare fluidă, erau prietene, bucuroase să se afle una în compania celeilalte, ieșite pentru o după-amiază de plăcere despre care vor avea ce bârfi. Letty s-a întrebat către cine erau, în mod straniu, îndreptate privirile lor admirative și cochete. Către cea mai nouă vedetă a arenei? Adolescentul îndrăzneț din Atena?... „Umblă vorba, draga mea, că este fiu de rege. Barbar, desigur, dar se spune că e o persoană importantă în țara lui..." Letty spera doar ca Tezeu, făcând salturi în arenă pentru a-și salva viața, să fi devenit imun la spectacolul atâtor trupuri atrăgătoare. I-ar fi fost fatal să fie distras de ele când taurul năvălea în arenă.

– Întotdeauna am crezut că ele trebuie să-și fi împărtășit chestiuni picante și scandaloase legate de tânărul acela frumos de acolo, a remarcat Phoebe și Letty s-a dus să cerceteze o pictură de pe peretele dinspre sud.

– Este numit „Căpitanul regimentului negru", a spus Phoebe.

– O, da! Un tip ca acesta ar genera bârfe lascive! a fost de acord Letty. Ce cocoșel! A râs văzând figura aplecată, cu o talie ca de viespe, marcată de curea,

brățările din aur din jurul gleznelor și minusculul material galben din jurul organelor genitale, cele două sulițe, în fruntea detașamentului lui de soldați Sumali. Un ofițer, judecând după acoperământul din piele cu coarne pe care îl purta.

– Originalele sunt păstrate la muzeu – dar culorile și tehnicile sunt reproduse cu acuratețe, i-a spus Phoebe. Iar aici sunt cele două miniaturi pe care am vrut să le vezi – scene cu mulțimea adunată să vadă spectacolul, indiferent care era acela, care avea loc exact sub noi, în curtea principală.

Laetitia a privit tăcută o lungă perioadă de timp, absorbind ceea ce vedea. În cele din urmă a murmurat:

– Între acest artist și Henri de Toulouse-Lautrec trebuie să fie o distanță de trei mii cinci sute... patru mii de ani? Și cu toate acestea s-ar fi înțeles unul pe altul perfect. Și-ar fi putut compara tehnicile! Este o lucrare impresionistă, nu crezi? În primul rând la balcon avem fetele din poster, figurile mai mari ale doamnelor în rochii albastre sau galbene cu mâneci bufante, iar ele fac ceea ce se pare că iubeau să facă doamnele din perioada minoică – să stea și să vorbească și să gesticuleze. Iar în fundal o mulțime fericită – bărbați și femei deopotrivă. Nu separați ca într-un teatru grec sau roman. Este uimitor!

Încântată de faptul că turul organizat de ea produsese o plăcere evidentă, Phoebe a condus-o afară, în curte, promițându-i și alte bucurii.

– Prințul Crinilor... purtătorul de cupă... delfinii albaștri din camerele reginei... pasărea albastră din grădină... prima toaletă în care se putea trage apa din Europa... I-a strâns mâna lui Letty cu entuziasm. Iar tu ești pe cale să începi propriile săpături! Abia aștept să văd cum te descurci. Poate vei descoperi ceva care să rivalizeze cu toate astea. Poate că vei repurta un succes *uriaș* și Theo va stâmba din nas! Ascultă, de ce să nu ne asigurăm? Vino! Nu ți se va întâmpla nimic rău!

A condus-o pe Letty către fațada estică și s-au strecurat printre două coloane, departe de lumina soarelui, pătrunzând într-o cameră întunecată, fără nici o sursă de iluminare. Letty abia putu distinge licărirea inelului lui Phoebe când aceasta i-a indicat forma fantomatică aflată în mijlocul încăperii.

– Altarul căminului, a șoptit ea. Acea coloană fixată bine în pământ reprezintă zeitatea. Este un fel de parte superioară a unui altar legată de lumea de dincolo. Aici este locul în care curtea din Minos făcea sacrificii și aducea ofrande zeității. Vin mereu să-mi prezint omagiile.

Adaptându-și privirea la întunericul din jur, Letty a văzut-o pe Phoebe întoarsă spre stâlpul trunchiat, cu capul plecat și atingând piatra cu mâna dreaptă. A început să murmure, Letty neputând să-i distingă cuvintele. După care a scos ceva din buzunar, un disc alb din câte se părea, și l-a așezat cu atenție pe vârful plat.

Letty era încă urmărită de sentimentul de curiozitate în timp ce au ieşit din nou în curte.

– Un biscuit Bath Oliver, a spus Phoebe, răspunzându-i la întrebarea nerostită. I-am adus zeiţei unul din biscuiţii de la tine. O experienţă nouă pentru ea! Ni s-a spus că zeităţii de la palat îi plăceau ofrandele care constau din mâncare şi vin. Un soi de comuniune răsturnată, dacă stai să te gândeşti. S-a întors spre apartamentele regale. Acum, vei fi primită în o audienţă de Alteţa Sa, Prinţul Crinilor! Vino! Dar s-a oprit brusc, privind fix, neliniştită, în direcţia zidurilor pe jumătate reparate din dreapta lor. S-a încruntat şi a şuierat. Turişti! La dracu'! I-ai văzut, Letty?

– Ăăă... nu. Nu văd pe nimeni.

– Sunt sigură că am văzut pe cineva. Acolo jos este cel puţin o persoană. Un bărbat, aş spune. Am crezut că măcar o singură dată vom avea locul acesta numai pentru noi. Era un tip cu o pălărie de panama. Probabil englez. De două ori la dracu'! Nu vreau să mă opresc şi să îmi petrec ziua cu un concetăţean. Vocea i s-a transformat într-o şoaptă. Ne vom furişa până în camera tronului şi vom sta ascunse până vor pleca. Urmează-mă.

Pentru o clipă, Letty s-a simţit din nou ca la o acţiune cu şcoala, furişându-se cu un prieten îndrăzneţ, îndreptându-se spre un loc ferit. Aproape că putea simţi pachetul clandestin de ţigări Craven A şi chibriturile vârâte în buzunarul pantalonilor ei scurţi.

Salutul vesel le-a oprit din drum.

– Iu-huu! Phoebe! Eu sunt!

7

– O! O, ca să vezi! Nu este un bărbat – este... da, este... Olivia!

Letty i-a urmărit privirea și a văzut o femeie care a ieșit din spatele unui zid. Era înaltă și bine făcută, purta pantaloni și o pălărie bărbătească de panama.

– Iu-huu! i-a răspuns Phoebe emoționată. Salutare, Ollie!

În curte, cele două femei s-au grăbit să se salute, îmbrățișându-se și sărutându-se cu afecțiune.

Phoebe s-a întors, roșie de plăcere, pentru a i-o prezenta pe Letty.

– Olivia, aceasta este studenta despre care ți-am vorbit: Laetitia Talbot din Cambridge. Tocmai îi făceam turul principalelor atracții. Laetitia, aceasta este buna mea prietenă și parteneră de bridge, Olivia Stoddart. Cred că ți-am spus că am călătorit împreună până la Paris anul trecut în decembrie? Acea Stoddart. Sau poate ar trebui să spun acea familie Stoddart. Ce ai făcut cu Harold, Ollie? L-ai lăsat să pregătească friptura de duminică?

– O, e pe aici pe undeva, a răspuns Olivia veselă, scoțându-și pălăria și făcându-și vânt cu ea.

Olivia Stoddart e genul de femeie care este mereu veselă, și-a spus Letty. Părul ei de culoarea paielor uscate fusese tuns scurt, de probă, de o mână neexperimentată, iar pielea ei, închisă la culoare din cauza climei și a soarelui de primăvară accentua frumusețea ochilor de un verde umed de sub genele de culoarea nisipului. Iradia sănătate și bună dispoziție. Slabă, cu pieptul plat, nu putea oferi o imagine mai diferită a feminității decât frumusețile voluptuoase cu ochi negri pe care le admiraseră până de curând.

– Am urcat cu bicicleta. Nu suport măgarii, i-a explicat ea lui Letty. Îngrozitor de scunzi – întotdeauna am avut senzația că ar trebui să-i car eu pe *ei*. Ghete care se târșâie prin praf... te simți atât de prost... Harry? Probabil a găsit vreun șanț prin care să răscolească. Sau poate a dat peste vreo plantă pe care nu a mai văzut-o până acum. *Harold!* a strigat ea, cu o voce care ar fi acoperit lungimea unui teren de hochei. *Arată-te!*

O figură care îngenunchease douăzeci de metri mai încolo a renunțat la acoperire și s-a ridicat în picioare fără nici o tragere de inimă, îndreptându-se agale spre ele. Chestia asta se transforma în exact genul de expediție pe care Letty o găsea iritantă: o pierdere voioasă și forțată de timp cu doi străini pe care nu dorea deloc să-i întâlnească. Nu când atenția ei era cerută cu atâta forță magnetică de miraculoasele împrejurimi. Nu când Prințul Crinilor era următorul pe lista ei de primiri.

Când s-a apropiat, Harold Stoddart i-a fost prezentat drept doctorul Stoddart...

– Dacă o să cazi și o să-ți scrânțești glezna pe o rază de o sută cincizeci de kilometri depărtare de Heraklion, Harry este cel care va avea grijă de tine... a susurat Phoebe. Suntem atât de norocoși că îl avem pe insulă... ar fi trebuit să-l chem seara trecută ca să ne dea câteva sfaturi legate de răul tău de mare, Laetitia – face minuni cu răul de mare...

Letty l-a privit pe doctor și a hotărât că fusese nedreaptă. Deși nu era un rival pentru minoianul cu ochi aurii și migdalați, cu coroana viu colorată din crini și pene de păun, dr Stoddart, la o examinare mai atentă, era un bărbat foarte prezentabil. Și-a scos pălăria de paie și a zâmbit. Ah! Mai mult decât prezentabil, și-a spus Letty. De fapt, extrem de chipeș, într-un mod foarte englezesc. De vârstă mijlocie, avea un chip plăcut, cu expresia prietenoasă, dar prudentă pe care se părea că o dobândesc doctorii. Ochii lui căprui erau calzi, părul des de culoarea ciocolatei era înspicat de fire argintii și avea o mustață bine îngrijită. A mutat o grămăjoară de ierburi în pălăria din mâna stângă, și-a șters dreapta de praf de cracul pantalonului și a apucat mâna lui Letty, într-o strângere caldă și aspră.

– Fenicul, a explicat el. Nu crește oriunde... am avut noroc că l-am găsit. De obicei crește aici sus. Teoria mea este – deși nu sunt botanist – că rădăcinilor

ei lungi le place un pământ răvășit. Rădăcinile pătrund foarte adânc în pământ și cel mai mult le place când nu întâlnesc rezistență. Știați că din fenicul se face o infuzie excelentă?

Din câte se părea, flecăreala nu era specialitatea lui. Părerea lui Letty despre doctor a continuat să se îmbunătățească.

– Nu, nu știam, a răspuns ea. Acum spuneți-mi – folosiți rădăcina sau frunzele verzi? S-a uitat în pălăria lui. Semințele? A, într-adevăr? Seara trecută, înainte de a mă duce la culcare, am băut frăsinel – recomandat de Phoebe. Văd că va trebui să încerc câte un ceai în fiecare seară, a spus Letty și a început să-i răspundă la întrebările despre reacția ei la infuzia pe care i-o servise Eleni.

Phoebe și prietena ei, văzându-i angajați bucuroși în acea conversație despre plante, și-au dat ochii peste cap cu înțelegere, s-au luat de braț și au început să se plimbe de-a lungul curții pavate. Phoebe s-a întors și i-a strigat.

– Olivia a acceptat să ia prânzul cu noi. Am adus un coș plin cu bunătăți, suficient pentru toată lumea. De ce nu mergem să-l luăm? I-am rugat pe băieți să-l lase acolo unde dansa Ariadna. Harry cunoaște drumul, Letty, în caz că vei fi distrasă de vreo plantă.

Letty era amuzată de scena reprezentată de cele două femei, atât de asemănătoare ca stil cu prietenia înfățișată în pictura antică.

Harry Stoddart a părut să-i înțeleagă imediat zâmbetul.

– Mi se pare mie sau Phoebe e un pic mai, ăăă, luminoasă astăzi? Ce întrebare idioată și în același timp neprofesionistă! Iartă-mă. Bineînțeles, trebuia să-mi dau seama că n-ai de unde ști cum arată de obicei, domnișoară Talbot, a spus dr Stoddart. („Spune-mi Harry.")

– Ești doctorul personal al lui Phoebe?

– Da. Din nou, îmi cer scuze pentru indiscreție.

Ea și-a spus că nu arăta ca și cum voia să-și ceară scuze, așa că s-a simțit încurajată să răspundă sincer.

– Ei bine, până și *eu* am observat că arăta mai bine în această dimineață decât seara trecută. De fapt – și cu riscul de a nu ține cont de o convenție ridicolă – voi spune că am fost destul de îngrijorată pentru ea când am sosit. Mă simt ca o bârfitoare îngrozitoare chiar și numai vorbind despre asta, dar era atât de palidă și de încordată, nici măcar nu a mâncat la cină. Nimeni nu a spus nimic despre acest lucru și nici nu a întrebat-o cum se simte, astfel încât am considerat că nu era treaba mea să aduc acest subiect în discuție.

Pentru că el tăcea încurajator, ea a continuat poticnindu-se:

– Nu a luat nici micul dejun – doar a fărâmițat pe farfurie o bucată de pâine prăjită. Am păcălit-o să împărțim o portocală și s-a simțit obligată să-și mănânce jumătatea, dar doar atât am reușit s-o conving să

mănânce. Pare să fie mereu îngrijorată. Cred că trebuie să știi toate astea.

Harry a tușit încet. Stingherit, și-a spus ea.

– O, știu! Te fac să te simți prost! Mă amestec în treburile altora și mă bag unde nu-mi fierbe oala, când nu trebuie. Îmi pare rău.

– Nu! Nu! Sunt interesat să aud ce ai de zis. Sincer, s-a grăbit el s-o asigure. Fără să încalc confidențialitatea medic–pacient, dă-mi voie să spun doar că... sunt recunoscător – eu și Olivia suntem amândoi recunoscători (știu că vorbesc și în numele ei) – că mai există cineva în casă de același sex și de aceeași vârstă – mai mult sau mai puțin – cu Phoebe. Cineva care ar observa dacă starea ei s-ar înrăutăți... cineva care ar avea înțelepciunea de a mă contacta imediat.

– Dar Theo și George nu v-ar anunța imediat dacă și-ar da seama că ceva nu e în regulă? Întrebarea ei a fost rostită pe un ton neutru, dar ochii îi urmăreau îndeaproape reacția.

Doctorul nu era un jucător de poker, a decis ea. A privit într-o parte, dar nu destul de rapid pentru a-și ascunde disprețul și nerăbdarea. Letty a hotărât că l-ar putea plăcea pe Harry Stoddart.

– Poate că nu ai avut timpul să observi că bărbații din viața lui Phoebe sunt... să zicem... preocupați de propria lume academică. Cred sincer că nu i-ar acorda atenție decât dacă ar leșina la picioarele lor. A căutat

în buzunarul interior al hainei și i-a întins o carte de vizită. La orice oră din zi și din noapte, Laetitia.

Ea s-a uitat la cartea de vizită și a pus-o în buzunar, dând din cap.

– Dacă eu nu sunt, spune-i Oliviei.

Observând mirarea de pe chipul Laetitiei, doctorul a zâmbit.

– Ne-am întâlnit în Mesopotamia, în timpul războiului. Eu eram chirurg în cadrul armatei, iar Olivia, asistentă medicală la Crucea Roșie. Este la fel de competentă în chestiuni medicale ca mine – în toate calificările mele. S-a oprit și a aruncat o privire în jurul sitului. Am înțeles că ești arheolog? Și toate astea sunt pe cale să devină terenul tău de joacă? Chiar te invidiez.

– Aș fi vrut să fie așa! Nu, aici este sala mea de clasă. Aici privesc și învăț, atâta tot. Mă lasă să-mi scot găleata și hârletul, în modul cel mai serios, mâine, dar trebuie să merg un pic mai departe pentru a le folosi. Acolo! I-a arătat forma întunecată a muntelui Iuktas, în planul intermediar.

– Te trimit în munți? Atât de curând? Părea îngrijorat.

– Numai în timpul săptămânii – urmează să mă întorc la Heraklion în weekend.

– Bine – atunci abia așteptăm să te vedem cu regularitate. Aici se întâmplă destul de multe lucruri pentru un orășel. Sunt persoane de diferite naționalități.

Cred că vei descoperi o mulțime de oameni care îți vor plăcea, Laetitia.

Un strigăt poruncitor din partea Oliviei i-a apropiat de o zonă plată, aflată la umbra unui chiparos. Acolo fusese pregătit prânzul pentru patru persoane și așezat pe o față de masă în carouri.

– Aaa! a oftat Harry. O scenă idilică! Ce festin! Brânză din partea locului, pâine bună, măsline și vin roșu. Și văd cumva *pâté de fois gras*? S-a înfiorat cu un extaz simulat care a făcut-o pe Letty să chicotească. Ne mai lipsesc trâmbițele! Toate astea și încântătoarea companie a trei grații blonde. Cred că am murit și am ajuns în rai!

– Nu fi atât de sentimental, Harry! Și nu-i ispiti pe zei. Adu-ți aminte unde ne aflăm! l-a sfătuit severă soția lui.

Phoebe a leșinat între felul principal și desert.

S-a ridicat să ia lingurițele din coș, s-a poticnit și a gemut. Letty a crezut că s-a împiedicat de fața de masă și s-a năpustit înainte s-o prindă. Dar doctorul Stoddart a fost cel care a sărit în picioare în timp ce genunchii ei s-au îndoit și și-a pierdut cunoștința.

Olivia a acționat imediat, luându-i pulsul.

– Nu mă mir! Mă așteptam la așa ceva. Biata de ea s-a ridicat prea brusc. A stat în soare și nu-și pune niciodată pălărie. Harry, adu-o aici la umbră. Mă duc după săruri. Laetitia, tu adu sticla de apă.

– Olivia, cred că e ceva mai serios decât un simplu leşin, a spus întunecat Harry. Mai bine am duce-o în oraş cât de repede putem, ca să aflăm despre ce este vorba. Spui că aţi venit aici cu maşina? a întrebat-o pe Letty.

– Maşina e la vilă. Fug s-o aduc.

– Vrei, te rog, să faci asta? Există o cale rapidă de a ajunge sus la şosea, de aici.

– Da, bineînţeles, l-a întrerupt Olivia. Poate s-o ia pe drumul de procesiune. Dă-mi voie să-ţi arăt. Aici jos, Laetitia. Urmează drumul pavat şi vei ajunge chiar vizavi de Ariadna. Eu şi Harry o vom susţine pe Phoebe şi ne întâlnim la şosea.

Phoebe era conştientă şi mergea sprijinită de cei doi când Letty i-a ajuns, renunţând la drumul minoian îngust pentru a câştiga timp. Familia Stoddart făcea toate aranjamentele.

– Uite ce e – cred că e mai bine dacă o duc *eu* înapoi, a spus Harry vioi şi calm. Laetitia nu are pregătire medicală, iar Ollie nu conduce... Te-ar deranja dacă te întorci acasă cu bicicleta, Laetitia? Ştii să mergi pe bicicletă?

– Ştii să conduci un Bugatti?

Au încuviinţat din cap şi, după o familiarizare rapidă cu comenzile maşinii, Harry a turat experimentat motorul şi s-a pregătit să plece cu Phoebe, care se prăbuşise pe scaunul pasagerului. O mână subţire s-a

strecurat și a prins-o pe cea a lui Letty. Cu un ultim iureș expansiv de scuze, Phoebe a murmurat.

– Laetitia, termină turul. Nu te grăbi. Roag-o pe Ollie să-ți arate Casa Topoarelor. O să te verific când te întorci!

Încă ținându-i mâna într-a ei, a fixat-o pe Letty cu o privire plină de înțeles.

– Ne-am distrat, a spus ea, așteptându-i răspunsul.

– Am mâncat și am băut destul, a spus Letty, amintindu-și de cuvintele din rugăciunea rostită de Gunning.

Phoebe a zâmbit încântată și a încuviințat.

– Acum e timpul să plec, a șoptit ea.

8

După plecarea prietenei sale, Olivia a părut destul de preocupată și îngrijorată, tardiv și-a spus Letty, dar femeia mai în vârstă și-a asumat responsabilitatea strângerii mesei și retragerii, cu eficiența așteptată. În ciuda dorinței lui Phoebe ca ea să-și continue plimbarea, emoția, motivul, bucuria dispăruseră din acea zi. Letty nu avea chef să mărșăluiască în jurul sitului împreună cu Olivia. Sugestia lui Letty de a renunța la restul programului de după-amiază și de a pleca acasă a fost acceptată de însoțitoarea ei cu o promptitudine deloc măgulitoare. Coșul a fost împachetat și lăsat

acolo pentru a fi luat de băieții de la vilă. În mâner a fost vârât un bilețel prin care se scuzau că vor lipsi de la ceai, iar Letty a primit bicicleta Oliviei. Cele două femei au pornit pe drumul spre Heraklion, fiecare cufundată în propriile gânduri.

– Vântul ne bate puternic drept în față! Îndemânarea și rezistența îți vor fi puse la încercare, Laetitia! Acum vino – nu rămâne în urmă! Dă-i zece! a strigat Olivia savurând evident provocarea și mărind ritmul.

Letty s-a dat jos de pe bicicletă, extenuată, la casa destul de veche a familiei Stoddart de lângă port, refuzând oferta mașinală și zgomotos de nesinceră a Oliviei de a se reface puțin. A lăsat bicicleta, croindu-și drum înapoi prin străzile înghesuite de care își amintea din seara precedentă, descoperind, în timp ce se plimba pe acolo, câteva magazine elegante, pe care și le-a notat pentru o explorare ulterioară. Când a intrat, casa era răcoroasă și liniștită, aparent pustie. Când Letty a sunat din clopoțel, a apărut Eleni.

Din câte a înțeles de la menajeră, doctorul sosise cu stăpâna și o condusese pe Phoebe în camera ei. A rămas să o examineze și i-a dat un somnifer înainte de a pleca. Stăpâna avea o rezervă proprie, dar nu le luase niciodată. Doctorul spusese că era vorba de extenuare. Nu era cazul să-și facă griji, dar doamna Russell trebuia să doarmă și să nu fie deranjată. Acest ultim comentariu fusese rostit ca un avertisment clar la adresa lui Letty. Domnul Russell nu era acasă, i s-a

spus cu o voce înăbuşită, iar studenţii luau masa în oraş cu prietenii. Stăpânul George era plecat cu arhitectul să caute oase. Eleni îi aştepta să se întoarcă la ora ceaiului.

Ceai şi apă cu gheaţă i-au fost trimise în salon, dar, pentru că nu putea să se liniştească, Letty a urcat curând la etaj în camera ei ca să se spele şi să-şi schimbe hainele, să scrie scrisori, să facă ceea ce i se spusese că era obiceiul în Creta pentru femei şi străini, adică să tragă un pui de somn la prânz. A ieşit din camera ei, înviorată, dar neliniştită, măcinată de o îngrijorare sâcâitoare pentru Phoebe. În ciuda avertismentului lui Eleni, s-a trezit căutând camera lui Phoebe, despre care i se spusese că era la primul etaj, dar de-a lungul coridorului, în spate, departe de camerele publice, cu vederea înspre grădină. Totul era calm şi tăcut. A descoperit o pereche impresionantă de uşi duble aurite şi şi-a lipit urechea de una dintre ele. Nu a auzit nimic. Amintindu-şi de îngrijorarea doctorului şi de sarcina pe care i-o încredinţase de a-l ţine la curent cu evoluţia stării lui Phoebe, şi-a îndreptat mâna către mânerul rotund din porţelan.

„Băgăcioaso! şi-a spus. Nu face ceea ce ai de gând să faci!" Apoi şi-a zis că, dacă Phoebe dormea tun, aşa cum ar fi trebuit, nu ar observa că un chip prietenos o priveşte înăuntru. Dacă era trează, ar putea s-o bucure să vadă o faţă binevoitoare. I-ar plăcea să stea la taclale sau chiar să i se citească puţin. Uşa nu era

încuiată. Letty a deschis-o uşor câţiva centimetri şi a ascultat, gata să plece la cel mai mic semn că prezenţa ei nu era bine-venită.

Curentul de aer pe care l-a simţit prin uşă i-a dat de înţeles că fereastra care dădea înspre curte era probabil deschisă larg. A deschis uşa şi s-a uitat după Phoebe, pe patul de lângă peretele din dreapta. Cuvertura albastră cu un imprimeu în culori deschise era motolită, de parcă cineva stătuse acolo culcat pentru o scurtă perioadă de timp şi mai era şi urma unui cap care se odihnise pe pernă, dar patul era gol.

O adiere de vânt a mişcat obloanele deschise, provocând un scârţâit şi o mişcare uşoară pe partea ei stângă, ascunsă de uşa pe jumătate deschisă. Alarmată şi îngrijorată, s-a strecurat înăuntru şi a închis uşa în urma ei.

Şi a rămas acolo îngrozită.

Incapabilă să clipească sau să respire, Letty a rămas transfigurată în picioare, privind fix. Toate simţurile ei absorbeau informaţia pe care creierul refuza s-o proceseze.

Curentul de aer imprimase o mişcare de pendul unei forme, o formă umană, care se bălăbănea, cu capul îndoit într-un unghi imposibil, cu ochii deschişi privind în sus la funia înnodată peste o grindă aurită de deasupra capului. Dedesubtul picioarelor lui Phoebe zăcea răsturnat un scaun tapiţat.

Cu un țipăt înăbușit, Letty s-a năpustit înainte și a apucat-o pe Phoebe de picioare, înălțând-o, luptându-se să-i elibereze gâtul din strânsoarea lațului. Chinuindu-se să susțină trupul slab cu o mână, Letty a bâjbâit să-i găsească pulsul la încheietura fragilă a mâinii drepte. Aducându-și aminte frustrată că niciodată nu reușise să-și localizeze propriul puls, s-a întins să vadă dacă-i mai bătea inima.

Nimic.

Letty a trebuit să facă cel mai greu lucru din viața ei: renunțarea la susținerea trupului însemna să accepte că Phoebe era cu adevărat moartă. Cu un tremurat și un geamăt, i-a dat drumul și s-a repezit la șnurul cu clopoțel care se legăna la capătul patului. Apoi a izbit ușa de perete și a strigat după ajutor, alergând pe coridor ca să se aplece peste balcon, privind peste balustradă către podeaua pardosită cu plăci albe și negre din holul de la etajul de dedesubt. S-a simțit foarte ușurată auzind că cineva o strigă.

Doi bărbați au intrat în hol și vocea lui William Gunning a fost cea care a făcut-o să-și revină.

– Letty? Tu ești? Letty, ce naiba?

În câteva secunde era lângă ea, însoțit de George Russell.

– Phoebe! În camera ei! Cred că e moartă! a gemut ea, arătând înspre coridor.

George s-a îndepărtat fără să spună nimic, lăsându-l pe Gunning s-o îmbrățișeze liniștitor pe Letty.

Când i s-au alăturat, George repeta gestul instinctiv al lui Letty de a sprijini greutatea trupului lui Phoebe, împingându-l în sus în încercarea de a contracara finalitatea morții.

– Dă-o jos, pentru numele lui Dumnezeu! a spus scrâșnind din dinți. Cuțitul e în buzunarul drept, Will!

Dar Gunning avea deja în mână propriul briceag militar. S-a întins și a tăiat prin fibrele întinse de lângă grindă. Eliberat, corpul ușor ca o pană al lui Phoebe, căzut în brațele lui George, a fost dus la pat și așezat cu delicatețe pe cuvertură.

– A sunat cineva? Silabele sacadate în greacă au răsunat în camera liniștită cu forța unor gloanțe de mitralieră.

– Eleni! Slavă Domnului! a spus George. A avut loc un accident. Phoebe are nevoie de îngrijiri. Cheamă-l, te rog, imediat pe dr Stoddart. Trimite pe cineva. Spune-i că este extrem de urgent.

Ochii lui Eleni au scrutat camera, observându-i pe cei aflați acolo și oprindu-se pe chipul palid și gâtul rupt de la care funia roasă încă își croia drum pe pernă. S-a întors și a dispărut la fel de brusc cum venise.

– Cât a trecut până...?

– Dacă e acasă, poate ajunge aici în zece minute, i-a spus George lui Letty. Desigur, nu poate face nimic. Nimeni nu ar fi putut face nimic. A ales un moment când nu era nimeni în casă.

– *Eu* eram aici, a murmurat Letty. Eram în camera mea. Dacă aș fi coborât mai devreme... Mi s-a spus să n-o deranjez.

– Oamenii care se gândesc serios să-și pună capăt zilelor încearcă să găsească un loc izolat, a zis George cu blândețe. Probabil că a lăsat chiar ea acele instrucțiuni. Dar de ce? De ce ar face așa ceva? „Sinucidere, în timp ce echilibrul ei mintal era tulburat." Asta spun, nu-i așa? Dar, serios, asta nu răspunde nici unei întrebări. Săracul tata! Va fi devastat. Îngrozit! Unde e, apropo? Știe cineva?

William și Letty au clătinat din cap.

– Eleni a spus că „nu este acasă". Ar putea fi oriunde. Cu siguranță că tu știi, George.

– „Nu este acasă" ar putea însemna orice. Câteodată îi spune lui Eleni să zică asta când vrea să doarmă în camera lui. Adică următoarea ușă. A arătat către o ușă de pe peretele dinspre vest. Dar uneori când lucrează la ceva în bârlogul lui... A părut stânjenit, apoi a explicat. Tata are un birou la parter. Teritoriul lui privat. Plin de cărți și comori de un fel sau altul. Nimeni nu este invitat acolo. Chiar dacă ar putea trece de ușă – este blindată până sus cu lucrurile lui. S-a îndreptat de spate. Mai bine mă duc jos să verific. Eu ar trebui să fiu cel care îi va da teribila veste.

– Bietul, bietul Theo! Mă întreb dacă i-a lăsat o scrisoare, a spus Gunning. Știi că de obicei sinucigașii lasă un bilet.

Au privit în jur. Letty a văzut-o prima.

– Pe măsuța de toaletă. Uite. Sub prespapier. E un plic.

A înaintat să se uite la el și, fără să-l atingă, s-a întors privindu-i fix pe cei doi bărbați, incapabilă să înțeleagă, uimită.

– Dar nu îi este adresată lui Theo. Pe plic este scris numele lui *George*.

Exclamația lui de surprindere a trecut neobservată, fiind înăbușită de șocul unor bubuituri și mișcări care s-au auzit din camera învecinată. Prin ușă, au ascultat sunetele inconfundabile scoase de cineva care tocmai se trezea. Un căscat sonor a fost urmat de un strigăt vesel.

– Phoebe! a strigat Theo. Pheeb, prăjiturico! Ești acolo? De ce nu vii să-mi înfoi perna, ce spui?

Invitația lascivă era evidentă.

9

Nemaifiind în stare să facă față dramei care părea că le explodează în față, Letty a început să se îndrepte spre ușă, mormăind.

– Nu ar trebui să fiu aici... îmi pare rău, trebuie să las asta în seama ta, George...

– Nu. Vin cu tine, a spus George.

– E mai bine dacă rămâi. O duc eu jos, a zis Gunning şi cei doi bărbaţi au urmat-o.

S-au oprit din drum din cauza unui zgomot care a venit dinspre peretele despărţitor în timp ce mânerul a scârţâit şi uşa a început să se deschidă.

– Asta dacă ai chef, desigur..., a spus Theodore zărind trupul lui Phoebe în pat. O oră sau două între patru ochi cu mica domnişoară ştie-tot ar lăsa pe oricine fără vlagă... Dumnezeule mare! Ce naiba se petrece aici? a izbucnit el, văzând cele trei figuri împietrite de groază de lângă uşă. Vrea vreunul dintre voi să-mi spună ce faceţi în dormitorul soţiei mele?

A intrat în cameră, umplând-o cu prezenţa lui întunecată. Trupul lui masiv era îmbrăcat, neverosimil, cu un halat brodat din satin de culoare albastru-închis cu o croială orientală, iar ei s-au dat înapoi în faţa ameninţării suspiciunii lui. Privirea i s-a plimbat de la unul la celălalt şi în cele din urmă s-a întors şi s-a fixat asupra formei fără viaţă a soţiei lui. A privit-o mult timp, trăgând bucata obscenă de frânghie de pe gâtul ei pe cuvertură. Urletul de furie şi de lipsă de înţelegere a răsunat în cameră şi era de nesuportat.

– Staţi pe loc! Rămâneţi exact unde sunteţi şi spuneţi-mi ce s-a întâmplat!

S-a repezit ca o furtună înspre pat şi a strâns corpul lui Phoebe la piept, gâfâind emoţionat.

– Să vorbească cineva! a spus el în cele din urmă. Ce i s-a întâmplat? Cine a făcut asta?

George a înghițit în sec și a început.

– Ea a făcut asta, tată. Mă tem că și-a luat viața. Letty i-a descoperit trupul... acum...

– Acum zece minute, a completat Letty încet.

– William și cu mine abia ne întorsesem de pe coastă când am auzit-o pe Letty strigând. Am venit în fugă aici, dar... dar nu am mai putut face nimic. Cred că e moartă de ceva timp, însă doctorul va stabili asta cu exactitate. Eleni a trimis după el. Îmi pare foarte rău, tată. Spune-ne ce putem face. Orice.

– Pentru început, ai putea să chemi poliția. Inspectorul Mariani – ia legătura cu el. Nu s-a sinucis! De ce ar fi făcut așa ceva? Nu cred – nici voi nu ar trebui să credeți! Theodore a privit în jurul lui disperat. Unde atârna? Înțeleg că *era* spânzurată? Și-a trecut degetele peste frânghia din jurul gâtului ei. Dumnezeule mare! Ăsta este cordonul de la vechiul meu halat de casă. Cel pe care îl țin pe spatele ușii ei.

A arătat spre un veșmânt maro ca de călugăr agățat într-un cuier, apoi și-a întors privirea spre trăsăturile ei neclintite. O mână mare și păroasă s-a întins să-i închidă ochii și gura, apoi el s-a aplecat să-i sărute sprânceana.

– Nu a dat prin nimic de bănuit... nu a avut încredere... a început el să spună, apoi a privit sălbatic în jurul lui.

Cu inimile strânse, cei trei au observat că el a văzut plicul de pe măsuța de toaletă.

– A! Asta ne-ar putea spune mai multe. Aruncând o privire profund mâhnită chipului schimonosit al lui Phoebe, s-a ridicat să ia scrisoarea. Înainte de a deschide plicul, a văzut numele scris pe el şi i-a privit pe cei trei, confuz şi jignit. Este pentru tine, George. De ce naiba ţi-ar scrie *ţie* înainte să moară? Cu părere de rău, i-a dat plicul fiului său. Presupun că nu există decât o singură modalitate ca să aflăm.

Tensiunea devenise insuportabilă. Letty a încercat din nou să se furişeze pe uşă, murmurând aiurea scuze. Gunning a vrut s-o urmeze.

– Sunteţi surzi? V-am spus să rămâneţi pe loc! Amândoi! a strigat Theodore. Nu ştim cu ce avem de-a face aici şi aş putea avea nevoie de martori dacă sub acoperişul meu a fost comisă o crimă – şi sunt foarte sigur că asta s-a întâmplat. Trebuie să înţelegeţi acest lucru.

– Ăăă, Theo, dacă e să fim scrupuloşi, poţi confirma, înainte de a deschide plicul, că acesta este scrisul lui Phoebe? a spus Gunning.

– Pot. Este fără îndoială scrisul ei ordonat de şcolăriţă. Să-l întrebăm pe George. George, ce spui?

Tânărul a ridicat din umeri neputincios.

– Nu sunt destul de familiarizat cu scrisul ei ca să spun asta cu certitudine.

Tatăl lui l-a privit aspru.

– Haide, băiete, ţi-ai văzut numele scris de atâtea ori pe cecurile pe care ţi le trimitea. Cu semnătura

ei în partea de jos. De ce ai devenit dintr-odată atât de sfios?

– Nu sunt deloc sfios, tată! Devastat... confuz... dorindu-mi să mă aflu la mii de kilometri depărtare. Întrebându-mă ce grozăvie ne aşteaptă în acest plic. Dacă insişti, îl voi deschide. Deşi e mai bine s-o fac cu atenţie.

A luat cuţitul pe care Gunning i l-a oferit în tăcere şi a tăiat plicul în partea de sus. S-a uitat înăuntru.

– Nu e nici un bilet aici, a spus el nedumerit. Doar o... Ce este asta, William?... O pagină ruptă dintr-o carte? Pare să fie o hârtie cu... o poezie greacă antică? Nu... o piesă de teatru, nu crezi? I-a dat hârtia împăturită lui Gunning şi a privit din nou cu atenţie în interiorul plicului, nemaigăsind nimic.

După un schimb de priviri cu George, Gunning a despăturit foaia de hârtie. În timp ce el citea în tăcere, Letty privea felul în care se modificau trăsăturile familiare, încercând să înţeleagă şi pregătindu-se pentru alte dezvăluiri sfâşietoare.

– Ei bine, omule? a întrebat nerăbdător Theodore. Crezi că am dreptul să aflu care au fost ultimele gânduri ale soţiei mele? Sau vrei să invit bucătarul şi spălătorul de sticle să arunce mai întâi o privire?

– Îmi pare rău, Theo, îmi pare rău, a spus Gunning şi i-a dat hârtia de parcă ar fi fost un cartof fierbinte.

Theodore a citit-o cu aviditate, apoi, clătinând din capul lui greoi, i-a dat-o înapoi lui Gunning.

– Nu înțeleg. Ce Dumnezeu trebuie să facem cu asta? A privit încă o dată trupul lui Phoebe și, cu un mormăit de dezgust, s-a întins și a ascuns frânghia sub pernă. Biata fată! Poate *chiar* a suferit de vreun fel de inflamație a creierului. Nu știa ce face? Unde e afurisitul ăla de doctor?

A oftat și a început să se plimbe prin cameră. În cele din urmă a vorbit.

– Ascultați, în timp ce așteptăm, de ce nu ai identifica prostia aia, William? Poți s-o traduci? Mie mi se pare că e o piesă de teatru, dar greaca mea veche nu a fost niciodată prea bună. Era clar că recunoașterea acestui lucru îl făcuse să se simtă stânjenit. Probabil încă un motiv al aversiunii lui față de educatul Gunning, și-a spus Letty.

Gunning i-a întins mai întâi textul lui George.

– Ai vrea să...

George a clătinat din cap, indiferent și distant.

– Foarte bine, atunci, a spus Gunning cu greutate. Spuneți-mi să mă opresc atunci când chestia asta va deveni deranjantă. Pentru oricine. Cunosc textul. Este un fragment dintr-o piesă de Euripide.

– O piesă? Care?

– Ăăă... se pare că e vorba de *Ipolit*.

La auzul numelui, genunchii lui Letty s-au muiat și s-a dus să se așeze pe dublura scaunului tapițat care mai zăcea încă pe podea. Dacă suspiciunile ei aveau să se dovedească corecte, Gunning era pe cale de a se

angaja într-un dans cu taurul, dans care cerea jocul rapid de picioare și suplețea unui acrobat din arena lui Minos.

– Dă-i drumul, omule! Trebuie să te rog încă o dată? Ce spune?

Taurul a intrat în arenă pufnind.

– Este un fragment de la începutul piesei. Ne aflăm încă în etapa de prezentare, când Fedra, prințesa Cretei și cea de-a doua soție a lui Tezeu din Atena, povestește corului motivul pentru care s-a hotărât să-și pună capăt zilelor. Zice ceva de genul ăsta... merge o traducere aproximativă? Esența ei? Foarte bine. Fedra spune:

> Când dragostea m-a rănit, m-am întrebat cum aș putea să îndur cel mai bine. Primul meu gând a fost să păstrez tăcerea asupra acestei boli și s-o ascund.
>
> Al doilea meu gând a fost acesta – am plănuit să-mi înving nebunia prin autocontrol și astfel să o suport mai ușor.
>
> A treia direcție – de vreme ce primele două nu mi-au asigurat victoria împotriva zeiței iubirii – a fost să mă hotărăsc asupra morții.
>
> Acesta a fost cel mai bun plan – nimeni nu poate nega acest lucru. Știam că această faptă și boala au adus cu ele rușine și, în plus, eram foarte

conştientă de faptul că sunt femeie – şi că trebuie să fiu un obiect de scârbă pentru toţi bărbaţii.

E corect ca cea mai vrednică de dispreţ moarte să cadă asupra femeii care necinsteşte patul conjugal cu un bărbat care nu îi este soţ.

S-a lăsat o linişte întreruptă doar de uguitul unei perechi de porumbei din curte. Pentru urechile lui Letty, sunetul era o bătaie de joc, un comentariu maliţios, rece şi de nesuportat. Acestea erau păsările Afroditei, simbolurile ei sacre şi mesagerii ei. Scoţând o exclamaţie furioasă, Letty s-a îndreptat cu paşi mari spre fereastră.

– Poftim, foloseşte asta, i-a spus Gunning, intuindu-i intenţia şi, în timp ce a trecut pe lângă el, i-a strecurat în mână un colţar de fixare pe care îl scosese din buzunar. A localizat porumbeii cocoţaţi pe glicina de dedesubt şi a aruncat proiectilul, împreună cu o înjurătură mormăită şi foarte personală, în caz că zeiţa iubirii mai credea că guvernează această insulă.

Chiar înainte să dispară cârâielile de indignare, Theodore a vorbit.

– Adu-mi aminte, William, a spus el cu tonul unui avocat, întrebând, dar şi înfiorând, care era natura problemei acestei doamne. Mă refer, desigur, la doamna greacă din vechime.

– Ăăă... Fedra, care era foarte îndrăgostită de soţul ei, regele Tezeu, avea un cheag de sânge pe creier

și și-a închipuit că era îndrăgostită de un alt bărbat. Toate acestea fiind cauzate de comportamentul gelos și răzbunător al Afroditei, care s-a simțit într-un fel desconsiderată. Probabil au fost sacrificați prea puțini boi în acea săptămână sau culoarea nepotrivită... ceva de genul ăsta. Nu trebuia prea mult pentru a atrage urgia zeilor asupra capetelor voastre în acele vremuri...

– Iar Tezeu nu era conștient de starea ei mintală?

– Absolut deloc. La vremea respectivă era la kilometri depărtare. Consultând un oracol, cred.

– Cineva ar putea pune sub semnul întrebării eficacitatea oracolului. Iar ea și-a materializat amenințarea?

– Da. S-a spânzurat de o grindă în camera nupțială.

– Hm... atunci se pare că nu mai trebuie să aflăm decât identitatea bărbatului de care era îndrăgostită, a spus Theodore pe un ton aspru, bărbatul pentru care a murit... bărbatul a cărui imagine o avea în fața ochilor când lațul s-a strâns și totul s-a întunecat. Ei, bine?... Ei, bine? i-a cerut el lui Gunning care tăcea stingherit.

– Piesa îi poartă numele. Gunning era încolțit, dar nu era încă pregătit să renunțe la defensivă. Era Ipolit.

– A, da. Ipolit. Și ce altceva mai ai să ne spui despre eroul eponim, despre acest adulterin?

– Era fiul reginei amazoanelor, frumoasa blondă Ipolita. Tânărul era chipeș, dar peste măsură de virtuos și devotat lui Artemis, zeița virgină a vânătorii, care era, desigur, zeitatea preferată a mamei sale...

Theodore nu voia să se lase atras în hățișurile mitologiei.

– Un părinte impecabil pe de o parte – iar *tatăl* acestui model de perfecțiune era...?

Îl presa pe Gunning cu tonul sarcastic al unui profesor de școală care își îndruma elevul nesigur de-a lungul unei cărări predeterminate.

Gunning a oftat. A spus resemnat:

– Tezeu, regele Atenei. Ipolit era fiul lui din prima căsătorie.

Theodore s-a întors încet să-l privească pe fiul său.

– A! George? Sau ar trebui să-ți spun Ipolit? Ce ai de spus?

10

– Totul a fost o aiureală, domnule Russell! a izbucnit Letty. O neînțelegere cumplită! În piesă, vreau să zic. Ipolit nu era vinovat de nimic! Un băiat înfiorător, înfiorător – imposibil să-l placă cineva –, un infatuat antipatic de cel mai rău soi, dar complet nevinovat! El spune că era atât de neinteresat de toate lucrurile carnale, încât nici măcar nu-i plăcea să privească desenele obscene de pe vase – avea ceea ce el numea un suflet virgin. Nu s-a uitat la Fedra de mai mult de două ori, deși ea tânjea după el... o, vreau să zic... Astfel se petrec lucrurile în poveste... a spus ea

neconvingător, amintindu-şi că detaliile ulterioare ale acelei saga întunecate de dorinţă, învinuiri, răzbunare şi moarte ar putea doar să înrăutăţească lucrurile.

Spre mirarea ei, George s-a îndreptat spre tatăl său şi l-a îmbrăţişat.

– Letty are dreptate, tată. Totul *este* o poveste. O poveste dezgustătoare şi lipsită de onoare! Nimeni nu a ieşit teafăr din ea. Nimeni! Şi-a prins tatăl de umeri şi l-a privit în ochi. Nu am nici cea mai vagă idee de ce Phoebe a lăsat acest plic pe care mi l-a adresat. Ai cuvântul meu că nu au existat niciodată între mama mea vitregă şi mine altfel de sentimente decât de căldură şi respectul cuvenit. Dacă ar fi existat – îţi jur – aş fi fost primul care ar fi murit.

Văzând inocenţa care i se citea pe chip şi lacrimile care începuseră să-i curgă pe obraji, Letty l-a crezut.

Lucru şi mai important, l-a crezut şi tatăl lui. Theodore l-a bătut pe spate murmurând.

– Nu m-ai minţit niciodată, băiete. Şi nu mă minţi nici acum. Dar jur că nu voi avea odihnă până ce nu voi afla adevărul despre toate astea.

Doctorul Stoddart a intrat gâfâind, cu geanta în mână, agitat, la timp pentru a fi martor la scena de afecţiune şi consolare filială. Dar abia a observat-o; atenţia lui era îndreptată către femeia moartă. Şi-a acordat câteva clipe pentru a-şi reveni, apoi, pe un ton profesional concis, a explicat examinarea de rutină chiar

în timp ce o făcea. A luminat cu o lanternă pupilele dilatate şi a comentat în legătură cu starea cianotică a buzelor şi a limbii. A lărgit laţul de la gât şi a examinat tiparul vânătăilor. Ghidat de Letty, a verificat grinda de care fusese găsită spânzurată şi a privit cu atenţie halatul de călugăr de pe cuierul din spatele uşii. În cele din urmă, a concluzionat că din examinarea primară rezultă că moartea pare să fi fost cauzată de comprimarea gâtului, probabil autoprovocată şi realizată prin modul de spânzurare descris de domnişoara Talbot. Totuşi, ar dori ca trupul să fie trimis la spitalul din oraş unde ar putea fi făcută o examinare suplimentară. L-a asigurat pe Theodore că era procedura obişnuită. Desigur, va trebui anunţată poliţia, înainte de mutarea cadavrului. Se gândise cineva la asta...?

Theodore şi George au părăsit încăperea pentru a face aranjamentele necesare, Harry Stoddart spunând că va rămâne lângă cadavru. Când Letty şi Gunning au ajuns la uşă, Stoddart i-a strigat.

– Ascultă, domnişoară Talbot... Laetitia? Te-ar deranja dacă ai mai rămâne câteva clipe? Chestiuni femeieşti... Aş avea nevoie de un pic de ajutor... a spus el fără vlagă.

Era ultimul lucru pe care Letty ar fi vrut să-l facă. Îşi dorise să se furişeze cu William într-un colţ ca să discute şi să o plângă pe Phoebe. Deşi o întâlnise cu mai puţin de douăzeci şi patru de ore în urmă, crezuse

că tânăra femeie i-ar putea deveni prietenă pe viață. Pierderea ei bruscă era devastatoare. Și-a văzut dezolarea în ochii plecați ai doctorului Stoddart, dar cu siguranță mai era ceva în ei: mânie, poate?

– M-aș descurca cu o asistentă, i-a spus Harry, dar nu vreau s-o chem pe Olivia. Știi, ele două erau destul de apropiate. Olivia e puternică, dar mă tem că asta ar fi prea mult pentru ea. Nu e ușor nici pentru tine, înțeleg asta – nu ar fi trebuit să te încarc cu așa ceva și nu te-aș ruga dacă nu te-aș considera o tânără echilibrată care o îndrăgea pe Phoebe. Dar, vezi tu, sunt lucruri în legătură cu această moarte care nu mă satisfac deloc. Vreau să privești și să vezi dacă înțelegi unde vreau să ajung.

Nedumerită, Letty a venit lângă pat.

– Vrei să mă ajuți s-o întorc, te rog? a întrebat-o el. E la fel de ușoară ca o pasăre. Probabil mă descurc eu... Iată. Mulțumesc. Acum... A ales un termometru din geantă. Voi verifica temperatura corpului. Nu poți lua temperatura anală cu familia prin preajmă... Poți privi în altă parte dacă ți se face scârbă. În regulă... Deci spui că ai mișcat corpul când ai găsit-o – vreau să-mi spui cât de rigide îi erau membrele. În timp ce Letty îi spunea ce observase, dr Stoddart s-a aplecat și a întins trupul. Ea l-a ajutat să-i scoată ghetele lui Phoebe și i-a dat jos ciorapii din mătase pe care îi purtase pentru a preveni iritarea. Doctorul a verificat starea picioarelor. O ușoară decolorare – s-a

instalat congestia. Aici, vezi? Acea pată albăstrui-roşiatică din jurul gleznelor.

Letty s-a uitat şi a exclamat:

– O, văd! Acelea de pe picioare sunt băşici?

– Da, par să fie băşici.

– O, biata Phoebe! Nu s-a plâns... nici măcar o dată... şi trebuie să fi fost chinuitor să meargă cu mine în jurul Knossosului.

Acel mic detaliu a prins-o pe Letty pe picior greşit şi ameninţa ca în cele din urmă să o arunce într-un şuvoi de emoţii.

– Ghete noi, nu-i aşa? Doctorul a zâmbit cu tristeţe. Cât de mult îşi iubea ghetele! Şi-a adus câteva perechi de la Paris. Mă tem că nu toate sunt potrivite pentru Creta. Acum voi îndepărta ştreangul. Te rog să mă priveşti în timp ce fac acest lucru ca să poţi răspunde la întrebările inspectorului.

Stoddart a inspectat nodul înainte de a-şi îndrepta atenţia către gât.

– Eficient, a murmurat el. Un nod marinăresc. Phoebe ştia ceva despre noduri? Trebuie să aflăm. Rosături pe gât... un gât atât de fragil... S-a retras şi pentru o clipă Letty a crezut că va izbucni în plâns, dar şi-a revenit şi a continuat. A murit repede... gâtul rupt. Ştii, oamenii mai pot trăi aşa, agonizând, agăţaţi în ştreang. De obicei cei mai uşori au probleme. Şi-a dres glasul. De fapt, m-aş fi aşteptat ca ea, cu o greutate a corpului atât de mică, să se fi sufocat în ştreang

până a murit, cu toate neplăcerile pe care le presupune acest lucru. Asfixiere de lungă durată. Dar aș spune că gâtul ei s-a rupt aproape imediat.

Letty i-a fost recunoscătoare pentru că încercase, în felul lui, s-o consoleze, folosind termeni pe care și ea putea să-i înțeleagă.

– Spui că scaunul era răsturnat? Exact cum este acum?

Letty a aprobat cu tristețe, crezând că înțelegea ce urma să-i ceară.

– Ascultă, Laetitia, mă întreb dacă te-ar deranja... Cererea lui era atât de neplăcută, încât nu a putut s-o rostească.

– Bineînțeles că mă deranjează, dar o voi face. Pentru Phoebe, a spus Letty, scrâșnind din dinți.

A luat ștreangul, a pus scaunul la loc și s-a urcat pe el stând sub grindă.

– Să ne amintim că Phoebe este – era – mai scundă decât mine cu vreo șapte centimetri, l-a avertizat ea și s-a întins, arătându-i lungimea și poziția funiei în locul în care fusese legată de grindă. Acolo. Vezi? Pot lega funia aici... să-mi trec ștreangul pe după gât – nu, nu te îngrijora! – apoi... A apucat grinda cu ambele mâini, lovind scaunul de sub ea cu picioarele, înainte de a sări înapoi pe podea. Poftim! Este exact unde l-am găsit. Ar fi putut să procedeze la fel de simplu.

– Aceasta fiind soluția evidentă, a spus Stoddart fără convingere. Dar spune-mi, Laetitia – ai fost cu ea

în cea mai mare parte a dimineții –, a lăsat să se întrevadă ceva din toate astea? Era deprimată? Gata să izbucnească în plâns?

– Nici pomeneală, a răspuns Letty. Era veselă, pozitivă, plină de viață. Un pic chiar, cum ar spune mătușa mea, *un peu surexcitée* [1]. Letty s-a străduit să-și cristalizeze impresiile pe jumătate formate referitor la dispoziția lui Phoebe. Aștepta cu nerăbdare ceva. Parcă nu era cu mintea în prezent... era ca și cum a doua zi pleca în vacanță.

– Hm... cred că sunt de acord cu tine. Știi, Laetitia, nu sunt sigur că avem întreaga poveste, a spus doctorul. Vino și uită-te la asta.

A ridicat tivul fustei-pantalon a lui Phoebe.

– M-am gândit că nu era potrivit să atrag atenția asupra acestui lucru în prezența familiei îndurerate. Vânătăi. Pe fiecare picior. Estompate. Cred că urmele nu au avut prea mult timp să se dezvolte – au încetat să se formeze în momentul în care inima i s-a oprit – și au fost făcute cu certitudine înaintea morții. Cred că nu doar norocul i-a rupt gâtul atât de repede. Cred că a fost ajutată. Cineva a pregătit-o pentru moarte și, când atârna și scaunul a fost îndepărtat, persoana respectivă a tras cu putere de picioare. Este un truc bine cunoscut al călăului pe care îl folosește atunci când, ăăă, execuția decurge... prea încet. Purta

[1] În limba franceză în original, „un pic surescitată" (n. tr.).

ghetele ei lucioase, așa că, pentru a o prinde cum trebuie, a doua persoană a trebuit să se întindă mai sus, în jurul coapselor, înțelegi? Acolo ar putea fi o amprentă și încă una în partea cealaltă. O smucitură violentă de jos ar fi fost suficientă.

Letty a privit prin cameră pentru a suta oară.

– Doctore, nu sunt urme de luptă. Phoebe nu ar fi lăsat pe nimeni să-i facă așa ceva. Ar fi ripostat, ar fi lovit, ar fi mușcat, nu-i așa?

Stoddart a întins mâinile moartei.

– Uită-te un pic. Unghiile nu sunt rupte. Sub ele nu e nici o urmă de piele sau carne. Nu sunt zgârieturi. Aș spune că nu s-a apărat.

– Ar fi putut țipa, ar fi răsturnat mobila, ar fi făcut un zgomot care să-l alarmeze pe soțul ei. Theodore își făcea siesta chiar în camera alăturată – pe acolo, a arătat Letty. Se aude foarte clar ceea ce se petrece în camera vecină – l-am auzit cu toții căscând atunci când s-a trezit. Un țipăt s-ar fi auzit cu siguranță. Ar fi lăsat vreo urmă a atacului unui intrus, cu siguranță.

– Din păcate, nu, dacă era sedată, a răspuns doctorul cu greutate. I-am dat un somnifer înainte de a pleca. Nu l-a vrut... Numai dacă n-aș fi fost atât de autoritar... dacă ar fi fost trează, nu s-ar fi întâmplat așa ceva. Din nou, emoția amenința să-l copleșească.

– De ce mai era încălțată cu ghetele? a întrebat Letty, sperând să-i distragă atenția. Picioarele trebuie s-o fi durut cumplit.

– O, da, iată un indiciu. Primul lucru pe care îl face o femeie, nu-i așa, când este singură în cameră, este să-și scoată ghetele. Mai era încălțată cu ele când am plecat. Am condus-o sus. Eleni se învârtea pe aici cu pahare cu apă și tot felul. Am consultat-o pe Phoebe, m-am asigurat că nu se afla într-o stare care să-i pună viața în pericol și i-am dat o pastilă. Am stat chiar acolo pe scaune, unul în fața celuilalt, și am vorbit timp de... ăăă... zece minute. Când am văzut că începe să i se facă somn, am sunat-o pe Eleni și am plecat. Nu m-am uitat la ceas – nu aveam nici un motiv –, dar trebuie să fi fost în jur de două și jumătate. Iar tu ai găsit-o la...?

– La ora cinci.

– I-am luat temperatura la șase fără zece, dar asta nu spune prea multe. Fiind slabă, s-a răcit mult mai repede decât o persoană de greutate medie... iar temperatura din cameră a accentuat scăderea temperaturii corpului. Trebuie să luăm temperatura mediului ambiant. Poliția va face acest lucru. Poate. Dacă luăm în considerare o pierdere de un grad și jumătate pe oră, aș spune că a murit în jurul orei trei. Puțin înainte? Puțin după? În orice caz, foarte curând după ce am plecat. De parcă cineva aștepta ca pastila să-și facă efectul. Cineva aflat în apropiere.

A privit, mâhnit, corpul și a mormăit ceva pentru el, aproape uitând de prezența lui Letty.

– Nu ar fi trebuit s-o las singură. Nu ar fi trebuit s-o las aici. Nu era sigur.

Stoddart s-a cutremurat și a privit în jur la ușa care dădea în camera alăturată și la fereastra deschisă, iar când i s-a adresat din nou lui Letty a făcut-o cu aceeași șoaptă îndurerată.

– Am fost neliniștit tot timpul. Nu pot explica de ce. Știi senzația aceea... de fior pe șira spinării... curent de aer... S-a uitat gânditor la fereastră. Nu am auzit nimic suspect. Era o liniște deplină... poate prea liniște? S-a încruntat într-un efort de a da o explicație mult mai logică și mai științifică temerii sale. Nu s-a auzit nici o sforăitură din camera alăturată. Până și porumbeii... Vocea i s-a pierdut. Porumbeii care în mod normal stau în copacul de afară – nu i-am auzit. I-a speriat cineva? Crezi că pândea cineva în sau lângă casa cufundată în liniște? Așteptând s-o las singură și neprotejată?

Un sunet ca un râcâit care s-a auzit de sub fereastră l-a făcut să tacă. S-au privit unul pe celălalt, cu inimile bătându-le puternic, așteptând ca zgomotul să se repete, sperând în același timp să nu o facă.

– Păsările alea nenorocite s-au întors deja? a sugerat Letty încet.

Dar după câteva secunde râcâitul s-a auzit din nou. O bucată slăbită de zidărie a căzut în curtea pavată. Râcâitul s-a auzit din nou, mai tare, ritmic, mai aproape.

– Avem un intrus, a declamat Stoddart. Lasă-mă pe mine.

A înaintat spre fereastră, iar Letty a fugit după el. S-a ivit un cap și, cu un strigăt de surprindere, Stoddart s-a aplecat și l-a tras pe Gunning, care gâfâia, peste pervaz.

– Mulțam, bătrâne, a spus acesta, prăbușindu-se grămadă pe podea. Ar fi trebuit să strig în caz că mai erați aici, dar nu am vrut să alertez restul familiei... cu siguranță înțelegeți.

Letty nu s-a mai putut stăpâni. L-a susținut pe Gunning în timp ce se ridica în picioare, l-a înșfăcat de reverele hainei și l-a scuturat zdravăn.

– Idiotule! Prostule! La ce Dumnezeu te-ai gândit când te-ai urcat în felul ăsta aici? Puteai să mori! Înroșindu-se, s-a întors către doctorul uluit și a murmurat. Domnul Gunning are un singur picior – a fost rănit în război –, dar nu ține seama de asta. Într-o zi va merge prea departe.

Stoddart a privit șovăielnic de la unul la celălalt.

– Un singur picior? Dumnezeule mare! N-aș fi bănuit niciodată. Voi doi vă cunoașteți?

– Domnișoara Talbot mi-a salvat viața anul trecut. Protestează pe bună dreptate la adresa oricărei încercări neglijente din partea mea de a mă descotorosi din nou de ea, a răspuns Gunning, scuturându-și genunchii de praf. Nu e nici un pericol!

– Mă bucur să aud asta, dar uite ce e, omule – ce naiba pui la cale, speriindu-ne de moarte?

– Demonstram doar cum poți să intri în această cameră fără să treci de dragonul Eleni din hol, a răspuns William. Te furișezi de-a lungul gangului, departe de drum, prin șopronul pe care George îl folosește ca garaj, dacă a fost lăsat deschis – a fost! – și intri în curte. Apoi dai de glicina veche care se răsucește în mod convenabil până sus. La fel de bună ca o scară! A fost floare la ureche! Și dacă *eu* pot să urc, fiecare cetățean din Heraklion – și bunica lui – poate s-o facă.

– Vrei să fii bun și să ne explici de ce ai vrut să faci această mică demonstrație? a întrebat doctorul, care deja știa răspunsul, a presupus Letty. Poate că Stoddart avea nevoie ca suspiciunile sale să fie întărite de o persoană independentă.

Gunning nu l-a dezamăgit.

– Deoarece sunt aproape sigur că Phoebe nu s-a sinucis. Deoarece cred, și bănuiesc că la fel crezi și dumneata, doctore, că e posibil să ne aflăm în fața unei crime.

11

Gândindu-se la cererea doctorului de a rămâne în salon până va fi chemată de inspectorul de poliție, Letty s-a îndreptat hotărâtă spre ușa principală.

– Letty, unde te duci? a întrebat-o Gunning prinzând-o de umăr.

– Afară din casa asta! *Afară!* Nu contează unde. Vreau să ies din locul ăsta sumbru. Răul se strecoară pe sub fiecare uşă, necazurile pândesc după fiecare colţ şi se aude mereu un foşnet de-a lungul acelor coridoare întunecate.

– Curentul şi fustele lungi ale servitoarelor – ştii, foşnesc.

– Mă rog, organismul meu a suferit un şoc considerabil. Vreau să mă plimb sub razele soarelui. Vreau să respir aer curat şi să-mi pun ordine în gânduri. Un suflet mai puţin sensibil e posibil să nu aibă aceleaşi nevoi – tu îl poţi aştepta pe inspector... Mariani parcă îl cheamă. Dacă vrei. L-a respins făcând un semn cu capul şi s-a îndepărtat.

– Nu te poţi plimba de una singură, fără un însoţitor. Nu în Heraklion. Femeile din acest oraş încă mai umblă cu capul acoperit, cu văluri şi rochii lungi negre, atât musulmanele, cât şi creştinele ortodoxe. Oamenii se aşteaptă la discreţie, chiar şi din partea străinilor. Vin cu tine. Uite – e un hotel în piaţa de lângă faleză frecventat de turiştii lui Cook şi de cei ca ei, care au debarcat sau sunt în tranzit spre Egipt. Mergem acolo şi bem o ceaşcă de ceai sau altceva. Letty, încă tremuri. Ai nevoie de o ceaşcă de Assam cu mult zahăr. A râs scurt. Dacă am fi în tranşee, aş prescrie o jumătate de pintă de rom pentru fiecare, ca să nu mai simţim durerea.

În zăpăceala ei egocentrică, Letty a început să observe că Gunning era înfrânt. Era limpede că se lupta cu emoţiile, iar ea s-a simţit ruşinată de propria insensibilitate. Omul o cunoştea pe Phoebe de luni de zile, nu doar de câteva ore. Pentru el, pierderea era mai dureroasă decât pentru ea.

Au mers în tăcere până la hotel unde s-au aşezat la una dintre mesele de pe terasă, în mijlocul unui grup de europeni vorbăreţi. În jurul lor se auzeau un amestec de franceză, italiană, germană, dar şi voci stridente englezeşti, aşa că ei s-au ascuns recunoscători la adăpostul hainelor colorate de vară şi sub pălăriile de paie. Au rămas tăcuţi, nefiind capabili să se consoleze reciproc, singuri cu suferinţa lor.

În cele din urmă Letty a rupt tăcerea.

– *El* a făcut-o, nu crezi, William? a întrebat ea impulsiv. Dar cum să dovedeşti? Nu sunt sigură cum o să fac acest lucru, dar voi încerca.

– Nu ştiu sigur la care „el" te gândeşti, Letty.

– Theodore, desigur! Doarme în miezul zilei, în timp ce soţia lui e omorâtă în camera alăturată? E posibil? Şi toate căscaturile şi pufăiturile alea! Mă întreb dacă poliţia va fi păcălită. Judecând după felul în care a cerut să vină un anumit ofiţer, probabil că individul este plătit de el.

– Stai o clipă! Theodore *chiar* se retrage destul de des în camera lui la amiază. Şi întotdeauna duminica. Este o tradiţie cretană. Ei o numesc *mesimerianos hypnos*

și este atât de străină de obiceiurile climatului nostru rece de acasă, încât o putem traduce doar folosind un alt cuvânt străin: *siesta*. Îmi amintesc că odată a venit un mesaj urgent pentru el de la un sit. Nu era nimeni prin jur, așa că am urcat eu să-i duc mesajul. Dormea adânc. Mi-a luat ceva vreme ca să-l trezesc.

– Ești convins că era *singur*? a întrebat aspru Letty, gândindu-se la Eleni.

– Nu cred că ar fi foarte înțelept pentru stăpânul casei să-și dirijeze aventura clandestină din spatele unei uși care comunică cu dormitorul soției lui... Dar mă înclin în fața experienței tale mai mari de viață boemă. S-a agitat stânjenit și s-a aplecat deasupra mesei. Ți-am povestit de... ăăă... aranjamentele din șopron. Iar bârlogul la care s-a referit George, de la parter – nimeni nu are voie să intre, cu excepția lui Eleni, ca să facă curat, desigur.

– A, înțeleg. Dar cine altcineva ar profita de moartea lui Phoebe, William? Dacă el depindea financiar de ea și dacă ea se hotărâse brusc că s-a săturat de el și intenționa să plece, el ar fi putut crede că cel mai bun lucru era s-o omoare și să însceneze o sinucidere. E posibil s-o fi făcut fără premeditare – poate că se odihnea în camera lui și a auzit-o întorcându-se mai devreme cu doctorul... Ar fi putut privi și asculta prin gaura cheii. S-a înfiorat. Doctorul Stoddart a spus că a avut senzația că era urmărit, că cineva aștepta ca el să plece. Și, profitând de starea ei, Theodore ar fi

putut cu ușurință s-o spânzure. Să nu uităm că a activat în marină. Știe totul despre noduri, nu-i așa?

– Orice bărbat sub cincizeci de ani – inclusiv subsemnatul – știe totul despre noduri, Letty. Știe încă de când era în pantaloni scurți! Ai auzit vreodată de cercetași? Lațul călăului a fost printre primele pe care le-am învățat. Cu o încântare morbidă! E chiar surprinzător pentru mine că nu s-au înregistrat mai multe spânzurări accidentale și experimentale.

– Îmi dau seama ce faci. Joci rolul avocatului diavolului, William.

– Cineva trebuie să te împiedice să te lași dusă de val. Faptul că-l antipatizezi pe Russell îți influențează judecata, care, oricum, din câte îmi amintesc, este departe de a fi infailibilă.

– Pot fi imparțială! Și ca să-mi demonstrez flexibilitatea, hai să schimbăm pentru câteva minute rolurile! A ezitat o clipă. Biletul sinucigașului, a spus ea, dacă îl putem numi așa. Dacă Theodore se descurcă atât de greu în greaca veche precum pretinde, cum ar fi putut fi suficient de familiarizat cu textul lui Euripide pentru a recunoaște pasajul în care soția își mărturisește vinovăția și își anunță intenția de a se sinucide? Asta aș vrea să știu. Decât dacă, desigur, în plic se afla și o pagină cu traducerea. Ce zici?

– Știu că n-a fost nici o traducere, a spus Gunning, iar Letty l-a privit mirată. Am recunoscut pagina, tiparul și hârtia. A fost ruptă din cartea mea.

– Din cartea *ta?*

– Phoebe era interesată de astfel de lucruri. Îi plăcea să lase impresia unei fetişcane cu părul vâlvoi, dar era mai mult decât atât. Am discutat mult despre mitologie şi literatura antică. Şi-a exprimat interesul pentru piesa *Medeea* şi i-am împrumutat vechiul meu manual. Conţine trei piese de Euripide – *Medeea, Ipolit* şi... care era a treia... nu e printre preferatele mele – *Alcesta*. Mă tem că era numai textul. Fără traducere, cu excepţia adnotărilor mele pe margini. Trebuie s-o fi citit. Cu siguranţă nu mi-a înapoiat cartea. Probabil că se mai află şi acum pe suporul ei de cărţi. Cu o pagină lipsă.

– Şi cu numele tău pe forzaţ? O, Doamne! Ai grijă, William! Dacă o găsesc şi îl caută pe singurul bărbat din casă care recunoaşte că are cunoştinţe de greacă veche, îţi vor pune cătuşele. Cu toate acestea, nu sunt încă pregătită să-l tai pe Theodore de pe listă. Va trebui să mă gândesc la asta.

– Aş dori să n-o faci.

– Poate că inspectorul de poliţie va fi mai dispus să-mi asculte bănuielile.

– Opreşte-te! Pentru o fată deşteaptă, poţi fi incredibil de nesăbuită! Gândeşte-te! Dacă Phoebe a fost ucisă, criminalul este liber şi, probabil, prin împrejurimi. Ar putea ucide din nou. Şi ce altă ţintă mai potrivită decât o gură spartă care flutură o listă de suspecţi? Dacă inspectorul îţi va cere să dai o declaraţie,

spune-i numai faptele, Letty, neînfrumusețate de vreo înfloritură barocă de-a ta. Nu-ți face dușmani.

– Atunci îmi voi rezerva înfloriturile pentru tine. Spune-mi, ce fel de om crezi că este păzitorul legii din acest oraș?

– Ei bine, în nici un caz un detectiv de primă mână de genul celor de la Scotland Yard. Nu prea se comit crime în Creta. Înjunghieri printre marinari în tavernele de pe malul apei, furturi de oi, ucideri din răzbunare în familiile care se dușmănesc. Cretanii au un cod strict al onoarei, iar cine îl încalcă o va întâlni probabil pe Nemesis mai devreme sau mai târziu. Iar chipul Nemesis va fi unul familiar care îl va strânge cu căldură cu o mână, în timp ce cu cealaltă îi va înfige un cuțit în spate. Dar asta e totul. Infractorii sunt de obicei cunoscuți, denunțați imediat și de obicei se ocupă cineva de ei, înainte ca povestea să ajungă la urechile autorităților. O să vezi că majoritatea bărbaților cretani, mai ales la țară, umblă înarmați până-n dinți. În orice împrejurare, au la brâu un pumnal cu mâner din argint. De cele mai multe ori, cuțitul însoțește un pistol antic, a cărui siguranță este discutabilă. S-a cutremurat. În nici un caz lucrul pe care l-ai dori în apropierea organelor tale vitale! Ciobanii de pe dealuri nu sunt heruvimii cu păr cârlionțat din mituri – sunt duri, mustăcioși, alcătuiți, se pare, din același calcar precum piscurile pe care hălăduiesc și stau de pază având o espingolă pe genunchi. Respectă armele și nu

ezită să le folosească în nici o ocazie imaginabilă. Şi femeile pun mâna pe arme ca să-şi apere casele.

– Dumnezeule mare! Nu există o forţă oficială care să menţină ordinea pe insulă?

– Să menţină ordinea? În Creta? Mi-l închipui pe Agamemnon fugărit pe dealuri de poliţiştii Keystone! Gunning a ridicat din umeri. Există însă jandarmi care încearcă să menţină ordinea în zonele rurale şi un soi de poliţie judiciară, mai pricepută, ai cărei membri se plimbă ţanţoş prin oraş şi ţin legătura cu ambasadele. Principala lor îndatorire este să verifice ca în bagajele europenilor care pleacă să nu se afle obiecte valoroase din vreun mormânt antic sau altele asemenea. Iar *asta* este o crimă îngrozitoare aici – să scoţi ilegal artefacte din ţară. Autorităţile sunt mult mai vigilente decât erau pe vremuri. Anul trecut în port a fost un tărăboi scandalos! Un distins arheolog a încercat să o şteargă pe feribot cu un rucsac conţinând o anumită încântătoare piesă antică din ceramică. Când a fost întrebat şi ameninţat cu percheziţia, răspunsul lui a fost grosolan: i-a sfidat pe ofiţeri şi a aruncat geanta şi conţinutul în port.

– Ce ticălos! Sunt întru totul de acord cu autorităţile! L-au lăsat să scape basma curată?

– Vine şi pleacă, şi am auzit zăngănitul cătuşelor. Dar trebuie să recunosc că eficienţa controalelor a crescut. Deci, dacă te gândeşti să iei o pecete şi s-o transformi într-un ac de pălărie, ai grijă! Vor fi pe urmele tale!

– O să țin minte. Dar cum e cu crima? Cum se ocupă de un criminal?

– Trebuie să te aștepți să defileze cu un servitor al legii impunător, cu epoleți, cu șnururi aurite, așa cum se întâmplă în acest avanpost îndepărtat al statului grec. Mai degrabă neexperimentat și bodogănind că i-a fost stricată duminica.

– Așadar, orașul nu prea este un focar de crime și intrigi?

– Acum trăim vremuri pașnice, dar acești pereți uriași au îngrădit un teren al crimelor de cel puțin patru ori în ultima sută de ani; au fost martori la masacre pe criterii etnice, incendieri, linșări – orori despre care nu o să încerc să-ți vorbesc la o ceașcă de ceai, duminica după-amiază. A privit în jur la fortificația venețiană solidă. Un adăpost sau o capcană, în funcție de sângele care îți curgea prin vene, forma capului și lungimea nasului. Turcii obișnuiau să dea stingerea. Închideau toate porțile în fiecare noapte, zăvorându-i pe toți înăuntru. Apoi, într-o zi s-au dezlănțuit. Au închis porțile la prânz și până la sfârșitul zilei peste o mie de creștini erau morți. Crengile platanilor de deasupra noastră atârnau grele de la trupurile spânzurate ale bărbaților tineri. Bazinul fântânii de acolo, unde se bălăcește fetița aceea, era roșu de la sânge. Majoritatea turcilor au fugit înapoi în patria natală când Marile Puteri – adică noi plus Italia, Franța și Rusia – au venit și au bătut din picior zicând: „Destul! Acest

pământ aparține cretanilor. Voi, turcilor, îl veți da înapoi." Dar unii mahomedani au rămas în continuare aici unde trăiau de o viață. Iar unele familii, în numeroasele secole de pace, s-au amestecat prin căsătorie și, ciudat, au strămoși atât musulmani, cât și creștini. Poate că flăcările au fost stinse, dar cenușa fierbinte încă fumegă. Și în plus, aparent pasivă, ai comunitatea europeană, în cea mai mare parte a ei diplomatică, comercială sau academică. Nu prea au loc aici multe incidente sau crime violente. Inspectorul Mariani se află în fața unei provocări.

– Mariani? Un nume italian?

– După tumultul sângeros din 1898, cu turcii și cretanii încă mârâind amenințător unii la alții ca niște terieri care se luptă, au importat cu mare succes un corp excelent de carabinieri din Italia pentru a menține pacea. Acest Mariani poate fi fiul sau strănepotul unuia dintre acei carabinieri. Presupun că lucrul cel mai firesc ar fi să îngroape repede probele, fără să se agite prea mult. Nu știu cât de importantă este pentru inspectorul de poliție sinuciderea unei femei străine.

– Exact asta mă așteptam să te aud spunând! a zis Letty. Știu că totul va fi băgat sub covor sau la șase metri sub pământ, dar nu voi lăsa lucrurile așa, William! Pentru mine, Phoebe a fost un mister, dar n-am reușit să-i văd esența mai mult decât o rază de soare printre frunze. Și mi-a plăcut ce am văzut în acea strălucire. Era caldă și luminoasă.

– Destul de adevărat... lumina și culoarea au dispărut din acea casă acum că a murit. S-a luptat cu umbrele.

– Și nu se aștepta să moară! Chiar înainte de a pleca, mi-a spus: „Roag-o pe Ollie să-ți arate Casa Topoarelor... O să te verific când te întorci." Mă ținea de mână...

Letty s-a poticnit și buzele au început să-i tremure. A întins mâna orbește, iar batista lui Gunning i-a fost vârâtă imediat în palmă. Cu un mormăit de simpatie, el s-a mutat pe scaunul de lângă ea și și-a trecut brațul în jurul umerilor ei, murmurând cuvinte preoțești de consolare învățate pe dinafară.

Letty l-a îndepărtat.

– William, scutește-mă de toate chestiile astea absurde cu „Timpul vindecă... a plecat într-un loc mai bun", a spus ea aspru. Poate că spiritele antice ale acestui loc suflă asupra mea cu respirația lor dulce, fetidă, dar nu o pot lăsa pe Phoebe să fie asociată cu acest suicid, neexplicat, nerăzbunat. Așteaptă undeva, șocată și furioasă. „O să te verific când te întorci", mi-a spus și sunt sigură că exact asta face. Nu voi uita. Și îți promit, William, că intenționez să-i dau un răspuns. Nu orice răspuns care i-ar satisface pe cei vii – mă refer la răspunsul corect și complet.

Gunning a oftat.

– Foarte bine. Renunț. Suspectul numărul unu este Theo. Cine e următorul pe lista ta?

– Cred că nu trebuie să uităm că există și personal în casă. De exemplu, Eleni. Potrivit doctorului, se învârtea de colo-colo cu paharele cu apă. Nimic mai simplu decât să se strecoare în cameră și să facă un șireang...

– Nu crezi că e ciudat că a așteptat atâția ani până să cedeze impulsului de a-și ucide stăpâna?

– Mmm... și *să spânzuri* pe cineva în acel mod...

– Știu ce vrei să spui, a zis el ghicindu-i gândurile. Nu este o metodă feminină, nu-i așa? Poate otrăvirea... sau o împingere rapidă pe scări... În ultimii cinci ani ar fi putut să folosească oricare din aceste metode. Nu. Spânzurarea este un sfârșit premeditat și dramatic. Un strigăt disperat din partea celui care moare – indiferent de sex: „Vezi ce-am ajuns să fac din cauza ta."

– De la Fedra încoace, a murmurat Letty. Și presupun că pe vremea *ei* nu era o inovație. Chiar de la începuturi era mereu vorba de o funie și o grindă. Dar, William, aș putea accepta cu mai mare ușurință faptul că Phoebe și-a plănuit moartea dacă nu ar exista acele semne de pe coapse care l-au alarmat pe Stoddart.

– Semne? Ce semne?

A meditat la cele spuse de ea și apoi, ezitând, a sugerat încet.

– Te-ai gândit că ar putea exista și o altă explicație pentru ele? Haide, Letty, femeie de lume ce ești! Dacă Stoddart spune că sunt urme de degete, sunt gata să accept acest lucru, dar chiar mă întreb dacă, în inocența

lui, bunului doctor nu i-a trecut prin cap că mai există o activitate, alta decât crima, care ar fi putut lăsa urme în acea regiune?

Ochii lui Letty s-au mărit de groază.

– Vrei să spui că a fost atacată, violată? O, Dumnezeule mare! Îți aduci aminte de biletul pe care Fedra îl ținea strâns în mâna moartă? Îl acuza pe Ipolit de exact același lucru – viol. Nu am menționat acest lucru atunci. Nu avea rost să torn gaz peste focul care deja izbucnise.

– Nu. Am remarcat discreția ta și ți-am fost recunoscător. Dar, ascultă, indiferent ce a fost, nu e nevoie să fie vorba de ceva vulgar... poate de prea mult entuziasm? Iar Phoebe se înverșunea ușor, cu acea piele subțire ca hârtia – îmi imaginez că era la fel de dură ca aripa unui fluture.

– Vrei să spui că a avut un raport sexual în timp ce era încălțată cu ghetele?

– Nu e imposibil. Vocea lui era foarte sigură.

– Dar l-ai auzit pe Theodore când s-a trezit. Plin de impulsuri erotice, nu crezi?

– Datorită siestei. Acesta este efectul pe care îl are asupra bărbaților. În special în zonele calde, a explicat Gunning. Dar înțeleg ce vrei să spui. Doar dacă nu avea talente supraomenești în această direcție, e destul de limpede că nu soțul ei a fost cel care... ăăă...

– Nu. Clar. Mai bine i-am cerceta pe ceilalți bărbați din anturajul ei, l-a întrerupt Letty, spunându-și

că discuția devenise aproape indecentă. Cred că ar fi mai simplu dacă am începe prin a-i *elimina* pe bărbații din jurul ei care nu ar fi putut face așa ceva. Așadar, George iese din cursă. Chiar dacă nu a fost nicidecum un sfânt – are un alibi solid: s-a aflat în compania ta toată după-amiaza, William. „Sunt plecați să caute oase" a spus Eleni – cu un ușor fior de dezgust, după cum mi s-a părut.

– Un sfânt și un preot? a meditat Gunning. O companie neprețuită, ai putea spune... garantând unul pentru celălalt... dar te-ai înșela!

– M-aș înșela? În ce sens?

Gunning s-a foit stingherit în scaun, și-a mai turnat o ceașcă de ceai, a băut jumătate din ea, meditând furios înainte de a răspunde.

– Am plecat într-adevăr după oase – craniile despre care am vorbit seara trecută, îți amintești? George era nerăbdător să meargă împreună cu mine, cu ruleta lui. Scheletele au fost dezgropate într-o peșteră de lângă țărm, cam la trei kilometri și jumătate în josul coastei, potrivit hărții. Cretanii ar spune o distanță de două țigări. Am mers până acolo. Și a fost fascinant, dar după ce și-a notat toate datele, George a devenit neliniștit... se uita întruna la ceas. Eu desenam și nu voiam să fiu întrerupt, așa că i-am spus că mai am de lucru încă o oră bună și că înțeleg dacă vrea să plece și să facă altceva, mai puțin plictisitor. Știi, am vrut doar să fiu politicos și am fost

chiar mirat când a acceptat să se despartă de mine, parcă prea repede, mi-am zis eu. Chestia ciudată a fost că atunci când am ajuns la porțile orașului, el era acolo, sporovăind cu câțiva cerșetori. Mi s-a alăturat de parcă ar fi lipsit doar un minut și ne-am întors împreună la vilă la... mă rog, știi când.

– Cinci și cinci, a spus Letty. Deci spui că George a fost singur... o oră?

– Mai mult. Nu m-am uitat la ceas. Oricum, nu e de încredere. Înveți să faci precum cretanii și să observi soarele ca să vezi cum trece viața pe lângă tine. Soarele și un pachet de țigări te fac să treci cu bine peste zi. Au fost, probabil, trei ore. Aș spune – deși nu aș putea jura – că a plecat de lângă mine din peșteră cu puțin înainte de ora două. Ne-am întâlnit la porți la patru și jumătate, am băut ceva într-o *kafenion* și am pornit spre casă. George este mereu foarte atent în ceea ce privește piciorul meu când suntem împreună. Nu a grăbit pasul. Cred că și-a dat seama că mă durea și că eram obosit.

Au tăcut amândoi, meditând la consecințele acestor lucruri. În cele din urmă, Letty a vorbit.

– Așadar sfântul George ajunge pe locul al doilea pe lista mea. Mă rog, ar trebui să spun că pe locul al doilea, la egalitate cu altcineva.

– La egalitate? a întrebat el nedumerit.

– Împărțind poziția cu un anume William Gunning! Dacă dintr-odată George nu mai are nici un

alibi, atunci nici tu nu mai ai, William. Trebuie să înțelegi.

Tonul ei fusese ușor, dar brusc și-a dat seama de semnificația remarcei ei jucăușe.

– Care e problema ta, Letty? a întrebat el, observându-i schimbarea de dispoziție.

– Nu e problema *mea*. Poate a ta? Tocmai mi-am amintit ceva... Din ceva ce a spus Phoebe, am avut impresia că era îndrăgostită. Se îndrăgostise și nu se gândea la soțul ei. Letty a făcut un efort să-și aducă aminte conversația amuzantă din arenă. Era ceva în legătură cu Ariadna... se întreba cum se simțise știind că își trădase familia pentru dragoste, înțelegând-o... scuzând-o. Acum aș putea să jur că voia ca eu să continui – știi tu, într-un mod speculativ cum fac fetele. Cred că am fost prea înceată la minte ca să înțeleg. Și cu siguranță nu am continuat. Ai putea spune că am lăsat-o baltă. A oftat. Prea preocupată de problemele mele. Dacă aș fi arătat un interes mai mare pentru problemele *ei*, totul ar fi fost mai clar. Biata Phoebe! Crezi că se îndrăgostise de cineva? Și ardea de nerăbdare să vorbească despre asta? Era cineva din jurul ei, de aici din oraș, după care ofta?

S-a încruntat și și-a mușcat buza.

– O, nu! Nu se poate... O, fir-ar să fie! Cuvintele dure i-au scăpat, trădându-i profunzimea suferinței. William, spune-mi, te rog, Phoebe plănuia să fugă cu *tine*, nu-i așa?

12

– Cu *mine?* Dumnezeule mare! Ce aluzie absolut ruşinoasă! Pentru orice persoană chibzuită, faptul că l-am scăpat din vedere pe însoţitorul meu pentru o oră sau două nu constituie baza vreunei bănuieli de imoralitate sau de săvârşire a unei crime! Laetitia, te disprețuiesc!

I-a făcut semn chelnerului şi a cerut nota de plată. Letty nu-l mai văzuse niciodată atât de furios.

– Linişteşte-te! Încerc să văd totul prin ochii unui investigator imparţial, a spus ea defensiv, trecând în acelaşi timp la atac. „De ce nu?" s-ar putea întreba oamenii. „Este un bărbat extrem de chipeş, de curând, mă rog, de puţin timp intrat în anturajul ei. Cultivat, amuzant, genul ei şi englez. Erou de război decorat... un om cu un trecut... Orice femeie şi-ar fi putut pierde capul..." Asta ar putea spune *ei.* Ar putea trece o vreme până ce ar descoperi că bărbatul este un şarlatan, un trădător care nu poate fi crezut nici cât lungimea riglei sale... asta dacă *este* rigla lui... a încheiat ea, cu duritate. Adică – ce crezi că vor deduce când vor descoperi că nu eşti ceea ce pretinzi că eşti?

– Sunt exact ceea ce spun că sunt, a zis el rigid.

– Şi mai exact *ce* spui tu lumii? Că eşti un preot caterisit, un rătăcitor şi un escroc? a întrebat ea, nefiind capabilă să-şi reprime amărăciunea. Nu eşti arhitect. Nu ai fost niciodată. Şi nu eşti nici arheolog –

doar te-ai uitat peste umărul meu anul trecut în șanțurile săpate.

Cuvintele sunau mai aspru și mai furios decât intenționase, simptomele neînăbușite ale suferinței produse de plecarea lui.

– Am exact aceleași calificări de arheolog ca și tine, domnișoară, adică nici una.

Nu a fost mirată de răceala replicii lui, dar Letty s-a înroșit de furie.

– Nu ai nevoie nici de diplome, nici de costume de absolvire cu ciucuri ca să arăți lumii că ai stat trei ani în sălile de cursuri pentru a deveni arheolog, domnișoară Talbot. Ea a tresărit la batjocura lui. Înțeleg că nici tu nu ai așa ceva? Nu e nici o rușine: nici Theodore nu are – Schliemann era autodidact, la fel ca Howard Carter. Sapă, descoperă, înregistrează eficient și ești arheolog. Nu că aș susține că sunt unul. Acuzația ta este nefondată și nedreaptă. În ceea ce privește celelalte acuzații – se aplică cele de mai sus. Oricine se poate autointitula arhitect. Nu ți-ai dat seama? Un inginer – ei bine, asta este o altă chestiune! Dar în societatea noastră, oricine își închipuie că are talent își poate face o firmă din bronz și poate începe să deseneze. Ar face bine, desigur, în interesul siguranței publice, să-și asigure serviciile unui inginer dacă încearcă ceva mai aventuros decât o cornișă decorativă, dar poftim...

– Dar cum de știi atât de multe despre asta, William? Cum Dumnezeu ai reușit să-l convingi pe

Andrew Merriman – care nu se lasă păcălit cu una, cu două – că ești arhitect?

– Se poate spune că vine din familie. Am avut un frate. Un frate mai mare, James. Studia arhitectura. Mă punea să-l verific. Am absolvit cursul împreună cu el.

Informațiile de la el veneau de parcă i le scotea cineva cu forța, în rafale sacadate. Era oare vorba numai de minciuni sau de aducerea la suprafață a unor amintiri reprimate intenționat? A simțit un acces trecător de vinovăție când și-a amintit de numeroasele ocazii când vorbise cu Gunning cu nostalgie de anii fericiți petrecuți împreună cu fratele ei. Nu îl întrebase niciodată de fratele lui. Acum era prea târziu să facă reparații politicoase.

– Când James a obținut diploma, știam aproape la fel de multe despre arhitectură ca și el. Am hoinărit împreună prin Londra, ascultându-l în timp ce bătea câmpii despre Wren, Hawksmoor și Soane. Am o memorie bună. Și am și o riglă pe care sunt gravate inițialele lui.

Letty nu-l putea privi în ochi.

– Dar nu l-am păcălit pe Andrew. Am ajuns la o înțelegere cu el! Poate fi foarte... strengar, după cum știi. S-a gândit că ar fi o glumă bună să mă recomande unui om pe care nu-l plăcea deloc – Theodore. Și cred mai degrabă că i-a convenit să se semneze pe cartea mea de vizită și să mă lanseze într-o nouă carieră. Lui

Merriman îi place să țină oamenii în mână și să le dea drumul ca unei păsări. Probabil că ai observat asta?

A făcut o pauză, invitând-o să-i răspundă, dar ea tăcea jenată.

– Cel puțin pentru *asta* îi voi fi mereu recunoscător lui Andrew, a continuat el. Mentorul nostru se pricepe să scoată ce e mai bun în oameni. M-a convins că pot face acest lucru și, Letty, chiar *pot*. Eu am adus obiectele pentru Theo. Nu aș fi rămas aici dacă nu aș fi fost capabil să fac asta.

– Totuși, mă întreb dacă Theo și-a dat seama: toate acele întrebări aparent banale de la cina de seara trecută aveau o țintă precisă, nu crezi?

A ridicat din umeri.

– Ai dreptate. Și dă-mi voie să-ți mulțumesc pentru sprijinul neașteptat. L-ai cam luat prin surprindere. Trebuie să fi spus ceva care l-a făcut să devină bănuitor și dacă e deștept – și chiar e – va cere cuiva să mă verifice la Londra. Dar nu poate, în acest moment, cu cartea gata să intre la tipar, să mă denunțe într-o criză de indignare justă și să rupă ilustrațiile.

– Când se va împăca cu situația, a spus Letty, ai grijă: va decide că cel mai bun lucru va fi să accepte sfatul lui Andrew și să-și plaseze toată autoritatea în spatele tău – să te prezinte ca pe descoperirea lui. Tu ai spus-o, William – toate gâștele lui Theodore sunt lebede. Mă aștept să te văd vâslind elegant în josul curentului academic când te vei întoarce.

– Letty? Crezi în ceea ce ai spus...? A început să vorbească, după care s-a gândit mai bine, vocea pierzându-i-se confuză.

– Că eşti interesant pentru sexul opus? Cultivat? Amuzant? Extrem de chipeş, oare aşa am spus? Doar am citat părerile pe care le-am auzit. S-a uitat intenţionat lung la el. Dar, ştii, ar putea fi ceva adevărat în ce se spune. Aerul levantin se pare că ţi se potriveşte. Culoarea închisă le dă ochilor tăi albaştri o profunzime şi mai devastatoare... noua ta tunsoare care e un pic prea scurtă – poate o influenţă a cavalerilor templieri? –, dar ţi se potriveşte. Şi acele cizme cretane lungi şi pantalonii din catifea sunt chiar devastatori. Nu sunt sigură în privinţa cămăşii negre largi... iar osul uman – un metatarsian, nu-i aşa? – care îţi iese din buzunarul de la piept le poate îndepărta pe doamne, dar – ei bine, da – înţeleg că unele femei ar putea...

Dar, aparent prea furios să mai rămână şi să-i asculte prostiile, şi-a împins brusc scaunul şi a plecat. Ea a trântit pe masă câteva monede şi l-a urmat în grabă.

Eleni a deschis uşa exact când au bătut şi le-a spus să urce în salon, unde erau aşteptaţi de poliţia din Heraklion. Stăpânul era cu ei, a adăugat ea.

Gunning s-a scuzat în faţa inspectorului, spunând că domnişoara Talbot avusese nevoie de o plimbare prin aerul proaspăt ca să-şi revină după şocul descoperirii

pe care o făcuse. Domnișoara Talbot a murmurat propriile scuze nesincere pentru momentul ei de slăbiciune feminină. Mariani, o figură surprinzătoare, a păşit înainte şi s-a înclinat uşor.

– Mă întreb, domnule Russell, dacă îmi permiteţi să discut singur câteva minute cu doamna şi domnul? Puteţi aranja acest lucru?

Tonul lui era plin de respect, vocea scăzută, cu un uşor accent mediteranean.

– O, sigur. Noi o să plecăm, Kosta, şi o să te lăsăm aici. S-a întors către Letty, cu o încruntătură de avertizare. După cum ai auzit, inspectorul vorbeşte excelent engleza... sau franceza... sau italiana... orice doreşti să-i oferi din repertoriul dumitale, domnişoară. Te las pe mâinile sale pricepute. S-a îndreptat spre uşă, făcându-i semn lui Gunning să-l urmeze.

În timp ce se pregătea să plece, Gunning i-a îndesat în mână o batistă.

– În caz că slăbiciunea feminină va lovi din nou, a mormăit el.

Letty l-a privit lung pe inspector când au rămas singuri şi a hotărât că ar face bine să urmeze sfatul lui Gunning şi să se rezume doar la cele întâmplate. Chiar pe linie. Acei ochi negri inteligenţi ar prinde-o pe picior greşit dacă intra în amănunte sau ar deforma ceva, şi-a spus ea. Fusese păcălită de cele spuse de Gunning, care-i descrisese un personaj de operetă, şi a zâmbit văzând că acel bărbat era tânăr – probabil

vreo treizeci şi ceva de ani –, cu o figură atletică. Purta un costum gri elegant, dar „Dezbracă-l, îmbracă-l într-o pânză galbenă şi pune-i o suliţă în mână şi l-aş cunoaşte", şi-a spus ea, privindu-l cu admiraţie.

Răspunzând imediat inspecţiei ei din regiunea coapselor, el s-a scuzat pentru felul în care arăta, cu un gest simplu, indiferent.

– Mă veţi lua drept unul din acei *makrypantalonades*, domnişoară Talbot.

– Cei cu... pantaloni lungi? a îndrăznit să sugereze Letty.

– Da. Acele persoane bine îmbrăcate de oraş, cred că aţi spune. Şi aţi avea dreptate – nu toţi bărbaţii cretani umblă în *vrakes* largi din lână! Şi astăzi este duminică, înţelegeţi. Nu sunt de serviciu. Dar acest caz – şi mă mâhneşte să mă refer la o asemenea tragedie ca la „un caz" – este unul care mă interesează personal. O cunoşteam pe doamna Russell... o femeie încântătoare, de-a dreptul încântătoare! O mare pierdere! Şi ce şoc pentru această casă, unde aţi venit de puţină vreme, din câte am înţeles. Sunt sigur că nu va fi nevoie să vă reţin prea mult. Ne putem aşeza ca să începem?

A arătat spre două scaune cu spătare înalte aurite şi s-au aşezat unul în faţa celuilat. Ea a observat că îi oferise scaunul cu vederea spre fereastră, astfel razele soarelui bătând dinspre vest intrându-i în ochi.

Inspectorul a luat un carneţel pe care îl ţinea pe genunchi şi a spus:

– Theodore mi-a făcut un rezumat al celor întâmplate. Am înţeles că dumneata ai fost ghinionista care a descoperit cadavrul. Vă rog, spuneţi-mi cum s-a petrecut totul – inclusiv datele orare pe care vi le amintiţi cu certitudine.

I-a povestit ce se întâmplase în acea zi, din clipa în care se întâlnise cu Phoebe în bibliotecă până când părăsise casa împreună cu Gunning. El a luat meticulos notiţe şi în cele din urmă a spus:

– O relatare foarte clară, domnişoară Talbot. Corespunde în toate privinţele cu declaraţia menajerei, pe care am interogat-o deja. Ar mai fi unul sau două aspecte... Puteţi rezuma impresiile dumneavoastră referitoare la dispoziţia doamnei Russell, la comportamentul ei, pe măsură ce aţi cunoscut-o?

Letty a vorbit de aparenta fragilitate a lui Phoebe şi despre lipsa apetitului, despre îngrijorarea ei faţă de acest lucru, pe care i-o împărtăşise şi doctorului. I-a spus că şi medicul era îngrijorat şi despre leşinul lui Phoebe din timpul picnicului. A mai adăugat ceva, dându-şi seama însă de inconsistenţa vorbelor sale chiar în timp ce le rostea.

– În această dimineaţă era însă foarte veselă. Îmi amintesc că i-am spus doctorului Stoddart că parcă aştepta ceva cu nerăbdare. Şi stabilise ce vom face când ne vom întoarce. Aveam să discutăm despre săpăturile de la palat. S-a autonumit profesorul meu pentru acea zi şi avea de gând să verifice dacă îmi

însușisem toate acele informații. S-a uitat fix la inspector, al cărui creion nu se mai mișca, zăbovind deasupra paginii, cu o privire plină de înțeles.

– Și ați fost prezentă la găsirea și deschiderea a ceea ce voi numi „biletul sinucigașului"? Spuneți-mi mai multe despre acest lucru.

Letty i-a spus.

– Ați mai rămas să-l ajutați pe doctor să-și termine examinarea? De ce?

– Voia un mic stimul feminin. Ajutor cu hainele, cineva care să fie martor la gradul de... o, cum a spus?... congestie, asta e. Și mai erau și alte lucruri pe care nu le putea face fără a-i îndurera și mai mult pe cei din familie sau pe membrii personalului casei care o cunoșteau și o iubeau. Sunt sigură că înțelegeți, inspectore. Ajungând aici cu doar o zi în urmă, eram neimplicată, femeie și – cel mai logic – prezentă la locul cu pricina, așa că am fost alegerea evidentă pentru a oferi asistență.

– A, da. Doctorul Stoddart trebuie să vă fi considerat un foarte bun înlocuitor al unei asistente, domnișoară Talbot. Nu e de mirare că, după acest efort curajos, ați avut nevoie să luați puțin aer. Ei bine, cred că asta e tot ce trebuie să știu. Pentru moment. Mi-ați oferit imaginea clară și obiectivă a evenimentelor triste ale zilei. Și-a închis carnețelul și – neașteptat – a zâmbit. Înțeleg că mâine plecați în aventură cu un hârleț? Să faceți săpături pe bătrânul

Iuktas? Să tulburați ultimul loc de odihnă al tatălui zeilor? Să nu uitați niciodată, domnișoară Talbot, că Zeus este fratele lui Poseidon, cel care zguduie pământul. Unii spun că sunt două jumătăți ale aceluiași zeu. Lui – sau lor – nu cred că îi va plăcea să îi fie tulburat somnul de secole. Dacă voi simți că mi se cutremură pământul sub picioare, voi ști pe cine să dau vina.

– O, nu mă gândeam să plec imediat! De fapt, chiar deloc. Nu după tot ce s-a întâmplat! a protestat Letty. Nu fără a elucida împrejurările morții lui Phoebe.

– Pot să vă recomand să plecați? a spus el, iar Letty a recunoscut imediat tonul de comandă. Totul este aranjat, din câte am auzit. Și mai sunt și alții care vi se alătură și care depind de program. Și-a îndulcit sugestia imperativă adăugând zâmbind ...dacă puteți suporta, desigur. Vă veți afla la o depărtare nu mai mare de... zece țigări de Heraklion. S-a ridicat și i-a întins mâna. Voi trimite un curier dacă prezența dumitale va fi necesară aici. În orice caz, vă veți întoarce la sfârșit de săptămână. Vreți să-l chemați pe domnul Gunning aici?

Letty a zăbovit fără rușine în fața ușii, în timp ce era interogat Gunning, ba chiar și-a lipit urechea de lambriul aurit când nu era nimeni prin preajmă, dar nu a auzit decât niște murmure nedeslușite, și nicidecum zornăitul cătușelor.

Ușa s-a deschis după doar zece minute – o fracțiune din timpul de care avusese nevoie inspectorul pentru a vorbi cu ea, a observat Letty. L-a prins de mână pe Gunning care a tresărit și l-a tras după ea pe coridor.

– Vino în bibliotecă, William, și explică-mi cum de mai ești încă în libertate! Spune-mi, a zis ea după ce a închis ușa și fereastra și a pus două cărți, alese la întâmplare de pe rafturi, pe masă, în fața lor. I-ai spus că George a lipsit nemotivat cea mai mare parte a după-amiezii?... William? Nu ai făcut *asta!* a exclamat Letty simțindu-l încurcat. Pun pariu că nu! De ce?

– Nu a venit vorba, a spus el scurt. Am răspuns întrebărilor inspectorului... nu i-am spus nimic altceva decât adevărul. M-a întrebat la ce oră ne-am întors acasă eu și George și i-am spus ce s-a întâmplat după aceea. Nu a încercat să afle ce făcusem mai devreme. Era evident că vorbise deja cu George. Dacă mă întreabă, o să-i spun, a încheiat el sfidător.

– Îl aperi pe sfântul George? Ei bine, înțeleg de ce nu te-ai simțit capabil să-l tragi de mânecă pe inspector și să-i spui printre dinți: „Hei! Iată ceva ce ar trebui să știi! Notează: bărbatul pe care biletul doamnei Russell îl implică în moartea ei hoinărea de fapt prin oraș, neaflându-se în raza mea vizuală de mai bine de trei ore, în momentul-cheie..." E un lucru greu de făcut – să arăți cu degetul spre cineva de care ești atașat. *Ții* la George, nu-i așa, William?

– E destul de limpede, a răspuns el aspru. Îl respect. L-am cunoscut mai bine toamna trecută, înainte de a pleca în Europa, iar părerea mea nu s-a schimbat. Am avut de-a face cu aproape toate tipurile și categoriile de oameni, majoritatea acestora în condiții de stres infernal. Cred că pot să-mi dau seama când o persoană întâlnită este un om bun, iar George face parte din această categorie. „Un om de aur", se spune despre el în sat. Nu a fost implicat în moartea lui Phoebe, sunt sigur de asta. Cred că nu a înțeles nici măcar semnificația acelui plic al sinucigașului – nu era un bilet, adu-ți aminte, Letty. Cred că a fost îngrozit și uluit ca noi toți.

– Dar ai auzit comentariul lui Theo la fel de clar ca mine – din câte se pare, Phoebe obișnuia să-i trimită cecuri. Poate că se săturase să suporte cheltuielile soțului și începuse să-l sprijine pe fiul vitreg în afacere. Știi, acel Bugatti nu a fost ieftin.

– Și într-un acces de furie, George s-a cățărat pe glicină și a spânzurat găina cu ouăle de aur, asta vrei să spui? Apoi a avut grijă să se autoincrimineze, lăsând un presupus bilet al sinucigașului exact acolo unde l-ar fi căutat toată lumea? Ăsta nu este un joc de salon cu ghicitori, Letty, și vreau să încetezi cu aceste speculații prostești. Nu-ți face cinste să mânjești reputația unor oameni pe care nu-i cunoști.

– Poți spune că îl cunoști pe George la fel de bine ca toate astea? Mie mi se pare un personaj destul

de enigmatic. Nu am mai întâlnit până acum pe cineva ca el.

– Ascultă, George nu este un criminal. Sunt convins. Nu ar putea începe... Este un apărător și un salvator de vieți, mai mult decât orice altceva. Și a oricărei vieți! Dacă ieși cu el în oraș, mergi foarte încet, îți spun eu. Se oprește să-i mustre pe cei pe care-i vede bătându-și măgarii. Percepe suferința oricărei ființe ca pe propria suferință. L-am văzut scoțând o pisică din mâinile băieților care o chinuiau și apoi îngenunchind în praf ca să vorbească cu ticăloșii. Câinii din cartier se gudură pe lângă el și îl însoțesc pe străzi.

Gunning și-a întrerupt elogiul, stânjenit, întrebându-se dacă era cazul să spună mai multe.

– Cred că pot explica cecurile care te-au îngrijorat atât de tare, Letty. Cred că banii nu erau pentru el. Este implicat în ceva despre care nu vrea să se afle și trebuie să promiți, Letty, că-ți vei ține gura și nu vei spune mai departe ceea ce îți voi povesti. A așteptat aprobarea ei. George – cu, așa cred, sprijinul atât moral, cât și financiar al lui Phoebe, care era la fel de bună la suflet ca și el – se află în spatele misiunii de salvare a leproșilor.

A durat o clipă până când Laetitia a conștientizat cuvântul și conotațiile lui medievale: moarte, disperare și excludere.

– Leproși? Dumnezeule mare! Mai sunt aici?

– Mă tem că da. Şi sunt mulţi. Dar nu îi mai vezi pe străzi – nu în ultimii douăzeci de ani. Au fost adunaţi din toate zonele Greciei şi mării Egee, dar şi din Creta şi trimişi să moară pe o insulă la est de aici. Se numeşte Spinalonga. Trăiesc în vechile fortificaţii veneţiene, construindu-şi singuri casele din materialele pe care le au la îndemână, dependenţi de caritatea unor oameni ca George. A ajutat la organizarea repartizării zilnice de pâine, la construirea unei infrastructuri pe insulă şi la înfiinţarea unui serviciu medical. Este o gaură de iad, dar este un adăpost unde ei se pot organiza, pot avea o viaţă civilizată. Stă aproape tot timpul acolo, muncind alături de ei, fără să ţină deloc cont de propria siguranţă. Şi face acest lucru de mult timp. Unul dintre obiectivele sale, când a plecat în Europa, a fost să se informeze despre lumea medicală şi să afle în ce stadiu se află cercetările pentru găsirea unui leac împotriva acestei boli înfiorătoare. Este informat şi foarte serios. Îţi imaginezi ce efect ar avea intrarea lui ca o furtună într-o consfătuire, clamând că îi reprezintă pe nefericiţii din marea Egee?

– Nu m-ar mira să aud zăngănitul turnurilor de fildeş care se prăbuşesc pe o rază de câţiva kilometri.

– Să-l auzi ce spune despre „experţi". „Stând pe fundurile lor afurisite – organizând simpozioane, ascultându-şi sunetul propriilor voci, în timp ce există oameni aici, în Creta, oameni buni, care devin

niște ruine și se prăbușesc!" Nu vorbește mereu ca un sfânt, a spus Gunning, zâmbind. Cei mai buni sfinți înjură aproape tot timpul.

– Habar nu am avut, a zis încet Letty. Nu e periculos? Trebuie să știe că riscă să se infecteze.

– Nu vorbește prea mult despre asta, din motive evidente. Oamenii încă mai cred că lepra se poate transmite prin contactul fizic, la fel de ușor ca o gripă. Poate că așa este. Sătenii au remarcat că boala se extinde în cadrul unei familii afectate. Bunici, părinți și copii din aceeași familie sunt izolați acolo, trimiși în exil imediat ce simptomele devin evidente. Uneori – iar asta este cel mai sfâșietor – un copil este trimis singur acolo, separat pentru totdeauna de restul familiei necontaminate și lăsat acolo pe insulă, în grija altor proscriși.

– Ceea ce spui este cumplit, a șoptit Letty. Nu mă mir că Phoebe s-a implicat în asta. Trebuie s-o fi impresionat adânc.

– George spune că la câteva zile după ce a ajuns aici a început s-o însoțească în explorări de-a lungul liniei de coastă a noii ei case. Atunci a fost martora unei asemenea trimiteri în exil. Din mijlocul unei mulțimi care se tânguia, un băiețel care nu avea mai mult de opt ani a fost smuls din brațele mamei sale și urcat în grabă pe feribot, pentru a face traversarea spre Spinalonga. O scenă oribilă! Phoebe i-a cerut să-i spună ce se petrece – ce se întâmpla cu băiatul. Și-atunci

George i-a zis exact ce se va întâmpla, apoi i-a mărturisit implicarea lui. Phoebe l-a încurajat imediat și, sprijinindu-l cu sume importante, l-a făcut să devină din ce în ce mai interesat.

– William, George este în pericol? Intră în contact cu bolnavii?

– Frecvent. Nu face nici o distincție socială între leproși și restul oamenilor. Este unul dintre cei care susțin că boala nu se transmite prin contact fizic. Și aduce ca dovadă starea lui impecabilă de sănătate. Dar, presează-l, și chiar el va recunoaște că apropierea fizică pare să fie, în timp, un factor care determină îmbolnăvirea. Și cu toate acestea, există oameni ca el, ca doctorul insulei, ca multe asistente și angajați din spitalele de leproși, care, timp de mulți ani, au intrat în contact cu abcese, sânge închegat și inflamații de tot felul și nu s-au îmbolnăvit. L-am văzut cum dă mâna cu ei, cum îi îmbrățișează și îi sărută pe cei mici. „Le place să fie atinși, îți va spune, ca să știe că nu sunt niște fantome pentru noi, ceilalți."

– Pledezi pentru ambele părți?

– Adevărul este, Letty, că nimeni nu știe cum se transmite lepra. Ceea ce știu este că nu există un leac. Odată ce ai contractat boala, izolarea, o agonie lungă și dureroasă și apoi moartea sunt singurele posibile urmări. Așa că orice bărbat care mărturisește că și-a petrecut ziua în compania leproșilor va vedea cum prietenii se îndepărtează imediat de el, stingheriți.

– Dar tu nu ai făcut asta, William, a spus Letty. Nu ai abandona niciodată pe cineva la care ţii şi care are nevoie de tine, nu-i aşa?

A privit-o din nou, fără să ezite.

– Nu. Nu aş face asta.

Sunetul înăbuşit al unor ghete pe coridorul pardosit cu plăci de faianţă a făcut-o pe Letty să-şi tragă scaunul de lângă cel al lui Gunning. Când uşa s-a trântit de perete, amândoi au ridicat privirea nevinovaţi din cărţile deschise în faţa lor.

– Aha! Văd că aţi inclus în program puţină practică pentru un sezon de intimitate – cu cultura minoică, a spus Stewart răutăcios. V-am căutat prin toată casa. Nu credeţi că sunteţi norocoşi să scăpaţi de toate astea? Afară, în piaţă, s-a format un grup de întâmpinare care vă aşteaptă. Sau cel puţin *cred* că au venit să vă ureze bun-venit! A făcut un gest ca şi cum şi-ar fi tăiat gâtul. Trebuie să vă hotărâţi. Theodore a aranjat totul. Trebuie să recunoaştem că omul merită respect – în toiul acestei suferinţe şi drame, el se gândeşte la oaspeţii săi. Cel care va conduce săpăturile pentru tine a venit cu câţiva din oamenii lui veseli ca să te salute. Şi ca să fixeze ora la care veţi pleca mâine, deoarece e nerăbdător să demareze această excursie cât mai curând posibil. Au pierdut timpul pe-aici toată ziua. Cu cât veţi începe să săpaţi mai repede, cu atât mai repede vor începe şi ei să câştige bani.

Cu toţii aşteaptă să-l vadă pe noul director. Aşa că – dă-i bătaie! Plecaţi... vă strâng eu cărţile... A aruncat o privire titlurilor. Dumnezeule mare! Ce e asta? Un entomolog în secret, Gunning? Iar domnişoara T. văd că a parcurs jumătate din *Erotocrit?* Secolul al XVII-lea cretan? Ca să vezi, bravo!

Laetitia ar fi putut jura că cei opt bărbaţi care stăteau tolăniţi la umbra platanului aranjaseră intenţionat totul, gândindu-se la efectul pe care l-ar produce asupra unei femei care nu era din partea locului. În timp ce şovăia pe trepte, a oscilat pentru o clipă între a aplauda încântată şi a se ascunde ca o laşă în spatele lui Gunning.

Oamenii din piaţă aveau cu toţii forţa de autoparodiere a corului *Piraţilor din Penzance*, şi-a spus ea. Cu toţii erau îmbrăcaţi în rochii cretane. *Vrakes* umflaţi, de un albastru-închis erau băgaţi în cizme înalte; cămăşi scânteietoare albe cu mâneci largi erau strânse de veste brodate strâmte. În jurul taliei erau înfăşurate bucăţi lungi de mătase roşie, iar la fiecare brâu erau vârâte într-o parte diferite arme; pumnale cu mânere din fildeş şi paturi de pistoale din argint străluceau printre cute. Toţi aveau mustăţi mari şi păr des care ieşea de sub marginea baticurilor negre răsucite în jurul capetelor într-un unghi pretenţios. Desagii pe care îi purtau în mod obişnuit aruncaţi peste umăr erau ţesuţi şi coloraţi viu, în roşu-intens, violet şi portocaliu.

Conducătorul lor purta o pelerină aruncată neglijent pe umeri. A înaintat mândru, stingând țigara la vederea lor. Imposibil să te simți înjosit într-o asemenea ținută, și-a spus Letty admirativ. Tot ceea ce puteai să faci era să pășești în mijlocul scenei cu eleganța unui Cyrano de Bergerac.

Gunning a fost îmbrățișat de către acel bărbat – probabil Aristidis, și-a spus ea –, iar îmbrățișările și bătăile pe spate s-au repetat de încă șapte ori, deoarece l-au salutat cu toții. Mustățile nu mai erau atât de uimitoare pe măsură ce Gunning înainta în rând până când a ajuns la cel mai tânăr, care arăta ca un foarte credibil Ronald Colman. Au urmat o serie de tachinări până când a venit timpul ca Gunning să le-o prezinte. A reușit să facă acest lucru în greacă, cu un pic de ajutor din partea lui Aristidis.

Opt perechi de ochi negri vioi au cercetat-o cu o curiozitate nedisimulată. Erau prietenoși, dar nu aveau deferența unei echipe englezești de săpători. O să treacă mult timp, și-a spus ea, înainte ca cineva să-mi arate ceva respect.

– Suntem încântați să te cunoaștem, domnișoară Laetitia. Aristidis a făcut ca numele ei să sune ca un strănut. Oamenii lui au zâmbit apreciativ. Am venit să te salutăm și să ne prezentăm, astfel încât mâine-dimineață, în ceața deasă din zori, vei ști că pornești la drum cu prieteni și nu te vei teme că ești răpită de tâlhari la drumul mare. Proviziile au plecat

spre Kastelli toată săptămâna şi tot ceea ce a mai rămas de făcut este să ducem oamenii la sit. Am închiriat cai pentru tine şi *Kyrie* [1] Gunning. Ştiu că englezoaicelor nu le plac măgarii.

A murmurat câteva fraze politicoase drept răspuns, apoi discuţia a continuat în greacă. Gunning era cel consultat, informat şi sfătuit. Întâlnirea a luat sfârşit cu hohote de râs şi fraze de rămas-bun zgomotoase şi în câteva secunde echipa s-a făcut nevăzută, lăsând-o pe Letty amuzată şi intrigată.

– S-au gătit aşa numai pentru mine? l-a întrebat ea pe Gunning.

– În nici un caz! A început să râdă! Poate erau cele mai bune cămăşi de duminică, dar aşa se îmbracă în fiecare zi. Dacă te-ai fi uitat mai cu atenţie, ai fi văzut că acei pantaloni atrăgători erau purtaţi şi peticiţi, cizmele pingelite de nenumărate ori, brâiele şi armele, vechi. Majoritatea sunt ciobani şi fermieri. Muncesc, călătoresc şi uneori dorm sub cerul liber pe deal în aceleaşi haine.

– A, asta explică acel miros sălbatic, a spus Letty, fluturându-şi neatentă mâna în faţa nasului.

– Acei bărbaţi au parcurs şaisprezece kilometri sub un soare torid pe un teren accidentat doar ca să te vadă, Letty! E un pic prea puternic pentru tine, nu-i aşa – mirosul cinstit al unui muncitor? Regreţi

[1] În limba greacă, în original, *kyrie*, „stăpân" (n. tr.).

deja loțiunile de după ras și apa cu levănțică dintr-un salon englezesc? Nu e prea târziu să-ți întorci nasul delicat spre nord și să pleci.

– Deloc, William. M-ai înțeles greșit. Exprimarea a fost nefericită. M-am gândit mai degrabă la mirosul ademenitor al unei plante de munte, suprapus peste transpirația unui bărbat puternic în floarea vârstei și, plutind peste toate, o notă superioară ispititoare de tutun balcanic. Simțurile mele îmi spun că o haită de lupi a trecut recent pe aici. S-a înfiorat și a avut ceva dificultate în a evoca tremuratul. Alarmant, dar palpitant!

Linia strânsă a gurii lui i-a spus că se chinuia să nu râdă.

– Tutun balcanic, zici? Înțeleg, a bolborosit el, că trebuie să aduc o provizie de țigări Sobranie.

13

În timp ce stătea împreună cu Gunning pe trepte, cu bagajele la picioare, Letty se simțea eliberată, știind că va scăpa de liniștea morbidă a casei întunecate la revărsatul zorilor. Cu toate acestea, a avut totuși un moment de agitație în timp ce escorta ei s-a ivit din strada învăluită în ceață. Cavalcada s-a apropiat la fel de tăcut pe cât ar fi putut s-o facă șase măgari, opt catâri, doi cai și opt bărbați, iar tenacitatea

lor tăcută contrasta cu jovialitatea zgomotoasă din seara precedentă.

La vederea lor, lui Letty i-au venit în minte versurile poeziei cu înţeles sinistru care o tulburaseră când era copil. Tremurând din cauza unui fior brusc, i-a şoptit lui Gunning refrenul din *Cântecul unui contrabandist:*

Douăzeci şi cinci de ponei
Merg la trap prin întuneric
Duc coniac pentru pastori
Tutun pentru funcţionari
Dantele pentru o doamnă, scrisori
pentru un spion...

El a zâmbit, s-a aplecat mai aproape şi a adăugat.

– „Şi priveşte zidul, draga mea, în timp ce domnii trec pe aici!" Avertismentul unui tată din Cornwall, devenit conştient dintr-odată de prezenţa contrabandiştilor din stradă.

Bărbaţii, acum îmbrăcaţi cu cămăşi negre şi pelerine scurte din lână, mânau fiecare câte un catâr, şaua din lemn fiind acoperită cu o pătură stacojie. Cei doi cai, nişte animale robuste, erau împinşi înainte pentru ea şi Gunning. Mâini măslinii şi uscăţive le-au înşfăcat genţile, iar bagajele au dispărut în şirul de măgari. S-au salutat în linişte, mişcările şi gesturile fiind puţine.

În timp ce ea se pregătea să urce pe calul pe care îl ținea ferm de cap, Gunning a atins-o pe umăr.

– Vei fi bine, Letty. Ești printre prieteni.

Înainte ca Letty să spargă liniștea, trecuseră bine de porțile orașului și tropăiau în josul drumului Arkhanais. Apropiindu-se de Gunning, ea l-a întrebat:

– Nu a menționat Theodore și un al patrulea membru al echipei? Cu cine ne vom întâlni în sat?

– O să-l las pe Aristidis să ți-l prezinte când ajungem. Este surpriza lui.

Știa că el nu-i va spune mai multe.

– Atunci povestește-mi despre Aristidis. Theo îl ridică în slăvi. Ce spui, o altă gâscă sau o lebădă?

– Măcar o dată Theo nu exagerează. Dacă a avut vreun succes pe insulă – și a avut unul considerabil – lui Aristidis trebuie să-i mulțumească. Omul are o abilitate stranie de a adulmeca siturile productive. L-am văzut făcând asta. Stă și inspectează un teren din regiunea rurală timp de câteva minute, apoi arată într-o direcție și zice: „Dacă aș fi în locul tău, aș săpa acolo." Și în mod invariabil are dreptate.

– Mă rog, a trăit aici întreaga viață. E de așteptat ca un localnic să fie familiarizat cu terenul.

– E mai mult decât atât. Trebuie să înțelegi, Letty, că Aristidis este mai mult decât un șef de șantier... maistrul. Este cu adevărat interesat de lumea arheologiei cretane și extrem de bine informat. Are o abilitate și un entuziasm înnăscute. Dacă ar fi avut măcar

o părticică din avantajele pe care le au Theo și Arthur Evans – bani și relații – ar fi putut deveni o autoritate în istoria epocii minoice. A fost crescut într-un sat și era practic analfabet...

– Era?

– Abia cunoștea numerele și cifrele când a părăsit școala din sat, dar nu a acceptat ideea de a-și petrece restul vieții ducând caprele familiei la păscut. Și-a luat o slujbă la oraș și s-a autoeducat până la un nivel impresionant, fiind animat de un interes viu pentru cultura insulei sale. Mulți săteni combină acest interes cu o memorie fenomenală. L-am auzit odată pe un muntean bătrân, analfabet, recitând *Erotocrit.*

– Cartea pe care m-am prefăcut că o citesc în bibliotecă?

– Da! Proastă alegere. Este saga lor națională. Și ai văzut cât de lungă e. Are cu o mie de versuri mai mult decât *Odiseea!* Îți închipui rezistența rapsodică necesară pentru a memora așa ceva. Se pare că un consum constant de *raki* îi fortifică. Mă tem că limita mea e de trei pahare. Ei mă cred mai degrabă o buruiană.

– Dar par să te placă!

– Mă ostenesc – nu că ar fi o osteneală, este o bucurie – să le învăț limba. Îmi place să mă plimb mândru în cizme. Și găsesc că sunt multe de admirat în caracterul și istoria lor. Au multe în comun cu englezii – două rase insulare și marinari, soldați, un simț ciudat al umorului, pătimași, cinstiți, generoși,

ireverențioși – aș putea continua! I-ar aprecia pe toți eroii noștri – Robin Hood, Francis Drake, regele Arthur, Thomas Becket – numește pe cine vrei.

– Toad din Toad Hall? a sugerat Letty zâmbind.

– I-ar adora stilul neînfricat! E greu să nu te gândești la cretani în termeni eroici; sunt oameni pe care i-ai alege să lupte umăr la umăr cu tine, fără să te gândești de două ori.

– E chiar un elogiu venind din partea ta, William.

– Îi iubesc, a spus el simplu.

– Cu siguranță au *câteva* defecte?

S-a încruntat.

– Da, mă rog, sunt oameni ca noi toți. Au un temperament iute – se potrivește cu mândria. Și sunt la fel de feroce pe cât arată! Vor căuta imediat să se răzbune pentru jignirile aduse lor sau familiilor lor. Așa că stai în dreapta lui Aristidis. Nu va fi greu – e ușor să-l admiri.

– Și sută la sută cretan. A zâmbit, privindu-l pe Aristidis cum a trecut în grabă, cu pelerina fluturând, îndemnând convoiul, înjurându-i pe bărbații din spate. Ei i-au răspuns râzând și l-au înjurat și ei, dar, a observat ea, s-au străduit să facă ce le ceruse.

– De fapt e doar șaptezeci și cinci la sută cretan. Bunicul din partea tatălui era turc, un turc care s-a însurat cu o grecoaică. Multe asemenea căsătorii au avut loc în timpul celor două sute de ani de ocupație otomană. Și, înainte de asta, patru secole de stăpânire

veneţiană. Au apărut aculturaţia şi încrucişările. Şi asta se întâmplă din Epoca de Piatră.

– Şi încă nu s-au încheiat, a spus Letty meditativ. Uită-te la George. Tată englez, mamă germană, dar născut aici, pe insulă. Ce Dumnezeu îl face asta?

– Nu cred că îi pasă.

– Mă rog, cred mai degrabă că, dacă ar trebui să aleagă, s-ar hotărî să fie cretan. În ciuda obstacolelor. Cum ai spus – temperament iute şi mândrie? Dar n-a zis cineva: „Toţi cretanii sunt mincinoşi"?

– Paul, sfântul care nu este unul dintre preferaţii mei, a fost responsabil pentru răspândirea acestei mici calomnii răutăcioase, a răspuns el mânios. Dar a scăpat esenţialul! Afirmaţia îi aparţinea de fapt unui filozof din Knossos, Epimenides. El însuşi cretan! Şi aşa...

Letty a izbucnit în râs.

– Vechea problemă logică? Un paradox? Dacă un cretan spune că toţi cretanii sunt mincinoşi – atunci se presupune că el se minte singur?

– Ai înţeles! Paul cel lipsit de umor nu ar fi înţeles asta!

– Cred că există mai degrabă o interpretare nefilozofică a acuzaţiei. Aş spune că Epimenides a făcut o afirmaţie impetuoasă şi ţâfnoasă despre compatrioţii săi şi, într-un mod superior, s-a exclus din grup. Ştii ce a spus de fapt?

– Nu sunt sigur că ştie cineva. Operele lui au dispărut. Nu avem la dispoziţie decât citate din alţi

scriitori. A făcut o pauză pentru o clipă, devenind dintr-odată gânditor. Dar aș putea să-ți ofer o mostră și, Letty, ai putea descoperi că omul nostru are ceva important să-ți spună din umbra secolelor. Dumnezeule mare! Mă întreb...? Vorbește despre Zeus. Ascultă... ceva de genul ăsta:

> Ți-au făcut un mormânt, unul sfânt și înalt –
> Cretanii, întotdeauna mincinoși, bestii haine,
> lacomi leneși!
> Dar tu nu ești mort: tu trăiești și rămâi veșnic,
> Pentru că în tine trăim și ne mișcăm și ne avem
> existența.

Letty s-a gândit o clipă la asta, apoi l-a întrebat.

– Și când a spus acest lucru?

– Oh, pe la 600 î.Hr...

– Se știe atunci foarte bine hotărârea cu care cretanii susțin de secole că Zeus a fost doar un muritor. Când a murit, i-au făcut un mormânt. Sau nu? Mint și în legătură cu acest lucru? A strunit calul și a oftat. Asta înseamnă că alergăm după cai verzi pe pereți, nu-i așa, William? Suntem trimiși departe să ne jucăm într-un loc unde nu putem face rău.

– Foarte posibil. Asta e și bănuiala mea.

– Exact în perioada în care aș fi vrut să fiu în Heraklion. Trebuia să fim acolo, William. Să depunem mărturie pentru Phoebe.

– Unele lucruri trebuie să fie lăsate în seama familiei, Letty. Trebuie făcute pregătirile pentru înmormântare, trebuie anunțați și chemați prietenii ei din Paris. Crede-mă, la Europa nu ai fi putut face nimic altceva decât să le stai în drum.

– Nu sunt sigură că familia va încerca să afle adevărul despre moartea ei. Și Harry Stoddart trebuie să fi crezut același lucru. De ce altceva m-ar fi rugat pe *mine* să-l ajut să examineze corpul? Deoarece a simțit că sunt singura persoană din acea casă, de curând sosită și imparțială, care are o minte deschisă.

– Imparțială, spui? Ei bine, dacă te consolează cu ceva, mi-am format o părere bună despre inspectorul Mariani în timpul scurtei noastre discuții. Nu cred că Theo îl are la degetul mic și nu mi-a dat impresia că are de gând să îngroape chestiunea la „un metru și jumătate sub pământ", așa cum ai spus tu. Îți promit că ne vom întoarce imediat la vilă, dacă va fi nevoie. S-a uitat înapoi la grupul care călărea în spatele lui și a rânjit. Eu și Aristidis am pus la punct un serviciu de curierat folositor între Kastelli și oraș. E foarte util. Un fel de măgar expres! Și uită-te la ei, Letty! Ai alături de tine o echipă calificată – cea mai bună! Chiar dacă nu vei reuși să-l dezgropi pe regele zeilor, vei învăța multe lucruri.

– Și mă voi bucura de compania *ta* pe toată durata săpăturilor, a spus ea. Ar trebui să fiu recunoscătoare pentru asta?

După opt kilometri, micul convoi a făcut o pauză la un *kafeinon* de la marginea drumului, iar Letty, plină de tact, s-a depărtat de compania masculină, făcându-i semn lui Gunning care era limpede că nu știa dacă s-o asculte sau să-i însoțească pe bărbați în cafenea.

– E în regulă, William. Când suntem în Creta... Dar n-aș vrea să creadă că ești cățelușul meu, așa că du-te cu ei. O să mă găsești sub smochinul de acolo.

S-a așezat confortabil la o masă de unde nu se putea auzi ce discutau bărbații și, legănată de murmurul vocilor masculine, punctate ocazional de hohote de râs și de cântecul îndepărtat al clopoțeilor de la gâtul caprelor care pășteau pe dealurile din jur, s-a simțit, în sfârșit, liniștită. Dar și vinovată. Soarele era sus pe cer, încălzindu-i trupul și dezmierdându-i simțurile cu smocurile de iarbă care păreau să fi crescut în fiecare crăpătură. Ochiul era încântat de culori, de galbenul și violetul primăverii, iar lui Letty i s-a părut că a recunoscut mimoze, tufe dese de trandafiri și stânjenei sălbatici. A rupt o crenguță de rozmarin și și-a trecut-o printre degete, rupându-i spinii subțiri și inspirând parfumul pătrunzător.

Trebuie să fi atipit, și-a spus ea, câteva minute mai târziu și s-a scuturat, trezită de un miros puternic. Cafea! O ceașcă mică și albă din ceramică îi era fluturată tentant pe la nas. Însoțită de un pahar cu apă rece.

– William mi-a spus că vă place cafeaua grecească, domnișoară Laetitia, a zis Aristidis. Iar aceasta este o

cafea nemaipomenită. *Metrio*, nu prea dulce. Sper că va fi pe gustul dumneavoastră.

Ea a sorbit de câteva ori din cafeaua neagră și vâscoasă.

– E, într-adevăr nemaipomenită! Una din asta și sunt gata de orice!

El a zâmbit încântat și s-a așezat pe scaunul din fața ei.

– Atunci mă voi asigura că vi se va servi cafea în fiecare dimineață în Kastelli. Am adăugat un kilogram sau două de boabe pe lista de provizii, a continuat el cu o satisfacție liniștită.

– Aristidis, nimeni nu mi-a spus nimic – voi sta la un hotel? Sau într-o casă de oaspeți?

Întrebarea i-a fost întâmpinată cu un scurt hohot de râs.

– Mă tem că nu există așa ceva într-un sătuc precum Kastelli. Dar veți locui confortabil și veți fi bine-venită. Nu vă faceți griji, totul este aranjat.

– Dacă trebuie, sunt gata să dorm pe o bancă din biserică sau pe podeaua unei săli de clasă, precum predecesoarea mea deschizătoare de drumuri, i-a spus încet Letty. Mă gândeam la domnișoara Harriet Boyd, arheologul american.

– A, dar asta a fost acum douăzeci de ani și am fost avertizați de sosirea dumitale, domnișoară. Ne putem descurca mult mai bine. Am cunoscut-o pe Kyria Boyd, a mărturisit el. Eram foarte tânăr și departe de

casă pentru prima oară, câștigând bani de pe unde puteam, iar ea m-a angajat ca să sap într-unul din locurile unde făcea excavații. Am fost apoi promovat la clasificare și când a revenit în anul următor și-a adus aminte de mine și m-a numit șef de echipă. Ea mi-a trezit interesul pentru arheologie. O femeie excepțională!

– Cu siguranță, a fost de acord Letty. Și își datorează debutul lui Arthur Evans, care a îndrumat-o în direcția corectă și i-a netezit drumul către prima excavație.

A priceput el oare întrebarea care se ascundea în spatele comentariului ei prietenos? Aristidis s-a gândit câteva clipe și apoi a spus cu prudență.

– Mă întreb dacă ați observat că atât de amabilul doctor Evans a trimis-o pe nerăbdătoarea, dar neexperimentata Kyria Boyd într-o zonă foarte îndepărtată a insulei – departe de centrul lui de operațiuni de la Knossos? Iar situl pe care a încurajat-o pe doamnă să-l exploreze era unul din Epoca Fierului. Nu chiar atât de fascinant pentru lume ca unul minoic!

Letty a râs.

– Prejudecățile dr Evans nu sunt un secret! Pentru el, Harriet Boyd s-a lovit de două obstacole: era femeie și americancă. Dar ea nu s-a lăsat păcălită cu una, cu două. Am înțeles că nu i-au trebuit nici două minute ca să abandoneze situl de lângă Kavousi, unde fusese trimisă, a mers doi sau trei kilometri în josul drumului și a descoperit Gournia! Salutat cu urale în

presa engleză ca „Pompeiul cretan". Dar tu ai fost acolo. Spune-mi dacă așa au stat într-adevăr lucrurile.

– În mare parte! Domnișoara Boyd nu a mers la întâmplare. A ascultat sfatul localnicilor și și-a urmat instinctele. Care au condus-o la Gournia. Un întreg oraș minoic! Cel mai vechi oraș din Europa. A trebuit să mai angajăm încă o sută de muncitori ca să facă săpături. Drumuri, case, altare – chiar și un palat – erau îngropate acolo la câțiva centimetri de suprafață. Trebuie să vă faceți timp și să mergeți să-l studiați. Mai sunt încă multe de învățat de la domnișoara Boyd.

Și de la Aristidis, și-a spus Letty, admirându-i mândria și entuziasmul.

– Și după asta? Ce ai făcut? l-a întrebat ea.

– Am lucrat cu domnișoara Boyd cât timp a făcut săpături aici. Apoi pentru oricine a preluat o excavație interesantă. Evans, desigur, și în ultima vreme, domnul Russell.

– Mă mir că domnul Russell s-a putut lipsi de tine, a spus Letty. Am înțeles că în prezent are în desfășurare nu mai puțin de trei proiecte.

Aristidis a ridicat din umeri.

– Dumneata ești pedeapsa mea, a zis rânjind vesel.

– Îți cer iertare! Îmi pare rău să aud asta! a exclamat Letty. Dar nu înțeleg ce vrei să spui.

A mormăit și și-a întors privirea spre *kafeinon*, regretând probabil cele spuse și sperând ca Gunning să intervină.

– Am avut o ceartă... o neînțelegere... cu domnul Russell. Iar acesta este felul lui de a-și arăta supărarea. M-a trimis să sap, sub conducerea unei femei, a unei femei fără experiență. E convins că asta va fi o lecție pentru mine și că mă voi întoarce cerșind iertare și declarându-i loialitate eternă.

Letty nu era sigură cum să răspundă acestei insulte indirecte.

– Aș vrea foarte mult să aflu cum ai reușit să-l superi atât de tare pe domnul Russell, dacă crezi că poți să-mi spui.

– Ha! Sprâncenele lui negre au devenit o linie continuă. A fost vorba de plată. Domnul Russell se grăbea să termine un proiect înainte de sfârșitul sezonului trecut. A descoperit ceea ce a crezut el că este un mod isteț de a-i determina pe angajați să lucreze mai repede. A împărțit oamenii în trei echipe și la sfârșitul fiecărei zile oferea un bonus celor care întorceau cea mai mare cantitate de pământ, indiferent de calitatea sau numărul artefactelor descoperite.

– Iar tu ai protestat față de aceste modalități nesăbuite de a face excavații?

– Da. Mi-am spus clar părerea! Mi-am retras echipa – cei cu care lucrați acum. A fluturat o mână către cafenea. Și ei sunt pedepsiți. Sunt oameni buni, cei mai mulți dintre ei sunt verii mei. Au protestat și ei, cum am făcut-o și eu, atunci când au văzut cum lucrau ceilalți, întorcând cu sapa și cărând cu roaba

tone de pământ, fără să se gândească la ce ar putea conține.

– Ei bine, nu trebuie să-ți faci griji, l-a asigurat Letty. Nu voi folosi asemenea metode. Pe mine mă îngrijorează supravegherea lucrărilor. Desigur, o să fiu acolo în fiecare zi, ca să văd ce se întâmplă, dar știu că majoritatea descoperirilor asociate cu civilizația minoică sunt mici ca mărime – peceți, inele, statuete – și e posibil ca toate să părăsească situl pe ușa din spate și să ajungă într-un anticariat dacă săpăturile nu sunt supravegheate. Am văzut mult prea multe asemenea artefacte de vânzare în Atena.

A făcut o pauză, urmărind reacția lui la mesajul pe care fusese sfătuită să-l transmită. Andrew Merriman era de-a dreptul indignat de felul în care erau prădate siturile importante. Profesorul ei o avertizase că în Creta, unde majoritatea artefactelor erau suficient de mici pentru a fi strecurate cu ușurință în buzunar sau în desaga atârnată pe șaua calului, acestea erau foarte des recuperate din colecțiile particulare și din magazinele de antichități. „Fii foarte atentă, Laetitia, nu doar săpătorii sunt ispitiți", îi spusese el.

Aristidis a încuviințat din cap, evident mulțumit și fără să pară jignit pentru că ea voia să stabilească regulile de la început.

– Din păcate, astfel de lucruri se întâmplă. Dar îi cunosc foarte bine pe acești oameni: sunt de încredere. Dacă avem un pic de noroc și considerăm că e

necesar să mai angajăm săpători, atunci ar putea apărea o problemă. Cum vreți să o rezolvați?

Laetitia nu se îndoia că el avea propria metodă și că intenționa s-o aplice. Dar a intrat în jocul lui și i-a dat răspunsul care l-ar fi mulțumit pe mentorul ei.

– M-am gândit să ofer o recompensă ceva mai mare decât cea pe care o dau de obicei anticariatele pentru orice mică descoperire. Aceasta, pe lângă salariul săptămânal destul de bun pe care l-am convenit, va fi un stimulent transparent și suficient. Și, mi-ar plăcea să cred, asigurarea că artefactele descoperite nu vor părăsi insula. Vestigiile cretane vor rămâne aici unde le este locul.

Aristidis a dat energic din cap.

– Propunerile dumitale sunt mai mult decât corecte, domnișoară Laetitia, sunt chiar generoase. Oamenii mei vor da ce au mai bun în ei. Și dacă vor fi recompensați deschis și cinstit pentru faptul că își folosesc vederea pătrunzătoare și experiența, cu atât mai bine.

Văzând că oamenii au început să plece din cafenea și că s-au îndreptat spre animalele priponite, el s-a ridicat în picioare și i-a zâmbit. Letty încerca să decidă cine a intervievat pe cine. S-a întrebat dacă a trecut examenul. Cât de diferite ar fi fost toate aceste lucruri în Anglia! Acolo nu ar fi avut un contact direct cu oamenii care își murdăreau mâinile. Comunicarea ar fi fost făcută printr-un șir de intermediari – directorul-adjunct, șeful de echipă al sitului, liderul

grupului. Ar fi inspectat activităţile din cel mai apropiat loc favorabil, la adăpostul umbrelei de soare. Letty i-a mulţumit în gând atât de originalei domnişoare Boyd, pentru că îi făcuse pe cretani să aibă o părere atât de bună despre femeile occidentale. Şi-a promis să îmbunătăţească această părere.

Cel puţin mişcările nu îi erau împiedicate de jupele edwardiene şi de gulerul înalt din dantelă pe care le purtau de obicei doamnele. Ascultase sfatul lui Gunning şi renunţase la pantalonii pe care îi aduse cu ea plină de speranţă. Din câte se părea, cretanii îi dezaprobau. El se arătase de acord cu fustele de călărie lungi până la glezne – două din serj, trei din in, toate maro – pe care şi le făcuse la Atena şi cu cizmele bărbăteşti modificate pentru ea de un cizmar londonez. Furnizorul de încălţăminte pentru aristocraţia aventuroasă înţelesese imediat de ce avea nevoie şi îi făcuse mai multe perechi de cizme rigide, dar uimitor de confortabile. Nu erau elegante – şi a simţit o durere ascuţită gândindu-se la comentariile înţepătoare pe care le-ar fi făcut Phoebe. Cel puţin spera s-o ferească de muşcăturile şerpilor, care o îngrijorau foarte mult pe Letty. În Piccadilly, această ţinută ar fi fost deplasată, dar aici, în acest peisaj aspru, printre aceşti oameni aspri, era foarte potrivită.

Când s-au apropiat, satul a încântat-o pe Letty. Înconjurată de un grup de copii care ţopăiau şi care se

iviseră brusc la vederea lor pentru a interpreta rolul escortei gălăgioase, ea şi-a strunit calul şi a privit îndelung peisajul.

Gunning şi Aristidis s-au apropiat.

– Am mai văzut acest loc! a spus Letty. Alaltăieri, la muzeu. Nu ai observat? Într-una din vitrine erau peste o duzină de plăcuţe de ceramică – nu cu mult mai mari decât piesele de mah-jong – pe care sunt pictate case minoice. Dacă le pui unele lângă altele, poţi obţine o stradă, un peisaj urban. Mi-am dorit să le scot de acolo şi să mă joc cu ele! Case cu două sau trei etaje, acoperişuri plate, faţade finisate în piatră, tâmplărie din cherestea, ferestre cu şipci... da! Încă sunt aici!

A făcut o mişcare cu mâna peste piaţa satului unde se aflau casele mai impozante. Cele mai modeste urcau pantele departe de centru, de-a lungul străzilor şerpuite care marcau pavaje imemoriale. În centru, bătrânii stăteau la mesele din cafenea bându-şi cafelele, chinuindu-şi mătăniile sau jucând cărţi. În ochii lui Letty, cu toţii arătau exotic. Cei mai mulţi purtau costumul insular: unii etalau un fes roşu aşezat într-un unghi elegant; toţi erau încălţaţi cu cizme largi. S-au oprit din flecăreală pentru a privi lung cavalcada care a trecut pe lângă ei.

– Este adevărat ce spuneţi, a încuviinţat Aristidis, încântat de izbucnirea ei apreciativă. Iar asemănările merg mai în... adâncime. Acum doi ani, casa bătrânului

Manoli s-a dărâmat la cutremur – pământul a fugit pur și simplu de sub ea scoțând la lumină straturi peste straturi de construcții – aceleași materiale până la cel mai adânc, respectiv cel minoic. Am cercetat toate astea înainte să reconstruiesc casa și era o foarte mică diferență între antic, medieval și modern. A zâmbit. Cu excepția faptului că ar fi corect să spunem că vestigiile minoice erau mai solide, iar piatra mai bine finisată. Am găsit rămășițele unui recipient pentru vin și o presă de măsline. Se pare că nu s-au schimbat prea multe în patru mii de ani în acest colț de lume.

– Dar oamenii? a întrebat Letty, zâmbindu-le băieților măslinii și slabi care, în nerăbdarea lor de a defila cu străinii prin sat, trăgeau de frâie și mânau măgarii.

– Trebuie să decideți singură, i-a răspuns Aristidis.

Audiența era în principal feminină, a observat Letty, pe măsură ce se îndreptau spre piața satului. Unii localnici se ascundeau timizi în spatele ferestrelor; alții, mai îndrăzneți, se iteau pe la uși. Unul sau doi au venit chiar la marginea teraselor de pe acoperiș pentru a-i saluta.

În cele din urmă, Aristidis a dat semnalul de oprire la jumătatea unuia din drumurile în pantă care porneau din piață.

– Aici trebuie să vă lăsăm, domnișoară Laetitia, în grija celui de-al patrulea și cel mai important membru al echipei dumitale!

14

O femeie în vârstă s-a grăbit înspre ei pe cărarea cu bolovani, cu braţele larg deschise în semn de bun-venit.

– Iată-l! Mama mea, le-a spus Aristidis. Maria. Va fi... care este cuvântul, William? Câinele vostru de pază?

– Însoţitoare, l-a ajutat Gunning. Fără ea, va fi imposibil să conduci săpăturile. Aristidis nu exagerează importanţa mamei sale, Letty! În acelaşi timp, ea te va şi găzdui. Vei sta aici, în casa Mariei. Eu voi locui cu Aristidis, soţia şi copiii lui în capătul celălalt al satului, aşa cum este indicat. Sexele sunt separate scrupulos pe insulă. Cei necăsătoriţi nu umblă împreună neînsoţiţi. Şi aşa, sătenii vor înţelege cu greu relaţia dintre noi. S-a aplecat spre ea şi i-a spus pe un ton confidenţial. Letty, trebuie să-ţi cer ca, pe durata şederii noastre aici, să eviţi să-mi arăţi orice semn de afecţiune sau de intimitate în public, pentru a nu-i şoca pe localnici.

– Ştii, William, a spus ea tărăgănat, găsesc din ce în ce mai multe lucruri de admirat la cretani. Acum adaug pe listă şi bunul-gust. Iar aici avem un cretan pe care îl voi plăcea cu siguranţă, a spus ea, privind-o pe Maria cum îşi întâmpină fiul.

Femeia scundă, dreaptă, îmbrăcată în negru aştepta cu o demnitate tăcută ca Letty să descalece şi să se apropie. Chipul ei, şi-a spus Letty, avea culoarea şi textura unei coji lustruite de nucă. Ochii ei mari şi

negri, care păstraseră o frumusețe nestinsă, nu erau veseli și nepăsători ca ai fiului ei, dar vigilenți. Era un chip care exprima calmul după o perioadă tumultuoasă, poate chiar de suferințe, iar Letty s-a gândit că această femeie, care trebuia să aibă acum peste șaizeci de ani, trăise și își crescuse copiii într-un timp catastrofal pentru insulă.

– Domnișoară Laetitia, sunteți bine-venită în casa și în satul meu. Nepoții mei vă vor duce lucrurile înăuntru și dacă veți veni cu mine vă voi conduce în cameră.

A vorbit încet și a ascultat, încurajator, fiecare silabă poticnită pe care o rostea Letty ca răspuns, folosindu-și micul bagaj de fraze politicoase.

Dintr-odată, cuvintele rostite ezitant într-o limbă străină erau insuficiente pentru a exprima recunoștința lui Letty pentru căldura cu care a fost primită, nici un răspuns nefiind potrivit pentru a-i satisface curiozitatea. Cu un gest brusc, ea și-a întins brațele și a îmbrățișat-o pe Maria, sărutând-o pe obrajii ridați. Răspunsul femeii: un hohot de râs și o îmbrățișare. În mod surprinzător, Maria s-a întors către Gunning.

– Nu ne-ai spus cât de frumoasă este noua stăpână englezoaică, William. Acum înțeleg de ce părăsirea orașului și a slujbei domnului Russell nu te-a întristat foarte tare! i-a spus ea.

Gunning i-a răspuns într-o greacă la fel de cursivă.

– Este într-adevăr drăguță, Maria. Dar te avertizez – noua mea stăpână englezoaică înțelege ce spui, deși nu vorbește încă fluent limba. Însă, după o săptămână sau două de pălăvrăgit cu tine, va flecări la albia de rufe cu celelalte femei înainte să-ți dai seama.

Letty era surprinsă din nou de ușurința cu care Gunning se adaptase împrejurărilor. Și ea era impresionată de afecțiunea fățișă și intimitatea pe care părea să le primească. Lucrurile erau mai ușoare pentru un bărbat aici, în cea mai masculină dintre societăți, a hotărât ea. Supraviețuirea aici nu putea decât să-i fie de ajutor când se va reîntoarce în Anglia.

După ce și-a luat rămas-bun în grabă de la Gunning și i s-a amintit că trebuia să vină la sit la ora patru, grupul și-a continuat drumul, lăsând-o singură cu Maria.

Letty și-a urmat gazda. Trecând printr-o poartă, au intrat într-o curte cu alei mărginite de ghivece cu busuioc, mentă și rozmarin. În mijloc erau lămâi și portocali, fructele lor aurii scânteind printre frunzele dese, verde-închis. În jurul copacilor fuseseră plantate salate, cele mai multe necunoscute Laetitiei. Acel mic loc era imaginea unei gospodării bine puse la punct: fiecare centimetru pătrat producea ceva folositor sau frumos.

Maria a încetinit pasul, observând interesul oaspetelui ei.

– Kastelli este numit satul cu grădini și este foarte bine plasat. Avem un sol bun, iar apă e din belșug. Se scurge din întinderile de zăpadă de pe munte, iar

cele mai multe case au propriile lor izvoare sau fântâni. A arătat spre o fântână unde capul sculptat al unui zeu – un alt Dionisos, a bănuit Laetitia – își scutura buclele ude din piatră și deschidea larg gura surâzătoare pentru a arunca într-un bazin un jet limpede de apă rece. Lângă ușa casei era o bancă, umbrită de un arbust de iasomie. Era acoperită de pernuțe țesute și, din câte se părea, fiecare era terenul unei pisici roșcate slabe, care s-au uitat suspicioase la străini.

Au intrat în interiorul răcoros. Simțurile lui Letty, seduse deja de o sută de sunete și mirosuri pe parcursul călătoriei, erau îmbiate acum de o paletă proaspătă. Și-a încrețit nasul de apreciere simțind un miros apetisant din copilărie. Ceva delicios fierbea la foc mic pe plita sobei.

„Șoldan?“ [1] a încercat ea să întrebe. „În acea oală fierbe un șoldan?“ Dar vocabularul ei nu-i permitea acest lucru și tot ce a putut să zică a fost „iepure“. Se părea că a funcționat. Maria și-a înclinat bărbia în acel categoric „nu“ grecesc și i-a spus cuvântul pentru „șoldan“. Letty l-a repetat și l-a învățat. A înțeles și următoarea informație, și anume că acel fel de mâncare era pregătit pentru cină. Prânzul va fi servit într-o jumătate de oră. Maria spera că Laetitiei îi plăceau brânza și salata. Pregătise o *spanakopita*[2],

[1] Pui de iepure până la un an (n. tr.).

[2] Plăcintă grecească din spanac, brânză, ceapă și, uneori, ouă (n. tr.).

pentru că tuturor le plac produsele de patiserie cu spanac și brânză de capră.

Letty și-a ocupat locul indicat la masa netedă din lemn, acoperită cu șervete brodate, și a primit paharul de apă rece și farfuria cu bomboane în semn de bun-venit. În timp ce sorbea apa, a privit în jur. Locul de cinste era ocupat, în special din pricina lipsei de spațiu, de un război de țesut în care era întinsă o bucată țărănească de pânză rezistentă și colorată, terminată pe jumătate. Restul pieselor de mobilier erau împrăștiate: patru scaune, o ladă de zestre decorată, divane pentru stat sau dormit, de-a lungul a doi pereți, rafturi cu ceramică și un bufet mare, frumos finisat. Pe toată lungimea bufetului, pe o dantelă, se aflau fotografii de familie în rame din argint.

– Pot să mă uit? a întrebat Letty politicos, după ce a terminat de băut apa.

– Sigur. Cred că vei vedea chipuri pe care le cunoști, a spus Maria, făcând un semn cu mâna spre bufet.

– O, da! Laetitia a început din partea dreaptă, cu cele mai recente fotografii. Îl știu pe Aristidis. Iar aceasta trebuie să fie soția lui...

– Dafni, a completat Maria.

– Și cele două fiice ale lui și cei doi fii, iar pe *ei* i-am mai văzut. Acum două minute! Mi-au adus bagajele înăuntru.

– Cei mai buni nepoți pe care și-i poate dori o femeie în vârstă! Maria a zâmbit fericită. Nikolas și Stephanos.

– Și tatăl lui Aristidis? a întrebat Letty cu delicatețe.

Presupusese că Maria era văduvă, dar observase că văduvele, în orice țară, păreau să nu se supere niciodată dacă le întrebai despre bărbații pe care i-au pierdut.

Zâmbetul a mai pălit, luând un accent de mândrie.

– Iată-l, a spus Maria ridicând o fotografie-portret, făcută într-un atelier, a unui bărbos chipeș. Ioannis. Fiul meu îi seamănă mult, nu-i așa?

– Într-adevăr.

Tatăl lui Aristidis era îmbrăcat în costumul tradițional și, cu excepția fesului demodat pe care îl purta (Aristidis prefera baticul negru de pirat înnodat deasupra sprâncenelor), putea spune că se uita la una și aceeași persoană. Iluzia era întărită de faptul că vârsta bărbatului din fotografie părea să fie aceeași cu cea a lui Aristidis din prezent.

– Ioannis avea treizeci și șase de ani când a murit, a spus Maria. Cu patru ani mai puțin decât are fiul meu acum. E foarte greu de crezut! Aristidis era doar un copil când a murit tatăl lui. Dar nu l-a uitat niciodată.

Bunele maniere și faptul că nu știa bine greaca au împiedicat-o pe Letty să încerce să-și satisfacă curiozitatea. Dar nu luase în calcul plăcerea cretanilor de a transmite și primi știri și povești. Maria, interpretând

corect interesul crescut al oaspetelui ei în privința portretului pe care îl ținea în mâini, a continuat.

– Soțul meu a murit în 1898, la sfârșitul lui august. Sute dintre ai noștri au murit în acea vară.

Letty a făcut un calcul mental.

– În timpul rebeliunii împotriva turcilor? A fost implicat în acele evenimente?

– Da. Rebeliunea. Ioannis a fost ucis. O moarte nedreaptă. Ochii negri i s-au umplut de lacrimi, dar bărbia i s-a înălțat. Soțul meu era palicar! Un bărbat puternic. Un luptător pentru libertate. Fiii mei sunt cu toții palicari. Și nepoții mei vor fi palicari, dacă țara lor îi va chema la luptă.

Letty a crezut că înțelege savoarea cuvântului cretan.

Maria a oftat și a privit cu mândrie o fotografie mare înrămată, agățată pe perete. Letty a recunoscut trăsăturile lui Venizélos, conducătorul mișcării de independență, politician, prim-ministru, mai întâi al Cretei – țara natală –, apoi al Greciei. Trăsăturile lui frumoase, dar sobre nu păreau ieșite din context pe linia de familie. Ar fi putut fi unchiul oricui. Ochii îi străluceau din spatele ochelarilor de savant, capul afectat de calviție era bine proporționat, barba și mustața erau încărunțite. Atârnat pe un perete englezesc, ar fi fost considerat prototipul respectabilității victoriene.

– Eleuthérios Venizélos, a spus Letty. Tata m-a luat să-l ascult vorbind când a fost în Anglia acum șapte ani. Venise să primească o diplomă onorifică.

Deşi pentru o fată de şaisprezece ani nu era o perspectivă atrăgătoare, Letty îşi spusese că oricine avea un nume creştin care însemna „libertate" merita probabil să fie ascultat cu înţelegere. A pronunţat din nou „Eleuthérios", plăcându-i sunetul silabelor moi care îi dansau pe limbă.

– Fiii mei ar lupta până la moarte pentru *eleuthérios*, a spus Maria.

Letty s-a întrebat dacă se referea la politician sau la ideal, dar a hotărât că probabil nu era mare diferenţă.

Cea mai recentă fotografie, care era cel mai puţin lucrată şi făcută, evident, de un amator, înfăţişa trei bărbaţi mândri care stăteau în picioare în faţa camerei de fotografiat, braţ la braţ pe marginea unei tranşee. În spate se desfăşura o excavaţie arheologică. La stânga era Aristidis, la dreapta Gunning, iar între cei doi, Theodore Russell.

– A! a exclamat Letty râzând, nerăbdătoare să-şi folosească noul vocabular, trei palicari în şir!

Maria i-a aruncat iute o privire piezişă.

– Doi, a corectat-o ea. Vrei să urci în camera ta, Laetitia? Scara e acolo şi ai tot etajul de deasupra camerei de zi. Când afară este foarte cald, poţi urca pe terasă şi să te bucuri de aerul rece care vine dinspre munte.

Letty s-a îndreptat imediat spre scară. Maria a urmat-o pe acoperiş, fericită să discute despre privelişte întinsă şi să-i descrie caracteristicile peisajului,

de la micuța insulă Dia din larg, abia vizibilă la nord, câmpia plată cu plantații de măslini din Kastron pe care Letty o traversase în acea dimineață, până la modelul în zigzag al viilor care înconjurau satul și muntele Iuktas care domina scena, atrăgând privirea.

– Muntele sfânt, a spus Maria.

Letty tăcea, impresionată profund și îngrozită de îngrămădirea uriașă de stânci. Sălbatic în culorile gri ale calcarului, neîndulcit de verdeață, muntele își proiecta vârfurile spre ea. A distins una sau două cărări șerpuite făcute de caprele care pășteau pe versanți și a bănuit că în locul în care acestea erau probabil tolerate, o tânără ciudată și înceată de oraș va fi cu ușurință dată la o parte. Privind dincolo de Iuktas, spre pantele scânteietoare de zăpadă ale muntelui Ida, mai îndepărtat și mai înalt de la vest, a ales să răspundă sfidător.

– Mă rog, *sfânt* – nu mă pot pronunța, dar... *munte?* Mie mi se pare mai mult un deal. Și pe deasupra unul... urât.

Maria a zâmbit.

– Când vei ajunge la jumătatea drumului spre vârf, te vei întreba dacă urci un deal sau un munte, a spus ea cu simplitate. Pentru noi, cei care ne-am născut în umbra lui, este sfânt. Ne dă apă, pășuni, un sentiment de apartenență și, în trecut, ne-a oferit protecție. În vremuri tulburi, strămoșii noștri s-au adăpostit în peșterile din vârf, iar construcțiile defensive

cu care au înconjurat baza muntelui se pare că ar fi fost locul ultimei lor rezistenţe împotriva invadatorilor de pe mare. Aristidis a găsit aceste ziduri. Kyrie Evans a explorat vârful. A descoperit un sanctuar pe vârful nordic, acolo, vezi? Un altar despre care a spus că se pierduse pe vârful dealului. Dar nu şi pentru băieţii din satul nostru. Unii dintre ei au făcut bani frumoşi vânzându-i lui Evans colecţia de inele şi peceţi, multe descoperite acolo sus.

– Ofrande aduse zeilor? Am văzut câteva la muzeu, a spus Letty.

– Evans nu a achiziţionat ce era mai bun, a zis Maria, cu o urmă de triumf în voce. Femeile din sat poartă aceste pietre în jurul gâtului ca pe un talisman – vei vedea multe. Pe ele au sculptate în general animale. Le numim „pietre de lapte" deoarece cresc cantitatea de lapte pe care o are o femeie când alăptează. Şi, desigur, nici banii, nici puterea de convingere nu vor face o femeie să renunţe la piatra ei de lapte!

– Dumneata ai o astfel de piatră? a întrebat Letty.

– Într-adevăr, am una, a spus Maria. Dar i-am dat-o norei mele când s-a căsătorit Aristidis. Era o piatră foarte specială – ţi-o va arăta –, roşie, cu o capră şi iedul ei. A râs. Foarte potrivită! Şi foarte eficientă! A fost găsită de străbunicul meu acolo sus pe munte şi a fost transmisă din generaţie în generaţie în familie. Fiecare femeie ar trebui să aibă una în jurul gâtului, pentru a-i aduce noroc, i-a destăinuit ea. Cine

știe? Poate ți se va oferi privilegiul de a descoperi una dacă Iuktas e într-o dispoziție generoasă.

S-au întors amândouă spre structura gri amenințătoare care străjuia satul, iar Letty s-a înfiorat. Maria și-a pus mâna peste a ei.

– Ai încredere, Laetitia, i-a spus femeia cu blândețe. Muntele era sfânt înainte ca războinicii greci să sosească de pe continent aducându-l cu ei pe tânărul lor zeu agresiv. Zeus s-a născut; a trăit și a condus cu ajutorul trăsnetelor pentru a-și păstra autoritatea capricioasă; a murit. Dar regele zeilor a avut o mamă și poate că ea a trăit mai mult decât el. Poate că spiritul ei mai blând trăiește undeva într-o încrețitură a acestor dealuri?

Letty a zâmbit, nefiind prea sigură că reușise să priceapă cele spuse de Maria, dar recunoscătoare că bătrâna o înțelesese.

– Însă cel mai bun lucru ca să-ți revii este o masă bună, i-a zis Maria, întorcându-se la lucruri practice și câștigându-i definitiv inima lui Letty. Vino la bucătărie. Vom lua prânzul și apoi ne vom odihni. Iar când vor sosi bărbații tăi să te ia din nou vei sălta ca o căprită pe acele coaste stâncoase.

Prea emoționată ca să piardă vremea dormind, Letty a petrecut o oră citindu-și notițele și copiile documentelor bătute la mașină de Gunning. Pregătirile trebuie să fi început cu săptămâni înainte și fuseseră

făcute în detaliu. Nu s-ar fi aşteptat la altceva. Gunning cercetase istoria sitului şi întocmise un rezumat al tuturor incursiunilor arheologice cunoscute făcute anterior în zonă. Obiectele despre care se susţinea că fuseseră găsite pe plan local erau trecute pe o listă cu proveniența lor şi locul în care se aflau în prezent.

Era identificată echipa de excavaţie, erau notate specializările fiecărui om; condiţiile locale şi resursele erau trecute în josul paginii chiar lângă numele a şase fete din sat care erau dispuse să spele vase din ceramică dacă erau solicitate. Tot echipamentul era enumerat, de la măgari la agrafe pentru hârtie. A zâmbit văzând că despre rigla de calcul scria că fusese proaspăt vopsită. Numai Gunning, fotograful, s-ar fi gândit la asta! Deprimată, Letty s-a întrebat ce-i mai rămânea de făcut. Cu excepţia faptului că finanţase întreaga expediţie, se părea că foarte puţin. Evident, era numită şi poziţia avantajoasă din vârf. Aproape că şi-a verificat lista pentru: *1) mănuşi din dantelă; 2) umbrelă de soare: pentru folosinţa directorului.*

A răsfoit dosarul căutând o hartă a zonei, dar nu a găsit nici una. S-a uitat din nou. Cu siguranţă că meticulosului Gunning nu i-ar fi scăpat un element atât de important ca acesta. L-a întrebat despre asta când a sosit călare cu Aristidis pentru a o însoţi pe munte.

– Nu te îngrijora! Avem una! i-a spus el vesel, scoţând un plic din buzunar. E secretă. Theodore este atent până la Dumnezeu când vine vorba de securitatea

siturilor. Şi pe bună dreptate! Nu vrem să umble vorba – de multe ori, amatorii jefuiesc mormintele. Aristidis şi cu mine am studiat-o şi credem că ştim unde mergem. E un semn foarte clar pentru locul nostru – o serie de şoproane dărăpănate pentru capre într-un colţ. Se vor dovedi utile pentru biroul sitului şi al artefactelor. Depinde de condiţia lor. I-a dat ei harta, nerăbdător să plece. Cred că ne va lua o jumătate de oră să ajungem acolo. Şi, pentru că se află pe versantul nordic, ar trebui să mai avem două ore bune de lumină, a adăugat el privind soarele.

Au rămas aliniaţi în tăcere, trecând în revistă situl desemnat, pasând harta de la unul la altul, răsucind-o când într-o parte, când în alta, cu toţii evitând să spună ceva. Letty şi-a îngustat ochii şi a cercetat încă o dată suprafaţa de pământ de nouăzeci şi unu de metri lungime din faţa lor, fiecare deluşor uscat conturat de soarele târziu al după-amiezii. Solul arid era aproape lipsit de vegetaţie. Foarte puţini s-ar chinui să cultive ceva pe un asemenea teren bătătorit.

– Spune-mi, William, l-a întrebat ea, spărgând tăcerea apăsătoare, *tu* ai luat parte la elaborarea acestei hărţi?

El i-a răspuns gânditor.

– Ei bine, nu. Cred că ai remarcat că Theo se mândreşte cu virtuţile sale de cartograf. El a fost cel care a explorat situl pentru prima dată. Nu am fost consultat.

– Aristidis, acest pământ îi aparţine familiei tale?

– Da, e al nostru. Tot ce vezi pe acest versant. Un gest larg a cuprins coama dealului pe care se aflau. După cum observi, neproductiv şi neatins de generaţii. Animalele mai pasc aici din când în când, dar cam atât. Şoproanele pentru capre sunt în prezent neocupate şi au un acoperiş solid. A arătat cu o uşoară jenă spre construcţiile dărăpănate care se întindeau de-a valma în josul versantului. Se aflau în stadii diferite de reparaţie, de la unul sau două care păreau rezistente la intemperii şi utilizabile, până la cel mai neînsemnat, din câte se părea nimic mai mult decât o masă de zidărie, pe jumătate îngropată în pământ.

– Le putem folosi pentru a sorta şi depozita artefactele pe care le-am găsi. O să pun să fie păzite noaptea. S-a foit stingherit. Dacă se va dovedi necesar.

Letty şi-a recăpătat buna dispoziţie şi a spus vioaie.

– Ei bine, domnilor, ştim ce strategie avem; haideţi să ne gândim la tactici. O trecere în revistă a terenului mi-ar putea spune altceva în următoarele minute, dar acum mă gândesc ca mâine, când vor veni oamenii la sit, să începem cu o excavaţie de cercetare – nu, nu! Nu pentru artefacte, a spus ea în grabă, văzând că amândoi se încordaseră în semn de dezaprobare, ci pentru a stabili poziţia vestigiilor. Bărbaţii s-au relaxat şi au schimbat o privire şmecheră. Ea a arătat spre o parcelă netedă de pământ din perimetrul planului schiţat. Am pus ochii pe locul ăsta, dar o gaură de

probă va stabili dacă avem în față pământ sterp și astfel un loc potrivit pentru a începe săpăturile.

Gunning și Aristidis au încuviințat din cap.

Letty a luat din nou harta și a studiat-o.

– Theodore Russell a spus că a descoperit moneda venețiană la douăzeci și șapte de metri la nord de unde ne aflăm noi.

S-a îndepărtat, măsurând distanța cu pasul. Ajungând la locul cu pricina, a lovit cu piciorul în praf și a aliniat trei pietre, punându-le pe post de indicatoare. Și-a continuat plimbarea în jurul perimetrului sitului, cu ochii mijiți permanent către linia orizontului, privind aspectele neschimbate ale scenei. Cei doi bărbați au urmărit-o cu o lipsă de entuziasm deranjantă. Și-au oferit țigări, au băut apă. O așteptau să se întoarcă.

Când și-a terminat turul, li s-a alăturat din nou. Cu toată incertitudinea aparent dispărută, ea a întins harta pe pământ, îngenunchind și invitându-i să o studieze împreună.

– Îmi dai creionul tău, William? Ai un creion bun de desen în buzunar, nu-i așa? Mulțumesc. Ei bine, priviți cu atenție. Aceasta este prima mea descoperire.

Vârful creionului s-a îndreptat spre cruciulița din centrul hărții sitului, care indica locul unde fusese descoperită moneda antică.

– X-ul marchează locul, vedeți? Și a schițat în jurul lui, ca un copil, o ladă de comori, completată cu un craniu și două oase încrucișate.

Aristidis a început să chicotească. Gunning i-a înşfăcat creionul dintre degete şi, cu câteva mişcări rapide, a adăugat marginile făcute sul şi rupte ale unei hărţi antice a unei comori. A mai desenat înăuntru o săgeată care indica spre nord-nord-est, în direcţia oraşului Heraklion, şi a încercat să reproducă cuvintele folosite în Evul Mediu – *Aici sunt dragoni* [1].

– Desigur, s-ar putea ca mâine-dimineaţă să arate diferit, a spus Letty, dar acum cred că am fost trimişi pe o bucată de pământ sterp din mai multe puncte de vedere. O să fac câteva sondări în maniera prescrisă, dar, ca să fiu sinceră, nu sper în prea multe. A oftat şi a privit din nou lung de jur-împrejurul versantului. Dacă Zeus şi-a ales locul de odihnă veşnică, nu-mi pot imagina că a ales acest loc. Nu-mi vorbeşte cu vocea unui zeu care îţi dă fiori pe şira spinării. Şi observ că voi doi nu prea sunteţi pătrunşi de veneraţie religioasă. Uite ce e – am sentimentul că regele zeilor nu e foarte încântat că suntem aici. Îi vedeţi norii de furtună dinspre vest?

Lumina cădea pieziş printr-o spărtură în norii violet adunaţi, ce păreau că se rostogolesc spre ei din înălţimile îndepărtate ale muntelui Ida. Aristidis s-a uitat la cer cu ochii pe jumătate închişi.

---

[1] În original, *Here be Dragons:* expresie folosită de cartografii din epoca medievală pentru a indica teritorii neexplorate sau periculoase (n. tr.).

– Să luăm caii. Cred că mai avem cam douăzeci de minute înainte ca cerul să-şi deschidă băierile, a apreciat el. Cred că ne aşteaptă o furtună cumplită. Nu vei dormi prea mult în noaptea asta, domnişoară, când Iuktas mârâie la tine.

Laetitia a rămas trează în acea noapte, urcând din când în când scara pentru a privi muntele, asurzită de tunetul distrugător, fascinată de creasta extrem de curbată a muntelui. Oricum nu ar fi putut dormi, şi-a spus ea iritată, de vreme ce echipa de excavaţie, veri şi fraţi, se adunase împreună cu Gunning în casa Mariei pentru ceea ce părea a fi o petrecere. Un cântăreţ la liră li s-a alăturat, iar muzica lui şi cântecele se auzeau tot mai tare, zgomotul fiind direct proporţional cu numărul de pahare de *raki* consumate.

Privind de la etaj, Letty a urmărit cum circula urciorul cu coniac, ciclul fiind întrerupt din când în când de sticle de vin roşu şi platouri cu *mezedes* pentru a păstra băutura tare la locul ei. Se spuneau poezii şi se cânta. I s-a părut că l-a auzit pe Gunning încercând propria versiune a săltăreţei *mantinada*, un cântec improvizat şi plin de duh alcătuit din patru versuri. Efortul lui a fost răsplătit de un hohot de râs şi de aplauze, iar ea s-a întrebat îmbufnată ce versuri născocise.

Grădina era cenuşie şi răcoroasă, iar soarele doar o promisiune sub linia orizontului când Letty s-a chinuit să se dea jos din pat în dimineaţa următoare.

S-a furișat la parter pentru a descoperi că nu rămăsese nici o urmă a petrecerii din seara trecută. Maria a salutat-o de lângă sobă, unde pisa boabele de cafea, și a anunțat-o că micul dejun era gata în zece minute. S-a spălat într-o baie mică din spatele casei, dar în drumul ei Letty s-a oprit pentru a lua apă din fântână în palmele făcute căuș. Nici o apă pe care a gustat-o sau pe care o va mai gusta vreodată nu va avea un gust atât de bun, a hotărât ea. Cafeaua tare și pâinea caldă din cuptor au izbutit într-o oarecare măsură să-i redea dorința de a trăi, iar când echipa a sosit pentru a o însoți, era încălțată cu cizme cu pinteni și îi aștepta în fața ușii.

Era enervant că bărbații nu păreau obosiți din cauza festivităților din seara trecută, ci arătau numai o tenacitate tăcută. Caii au alunecat în noroi și pe pietrele deplasate de ploaia torențială care săpase șanțuri din vârful dealului. Cel puțin săpatul va fi o sarcină mai ușoară, și-a spus Letty în timp ce li se alăturau în vale, în apropierea urmelor lăsate de capre, săpătorii cu proviziile lor de hârlețe, lopeți, coșuri și roabe. Un grup de băieți era deja pe munte, veniți să vadă ce urma să se întâmple. Cu un junghi rău prevestitor, Letty s-a întrebat dacă vor mai fi nerăbdători să aibă de-a face cu acele activități la sfârșitul zilei. Sau se vor pierde în depărtare plictisiți, pe măsură ce vor fi expuse straturile unei bucăți de pământ încă lipsite de perspective?

În timp ce Gunning supraveghea priponirea animalelor și adunarea echipamentului, Letty stătea cu

Aristidis în același loc ca în seara precedentă. Ea s-a hotărât să-i spună ce gândește.

– Ne pierdem vremea, Aristidis, nu-i așa? Cu greu îți pot explica de ce cred asta, dar simțurile mele îmi spun că nu vom descoperi nimic interesant aici. Răutatea lui Russell nu ar putea să ajungă să irite... să facă de rușine... să păcălească fiecare membru al acestui grup, nu-i așa? Cu siguranță că nu! Sunt cumva neștiutoarea – care nu merită! – persoană care se află la mijloc într-o încrucișare masculină de săbii? Trebuie să știu!

Lui Letty i s-a derulat prin minte toată experiența ei trecută cu răutatea masculină – rea-voință pornind de la batjocura simplă și nechibzuită, până la dușmănie fățișă –, iar în vocea ei erau evidente disperarea și mânia în creștere.

– Pe acest om îl cred în stare de orice, a răspuns el. Și ai dreptate să bănuiești că nu va primi cu bucurie o descoperire remarcabilă făcută de un protejat – și mai mult decât atât, de o femeie. Unii oameni sunt încântați să-și împingă în față elevii, să-și împărtășească cunoștințele, să-i încurajeze și să se bucure de succesul lor. Russell nu este deloc așa. Vede orice realizare a altcuiva ca pe o subminare a poziției sale. Bietul de el! Are o viață chinuită!

Au privit împreună peisajul anost și au oftat.

Un strigăt vesel, *Baba!*, i-a făcut să-și întoarcă privirea. Fiul cel mare al lui Aristidis, Nikolas, alerga

spre ei. Acesta i-a dat tatălui său micul obiect pe care îl adusese, vorbind emoționat în greacă.

Zâmbetul lui Aristidis s-a lărgit.

– Dacă vrei să știi ce se află sub pământul din jurul nostru, ar trebui să-ți începi cercetările cu băieții din sat, i-a spus el lui Letty. Valorează mai mult decât o duzină de *sondări* de probă! Nikolas spune că el și prietenii lui au fost aici azi-dimineață devreme, iscodind. Băieții știu drumurile muntelui. Este terenul lor de joacă. Știu că ploaia scoate la iveală câteodată lucruri interesante. Iar potopul de aseară a fost foarte productiv din acest punct de vedere. Uite ce au găsit!

Și i-a pus în palmă un mic obiect din metal. Strălucirea de neconfundat a aurului se vedea prin noroi. Molipsită de emoția băiatului, Letty și-a ridicat ușor fusta din bumbac și a început să curețe cu atenție inelul din aur. Când a considerat că nu mai putea continua fără să deterioreze inelul, a scos din rucsac o lupă.

– Un inel greu cu sigiliu. Din aur, cu un ornament circular lat... ca un desen foarte rafinat, a spus ea, nereușind să-și reprime tremurul din voce. L-a ridicat spre Aristidis și i-a dat lupa. Un taur foarte frumos desenat.

Aristidis a fluierat încet.

– Un taur cu coarnele prinse într-un hățiș. Doi bărbați, de-o parte și de alta. Unul duce o plasă, celălalt, o frânghie.

– Este minoic, nu crezi?

El a încuviințat.

– Ar putea fi micenian – subiectul pare să indice asta... este foarte masculin – fără porumbei, flori sau zeițe împopoțonate, ceea ce e mai obișnuit. În orice caz, tehnica este minoică. Și-a ridicat capul și a strigat la Gunning.

– Vino lângă noi, prietene! Se pare că regele zeilor s-a hotărât să ne trimită cartea de vizită!

15

Gunning a făcut ochii mari la vederea inelului și a rânjit.

– Condu-ne, Nikolas! i-a cerut el și au plecat în urma băiatului.

– Nu e departe, acolo jos, pe partea cealaltă a șoproanelor, a anunțat Nikolas și a început să alerge într-o direcție diametral opusă față de zona aleasă de ei. După aproximativ o sută de metri, de-a lungul cărării pentru capre, peisajul s-a schimbat. Solul era denivelat; plante înalte creșteau pe ici, pe colo, stânci erau risipite pe suprafața câmpului. Dar, mai presus de toate, poziția a fost cea care i-a atras atenția lui Letty. Ieșiseră pe celălalt versant al crestei nordice și abia în acel loc pământul verde și cultivat al văii se răsucea în sus, acoperind marginile coastei din calcar.

Laetitia a avut senzaţia că stă pe puntea unui vapor imens. Marginea aflorimentului stâncos se arcuia sub privirea ei ca o proră. În faţă era albastrul strălucitor al mării Egee care se unduia în continuare spre continent şi acolo, ca o invitaţie, piatra de temelie a Cicladelor, insula Dia. Ceaţa de dimineaţă care se ridica uşor peste câmpie, între ea şi mare, i-a accentuat impresia că plutea şi că pânzele ei, în care bătea un vânt dinspre sud, o duceau spre Grecia.

– Nu am mai fost aici sus de câţiva ani, a murmurat Aristidis. Desigur!

Dintr-odată, ea a putut vedea ceea ce vedea şi el.

Împrăştiaţi pe câmp, patru băieţi stăteau în poziţie de drepţi. Se părea că fuseseră plasaţi acolo de Nikolas, deoarece în momentul în care au apărut ei, au început să le facă semne cu mâna. Marchează descoperirile făcute în acea dimineaţă în sit, şi-a spus ea, şi a admirat disciplina şi organizarea care-i făcuseră pe cei patru băieţi să rămână la locurile lor. Ea a mai observat, într-un moment de revelaţie triumfătoare, alte indicatoare împrăştiate în jurul sitului. Se părea că tufelor de fenicul le mergea bine aici. Amintindu-şi ce-i povestise doctorul Stoddart despre plante în timpul plimbării lor în jurul Knossosului, s-a întrebat dacă descoperise secretul pretinselor puteri magice de diagnosticare ale lui Aristidis. Ei bine, din punctul ei de vedere, lucrurile puteau să rămână aşa cum erau.

S-a apropiat de el şi i-a şoptit:

– Cred că avem în față un sit promițător, nu crezi, Aristidis? Îmi place! Uite, e acoperit de planta mea norocoasă! Fenicul!

El i-a zâmbit surprins și aprobator.

– O admiri și tu? Este o plantă atât de utilă! Știai că – trebuie să știi! – rădăcinile ei pătrund foarte mult în sol? Desigur, nimic nu le place mai mult ca un subsol *răvășit*. Un sol care ascunde ziduri antice, morminte, cripte...

Letty nu mai avea răbdare.

– Mergem? Gunning deja a început!

El s-a îndreptat direct spre băieți, ascultând povestea fiecăruia, examinând obiectele ținute cu mândrie în palmele murdare, exclamând și felicitându-i. Spre surprinderea ei, Aristidis a prins-o repede de braț, cerându-și imediat scuze și arătându-i cărarea de la picioarele ei.

– Ai grijă! Rădăcinile de fenicul nu sunt singurele lucruri care alunecă prin gropile din pământ. Acele urme pe care le vezi pe cărare au fost lăsate de șerpi. O altă apariție care indică ceva interesant sub pământ. Le place să se ascundă în zidăria prăbușită. O să cer ca situl să fie scotocit și creaturile îndepărtate. Există oameni în sat care pot face asta. I-a dat toiagul răsucit de cioban pe care îl purta întotdeauna pe umăr. Pentru orice eventualitate. Văd că viperele nu te descurajează. Poate că ăsta le va descuraja pe *ele*. Lovește cu el în pământ sau lovește-le în cap.

Letty a luat recunoscătoare toiagul oferit.

După o oră epuizantă, s-au adunat la adăpostul șopronului pentru capre. Băieții au fost recompensați pentru artefactele de care acceptau să se despartă, iar acestea erau deja puse într-o tavă, așteptând să fie curățate și identificate. Un singur băiat a ezitat să le dea o pecete frumoasă din agat, cu imaginea unei vaci și a vitelușului ei. Întrebat de Letty, prin intermediul lui Aristidis, băiatul a explicat timid că mama lui mai avea puțin până să nască al patrulea copil și mereu avusese ceea ce el numea „probleme". Voia să păstreze obiectul și să i-l dea mamei lui. Și-a întors privirea când prietenii lui au început să-și numere bucuroși monedele, plănuind cum să-și cheltuiască banii, începând cu o vizită la cofetarul din sat. Letty i-a admirat determinarea.

Semnul ei ușor cu capul către Aristidis a fost înțeles imediat.

– Poftim, fiule, ia asta, a spus el, punând câteva monede în palma băiatului. Domnișoara Laetitia insistă să primești jumătate din valoarea pietrei, care este una foarte mare! O vei păstra, desigur, și i-o vei da mamei tale, dar, declarând-o și dezvăluind locul unde ai găsit-o ajuți excavația, iar acest lucru nu trebuie să rămână nerăsplătit. A vorbit tare și ferm, ca să-l audă și ceilalți băieți. Apoi s-a întors zâmbind spre Laetitia, ridicând din umeri. Nu-i răsfăț, domnișoară! Suma pe care au primit-o a fost stabilită cu atenție.

Sunt fericiți, dar nu atât de copleșiți încât să le spună colegilor de clasă că ești...

El a ezitat, iar Letty l-a completat.

– O persoană care poate fi păcălită ușor?

– Da! Exact! Le-am explicat că nu ești un comerciant care cumpără acele lucruri pentru a le păstra sau pentru a le vinde cu profit, ci pentru a le dona muzeului cretan, unde ei și copiii lor le pot vedea oricând doresc.

Când băieții au plecat înapoi în sat chiuind de bucurie, Gunning s-a apropiat cu harta lui Russell desfăcută și cu o expresie serioasă pe chip.

– Și unde crezi că ne vor duce toate astea? a întrebat el. Știi că aprobarea de excavare nu se obține atât de ușor. Vom avea nevoie de câteva luni ca să luăm totul de la capăt. Iar între timp, o țară întreagă va afla că ai descoperit un nou El Dorado aici sus, Letty. În ciuda optimismului tău, Aristidis, nu cred că vom putea să controlăm totul. Dar am putea la fel de bine să împachetăm și să mergem acasă, a mormăit el.

– Nu, nu! a spus vesel administratorul sitului. Acesta este și pământul meu. Eu îmi dau acordul! Privește – a fost o mică neînțelegere. Sunt sigur că nu e nimic mai mult decât o neînțelegere, deși poate nu una făcută de un funcționar de la Biroul de dezvoltare arheologică... Fii atent! Dacă faci așa... A apucat harta și a întors-o pe toate părțile, învârtind-o în jurul unui colț.

– Iată, vedeți? Avem adăposturile pentru capre – care nu mai sunt în colțul de sud-est, ci în cel de nord-vest. Dar rămân în continuare șoproanele mele pentru capre și pământul meu, întinzându-se până aici în jos, peste această interesantă regiune. Aceasta nu este harta originală pe care ne-a dat-o – e o copie și cu toții știm ce greșeli se pot face prin copiere. Sunt sigur că dacă i-am arăta domnului Russell asta ar fi dezolat că o asemenea eroare ne-a costat câteva ore de muncă. Iar apoi ne-ar felicita pentru rapiditatea cu care ne-am gândit – la propriu! – să îndreptăm eroarea. Nu ar face așa?

Înainte de a termina de vorbit, Letty a înșfăcat un creion și a început să schițeze o sondă de probă pentru a stabili noul loc pentru straturile suprapuse de vestigii.

În timp ce bărbații lucrau, ea și Gunning s-au plimbat prin sit, înfigând indicatoare în locurile în care băieții găsiseră obiecte și căutând dovada cercetărilor făcute de exploratorul venețian. Nedumeriți, au trebuit să admită că era de negăsit.

– Ploaia? a sugerat Letty. O săpătură superficială a lui Theo putea la fel de bine să fie ascunsă de aversele din iarnă... nu ne-a spus exact când a fost aici. Iar semnele unei excavații făcute acum patru sute de ani sunt cu atât mai greu de găsit. Hai să o luăm drept bună! Și să continuăm să excavăm. Am presimțiri bune în legătură cu locul acesta. Cel puțin e acoperit

de un sol în care ne putem înfige hârleţele. Ar putea fi ceva dedesubt. Măcar dacă am avea o idee despre ceea ce căutăm. Un mormânt? Ar putea fi orice, de la un cavou simplu la un mausoleu din marmură.

– Un *tholos* – un mormânt în formă de stup? O simplă urnă funerară? Aşa ceva a fost găsit pe insulă... Trebuie să-ţi spun – Gunning s-a aşezat pe o stâncă, ţinându-şi blocul de desen pe genunchi – că acum, când schiţez asta, îmi imaginez mult mai uşor că aici sus a avut loc o înmormântare vikingă. Un rege războinic bătrân înhumat în locul de unde mai poate vedea rutele navigabile, nu crezi?

– O, da, a spus Letty. Cred că acest loc a fost important şi pentru oamenii din Preistorie. A lovit pământul cu toiagul, a scuturat un tufiş de grozame, a întors o piatră pentru a se asigura că sub ea n-o pândesc cine ştie ce orori, apoi s-a aşezat lângă el. Şi probabil în mod special pentru cei din timpuri străvechi. Primii fermieri care au locuit aici au fost protejaţi de invazii de suprafaţa mare a oceanului care îi înconjura, dar, dacă vizitatori nepoftiţi reuşeau să ajungă până aici şi îşi lăsau bărcile pe plajele de lângă Heraklion şi dădeau semne că vor să se deplaseze spre centrul ţării, erau zăriţi de pe aceste înălţimi.

– O vedere mai bună din vârf? a sugerat Gunning.

– Şi o cale mai scurtă şi mai uşoară de aici până în sat pentru a transmite un mesaj de avertizare. Jumătatea muntelui poate fi o poziţie folositoare

mult mai strategică de ocupat decât vârful. Vezi ceea ce trebuie de aici, lanțul de comunicare este mai ușor de menținut și este apărat de munții din spatele tău. Mult mai confortabil decât să stai pe creastă, cu vântul în față. Cred că ar trebui să ne pregătim pentru câteva straturi de ocupație înainte de a ajunge la bază, a anticipat ea.

Și-a adus brusc aminte că vorbea cu un om deștept care reușise să supraviețuiască unui război nebunesc timp de patru ani. Nu avea ce să-i spună lui Gunning despre tacticile de supraviețuire și sistemele de apărare. Tranșee, redute, comunicații – toate acestea au reprezentat pentru el chestiuni de viață și de moarte. Dar el a ascultat-o, a zâmbit și a încuviințat, apoi și-a îndreptat atenția spre blocul lui de desen.

Letty s-a aplecat peste umărul lui, admirând mișcările rapide ale creionului, recunoscând convențiile economice pentru stâncă, sol și vegetație pe care l-a văzut folosindu-le în Burgundia. Niciodată nu păruse să fie iritat sau stingherit când ea se uita peste umărul lui, tinzând mai degrabă s-o implice în proces prin comentariile lui așa cum ar face un profesor de desen. Cel mai probabil era să audă o invitație: „Letty, vino să vezi asta!" decât un țâfnos: „Ascultă, vrei să pleci?"

– Ești tăcută, Letty. Am înțeles greșit? Sau te-ai răzgândit?

– Nu, nu! Mă gândeam la Phoebe. Așteptam cu nerăbdare să mă întorc la Europa pentru a-i spune ce

am descoperit. Era atât de dornică să audă așa ceva! Nu pot să cred că nu va fi acolo,William. E ridicol – o știam doar de o zi sau două, dar... dar... a trecut fulgerător prin lumea mea ca o stea căzătoare. E un clișeu – nu-mi spune! –, dar uneori o frază răsuflată este exact ceea ce cauți pentru simplul motiv că exprimă exact ceea ce vrei să zici. A dispărut într-o clipă, dar lumina pe care mi-a dat-o mi-a rămas întipărită în memorie.

– De acord, a spus aspru și și-a făcut de lucru cu o porțiune pe care o hașura febril.

Nemulțumită de răspunsul lui, ea a insistat, hotărâtă să-i comunice sentimentul ei de pierdere.

– Așteptam cu atât de multă nerăbdare... este... este ca și cum ai pierde vaporașul auzind că a fost anulat Crăciunul... A fost smulsă din mijlocul conversației, iar eu încă aștept să-i aud răspunsul.

El a rămas tăcut, mișcând rapid creionul pe hârtie.

– Știi, William, lui Phoebe aveam de gând să-i dau raportul. Nu lui Theodore. O, el ar fi citit – *va citi* – rapoartele scrise, ar fi evaluat scara desenelor și ar fi dat fiecare strat pe măsură ce îl dezgropam, dar adevărata poveste a excavației voiam s-o păstrez pentru ea. Băieții aceia isteți și energici de dimineață... cel timid și iubitor, atât de hotărât să-și păstreze piatra – ea ar fi vrut să audă despre asta!

– Sunt sigur că ar fi vrut. Gunning refuza să fie atras de suferința ei.

– Moartea ei transformă toate aceste investigații printre oasele uscate ale trecutului în ceva irelevant, nu crezi? Iată-ne aici, împreună cu opt bărbați buni și adevărați, înarmați cu hârlețe și arzând de nerăbdare să înceapă... dar mă întreb... ce facem aici, în acest loc ciudat, William? Căutând să dezgropăm un zeu străin, îngropat cu mii de ani în urmă. Dacă a existat vreodată. Iar Phoebe, atât de vie încât îi mai pot auzi râsul, zace rece și neîngropată. Cerând... meritând răspunsuri!

– Știu ce vrei să spui. Nu trebuie să continui.

Și-a întors capul de la ea. Și-a ascuns oare emoțiile? Letty a fost cuprinsă imediat de remușcări pentru izbucnirea ei egoistă. Gunning o cunoștea pe Phoebe de câteva luni. Au avut timp să se împrietenească. Era egoist din partea ei să-și expună durerea în fața lui, când el se lupta să facă față propriei dureri. Letty a simțit că între cei doi existase o relație caldă și nu era surprinsă de idee. Femeile erau atrase de Gunning. Observase acest lucru chiar de la începutul relației lor, iar faptul că nu găsea o explicație o tulbura. Și-a adus aminte că se întrebase care era sursa atracției foarte puternice pe care o exercitase asupra prietenei sale, Esmé.

– Întrebi care ar putea fi calitățile lui speciale? Esmé părea pregătită să trateze problema cu multă atenție. Adică în afară de frumusețe, farmec, inteligență și multe medalii pe piept? Ei, bine... lasă-mă să

mă gândesc... dincolo de toate astea... Știi, Letty, ar putea fi faptul că este extrem de *misterios*. O, știu că ai căutat să afli suficiente informații despre el cât să intre în *Who's Who* sau cât pentru o scurtă monografie, numai că el nu este o apă curgătoare limpede, nu-i așa?

Esmé, studentă aspirantă la psihologie, era mereu gata să renunțe la vocabularul științific pentru a se răsfăța cu flecăreli și speculații feminine.

– Mă gândesc la el ca la un loc adânc. Jumătate din suprafață este luminată de soare, cealaltă este umbrită de crengile unui copac aplecat peste el.

– Exact condițiile propice pentru dezvoltarea vieții marine, a pufnit Letty.

– Dacă vrei. Și ce e în neregulă cu asta? Nu vorbim despre un mediocru plictisitor, iar femeile au înțeles asta. „Aici există oportunități!" își spun ele. „Ceva tulbură profunzimile acestor ochi albaștri și – cine știe? – poate *eu* voi fi cea căreia i se va permite să le arunce o privire."

– Mă rog, eu i-am privit, i-a spus Letty prietenei sale. Și am învățat să mă uit în altă parte. Ai crede că ochii albaștri nu ar putea fi decât senini și reci, dar ai lui Gunning pot *pârjoli*.

– Trebuie să fi făcut ceva extraordinar de iritant, a spus Esmé. Nu-mi aduc aminte să fi pârjolit pe vreuna din doamnele disponibile pe care le-ai etalat pentru el când stătea cu tine și sir Richard, înainte de

a pleca în Burgundia. Știu că Sophie Carlisle era foarte interesată... iar Patty Templeton era rușinos de doritoare...

– Ajunge, Esmé!

Poate se alăturase și Phoebe cercului de admiratoare ale lui Gunning? Poate a considerat compania lui ca pe o schimbare bine-venită față de cea a soțului ei autoritar și egocentric?

– Crezi că Fedra a existat cu adevărat? Fiica cea mică a regelui? l-a întrebat ea pe Gunning, nefiind capabilă să-și scoată din minte preocupările lui Phoebe. Crezi că e posibil să-l fi văzut pe Tezeu jucând în spectacolul din arenă și s-a îndrăgostit de el? Ce trebuie să fi simțit când sora ei mai mare a fugit cu el?

– O, da, cred cu adevărat că a existat, a spus el bucuros să-i răspundă la o asemenea întrebare. De ce nu? E vremea să începem să acceptăm miturile și legendele mai mult decât ca pe niște povești populare. A fost o perioadă – nu atât de îndepărtată – când nimeni nu credea cu adevărat că a existat vreodată o cultură timpurie cretană. Când au ieșit la lumină primele semne ale ei, arheologii s-au referit superficial la ea ca la „cultura miceniană". A fost nevoie de dovezi solide, dezgropate cu hârletul, pentru a-i face pe toți să înțeleagă că Agamemnon și flăcăii lui voinici nu erau decât niște nou-veniți, niște aventurieri. Urmașii lui au profitat de un moment de slăbiciune și au invadat insula. Au impus cultura lor războinică

uneia cu mult mai veche şi mai rafinată. Dacă ar trebui să aleg între ele – nu încape nici o îndoială!

– Dar nu te-ai întrebat de ce aflăm atât de puţine lucruri din scrierile antice despre Creta şi atât de multe despre statele timpurii greceşti de pe continent?

– Victoriile scriu istoria, ele spun poveştile. Propagandă negativă. Toate părţile implicate au încercat acest lucru în războiul încheiat recent, îţi aminteşti? Grecii virili – presupun că ar trebui să-i numim eleni, indiferent din care oraş veneau, şi probabil că era Atena –, când au pomenit într-o oarecare măsură de cei înfrânţi, au respins cultura minoică, pe care au considerat-o ca fiind decadentă, pe hedoniştii care venerau zei, conduşi de un rege, dar un rege care era mai puţin remarcabil decât scandaloasele lui mamă, soţie şi fiice. Nu cred că e potrivit pentru o tânără inocentă să audă lucrurile pe care le-au pus la cale şi pentru care au devenit faimoşi, dar cred că putem socoti că avem de-a face cu o propagandă bine pusă la punct, dezgustătoare, a grecilor: „Uite ce se întâmplă când lăsaţi femeile să se distingă!"

A făcut o pauză pentru a-şi ascuţi creionul.

– Şi să nu uităm că urmaşii micenienilor – ele însele societăţi războinice – au găsit mijloacele de conservare a istoriilor lor naţionale, consemnându-le.

– Acele sute de tăbliţe din lut pe care le-a descoperit dr Evans... reprezintă o limbă, nu-i aşa? Ce emoţionant! După ce le va descifra cineva, vom şti mai multe despre minoianii noştri. Deşi, din înfăţişarea lor... S-a

încruntat. Atât de fragmentare... nu au descoperit nici una care să conţină un text literar. Avem de-a face cu o *Iliada* cretană? Imnuri către zei în stil homeric?

Gunning a chicotit.

– E mult mai probabil să fie lista de la spălătorie a cuiva.

– Deci nu mai rămâne altceva de făcut decât să continuăm săpăturile.

– De aceea sunt atât de intrigat de ceea ce ne-ar putea oferi acest sit, Letty. Am putea găsi unele explicaţii despre ceea ce s-a întâmplat pe insulă, acum trei mii de ani. De ce au ars palatele? De ce a dispărut o civilizaţie atât de puternică şi paşnică? Au fost invadatorii, care l-au adus pe zeul lor Zeus cu ei, mai mult decât nişte piraţi aventurieri? Au luat-o pe Fedra pentru a o căsători cu regele Atenei într-o uniune simbolică a celor două culturi? A rânjit. O ultimă întrebare: Unde a fost arheologia până acum?

– Înţelegi de ce Theodore a devenit atât de obsedat de ea.

– O, da! Mi-ar plăcea să-l disprețuiesc, dar am descoperit că nu pot. Dacă aş fi fost o persoană invidioasă, l-aş fi putut invidia. Înţeleg entuziasmul lui Theo.

Letty era tăcută, înghiţindu-şi bănuielile care ameninţau s-o sufoce.

– O, uite! Avem aprobarea lui Aristidis, a spus el. Straturile tale suprapuse se pare că au primit undă verde. Putem să începem excavaţia.

A privit din nou spațiul din fața lor, iar Letty, spre propria surprindere, s-a trezit că își face semnul crucii.

– Doar mă asigur puțin! Ei bine, nu poți să știi niciodată ce zeitate pândește prin jur, iar acest loc are... să fie „supranatural" cuvântul pe care-l caut?... merge... are un caracter supranatural. Ar putea exista spirite pe care să trebuiască să le îmbunăm, i-a spus ea.

– Atunci vei face așa.

S-a ridicat, a făcut câțiva pași, și-a ales locul și a luat poziția antică de salut și închinare pe care Letty o văzuse la figurinele din muzeu, cu brațul stâng pe lângă corp și palma mâinii drepte dusă la frunte.

– Dar dacă te gândeai să oferi ca ofrandă o viță albă înainte de a începe, trebuie să renunți, a spus el. Abilitățile mele preoțești nu implică și activități cu cuțitul.

– N-are importanță... poate nu e o idee rea să te faci plăcut zeului acestui loc, a zis Letty. A privit marea și și-a frecat piciorul de o bucată de calcar, simțind nevoia unui contact mai strâns cu pământul.

– Este aici, știu, a murmurat pentru ea însăși.

16

– E aici!

Olivia Stoddart s-a năpustit în camera de lucru a soțului ei, fără să mai bată la ușă, așa cum făcea

de obicei. Harold, aflat la biroul său, şi-a ridicat privirea uimit.

– Inspectorul Mariani este aici. Îl aşteptai atât de curând? Are un dosar în mână.

– Linişteşte-te, Ollie! Da, Kosta trebuia să ne aducă rezultatele autopsiei şi sunt sigur că va vrea să mă uit peste raport înainte de a-l face public. Adică... înainte de a le spune celor din familia Russell ce s-a descoperit. Îl va transmite în prezenţa mea deoarece am fost medicul ei, dar nu neapărat din considerente profesionale. Va trebui să comentez în cazul unei erori evidente. Ca un fel de paratrăsnet medical. Michael Benson era programat să facă autopsia. Un doctor renumit. Instruit la Londra de către Spilsbury. Suntem extrem de norocoşi să-l avem pe insulă. Nu mă aştept să fie vreo problemă. Acum, spune-mi, Kosta este singur sau a venit însoţit?

– Sunt Kosta şi doi poliţişti. Nu-mi pot imagina de ce are mereu nevoie de escortă. Un doctor de provincie şi o asistentă pensionată nu constituie o ameninţare, cred eu.

– Inspectorului nostru îi place să facă un pic pe grozavul! Să facă impresie. Are în vedere lucruri mai importante. Şi nu îl dezaprob... un tânăr foarte capabil. Încă un om pentru care insularii ar trebui să fie recunoscători că îl au.

– I-am trimis la bucătărie să bea ceva răcoritor. Nu mi-ar fi plăcut să-mi stea prin preajmă, târşâindu-şi

picioarele plictisiți. Se vor simți mult mai bine flecărind cu Despina lângă sobă. Și-a privit ceasul. Se apropie ora ceaiului. Am cerut să ne fie servit în salon. Sper că îți convine?

– E bine. Întoarce-te la oaspeții tăi și voi veni și eu imediat. Și, Olivia, nu-ți mai facé atâtea probleme!

Harold a privit îngrijorat în urma ei și s-a întrebat din nou ce emoție era aceea care a împins-o pe soția lui, competentă de obicei – de un calm atât de prozaic, încât era enervant uneori – către acest spectacol de tensiune nervoasă. I-a comunicat vestea cu precauție, compătimind-o pentru pierderea unei prietene apropiate, i-a spus toate lucrurile potrivite în asemenea situații, dar comportamentul ei îl îngrijora încă. Începuse să se întrebe cât de apropiate fuseseră în realitate cele două femei. Ar trebui să fie îngrijorat? Oamenii trebuie să-și fi spus că era o prietenie ciudată: Phoebe, argint viu, Olivia, o bară de fier. Aparent inflexibilă și încăpățânată, dar se știa că fierul se sfărâmă sub presiune. Genul potrivit de presiune, eficient aplicată. În secret a considerat că încurajarea acestei asocieri era o greșeală – menită să se concretizeze cu un dezastru și, desigur, el va purta toată vina. Și spusese la fel de multe. Dar moartea lui Phoebe nu a reprezentat dezastrul pe care l-a preconizat. Ar putea fi starea de agitație a lui Ollie cauzată de unele confidențe pe care tânăra i le făcuse în grabă? Sau nu?

Harold a tras adânc aer în piept, adunându-şi puterile pentru întâlnirea care urma să aibă loc. A luat în calcul cel mai rău scenariu posibil. A repetat câteva fraze defensive. Din punct de vedere profesional, se temea că nu putea fi vorba de nimic bun, iar în plan personal putea reprezenta descâlcirea completă a ţesăturii vieţii lui. Şi-a strâns cravata, a lăsat mânecile jachetei din tweed în jos şi s-a îndreptat spre salon pentru a-l întâlni pe inspectorul Mariani.

S-au relaxat, au glumit, au gustat politicos din ceai, apoi s-au aşezat – familia Stoddart pe canapea, inspectorul pe un scaun în faţa lor. Îmbrăcat în uniformă, cu numeroasele decoraţii strălucitoare, tânărul era impresionant.

– De ce nu citeşti cu voce tare, Kosta... ăăă, inspectore? i-a sugerat Harold. Şi-a reamintit că aceasta nu era o serată neprotocolară şi că nu conversau în jurul mesei de bridge. În acest fel vom lua toţi trei în considerare fiecare punct, în acelaşi timp. Evităm trecerea dosarului de la unul la altul. Evităm toată chestiunea cu „Ascultă, ne putem întoarce la secţiunea trei, paragraful şase"! Ştii că poate fi foarte obositoare.

– Desigur.

Mariani a zâmbit jovial. Având în vedere că ţinea foile raportului în mâna stângă şi stiloul în dreapta, exact asta intenţionase şi el să facă.

A început să citească, trecând rapid peste frazele introductive pe care era conştient că Stoddart le ştia pe de rost. Scurt şi la obiect, nici un cuvânt din raportul autopsiei nu era în plus şi nu exista nici o omisiune. Harold a clătinat din cap aprobând solemn în timp ce asculta raportul colegului său Benson.

– Bun băiat, Benson, a murmurat el la un moment dat.

Au trecut apoi în revistă o scurtă analiză a stării inimii decedatei, a plămânilor, stomacului şi a altor organe. Nimic neobişnuit aici. Exista chiar şi un raport toxicologic. Din nou, totul era normal. Benson menţionase în frazele de început că doamna Russell cântărea cu şase kilograme mai puţin la înălţimea şi vârsta ei, dar acesta era singurul element care îi reţinuse atenţia.

Vocea lui Mariani a indicat faptul că din acel punct aveau să treacă de siguranţa frazelor frumos îmbrăcate, de partea raportului care conţinea cuvintele liniştitoare „nu indică nimic anormal".

Harold i-a aruncat o privire soţiei sale. Nu avea nici cea mai vagă idee cum va reacţiona ea la detaliile producerii decesului, despre care ştia că vor urma. Îi interzisese să meargă la morgă să vadă cadavrul lui Phoebe şi se întreba dacă procedase bine. Ollie fusese asistentă medicală pe timp de război din Mesopotamia, pentru numele lui Dumnezeu! Lucrase cot la cot cu el, văzând orori pe care nici o femeie nu ar fi

trebuit să le vadă, fără să protesteze nici măcar o dată. Dar pacienții ei fuseseră tineri bărbați, soldați pe care nu-i cunoștea, iar Harold și-a spus că vederea prietenei sale – niciodată una plăcută când era vorba de spânzurare și asfixiere – putea să o zdruncine. Fusese impresionat de caracterul practic și calm de care dăduse dovadă tânăra arheologă... cum se numea?... Laetitia Talbot? Asta era! O persoană cu ochi pătrunzători. Pentru o clipă a crezut că va observa, dar atenția îi fusese distrasă destul de ușor. Dar o asemenea domnișoară englezoaică naivă... era posibil să fi observat?

– Mai bine să ne amintim de Phoebe așa cum era, Olivia, draga mea, a sfătuit-o el. Și, spre mirarea lui, ea l-a ascultat.

Cauza morții era comprimarea gâtului cauzată de suspendarea totală a corpului în streang. Vasele de sânge și arterele carotide fuseseră complet obturate, ca și canalele de ventilație. A rezultat lipsa de oxigenare a creierului, urmată de pierderea cunoștinței... fractura osului hioid și dislocarea coloanei, însoțite de o cădere de la înălțime... a avut loc la articulația atlanto-axială...

Olivia s-a aplecat și a șoptit:

– Deci nu a suferit, Harold. E ceva pentru care trebuie să fim recunoscători.

Până aici, previzibil. Harold a dat liniștitor din cap către inspector care făcea pauze între paragrafe.

– Următorul punct este de interes deoarece ar putea răspunde întrebărilor noastre legate de vânătăile de pe picioarele doamnei Russell, a spus Mariani.

I-a dat doctorului Stoddart o diagramă și o fotografie.

– „Este imposibil de determinat, a citit el cu voce tare, când au fost făcute aceste vânătăi, numai din examinarea clinică, iar informațiile despre originea lor ar trebui căutate din alte surse. Ar fi putut fi cauzate înainte de moartea fizică, dar, în același timp ar putea fi rezultatul manevrării brutale a cadavrului de către alte persoane (în efortul de a-i salva viața? Pentru a elibera corpul?). Presiunea degetelor – să spunem – combinată cu situația de urgență ar fi putut provoca ruptura vaselor de sânge după moarte, în zonele deja afectate de congestia post-mortem, și infiltrarea sângelui în țesuturi. Vizual, un asemenea efect nu poate fi diferențiat de echimozele produse înainte de survenirea decesului."

– Domnișoara Talbot și George Russell au mișcat corpul, l-a întrerupt Stoddart. Așadar nu este concludent... decât dacă...

A tăcut imediat observând privirea inspectorului.

– Cred, dacă-mi permiteți să continui, că veți vedea că următorul paragraf răspunde întru câtva îngrijorării dumneavoastră. Pot să citesc?

Patologul adăugase că nu erau urme de viol, nici dovezi de contact sexual recent.

Firavul oftat de ușurare al Oliviei nu a fost remarcat de inspector, ci doar de către Harold.

– Așa că... Mariani a răsfoit hârtiile. Am ajuns aproape de final și până aici nu au avut surprize.

A selectat ultima pagină bătută la mașină și s-a uitat din nou peste ea în tăcere. Cei doi Stoddart, urmărindu-i nerăbdători expresia feței, s-au neliniștit văzând cum se întunecă tot mai mult.

– Domnul Benson a făcut o descoperire pe care a inclus-o în raport. Citez: „...de vreme ce această constatare ar putea influența rezultatul deliberărilor judecătorului. Ar putea fi un factor în stabilirea cauzei morții, adică sinucidere sau omucidere, o decizie care va fi luată de alții, într-un alt loc, la o altă dată. Starea nu poate fi, desigur, considerată o cauză directă a decesului, însă poate fi un factor." Și continuă...

Mariani s-a oprit, a fixat locul cu degetul și l-a privit pe Stoddart drept în ochi. Fără să-și schimbe vocea, a întrebat:

– Doctore, când v-ați dat seama că doamna Russell era însărcinată?

17

În cameră s-a lăsat o tăcere fără sfârșit. Olivia a spart liniștea cu un smiorcăit și s-a întins după geantă ca să-și ia o batistă.

Harry, aparent hipnotizat de căutarea lungă și nerăbdătoare a inspectorului, se chinuia doar să-i susțină privirea și înghițea nervos. În cele din urmă, a tras adânc aer în piept, a renunțat la privirea fixă și a murmurat.

– Însărcinată? Am auzit bine? Niciodată. Îmi pare rău, inspectore, dar nu am știut. Și pentru mine este un adevărat șoc. Sper că înțelegi acest lucru.

– Ai fost medicul ei, nu-i așa? Cu siguranță primul care ar fi trebuit să remarce semnele.

– Nu mi-a spus nimic... poate că nici ea nu și-a dat seama... Desigur! Acesta trebuie să fie motivul. *Pierdea* în greutate, nu lua... nu i-ar fi trecut niciodată prin cap...

– Nu sunt expert și vă rog să mă corectați dacă greșesc, dar cred că mai sunt și alte semne evidente de sarcină, a spus cu delicatețe Mariani.

Era limpede că și-ar fi dorit ca doamna Stoddart să nu fi insistat să asiste la o asemenea discuție.

– Absența problemelor.... ăăă... femeiești lunare? Așa ceva se poate întâmpla dacă o femeie pierde în greutate – probabil din cauza stresului. Se numește amenoree.

– Patologul e nebun, a intervenit ferm Olivia. Nu era însărcinată. Mi-ar fi spus.

Fără să scoată un cuvânt, Mariani i-a întins o fotografie. Olivia a privit-o în grabă, i-a dat-o lui Harry și și-a îngropat capul în batistă.

– În câte luni au spus că era? a întrebat Stoddart, studiind fotografia.

– În trei luni. Nu mai puțin, poate un pic mai mult. E dificil de stabilit cu precizie, a concluzionat Mariani. Pierderea în greutate poate să afecteze dezvoltarea fătului? Întreb, doctore, deoarece mă gândesc că judecătorul, ca nespecialist, ar putea să ceară o părere avizată în această chestiune.

Stoddart a dat din cap în semn că a înțeles. Avea să fie pregătit.

– Ei bine, asta demonstrează că e într-adevăr vorba de ceva imposibil! a fonfăit Olivia din batistă. În trei luni? Asta ne duce înapoi la a doua jumătate a lui decembrie. Iată! V-am spus eu! Phoebe a fost în Europa! Toată luna. La înmormântarea tatălui ei. Theodore nu a însoțit-o. El a rămas aici, în Creta.

Cei doi bărbați s-au uitat unul la altul, fiind pe punctul de a izbucni într-un râs isteric, fiecare dorindu-și ca celălalt să-i explice.

– Iertați-mă, doamnă Stoddart, a spus în cele din urmă Mariani cu blândețe, știu că vorbiți despre prietena dumneavoastră, dar, credeți-mă, un soț nu este întotdeauna... nu în întregime, un element esențial al ecuației.

– Ați înțeles greșit! Aici vorbim despre *Phoebe!* Lăsați-mă să vă explic. Ar trebui să știți că eu și soțul meu am fost împreună cu ea – tovarăși de călătorie – pe post de însoțitori –, deși ea nu avea nevoie de așa

ceva! – în cea mai mare parte a timpului petrecut în Europa. Pe vapor a stat în cabina ei pentru că suferea de rău de mare. Ca și mine! A fost o călătorie foarte neplăcută, nu-i așa, Harry?

– Într-adevăr, așa a fost, Olivia. Ai suferit teribil, știu.

– Când am ajuns la Paris am stat în același hotel. Când nu era cu noi, era împreună cu familia ei. Phoebe era – o, cum ai caracteriza-o, Harry? – devastată de moartea tatălui ei, pe care l-a iubit foarte mult, și nu prea se descurca singură. Ea este – era – o femeie înconjurată tot timpul de o mulțime de oameni iubitori, de familie și prieteni și nu se simțea în largul ei când era lăsată singură. Nu-i așa, Harry?

Harry a aprobat, la fel de șocat ca și soția lui. S-a gândit că, atunci când toate astea vor ieși la lumină – lucru care avea să se întâmple curând în orășelul acela de bârfitori și căutători de senzații tari –, l-ar afecta în plan profesional. Își imagina deja cuvintele șoptite în spatele lui: „Nu a putut depista o sarcină de trei luni! Ce fel de doctor mai e și ăsta?"

– Vedeți, inspectore, dacă Phoebe ar fi fost... implicată într-o relație de o asemenea natură, am fi fost primii care ar fi bănuit ceva. Nu-i așa, Harry?

– Nu cred că n-ai fi remarcat așa ceva, Olivia. Și s-a grăbit să adauge: Sunt sigur că ți s-ar fi destăinuit, draga mea.

Dacă avea îndoieli, inspectorul le-a păstrat pentru el.

– În orice caz, să acceptăm pentru moment raportul patologului. Mă întreb, doctore, dacă lipsa ei de poftă de mâncare şi pierderea în greutate aveau vreo legătură cu starea ei? Ce zici?

– Dacă avea motive să creadă că era însărcinată şi că bebeluşul nu era al soţului ei şi, în plus, că acest lucru ar fi devenit evident – peste trei luni – pentru că el se afla la mii de kilometri depărtare în momentul conceperii, e posibil să se fi înfometat intenţionat pentru a amâna ziua când sarcina ar fi devenit vizibilă. E posibil să-şi fi spus că, dacă ar fi reuşit astfel să-şi mascheze talia îngroşată – pentru o lună, să zicem? –, ar fi rezolvat problema. Când copilul s-ar fi născut cu o lună mai devreme – e cunoscut faptul că aşa se întâmplă la prima sarcină –, ar fi putut susţine că era al soţului ei. Şi-a privit gânditor degetele pentru o clipă. Împreună cu doctorul ei ghinionist, pe care nu mă îndoiesc că l-ar fi căutat până la urmă... la momentul potrivit. Biata Phoebe!

– Dar despre cine este vorba, Harry? E o nebunie! Cine? Trebuie să ai vreo idee.

Harry, roşu la faţă, s-a întors spre soţia lui şi i-a spus pe un ton glacial.

– Olivia! Taci sau părăseşte încăperea! Cu speculaţiile tale înfocate ai putea să înrăutăţeşti lucrurile.

A aşteptat ca să se liniştească.

– Asta e tot, inspectore? a întrebat el ferm. Eşti mulţumit? Mai ai şi altceva să ne comunici?

Mariani l-a studiat înainte de a-i răspunde. Doctorul stătea pe marginea scaunului, dorind să plece din cameră cât de repede ar fi fost politicos să facă acest lucru. Instinctul inspectorului îi spunea că Stoddart aştepta încă ceva. Mariani a făcut o pauză, încercând să câştige timp, trecând încă o dată în revistă raportul, nevrând să-i lase pe cei doi să plece până când nu era satisfăcut, gândind cu rapiditate. Nu era convins că nu-i scăpase vreun amănunt. Mascându-şi îndoielile, le-a spus că a terminat. Ancheta judecătorului va avea loc vineri după-amiază. Ei vor putea să participe?

– Acest raport ne lasă sau mai degrabă îi lasă judecătorului cele cinci alegeri obişnuite. Cred că putem să le excludem pe primele două: cauze naturale şi accident. El va trebui să examineze probele şi să asculte depoziţiile martorilor pentru a hotărî între sinucidere, crimă şi o situaţie imposibil de precizat.

Harry Stoddart nu-l mai asculta pe inspector. Însă nu fusese observat!

Dacă simţea vreo uşurare după acea discuţie îngrozitoare, aceea era că secretul lui Phoebe – unul dintre cele două secrete ale ei, a recunoscut el acum –, din punctul de vedere al autorităţilor, rămânea pentru moment acesta.

S-a întrebat dacă trebuia să încerce să-l convingă, poate chiar să-l oblige, pe colegul lui Benson să închidă un ochi. Dar Harry îşi spunea deseori că, dacă

lași lucrurile în voia lor, ele își vor urma cursul. Cu cât te implici mai puțin, cu atât este mai bine. Iar acum era liniștit să audă că în cele din urmă nu avuseseră nevoie de el. Deși de bună-credință, Benson nu observase! Iar acel lucru îngrozitor avea să fie luat în mormânt cu ea. Doctorul putea să-și țină gura.

Dar a înțeles de ce a trebuit să moară Phoebe.

18

Laetitia privea situl, în timp ce soarele îi încălzea spatele. Apoi a început să se plimbe de jur-împrejurul perimetrului marcat, cu capul plecat, deși privirea îi era atrasă mai degrabă de cer și de mare.

Cu un oftat de nerăbdare, Gunning o urma.

– Pe cine venerăm aici, William? l-a întrebat ea. Un zeu al pământului sau pe unul al mării? Pe Zeus sau pe Poseidon?

– Zeus Enalius? Sau Poseidon Cthonius? Roluri interșanjabile? Aici par, într-un fel, să se apropie. Și poate cu un al treilea element? Urmașul lor, Hyakinthos? A făcut un semn cu mâna. Tânărul zeu al vegetației verzi... fertilitatea. Da, toți trei, aș spune. Există împreună – desigur, în măsura în care există cu adevărat.

– Îți dai seama, William, că acest sit splendid ar fi putut fi doar un spațiu deschis pentru venerare.

Un sanctuar în vârful muntelui. Un loc sfânt, dar nu obligatoriu unul unde ai fi ridicat o construcție. În cel mai bun caz am putea găsi un altar sau ceva asemănător.

– Ți s-a făcut frică, Letty? Înțeleg de ce eziți... Dar, privește aici – vei spune vreodată cuvântul? Oamenii sunt nerăbdători să lucreze – de ce i-ai trimis la șoproane?

– O oră de recunoaștere, făcută cu atenție, valorează mai mult decât o săptămână de săpături prost dirijate, i-a amintit ea vioi. Aici vom găsi mai mult decât un altar. Am observat vestigii ale unui drum minoic (acum un drum de capre) care leagă acest sit și templul-sanctuar pe care l-a scos la suprafață Arthur Evans anul trecut, pe cel mai înalt vârf. Atunci nu s-ar fi obosit să facă un drum până sus dacă acesta nu ar fi fost un loc de o importanță comparabilă. Iar excavația? Nu e cazul să ne aruncăm cu capul înainte. Nimeni nu sapă până ce nu sunt îndepărtați toți șerpii. Nu vreau să pun pe nimeni în pericol. E mult de lucru la șoproane și ne vom bucura de acest sit imediat ce ne vom pune în mișcare.

Tăcerea lui dezaprobatoare a făcut-o să zâmbească.

– În regulă! Știu că moralul trebuie ținut ridicat, iar mâinile – ocupate. Această echipă știe ce face, iar oamenii sunt energici. Vom începe cu o mică groapă de sondare pentru ca toată lumea să fie mulțumită. Și am stabilit locul unde vom face asta.

I-a făcut semn lui Aristidis și i-a cerut să-i fie trimiși doi săpători.

– O groapă de sondare? Acolo unde am pus un indicator. Ceva mai departe de centrul sitului. Și suficient de departe de versantul din spatele nostru pentru a nu sta în calea bolovanilor care cad iarna. Dacă te uiți cu atenție, poți să distingi limita sudică a zonei sigure. Înjumătățește distanța între acel punct și creasta acelei stânci și am putea avea ceva. M-am gândit să începem excavația propriu-zisă în pătrate. Nu este un sit mare. A consultat schița pe care o făcuse Gunning. Aproximativ o sută de metri? Cincizeci, pe jumătate? Putem începe de la mijloc și să înaintăm spre exterior fără să ne împiedicăm de cei care intră, dacă înțelegi ce vreau să spun, fiind ghidați în ceea ce privește direcția de semnificația oricărui obiect găsit. Vom folosi pătrate de trei metri cu șaizeci de centimetri adâncime. A privit spre versantul din spatele lor. E imposibil să știm cât de adânc trebuie să săpăm. Bănuiesc că a existat mult sol întărit care a fost spălat de-a lungul secolelor. Spre deosebire de primul nostru sit, care era erodat de vânt și arid. Ar putea fi neregulat. Și trebuie să fim pregătiți pentru dovezi de distrugeri provocat de cutremure în straturi. Verificarea gropilor de-a lungul sitului va fi esențială.

Nerăbdător, Gunning și-a verificat aparatul de fotografiat și blocul de desen.

Cedând dragostei cretane pentru oportunități și apreciindu-le spiritul umorului, Letty și-a adunat echipa. A îndepărtat ea însăși, ceremonial, prima lopată de pământ și, în aplauzele entuziaste, i-a întins hârletul unuia dintre muncitori.

– Declar excavațiile deschise, a spus ea, amenințând cu degetul, dar să nu ne așteptăm la *prea* mult, în regulă? Nu vreau să văd lacrimi înainte de ora de culcare.

Înainte de terminarea zilei de lucru, prima piesă din eleganta ceramică *kamares* era așezată cu delicatețe în mâna ei întinsă de către un muncitor ai cărui ochi străluceau de neastâmpăr și triumf.

– Mulțumesc, Demetrios, i-a spus ea. Vom scoate restul mâine, acum știm că e acolo jos. E prea întuneric pentru a lucra cu grijă pe fundul unei gropi de un metru și jumătate. E un moment la fel de bun ca oricare altul pentru a opri lucrul pe ziua de azi. Nu mai avem nici lumină. Aristidis! Poți închide acum acest sit și dacă se arată cineva interesat de cât de mult am progresat, voi fi la șoproane, trecând în revistă obiectele descoperite.

Cu o oră în urmă, ultimul sac din pânză, care se zvârcolea amenințător, fusese dus cu căruța în afara sitului de o echipă de bărbați din sat care lucraseră în tăcere și cu atenție. Au promis că se vor întoarce a doua zi pentru șerpii care mai rămăseseră, la ora la care aceștia ieșeau de obicei din ascunzători.

Toți s-au întors să-l asculte pe Aristidis vorbind despre rezultatele acelei zile și descriind obiectele găsite. S-au înghesuit în șoproane, zgomotoși, întrebând, comentând, contrazicând și dezbătând.

– La fiecare doi cretani, vei auzi trei opinii, a avertizat-o Gunning, iar părerile a opt dintre ei erau exprimate foarte sonor. În cele din urmă, lăsând de pază doi oameni, au început să se îndrepte spre casele lor.

Gunning a tras-o pe Letty într-o parte și pentru o clipă expresia lui era aproape blândă.

– Ai avut o zi bună? a întrebat el simplu, încrezător în răspunsul ei.

Femeia a încuviințat din cap.

– Mâine va fi una și mai bună. Șase peceți, douăzeci de animale din lut, fragmente din aproximativ douăsprezece vase și, cel mai valoros, acest domn! Râzând, a ridicat o figurină din bronz de cincisprezece centimetri. Curățată cu grijă, textura naturală aspră rămasă după forjarea bronzului vorbea încurajator despre măiestria minoică; portretul figurii umane era simplu și real, realizarea unui artist. Letty ținea în mână un cretan cu talia grațioasă, în poziție verticală, adorându-și zeița, cu brațul stâng pe lângă corp, cu cel drept ridicat la frunte.

– Trebuie să fi stat probabil deasupra lui, William, când ai adoptat poziția asta! Cum ai fi putut știi?

– Unul dintre trucurile mele, a spus el ușor. Aceste statuete sunt ceva obișnuit în Creta. Lovește în

pământ și vei găsi una. E încântătoare, dar din punctul meu de vedere cele mai semnificative obiecte pe care le-am găsit sunt acele părți de trup.

Letty s-a îndreptat spre o tavă etichetată în engleză și greacă – MEMBRE. În rumeguș se odihneau o duzină de brațe, picioare și labe ale piciorului din lut, mici și aproape nefinisate.

– Fără trunchiuri, a comentat ea. Sau capete. Ce caută aici? A ridicat cu atenție fiecare piesă și a examinat-o.

– Cred că am dat peste un fel de altar. Ai văzut ofrandele celtice sau romane oferite la sărbătorile sfinte? Atragerea atenției zeiței referitor la problemele de sănătate? „Am niște junghiuri groaznice în bătrânele mele picioare bolnave de artrită. Ce spui de un mic ajutor în această zonă? Și doar ca să știi despre ce vorbesc, îți ofer un model al părții în cauză."

– Ăsta e un puzzle, William. Privește! Este un pilastru în miniatură, cu o bucată rotundă la vârf, asemănător cu cei din palat. Crezi că au cerut ajutor și în probleme *arhitecturale*? Construcția unui biet cetățean amenința să se prăbușească?

– Hm. Probleme de construcție și, probabil, de susținere.

A făcut o pauză, încercând să se decidă dacă ar fi potrivit un comentariu referitor la piesa pe care ea o studia cu atenție.

– Obiectul pe care îl ţii în mână este un organ sexual masculin. Foarte rar.

– Un ce?... A, da, desigur. Letty n-a roşit ca să-i dea satisfacţie, ci a continuat să examineze artefactul timp de câteva minute, înainte de a-l pune la loc şi de a alege o pereche de picioare din lut. De zece centimentri lungime, erau subţiri şi atent modelate şi, destul de evident, de femeie. De la genunchi până la gleznă aveau cicatrice ca de vărsat de vânt care, era sigură, indicau natura bolii antice.

– Cangrenă? Muşcătură de şarpe? Vene varicoase? s-a întrebat Gunning. Ar trebui să-l rugăm pe Stoddart să se uite un pic la astea. Ar putea să diagnosticheze câteva boli minoice. De ce nu? Nu am nici un motiv să cred că simptomele s-au schimbat prea mult de-a lungul secolelor... Hm... un studiu interesant. Cineva ar putea – Letty? Letty! Ce Dumnezeu s-a întâmplat?

Orbită de lacrimi, ea nu-şi mai putea stăpâni durerea declanşată de vederea acelor picioruşe vrednice de milă. A pus obiectul votiv în mâna lui Gunning.

– Sunt picioarele lui Phoebe, William, a şoptit ea. O, Dumnezeule! Îmi reamintesc totul! Şi eu care credeam că sunt puternică şi eficientă, jucându-mă de-a asistenta... Tu nu ai văzut... S-a plimbat cu mine prin tot situl de la Knossos în acea dimineaţă... cizmele ei erau noi – rigide încă –, dar nu s-a plâns deloc. S-a împiedicat şi a trebuit s-o ajut o dată sau de două ori să

treacă peste ziduri, dar m-am gândit că era din cauză că se simțea puțin slăbită. Dar când eu și doctorul i-am scos cizmele și ciorapii din mătase pe care îi purta, ca un cavalerist, picioarele și gleznele erau teribil de inflamate. M-am simțit îngrozitor că ultimele ore și le-a petrecut încercând să-și ascundă durerea – durere pe care o suporta ca să mă distreze pe *mine!*

Gunning a întors picioarele din lut pe o față și pe cealaltă, pierdut în gânduri.

– Letty, spune-mi încă o dată, dacă te simți în stare, exact ce ai văzut. Semnele de pe corpul lui Phoebe. Toate semnele.

În mod ciudat, era limpede că ceea ce avea de făcut era să ia din nou modelul minoic și să-l folosească pentru a-și susține descrierea. Letty a indicat spre gleznele din lut de trei mii de ani, vorbind despre bășici, despre sângele scurs și despre semnele vineții ale congestiei – asta era tot ce-și mai amintea din vocabularul de secol XX al doctorului Stoddart – și a auzit râsul lui Phoebe, care ar fi fost încântată de rezonanța cuvintelor. Ea ar fi fost prima care ar fi remarcat felul în care prezentul era legat indisolubil de trecut. „Sunt încă aici, Laetitia!" spusese ea în palat, imaginația ei invocând spirite pe care Letty nu le putea vedea. Iar aici, în acest loc pustiu de pe versantul muntelui, poate că începeau să se arate.

Letty s-a înfiorat. Fusese o zi lungă.

– Ce s-a întâmplat, William? l-a întrebat ea, observând îngrijorată că el mai ţinea încă în mână piesa votivă. La ce te gândeşti?

– La ceva imposibil. Cuvintele lui veneau încet şi pe rând, pe măsură ce se chinuia să-şi facă ordine în gânduri. Dar, cu permisiunea ta, voi lua acest obiect ca să i-l arăt doctorului Stoddart. Părerile lui ar putea fi interesante. Nu, nu întreba. Va trebui să mă gândesc la asta. Mi-a trecut prin cap o idee atât de supărătoare... Uite, mai bine nu discut despre asta. Nu încă.

19

Şedinţa de judecată a fost declarată deschisă la ora zece vineri dimineaţa, iar Gunning şi Laetitia s-au strecurat la locurile lor, gâfâind încă după cursa pe care o făcuseră din Kastelli până în oraş. Chemaţi de un curier cu o zi înainte, au preferat să plece devreme în acea dimineaţă decât să renunţe la ore preţioase de săpat pentru a se întoarce, Letty întâmpinând greutăţi în a împăca ambele laturi ale vieţii ei. Mintea şi inima îi rămăseseră la promontoriul mângâiat de briza de pe pantele muntelui Iuktas.

L-a privit pe judecător cu neîncredere. Dacă acea scenă ar fi fost jucată după regulile engleze, ar fi trebuit să privească un gentleman, o combinaţie între autoritatea absolută a unui judecător şi capacitatea

unui polițist de a da importanță amănuntelor. Un om al legii, învestit însă cu responsabilitatea de a evalua probele și de a lua o decizie care putea, la sfârșitul acelei zile, fie să pună țărână peste mormântul lui Phoebe, fie să dea drumul câinilor de vânătoare pe care îi va chema inspectorul Mariani pentru a-l găsi pe ucigaș.

Spre surprinderea ei, cretanul destul de în vârstă desemnat pentru această sarcină, profesorul Sokratis Perakis, s-a adresat sălii în engleză. În câteva cuvinte, și-a demonstrat erudiția, și-a descris sarcina, a stabilit un orar, și-a fixat obiectivele și a ținut cont de fiecare persoană din încăpere. Din felul în care își consulta ceasul de buzunar, Letty și-a spus că nu intenționa să întârzie la masa de prânz. Sesiunea de dimineață se va închide la ora unu, iar procedurile vor fi reluate la ora trei fix, a anunțat el.

George, palid și dezorientat, a venit înainte să înceapă audierile și s-a așezat lângă Gunning, cei doi bărbați schimbând câteva cuvinte în șoaptă. Includ-o și pe Letty în conversație, George s-a aplecat spre ea:

– Profesorul Perakis! Au dat jos din pat o persoană influentă pentru asta. Un om bun. Poate prea sensibil, dar de încredere.

În sală se aflau doar membrii familiei, martorii direcți și o persoană necunoscută care stătea lângă Eleni – o femeie care îi semăna atât de mult, încât nu

putea fi decât sora ei mai mare. Venise aici ca s-o susţină moral, şi-a spus Letty. A fost ascultată mai întâi mărturia lui Mariani, strălucitor în uniformă şi autoritar. A urmat doctorul Stoddart, calm şi meditativ. Theodore, îmbrăcat din cap până-n picioare în negru, a dat un spectacol sonor, prezentând evenimentele din ultima după-amiază de duminică. Laetitia, cea care a descoperit cadavrul, şi-a spus povestea şi i s-au pus câteva întrebări precise. A fost chemat şi George să depună mărturie, fiind al doilea martor sosit la locul faptei.

Deşi mai degrabă reţinut, a vorbit cu o voce calmă, răspunzând fără ezitare la întrebări. Chiar luptându-se cu durerea, era impresionant, şi-a spus Letty. Judecătorul l-a purtat prin evenimentele din după-amiaza de duminică, clătinând din cap şi notându-şi răspunsurile foarte concise. Răspunsuri care erau date cu o onestitate brută, cu o căutătură atât de sigură, încât ar fi putut-o bloca şi pe cea a Atenei cu ochi de bufniţă, zeiţa plecându-şi prima privirea.

Da, Charles St George Russell şi-a petrecut după-amiaza în compania domnului arhitect Gunning. Erau împreună când au auzit ţipetele domnişoarei Talbot de la primul etaj.

Judecătorul şi-a înăbuşit un căscat şi a mâzgălit ceva pe carneţelul lui. Letty a reuşit să rămână liniştită şi tăcută pe toată perioada relatării, încercând să-şi stăpânească disperarea. A izbutit chiar să nu-i arunce

priviri neîncrezătoare lui Gunning. Dintre cei doi bărbați implicați în această poveste tristă pe care îi respecta și îi simpatiza unul mințea. Dar era sfântul din boxa martorilor sau păcătosul de pe banca alăturată?

A urmat Gunning, care a fost concis și a spus cam același lucru ca și George. Depoziția lui scurtă a părut să nu atragă prea mult atenția judecătorului. În cele din urmă, după o consultare rapidă a ceasului de buzunar, la bară a fost chemată Eleni.

Fără teamă de ceea ce o înconjura, s-a ridicat în picioare, o figură regală, îmbrăcată în negru și frumoasă, și i-a acordat, brusc alarmatului judecător, cinci minute din timpul ei. Da, totul s-a petrecut așa cum au spus doctorul și domnișoara Talbot. Ea a fost singură în casă de la amiază, când a dat liber ultimului membru al personalului rămas. Domnul și doamna obișnuiau ca duminica să se servească singuri, deși, când aveau oaspeți – și domnișoara Talbot abia sosise –, ea, Eleni, rămânea în continuare. Stăpânul se retrăsese în camera lui.

„A, dar în care?" s-a întrebat Letty, privindu-l aspru pe Theo.

Eleni lustruia liniștită argintăria din cămară când doctorul și stăpâna s-au întors pe nepusă masă, mai devreme, cu Bugatti-ul, imediat după ora două. A ajutat în măsura în care a putut – aducând apă proaspătă în camera doamnei Russell – și a fost îndepărtată de doctor, cu ordinul ca stăpâna să nu fie deranjată,

deoarece luase un somnifer. Domnişoara Talbot a sosit după aproximativ o oră. A plecat în camera ei, iar următorul eveniment a fost sunetul clopoţelului în holul servitorilor, la ora cinci, pentru a cere ajutor. Domnii George şi Gunning au sosit imediat după aceea. Eleni a trimis imediat pe cineva pentru a-l aduce pe doctor.

Profesorul Perakis şi-a potrivit pince-nezul cu ramă aurită şi s-a uitat pe foaia de hârtie din faţa lui. A bifat de câteva ori cu creionul. Judecătorul i-a mulţumit lui Eleni pentru mărturie şi a urmărit-o admirativ în timp ce se întorcea legănat la locul ei, la fel cum a făcut fiecare bărbat din sala de judecată, a observat Letty îmbufnată. Însoţitoarea ei, femeia în vârstă, i-a întâmpinat întoarcerea agitată, murmurând încurajări.

Cu cinci minute înainte de ora unu, judecătorul a înmânat fiecărui personaj principal câte o copie a raportului autopsiei, cu rugămintea de a se familiariza cu conţinutul, care va fi discutat mai târziu, când vor fi reluate audierile. În acest fel, a declarat Perakis autoritar, nu numai că se va economisi timp, ci şi, în urma cererii familiei îndurerate, va fi evitată situaţia stânjenitoare de a fi citit în public.

Letty a identificat mâna lui Theo în chestiunea asta. Poate că profesorul îi era partener de bridge? Sau era o demonstraţie a hipersensibilităţii despre care îi vorbise George? s-a întrebat ea şi l-a privit pe Gunning, care a dat din umeri.

Judecătorul i-a informat cu un zâmbet afabil că nu avea nici o obiecție în această privință. Vreunul dintre cei aflați în sală avea obiecții? Și a scrutat adunarea cu o privire de vasilisc[1]. Nimeni n-a comentat. George s-a uitat în fugă peste hârtiile primite, apoi le-a șoptit lui Letty și lui Gunning că va merge la tatăl lui, îl va duce acasă și se va uita împreună cu el peste documentul care va provoca fără îndoială multă durere. Ar fi încântat dacă ei s-ar întoarce să ia prânzul. Erau așteptați; totul era pregătit și vor fi bine-veniți.

Amândoi au refuzat cu delicatețe, asigurându-l pe George că ar putea să mănânce ceva la hotelul de pe faleză.

Acolo au cerut și au fost conduși la o masă mare, discretă, aflată într-o parte a sălii de mese unde cu greu ar fi putut fi observați. Nu era o cerere neobișnuită, și-a spus Letty, urmărindu-l pe chelner fugind încoace și încolo ca să ridice un ecran din plante în ghiveci între ei și restul mesenilor. După ce au comandat salată, brânză și măsline, de care nu era interesant nici unul prea mult, au răsfirat foile raportului autopsiei și au început să citească, comentând o dată sau de două ori, în timp ce le parcurgeau.

– Vânătăile de pe coapsele ei. E posibil să fi fost făcute de degetele *mele*, William?

---

[1] Șarpe fabulos despre care se credea că provoacă moartea cu o singură privire (n. tr.).

– Sau ale lui George. Îmi aduc aminte că i-a ridicat trupul destul de violent.

Au citit în continuare fără să se întrerupă, ținând pasul unul cu celălalt, până când, brusc, Gunning a mormăit de surprindere. Letty a icnit în același moment. S-au privit îngrijorați peste masă.

– Ai știut *ceva* despre paragraful șase de la pagina zece? a șoptit Letty.

– Bineînțeles că nu! Tu?

Au tăcut, gândurile lor fiind pe aceeași lungime de undă.

– A fost în drum spre sau în Europa, toată luna decembrie, a spus Gunning. A fost la înmormântarea tatălui ei pe 12 și și-a petrecut restul lunii la Paris. A fost în compania prietenei ei Olivia în cea mai mare parte a timpului. Deși, de Crăciun, soții Stoddart au lăsat-o cu familia ei pe boulevard des Capucines, când au plecat în Surrey. A!

– Crezi că a reapărut în viața ei vreo pasiune veche?

– S-ar putea. Nu prea era dispusă să discute cu mine detaliile vieții ei amoroase. A altor oameni, da. Era o femeie căreia i-a plăcut mereu să bârfească – dar era foarte reticentă în privința propriei vieți. Dacă, într-adevăr, a avut una. Vreau să spun una clandestină.

– Deci copilul nu era al lui Theo. Bănuiesc că spera să-l facă să treacă drept al lui, nu crezi? Asta ar

explica faptul că se înfometa. Nimeni nu bănuiește că o femeie care slăbește ar putea fi... ăăă, știi tu. Așa aș fi făcut și eu.

– Și în același timp, presupun că era și un motiv serios de a se sinucide. Crezi că Theo s-a prins? Ar fi putut urma o scenă dickensiană foarte neplăcută... mama și bebelușul aruncați în stradă, în zăpadă... „Să nu mai vii niciodată la ușa mea, dezmățato, și așa mai departe."

– O, haide! Letty abia își putea stăpâni furia. Să nu uităm în ce secol suntem și cine plătește chiria. Phoebe, dacă e adevărat ceea ce mi-ai spus, ar fi putut foarte bine să-l dea afară pe Theo! Și să nu pierdem din vedere faptul că această persoană pe care era atât de dornică să n-o supere este de fapt el însuși *pus între paranteze* cu...

– Șșșș!

Letty s-a oprit nervoasă, nerăbdătoare să-și continue ideea, în timp ce chelnerul le umplea paharele cu limonadă.

– Din punct de vedere moral, nu avea nici o autoritate asupra ei, a insistat ea. Și avea puterea financiară de a-i spune să se ducă să se spânzure – o, știi ce vreau să spun... Aceste lucruri nu mai sunt o problemă așa cum erau cândva – nu ar fi putut pleca pur și simplu, ci ar fi făcut-o cu stil, luându-și și iubitul cu ea. Într-o mașinuță sport verde!

– Unde naiba vrei să ajungi? Vorbește clar!

– Știm amândoi cine era în Paris în perioada respectivă. Și poate am putea întrevedea motivul generosului cadou. Pun pariu că l-au ales împreună.

El a privit-o urât, necatadicsind să-i răspundă. Letty a continuat.

– Când călătorea prin Europa, George a mers într-un club de noapte. Ne-a spus chestia asta la cină, în prima mea seară la vila Europa. A fost la Chez Joséphine. Dar a mai zis că a văzut și spectacolul de cabaret din sezonul de iarnă de la Moulin Rouge. Astea încep în decembrie. Deci asta îl plasează în Paris la momentul *crucial.* E posibil. Întrebarea este – dacă totul e adevărat, de ce Dumnezeu s-a sinucis?

– Chiar trebuie să pui această întrebare?

– De fapt, da, trebuie. E posibil să se fi omorât pe ea, dar niciodată pe copilul ei. Phoebe era îndrăgostită. O femeie nu se omoară și nu omoară nici copilul nenăscut al celui pe care îl iubește – nu când are mijloacele de a-i întreține pe toți. Și-ar fi schimbat identitatea și și-ar fi cumpărat o vilă în insulele Antibe. O mulțime de văduve cu copii mici, neveste de militari care păreau să nu se mai întoarcă niciodată din... o!... frontierele de nord-vest. Femei cu un trecut misterios! Și-ar fi alcătuit o viață în afara sau în interiorul societății. Alături de un protector sau singură. O viață la alegerea ei. O viață mai bună. Eu cel puțin aș fi preferat o asemenea viață, a încheiat ea sfidător.

– Te gândești că Theo a aflat – Dumnezeu știe cum –, poate i-a spus chiar ea? Că i-a mărturisit totul înainte de a pleca? Iar gândul că soția lui nu numai că l-a înșelat, ci l-a înșelat cu propriul lui fiu și – altă săgeată otrăvită – că e însărcinată cu *nepotul* lui – a fost prea greu pentru el să accepte?

– Chiar substanța tragediei grecești, aș fi spus. Iar pagina ruptă din piesă și lăsată ca bilet de adio? Acum s-ar părea că e de două ori potrivit. Dar cine l-a lăsat? Cine a scris numele lui George pe plic?

– M-am gândit la asta. Phoebe îi dădea periodic bani din motivul pe care ți l-am menționat deja. Întotdeauna îi punea într-un astfel de plic. Nu era chiar un secret – toată lumea știa –, uneori apărea pe măsuța din hol împreună cu poșta. Nu ar fi fost prea greu să iei unul.

– George hoinărea prin oraș în acea după-amiază, ferit de privirile tale, William. S-ar fi putut întoarce, să intre prin șopron, să se strecoare prin ușa din spate și să urce în camera lui Phoebe. Ea i-ar fi putut da vestea. Poate doctorul tocmai îi confirmase bănuielile. Harry i-a spus judecătorului că nu știa nimic despre asta, dar crezi că e posibil? Mi s-a părut un pic nesincer când a negat că a avut cunoștință de așa ceva. Cred că nu știe să mintă. E posibil ca George să nu fi fost pregătit pentru așa ceva, e posibil să nu fi fost deloc capabil să facă față situației. Poate că toate astea erau rezultatul unei greșeli nefericite din

Paris. Nu ar fi prima. Știi și tu, Crăciunul... șampania care curge... Poate că sfântul George a fost stârnit de toate acele trupuri de femeie etalate în clubul de noapte. De toate fustele alea din banane și de funduri! Iar acum, după trei luni, sperând că totul era uitat, Phoebe i-a aruncat bomba. Ar fi putut să refuze categoric ce l-a rugat ea să facă. Poate că fuga împreună cu mama lui vitregă era ultimul lucru pe care și l-ar fi dorit. Este atașat inexplicabil de bătrânul și înfiorătorul lui tată. Când Phoebe a început să dea semne de slăbiciune ca urmare a efectelor somniferului, el a hotărât să scape de această problemă și să facă totul să pară o sinucidere.

– Dar asta nu explică plicul cu biletul de adio, a obiectat Gunning. George e un pic ciudat, dar nu e prost. Și ți-am mai spus că nu e un criminal. Nu voi mai asculta nici un cuvânt din prostiile tale. De fapt, o să-ți spun eu ceva un pic absurd, să vedem ce zici. Și-a îngustat ochii. Potrivit raționamentului tău fantezist, George o respinge pe Phoebe. Nu are de gând să-și dezonoreze tatăl, aruncând la gunoi viața lui de aici și să fugă cu mama vitregă sub apăsarea păcatului. Pleacă vijelios. Lăsată singură cu secretul ei, abandonată într-o țară străină de bărbatul pe care-l iubește, pe cale să piardă tot ceea ce îi e familiar, împreună cu reputația ei, și purtând povara suplimentară a ideii că societatea îl va considera pe copil un monstru, găsește singura posibilitate de scăpare. Se spânzură. Și, într-o

izbucnire de revoltă împotriva bărbatului care tocmai a părăsit-o, la fel ca Fedra, își pune la cale răzbunarea de dincolo de mormânt. Rupe acea pagină incriminatoare din piesă, scrie pe plic numele celui pe care acum îl disprețuia și își face ieșirea din scenă. Lăsând în urma ei o mică bombă cu ceas. Explozia îi poate afecta doar pe cei doi bărbați pe care îi urăște: Theo și George... Ei, bine? Ce ai de spus despre această demonstrație de absurditate?

– Trebuie să mărturisesc că este ingenioasă și plauzibilă. Și, oricare ar fi fost motivul biletului, ar fi putut genera certuri cumplite între cei doi. Dumnezeule mare! Mă întreb ce fac cei doi Russell cu raportul autopsiei. Probabil că-l citesc în acest moment. Îngrozitor! Imaginează-ți numai ce se va întâmpla când Theo va face legătura între prezența lui George în Paris și paragraful șase! Parcă îl aud: „Deci, *Ipolit*, ce *ai* de spus?" Și nu-mi place să mă gândesc la următoarea scenă de groază din această tragedie.

Dar Gunning, izbit de un gând nou, răsfoia paginile, recitind pasaje, căutând ceva ce era limpede că nu găsea.

– După ce te mai uiți? Starea lui Phoebe este singura consemnată din raport, nu-i așa?

A aranjat gânditor foile în ordine, le-a împăturit și le-a băgat în buzunar înainte de a-i răspunde.

– Da, așa e, a spus el. Și mulțumesc lui Dumnezeu pentru asta! Uite, cred că putem comanda cafeaua

acum. Și avem suficient timp pentru niște prăjiturele ca să prinzi puteri pentru ședința de după-amiază.

Gunning părea inexplicabil de ușurat, dar Letty nu se putea relaxa. Se lupta cu o îngrijorare nelămurită, cu un sentiment prevestitor de rău.

– William, crezi că ar fi trebuit să facem așa cum voia George? Să ne fi întors la vila Europa cu el?

William a încuviințat.

– Da. Mă tem că da. A insistat să mergem. Ar fi trebuit să-mi ofer sprijinul. Și-a privit ceasul. Crezi că acum e prea târziu? Nu prea putem apărea, zâmbitori, la cafea.

Cu un gest impulsiv, Letty s-a întins peste masă și i-a strâns mâna.

– L-ai ajutat *cu adevărat,* William. Ai fost un prieten bun. Ai făcut mai multe decât ar fi trebuit. Dar trebuie să-ți reamintesc că loialitatea și interesul *meu* sunt de partea lui Phoebe – și așa vor fi până când această poveste va fi descâlcită. Am făcut un jurământ față de ea și nu am de gând să-l încalc. Dacă trebuie să-l arunc pe George în cușca leilor pentru a afla adevărul, o voi face.

– Aș spune că va trebui să se confrunte cu taurul, nu-i așa? a zis Gunning cu amărăciune. Ascultă, cred că ar trebui să mergem la Europa, dacă nu ai nimic împotrivă. Chiar acum. Doar trecem pe acolo, știi... întâmplător... spunem că avem nevoie de niște

hârtii... orice. A sărit în picioare, alarmat și îngrijorat. Hai să coborâm în arenă.

Când au deschis ușa din față și au intrat în hol, casa fremăta. Stewart a dat peste ei, fiind evident pe picior de plecare. Dickie umbla cu pași mari, rozându-și unghiile. În adâncimea întunecată a coridorului din spate, o servitoare striga și suspina, fiind redusă la tăcere de o voce bărbătească aspră care vorbea greceşte.

– William! Slavă Domnului! a spus Dickie.

În mod surprinzător, și Stewart părea încântat să-l vadă și s-a oprit pentru a-l apuca de braț și a-l trage înăuntru.

– Nu știm ce să facem! Se omoară între ei! Trebuie să te duci acolo și să-i oprești! l-a implorat Dickie. Poate e prea târziu. Ascultă! George a tăcut. Ar putea fi mort deja!

Un zgomot puternic și un torent de cuvinte mânioase au explodat din direcția bibliotecii.

– A! Încă nu au terminat! Ei bine, slavă Domnului! Cel puțin trăiesc! S-au întors imediat după prânz, destul de prietenoși, vorbind cum făceau de obicei și s-au îndreptat direct spre bibliotecă. A fost liniște cam o jumătate de oră, apoi s-a dezlănțuit iadul pe pământ!

– Theo a scos acel răcnet, a spus Stewart. Știi la care mă refer?

Gunning a încuviințat.

– Și a continuat și a continuat... așa cum face când se trezește. Numai că acesta a fost... I s-a intersectat privirea cu cea a lui cu Dickie.

– Exagerat. Nenatural. Înspăimântător, l-a ajutat acesta. Apoi George a strigat la el. Iar atunci ne-am speriat *cu adevărat*. Adică – George nu-i răspunde urât niciodată, nu-i așa? N-am înțeles ce-și spuneau – mă rog, nu e politicos să asculți... probabil chestiuni de familie... Care nu sunt pentru urechile noastre.

Letty a oftat iritată.

– N-ați putut să intrați pur și simplu, sub un pretext oarecare? Sau ați așteptat să vedeți cum se scurge sângele pe sub ușă? a întrebat ea, dar a fost ignorată.

– Apoi au început zgomotele, a spus Stewart. De parcă ar fi fost aruncate mobile. Urlete și țipete. S-au calmat un pic, dar, chiar când ne pregăteam să răsuflăm ușurați, au început din nou. William, poți să faci ceva înainte de a se omorî unul pe altul? Eleni nu este aici. *Ea* i-ar fi potolit imediat. Nimeni nu știe unde e.

– A rămas în oraș, a spus Letty. Cu sora ei. Eu intru.

S-a îndreptat spre bibliotecă, a ajuns la ușă și a deschis-o, fiind urmată de Gunning. În acel moment, George a țâșnit din cameră și a trecut pe lângă ei, fără să-i vadă. Avea o rană la cap care sângera abundent, chipul fiindu-i o mască de nerecunoscut. Palid și

tremurând, și-a făcut loc pe coridor, izbindu-se orbit de pereți. Dickie și Stewart s-au lipit de ziduri, pentru a-l lăsa să treacă. Letty s-a înfiorat simțind aerul otrăvit rămas în urma tânărului.

S-a smucit din strânsoarea lui Gunning și au intrat în bibliotecă în același timp. Camera elegantă pe care o știa era acum distrusă. Pupitrul și volumul aflat pe el fuseseră răsturnate pe podea. Copia din *Palatul lui Minos din Knossos* zăcea deschisă, cu cotorul rupt, una dintre pagini fiind pătată de sânge. Un dulap pentru cărți fusese smuls din perete, iar volumele din el erau aruncate pe covor. Vitrina cu curiozități zăcea într-o parte, ușile din sticlă fiind făcute țăndări. Conținutul lui prețios era împrăștiat pe jos, ca niște jucării pentru copii. Iar în centrul acestui dezastru se afla Theodore, întunecat și mohorât, în căutarea unei victime. Letty aproape că s-a sufocat din cauza izului puternic de mânie și ură.

– Afară! Cu toții! Cum îndrăzniți să dați buzna aici?

Mai alarmant era faptul că nu-și ieșise din minți de furie, dobândind un minimum de pace sufletească și comportându-se rațional, chiar dacă agresiv. Letty a văzut că fața îi strălucea din cauza lacrimilor care îi curgeau pe obraji.

– Încântat să-ți fac pe plac, bătrâne, a spus Gunning afabil. Am crezut că ai nevoie de o mână de ajutor. Un pic de scandal, nu-i așa?

– Theo, îți aduc o ceașcă de ceai. Nu am mai văzut niciodată un om care să aibă atâta nevoie de o ceașcă de ceai, a spus Letty calmă. Și poate niște turtă dulce? Cred că va trebui să-l fac eu – ați speriat-o de moarte pe servitoare și a fugit acasă la mama ei. Acum spune-mi: Earl Grey sau Ceylon?

Theo a privit-o uluit și și-a trecut în grabă și neîndemânatic mâna peste față.

– Dar mai întâi... iată, a spus ea, scoțând o batistă. A lui Gunning, a recunoscut-o el. Dă-mi voie să te aranjez puțin. S-a apropiat de Theo și, murmurând cuvinte liniștitoare, a început să-i tamponeze fața. Cu un hohot care a trecut prin ei ca lama unui ferăstrău, Theodore și-a pierdut și ultimul strop de control pe care îl mai avea.

S-a sprijinit de Letty și și-a pus capul pe umărul ei, plângând incontrolabil.

Până când au reușit să-l ducă pe Theo în salon, acesta se calmase suficient pentru a se lansa într-o tiradă împotriva fiului său.

– Trădătorul! A fost la Paris de Crăciun! L-ai auzit când a spus asta, i-a strigat el acuzator lui Letty. Neagă totul! Neagă, mincinosul! L-a răsfățat! Toți banii ăia – pentru o cauză nobilă – ha! O să-i verific minuțios conturile. O să-l pun imediat la treabă pe omul meu. Și mașina sport! Câtă indulgență! Dar acum știm pentru ce îl plătea! Gigolo afurisit! L-am

renegat. Nu mai este fiul meu și sunteți primii care auziți asta. Mă voi duce direct în sala aia de judecată și îi voi spune judecătorului tot! Să afle lumea că am adăpostit la sân o femeie stricată și un șarpe, Dumnezeu știe de când!

– Nu, nu te duci nicăieri, Theo. Letty nu-l mai auzise pe Gunning folosind acel ton autoritar. Vei rămâne aici, vei bea niște gin și te vei liniști. Noi ne vom întoarce și te vom scuza. Toată lumea va înțelege și nimeni nu va fi mirat. Ai făcut ce trebuia să faci azi-dimineață. Și o să aflu și ce-i cu George. Ar trebui să mă duc după el.

– Ascultați! Auziți! *Asta* e ce face George!

Motorul Bugatti-ului se auzea în stradă după ce mașina a ieșit din șopronul vechi și s-a îndreptat pe șosea către centrul orașului.

– La ce altceva să ne fi așteptat? Pleacă, ca de obicei! Lăsând pe altcineva să-i facă ordine în treburile lui afurisite! Unde crede că se duce? Sper să cadă de pe chei direct în fălcile lui Hades!

Judecătorul și-a ridicat o sprânceană observând absența celor doi martori, dar nu a făcut nici un comentariu. Apelul a dat la iveală că, din câte se părea, și Eleni hotărâse să nu participe la ședința de după-amiază. Anticipând perspicace furtuna iscată în casa Russell și luarea unor măsuri arbitrare, și-a spus Letty. În cele din urmă, Perakis a făcut rapid

un rezumat al raportului autopsiei și s-a lăsat pe spate oftând.

– Cred, doamnelor și domnilor, că acest raport limpezește totul. Ar fi fost dificil să consider o sinucidere moartea unei tinere femei bine situate și fericite. Doamna Russell avea toate motivele ca să trăiască, așa cum se spune de obicei în aceste cazuri. Din păcate, condiția ei – sarcina clandestină și neluată în calcul, un copil făcut cu un bărbat necunoscut, bănuim că undeva în Franța în luna decembrie a anului trecut – ne oferă un motiv foarte ușor de înțeles pentru care și-a luat viața. Nu putea accepta rușinea care avea să se abată asupra ei, a soțului ei, a familiei ei. În ciuda încercărilor ei de a masca dezvoltarea sarcinii, trebuie să fi fost conștientă că la un moment ea va deveni evidentă, iar această conștientizare a fost cea care a dus la tentativa de a se sinucide. Tentativa ei reușită de a se sinucide. Reușită, deoarece uneltele pentru acea treabă înfiorătoare îi erau la îndemână: frânghia – de la halatul soțului ei... A făcut o pauză, apoi a oftat din nou. Simbolic poate pentru remușcările doamnei. Grinda – din camera nupțială. O imitație clasică. Nodul – o abilitate deprinsă de copil, din ceea ce mi-a spus soțul ei, din navigările pe lacurile din patria natală. Biletul pe care l-a lăsat, cuvintele Fedrei, rezumă sentimentele ei de rușine pentru iubirea clandestină și ne spun limpede de ce a ales să nu mai trăiască. Este un caz trist. O pierdere cu adevărat

tristă. Dar trebuie să dau verdictul de sinucidere. A scrutat asistența, evaluând efectul deciziei sale. De obicei, în aceste cazuri folosim formula: Victima și-a luat viața „deoarece echilibrul ei mintal era tulburat". E utilizată frecvent ca un calmant pentru familie. În acest caz nu voi adăuga asemenea cuvinte în pronunțarea sentinței. Cred că doamna Russell a fost stăpână pe emoțiile ei. Și, deși acțiunea a fost, conform credinței religiei sale, păcătoasă, a fost determinată de dorința evidentă de a evita oprobriul pe care comportamentul ei l-ar fi adus inevitabil asupra familiei și de a se căi pentru comportamentul rușinos și pierderea onoarei. A clătinat din cap, apoi a murmurat. O păcătoasă, fără îndoială, dar o păcătoasă care s-a folosit de singura modalitate care îi mai rămăsese pentru a-și asuma păcatul, împiedicând în acest fel răspândirea otrăvii asupra celor apropiați ei.

Elegantul inspector Mariani o aștepta pe Laetitia pe treptele judecătoriei. A salutat-o și apoi a despărțit-o cu dibăcie de Gunning, care o însoțea, conducând-o departe de mulțimea care se împrăștia.

– Domnișoară Talbot, a spus el când a considerat că nu mai puteau fi auziți. Ni s-a servit un discurs ranchiunos și nemeritat, dacă nu vă supărați că spun asta. Eu aș fi zis: „Acum, laudă-te, moarte, că în brațele tale zace un suflet fără seamăn." Aveți treabă în următoarele ore sau trebuie să vă implor să-mi oferiți serviciile?

– Să vă ofer serviciile, inspectore? Da, desigur. Aveam de gând să mă întorc la vila Europa. Domnul Russell nu se simte prea bine... pot ajuta cu unele lucruri...

– Perfect. A zâmbit, oferindu-i brațul. Mergem împreună. Cred că bănuiești, domnișoară, că verdictul de sinucidere nu este unul care să mă mulțumească mai mult decât presupun că te mulțumește și pe dumneata. Aș dori să mă însoțești în camera doamnei Russell. Sunt destul de sigur că acolo se află răspunsul. Și cred că mă poți ajuta să-l găsesc. Te superi?

20

Apărătoarea dreaptă a Bugatti-ului a lovit zidul porții orașului și a zăngănit pe drum, pricinuind agitație în rândurile unui șir de catâri care s-au ivit din umbră de pe partea cealaltă.

George a accelerat, fără să remarce zarva produsă, ștergându-și sângele care îi curgea din ochi, nevăzând altceva decât drumul din față. A scuturat din cap pentru a ieși din starea de confuzie, dar mișcarea i-a provocat o durere care l-a săgetat dintr-o parte în cealaltă a frunții.

A claxonat pentru a împrăștia numeroșii cerșetori adunați anticipativ la auzul zgomotului bine-venit al

motorului său și a trecut în goană pe lângă ei, chipurile lor uluite de pe marginile drumului fiind o imagine irelevantă.

După ce a ieșit din oraș, a apăsat pedala de accelerație până la podea. Mașina s-a avântat înainte. Pentru George conta numai viteza. Viteza amețea. Viteza salva și purifica. Îl îndepărta de durere și urâțenie, de înșelătoria rămasă în urma sa. Mintea nu îi mai era încețoșată; gândea cu claritate. Era otrăvită undeva, deasupra trupului, văzând totul, ca într-un coșmar, lovindu-l în continuare și lansând un avertisment.

A zărit Furiile din spatele lui, trezite la viață după toți acei ani de urmăriri. Îl vânau până-n pânzele albe. Eumenidele – „Cele prietenoase". Ha! Răzbunătoare sălbatice, omorându-i cu cruzime pe păcătoșii care au încălcat legile naturale ale familiei. Monștrii născuți din sângele castratului Uranus. Nu era de mirare că adulmecaseră o victimă. Îl urmăreau și se apropiau cu repeziciune, cerându-și doar tributul. George și le-a imaginat: Alecto, Megera și Tisifona, trei femei, grotesc de înalte și îmbrăcate în negru. Părul lor din șerpi se contorsiona; ochii roșii străluceau, triumfători, pe fețele albe în timp ce se năpusteau pe ultimii metri, cu aripile de liliac care zbârnâiau.

A clipit cu greu și din nou, genele fiindu-i năclăite de la sânge, s-a concentrat la următoarea curbă și a derapat, ajungând în cele din urmă lângă partea abruptă a marginii drumului. Îi mai rămăsese un singur loc

sigur. Se întindea în fața lui. Nu mai era mult. La naiba cu tatăl lui! Va face ceea ce ar fi trebuit să facă cu mulți ani în urmă. Singurul lucru corect. Dacă ar putea scăpa de Furii!

A mai luat o curbă și a urlat îngrozit. Îl înconjuraseră! Trei femei îmbrăcate în negru stăteau în mijlocul drumului. S-au întors cu precizia înspăimântătoare a mișcării făcute cu încetinitorul, măști albe ale tragediei care îl înfruntau, iar el a ridicat brusc mâna pentru a le ține la distanță.

În ultima secundă înainte de impact, a tras instinctiv de volan. Bugatti-ul, vuind ultragiat, și-a făcut drum până pe terenul accidentat de pe partea cealaltă. A atacat versantul și s-a rostogolit de trei ori înainte de a se prăbuși în mare.

21

Când au intrat în casă, au fost întâmpinați cu un șuierat de la primul etaj. Fața neliniștită a lui Dickie s-a ivit peste balustradă.

– Aici sus, a spus el. Faceți liniște – abia l-am dus la culcare.

Când ei i s-au alăturat, el închidea ușa de la salon cu o grijă exagerată.

– Bună, Laetitia... inspectore. A fost nevoie de patru foarte mari! William îmi spunea să continui să

torn, iar eu așa am făcut. Dar a fost mai rău, înainte de a fi mai bine. Limbajul! Sentimentele! Nu am auzit niciodată așa ceva. Furie împotriva bietului George. Lucruri pe care nu le-ați crede vreodată! Trădător, laș, năpârcă – așa a spus Theo. Nu e fiul lui! Afemeiat, ar fi trebuit spânzurat la naștere, chiar castrat! Ciudat, dar Theo nu a zis nici un cuvânt rău la adresa lui Phoebe în toată situația asta... Ceea ce este cel puțin curios, dacă s-a întâmplat ceea ce bănuiesc eu. Nu credeți? Dar, ca să ne întoarcem la subiect, ce a spus judecătorul? Ăăă, Stewart s-a dus la judecătorie... Dickie s-a foit stânjenit. Eu am pierdut la tragerea la sorți și am rămas aici cu Theo. Încă nu am auzit verdictul. El spune că nu e interesat să-l audă, dar eu pun pariu că e!

Mariani l-a redus la tăcere.

– Sinucidere. A fost considerată sinucidere. Ascultă, domnule Collingwood, întoarce-te în salon, dacă dorești, și păzește-l. Dacă se trezește, comunică-i pur și simplu verdictul. Spune-i și că sunt aici, în camera doamnei Russell.

S-a oprit la ușa lui Phoebe și a condus-o pe Letty în camera sufocantă. Liniștea era întreruptă doar de o muscă ce bâzâia nebunește pe pervazul geamului închis. Mariani a înaintat, a ridicat geamul și a dat musca afară. A împins a doua ușă și a lăsat-o întredeschisă.

Letty stătea nesigură în prag, privind grinda, retrăind oroarea cu care se confruntase cu câteva zile

în urmă. Totul era neschimbat, până și îndoiturile de pe cuvertura pe care zăcuse trupul lui Phoebe.

– Ne-a scăpat ceva, a spus Mariani.

– Am aceeași senzație, a răspuns ea. Aș vrea să vă ajut, dar...

I-a zâmbit ușor.

– Cred că poți, a spus el. Nu pot ruga pe nimeni altcineva dintre cei care locuiesc în această casă. Au secretele lor și nu mi le vor dezvălui. Își au loialitățile lor și mă vor minți fără scrupule pentru a-și apăra interesele. Dar dumneata, domnișoară, proaspăt sosită, nu ai avut timpul de a-ți face obligații, de a căpăta prejudecăți. Te consider o femeie deșteaptă și cinstită, una a cărei singură motivație pare să fie aceea de a face dreptate moartei. Mă înșel? Presupun prea multe?

– Nu. Ai dreptate, inspectore. Letty și-a înălțat bărbia. M-aș fi putut atașa foarte mult de Phoebe și, de fapt, mi-am jurat să aflu ce i s-a întâmplat cu adevărat. Și dacă pot face asta lucrând *cu* poliția, în loc de a-i irita, ei, bine, nu sunt decât vești bune.

El a zâmbit din nou. Era prinsă în cârlig. Mariani știa că erau mai multe modalități de a obține cooperarea. Abordarea de tip menghină nu dădea întotdeauna rezultate. Era conștient de efectul ciudat pe care ochii lui mari, căprui și cu gene lungi îl aveau asupra femeilor de pe continent și deși o considera pe cea din fața lui mai puțin impresionabilă decât celelalte, ar fi fost o prostie să nu se folosească de

farmecul lui cât de mult putea. A observat puțin amuzat că ea nu s-a gândit nici un moment la implicațiile sociale ale situației în care se afla – singură într-un dormitor cu un bărbat atrăgător. Desigur, uniforma înlătura suspiciunea de indecență, dar Mariani știa că orice grecoaică ar fi insistat să fie însoțită de o rudă de sex masculin și de bunica ei. S-a întrebat dacă să-l cheme pe arhitectul acela în care englezoaica părea să aibă încredere – Gunning – ca să salveze aparențele.

Dar domnișoara Talbot se plimba prin cameră fără să-și facă asemenea probleme, cercetătoare, nerăbdătoare să înceapă.

– Să mă uit mai întâi prin lucrurile ei? a întrebat ea, îndreptându-se spre măsuța de toaletă. Știi, femeile lasă o mulțime de indicii despre ele în fața oglinzii.

– Am făcut deja un inventar, dar, vă rog, uitați-vă și dumneavoastră, a spus el calm.

– Nimic neobișnuit aici, a zis ea inspectând locul. Niște farduri foarte bune. Toate cumpărate din Paris. Farduri, rujuri, rimel, creioane pentru sprâncene. O perie de păr și o pilă de unghii. Nu avea prea multe – fără aparat de întors genele, fără măcar o pensetă. Serios, o trusă modestă. Acesta este singurul lucru semnificativ, nu credeți?

A arătat către un flacon de parfum.

– Cel mai bun. Caron. De la Rue de la Paix. A mângâiat cu un deget ciucurele roșu din mătase legat

de gâtul sticlei elegante Baccarat. Aţi remarcat cum se numeşte?

Inspectorul s-a apropiat şi a ridicat sticla, îndepărtând capacul pentru a-i mirosi conţinutul.

– Nu! Asta faceţi numai voi. Îmi permiteţi? I-a luat sticla şi şi-a pus degetul arătător pe marginea gâtului, înclinând-o uşor. Lucios de la uleiul parfumat, degetul ei a trasat o linie de-a lungul bazei gâtului ei. Ceva lemnos – chiparos, lemn de santal? Şi ceva floral – crini şi trandafiri! a murmurat ea. Are nevoie de căldura şi chimia pielii pentru a elibera adevăratul parfum. Iar acesta este foarte romantic, nu credeţi? Acum îl recunosc – este cel cu care s-a dat în ziua în care a murit. Alarmată de faptul că inspectorul răspunsese invitaţiei ei neintenţionate, aplecându-se spre ea, cu nările fremătând, s-a întors şi a repus rapid sticla pe măsuţa de toaletă. Catifelat, dar picant. Şi perfect pentru Phoebe. A fost creat în timpul războiului. Un cadou pe care un soldat care pleacă pe front îl poate oferi ca amintire femeii pe care o iubeşte. Se numeşte *N'Aimez Que Moi.* „Iubeşte-mă doar pe mine", a şoptit ea. Mă întreb cine i l-a dat. A folosit foarte puţin din el. Poate a fost un cadou din partea iubitului ei de Crăciun? S-a dus la masa de scris. Totul aranjat şi perfect banal, a spus ea. Hârtie de scris, stilou din argint, plicuri asemănătoare cu cel în care a fost pus aşa-zisul bilet de adio... sugativă. Aţi verificat sugativa? O, iertaţi-mă, bineînţeles că aţi

făcut-o. A înclinat hârtia folosită spre lumină și a arătat spre colțul de sus. Aici. A tamponat numele George. Hârtia nu a fost folosită prea mult, așa că trebuie să fi fost schimbată, să spunem, cu mai puțin de o săptămână în urmă.

– Miercurea trecută, potrivit lui Eleni.

– Deci iată-ne ajunși aici. Phoebe a scris într-adevăr adresantul pe acel plic și asta foarte recent. Mă întreb...

Letty a luat un plic nefolosit, i-a deschis clapa și a umezit-o. Apoi a apăsat-o cu putere și a pus plicul înapoi pe birou. S-a îndreptat către șifonier și a verificat hainele, a căutat sub pat, îmbujorându-se din cauza efortului, dar nu a găsit nimic interesant. Lucrurile din baia învecinată erau ordonate și banale. Dulăpiorul cu medicamente al lui Phoebe nu conținea decât plasturi, un pansament de urgență nedesfăcut și o sticlă antică și pe jumătate goală de Chlorodyne a doctorului Collis Brown. Când a încercat să scoată capacul, Letty a observat că ruginise pe sticlă.

– Aș spune că sticla asta nu a mai fost deschisă de un deceniu. Phoebe nu era adepta acestui gen de leacuri, nu-i așa? Nu lua nici măcar o aspirină! În regulă, cred că acum putem inspecta plicul.

A ridicat plicul și a trecut ușor cu unghia pe sub clapetă. S-a deschis imediat.

– Mă gândeam eu! A fost un sezon umed. Lipiciul de pe chestiile astea este foarte prost de când cu

războiul – Dumnezeu știe ce folosesc acum. Am întotdeauna la mine un adeziv când sigilez un plic. Oricine ar fi putut...

– Să scoată conținutul original și să-l înlocuiască cu o pagină ruptă dintr-o carte, a spus Mariani, brusc interesat. Și să-l resigileze.

– L-am găsit sub un prespapier. Așa era sigur că va rămâne lipit.

– O să iau o probă. Dar acum – mi-ați oferit o descriere vie a scenei descoperirii cadavrului. Aș vrea, dacă nu vă supărați, să încercați să reconstituiți ceea ce s-ar fi putut întâmpla aici *înainte* de a intra în cameră. Imaginați-vă pentru mine, din perspectivă feminină, ce s-ar fi putut petrece între doamna Russell și doctorul ei.

Intrând imediat în joc, Letty s-a dus la ușă și a mimat că intră. A închis ușa după ea și l-a invitat printr-un gest pe imaginarul Stoddart să se așeze pe scaunul de lângă masă.

– Aici *spune* Harold că a avut loc consultația. Luați loc aici, inspectore, și fiți doctorul Stoddart. Ea s-a așezat pe scaunul din fața lui. Deși am remarcat de la ușă, înainte să mă apropii, o ușoară îndoitură pe cuvertură. La început am crezut că s-a odihnit și poate s-a ridicat să se schimbe. Dar ar fi putut sta întinsă pentru examinare. E posibil. Oricum, au vorbit. Nu suntem siguri cât de multe știa despre starea ei... Mă refer la adevăratul motiv din spatele leșinului și stării

de rău. Ar fi putut să-l fi păcălit și pe *el*. După cum ne-a spus la judecătorie.

– Întorcându-ne la ceea ce știm cu certitudine, a zis Mariani, urmarea a fost că Stoddart i-a dat un somnifer și a lăsat-o aici. Acum, spuneți-mi, avea trusa medicală la el în acea zi?

– Nu. Ieșise împreună cu soția lui la un picnic sau ceva de genul ăsta... Nu, nu avea nici o trusă. S-au întors cu Bugatti-ul și cu siguranță că în mașină nu erau medicamente.

Mariani i-a observat ezitarea.

– Picnic, spuneți?

– Ciudat este că... eu și Phoebe mergeam la picnic, dar familia Stoddart nu adusese nimic. Nici măcar un sendviș sau un termos cu cafea. Au fost bucuroși să mănânce ce adusese Phoebe... și de ce n-ar fi făcut-o? Era un adevărat festin! Doamne sfinte! a exclamat ea amintindu-și. În acel coș erau patru farfurii, patru seturi de tacâmuri și destulă mâncare pentru a hrăni un batalion. L-a privit pe Mariani, emoționată de amintirea ei. A *plănuit* totul, nu-i așa? A aranjat cu familia Stoddart...

– Cel puțin cu unul din ei, a avertizat-o el.

– ...să ne întâlnim acolo și ei să ni se alăture. A pretins că a fost ceva întâmplător. Încep să mă întreb dacă a leșinat cu adevărat.

El a ridicat sprâncenele întrebător.

– A căzut practic în budincă. Fusese foarte şovăielnică toată dimineaţa... Nu mi-am dat seama că picioarele şi gleznele o dureau îngrozitor şi am crezut că se împiedicase din nou, dar era mai mult decât atât. Şi-a pierdut cunoştinţa. Iar doctorul a dus-o acasă în Bugatti-ul lui George. Eu m-am întors cu Olivia cu bicicletele. Trebuie să fi ajuns la jumătate de oră după ei, apoi am mers pe jos de la casa familiei Stoddart până aici.

– Ai venit direct la vilă după ce ai părăsit-o pe Olivia?

– Ei bine, nu. Era duminică. Am mai zăbovit, bucurându-mă de atmosferă, privind oamenii cum defilează în hainele lor de duminică... ştiţi, pentru mine totul este foarte exotic! Ca să nu mai spun de magazine. M-am uitat în multe vitrine pe drumul de întoarcere.

– Aţi venit pe drumul principal?

Ea a încuviinţat.

– Este singurul pe care îl ştiu. Abia sosisem de două zile. Nu cunoşteam – nici măcar acum – drumurile laterale.

– Sau scurtăturile, a murmurat el.

– Deci, lui Phoebe i s-a dat un somnifer. Probabil că din medicamentele ei. Aţi...

– Desigur, domnişoară. A scotocit prin servietă şi a scos o pungă de probe. Acest flacon era în baie. Conform etichetei, în el ar fi trebuit să se afle douăzeci

de pastile. Prescrierea a fost făcută acum un an. Medicamentul este puternic, așa că doctorii nu îl dau în cantități mari, din motive evidente. Acest flacon conține nouăsprezece. Medicul spune că în acea zi i-a administrat o pastilă.

– Lui Phoebe nu-i plăcea să ia medicamente. Știm asta. Și Harold știa. A spus că a stat aici la masă și a privit-o cum ia pastila. Eleni a adus un pahar de apă proaspătă... Așa... Sunt Phoebe. Sunt supărată... tristă... nervoasă... am multe de rezolvat... decizii de luat... O scrisoare de trimis lui George? Dacă a fost vreodată nevoie să gândesc repede și sub presiune, acesta este momentul. Oricum nu agreez ideea de a lua somnifere. Phoebe era dreptace.

Mariani a privit cum englezoaica își imaginează că ține un pahar în mâna dreaptă și o pastilă în stânga. A dus pastila la buze, s-a strâmbat și a băut apa din pahar. În timp ce punea paharul din nou pe masă, mâna stângă s-a îndreptat întâmplător spre perna scaunului din nuiele, pipăind ceva dedesubt. A ieșit o secundă mai târziu, având între degetul mare și arătător o pastilă albă.

Mariani a spus ceva neinteligibil în greacă.

Letty a privit cu atenție pastila, aparent uimită s-o vadă.

– Are o urmă de ruj pe ea, vedeți? Phoebe s-a prefăcut că o înghite, a ascuns-o în palmă și apoi în cel mai la îndemână loc. Vocea i-a trădat suferința în

timp ce a vorbit. E mai rău decât m-am temut. Inspectore, știți ce înseamnă asta? Phoebe a murit conștientă. Era în deplinătatea facultăților ei mintale când șireangul s-a strâns în jurul gâtului.

22

– Știa ce face! Dumnezeule mare! Bătrânul Sokratis Perakis a avut dreptate! a exclamat Mariani, luat prin surprindere. *Chiar* s-a sinucis. Nu au fost semne de luptă, nu a opus nici o rezistență. Și dacă ar fi fost pe deplin conștientă, s-ar fi împotrivit. Oricine ar fi făcut-o, murmură, gândind cu voce tare. Soțul ei, aflat acolo, a arătat el spre ușa deschisă, ar fi auzit ceva. Ar fi fost alertat cu siguranță și ar fi venit în grabă.

S-au privit unul pe altul, nedorind să-și împărtășească gândurile.

„Doar dacă nu ar fi fost în cameră cu ea, cu mâinile în jurul gâtului ei", ar fi vrut Letty să spună, dar a tăcut.

Amândoi au sărit auzind o ciocănitură în ușă și pe cineva care își dregea glasul stingherit. Mariani s-a îndreptat cu pași mari spre ușă și a deschis-o larg. Lustragiul venise să transmită un mesaj.

– Scuzați-mă, domnule... doamnă, a mormăit băiatul. E un domn jos care dorește să vorbească

urgent cu stăpânul, dar domnul Collingwood nu-l lasă să urce până ce nu vă dați acordul. Este avocatul stăpânei care a venit tocmai de la Atena. A vârât în mâna inspectorului o carte de vizită.

Mariani nu a ezitat.

– Domnul Russell nu poate fi trezit. Trimite-l pe domn aici. O să vorbesc eu cu el. Mulțumesc.

– Vreți să...? a început să spună politicos Letty, îndreptându-se spre ușă.

– Nu, nu. Stați aici, domnișoară Talbot. Îl vom primi împreună. I-a dat cartea de vizită.

– Francez, a spus ea. Cu birouri aici, în Heraklion, dar și la Paris și Atena.

– Monsieur Dupleix. Mariani a zâmbit larg, dând mâna cu avocatul nedumerit când acesta și-a făcut apariția. Cred că ne-am mai întâlnit. Vă rog intrați și vă voi face cunoștință cu o tânără doamnă, compatrioată și prietenă cu decedata, cu care avea o relație bazată pe încredere. Domnișoara Talbot mă ajută în cercetările mele.

Monsieur Dupleix nu se simțea deloc în largul său și a fost nevoie de tot farmecul natural al lui Mariani pentru a-l convinge să intre. Era tânăr, la fel ca inspectorul, dar nu avea deloc siguranța lui. Letty a observat că imediat ce „prada" a intrat, inspectorul s-a așezat în fața ușii, pe care a închis-o ușor.

– Am venit imediat ce am aflat, a spus Dupleix defensiv. Eram în Atena când am primit telegrama.

Am lăsat totul baltă și m-am întors cu primul vapor. M-am gândit că era urgent. Dar, desigur, ar trebui să mă adresez soțului ei și familiei. A fost înmormântată? Rudelor le place să fie citit testamentul imediat după ce a dispărut ultima felie din prăjitura cu fructe de la ceremonia funerară. Nu am ratat-o, nu-i așa?

– Nu, nu. Este programată pentru săptămâna viitoare. Data a fost stabilită astfel încât rudele ei de pe continent să poată ajunge. Nici o problemă, monsieur Dupleix, ai venit la timp. Te rog să iei loc.

Nesigur, avocatul s-a așezat pe marginea scaunului pe care i l-a indicat Mariani, strângându-și servieta la piept și privind în sus cu suspiciune la figura impozantă a inspectorului.

– Ai testamentul la dumneata?

– Da, versiunea finală. Îl am.

– *Ultima* versiune? Spuneți-mi, monsieur, când a fost întocmită?

Era limpede că avocatul se pregătea să-i spună că nu era treaba lui.

– Poate nu v-ați dat seama, venind direct din port, că ne aflăm în cursul anchetării unei crime, l-a mințit Mariani fără să clipească. Cred că doamna Russell a fost victima unui atac criminal. A fost spânzurată, monsieur, de acea grindă. A arătat-o cu un gest dramatic, iar Dupleix s-a înfiorat. A început să se tragă nervos de mustață. Strâng probe, i-a explicat Mariani, iar conținutul servietei dumitale

poate fi de ajutor anchetei. Sunt sigur că nu e nevoie să vă explic de ce.

Dupleix și-a strâns servieta și mai tare la piept. Era evident că era nevoie de o acțiune în forță pentru a-l despărți de ea.

– Nu aș vrea ca domnul Russell să creadă că cineva a fost neatent, că nu a respectat procedura... Nu aș vrea nici ca dumneata, prietene, să fii obligat să recunoști vreo ilegalitate sau chiar o neglijență. Așa că vă voi ruga – și domnișoara Talbot va fi martoră (Letty și-a înclinat capul și a zâmbit, îndatoritoare și sfioasă) – să țineți acele documente pentru dumneavoastră, pentru a fi arătate cui credeți și când credeți de cuviință. A făcut un gest indiferent. Nu vă cer să mi le arătați mie.

Dupleix a început să se relaxeze. Letty a așteptat lovitura finală.

– Dar, înainte de a părăsi această cameră, trebuie să insist să-mi faceți un rezumat al conținutului – un rezumat oral al testamentului doamnei Russell este suficient. O simplă enumerare a dispozițiilor principale mă va mulțumi și mă va ajuta enorm în descoperirea asasinului. Sunt sigur că o să faceți tot ce vă stă în putință pentru a contribui la demascarea și arestarea lui. Nu-i așa?

Avocatul și-a luat în calcul poziția. Și-a cântărit opțiunile. S-a uitat din nou la amenințarea atletică și

zâmbitoare din fața lui, camuflată în serj albastru liniștitor și șnururi aurii. S-a hotărât.

– L-a schimbat acum o lună. A venit la biroul nostru și l-a schimbat pe loc. Părea extrem de sigură pe ceea ce dorea.

– Adică?

– Cred că știți că doamna Russell era o femeie bogată. Moștenirile de la...

Mariani a dat din cap și cu un gest brusc l-a invitat să continue.

– A păstrat controlul bunurilor sale după căsătorie. Bănuiesc că soțul era consultat frecvent, dar nu avea nici un cuvânt de spus în afacerile ei financiare. Deși beneficia... S-a oprit, s-a gândit din nou, apoi a continuat. Pe scurt: nu soțul ei va fi principalul și singurul moștenitor. Jumătate din avere merge direct la sora ei mai mică, Alice, care e căsătorită și locuiește la Paris. Cealaltă jumătate... o parte va fi plasată într-un cont din care vor fi făcute plăți lunare pentru soțul ei. Restul – o sumă însemnată – va fi moștenit de fiul ei vitreg, Charles St George. Fără clauze, fără condiții; poate dispune de ea așa cum dorește. Da... domnul George Russell va descoperi că acum este un tânăr foarte bogat!

– Da? Și mă puteți asigura, monsieur, că nimeni în afară de dumneavoastră nu mai știe de felul în care doamna Russell și-a modificat testamentul?

– Așa cum v-am spus, a făcut tot ce era necesar în biroul meu. Secretara și asistentul meu au fost martori la semnare și, desigur, nu au văzut documentul decât atunci. Doamna Russell nu avea o copie a testamentului acasă și mi-a solicitat cu insistență discreție absolută în această chestiune. Din câte știu, a păstrat totul secret. Secret până acum câteva minute, a adăugat el nemulțumit.

– Mi-ai fost de mare ajutor, monsieur Dupleix. O să țin minte, l-a asigurat Mariani. Iar acum, pot să vă recomand să vă întoarceți la birou? Și să așteptați instrucțiuni din partea familiei? Domnul Theodore Russell nu poate să se ocupe de așa ceva în acest moment. Suferă, este indispus... a murmurat el.

– Beat turtă, după cum a spus lustragiul. Dupleix a ridicat din umeri și s-a îndreptat repede spre ușă.

23

– Un bărbat bun de însurat, așa ar fi spus mama mea despre el, a zis Gunning.

– Dumnezeule mare, William! N-am realizat până acum că ai avut o mamă, a spus Letty.

– Și mă tem că asta voi deveni eu dacă sunt văzut venind cu tine aici singur și atât de des. Ai remarcat că ospătarul s-a grăbit să aducă un palmier în ghiveci chiar în clipa în care am trecut pragul?

– Unde ai fi preferat să discutăm? În biblioteca distrusă? În salon, unde Theodore sforăie pe şezlong? În camera ta sau a mea? Oamenii ne cred doar nişte turişti veniţi cu vaporul. Un unchi amabil care îşi scoate nepoata în oraş la o prăjitură. O, apropo, vreau una din acele mici chestii cretane cu brânză şi scorţişoară.

Gunning a comandat pentru amândoi *kalitsounia me kanella* şi ceai Darjeeling.

– Confunzi asta cu ultima ta slujbă, William. Vara trecută trebuia – ai fost *plătit* – să te asiguri că nu intram în încurcături amoroase sau de altă natură. Nu mai eşti angajatul tatălui meu, aşa că nu mai trebuie să mă păzeşti.

– Îmi pare rău... Vechile obiceiuri... M-am obişnuit să încerc să ţin departe păsările de pradă.

– Nu este o pasăre de pradă! William, eşti nebun! *Kosta* – inspectorul – este un om foarte respectabil, educat şi onorabil. Şi foarte atrăgător! nu s-a putut ea abţine să nu adauge. Prenume creştin cretan, nume de familie italian: un amestec seducător...

George se dovedise a fi o petardă udă în ceea ce priveşte chinuirea lui Gunning, dar aici, în chip neaşteptat, poliţistul îi preluase perfect rolul.

Gunning a oftat.

– Îţi spun încă o dată: Mariani este un bărbat bun de însurat. Toţi cretanii sunt aşa. Pe această insulă există foarte puţini burlaci. E surprinzător că la

vârsta lui – treizeci, nu-i așa? – nu are pe nimeni. Are amante în toată Creta, nu ar trebui să mă mir, dar e timpul să se așeze la casa lui. Cariera lui o cere mai mult decât altceva. Este ambițios și cineva ca tine i-ar aduce respect – de fapt i-ar netezi drumul – pe scena internațională. Mariani, cu tine alături, va deveni șeful Interpolului în trei ani.

– Îți lași imaginația să zboare, William. Sunt sigură că nu e nici un pericol. Poate că nu ar trebui să-i spunem deocamdată că sunt o femeie bogată. Gândește-te la ce a pățit biata Phoebe. Lasă-mă puțin să mușc din prăjitura asta și îți voi dezvălui conținutul testamentului ei. O să descoperi că Phoebe Russell continuă să uimească.

– Dumnezeule mare! a fost reacția lui Gunning la auzul relatării ei despre întâlnirea cu inspectorul. Nu mai spune! Mie mi se pare corect și moral – nu ești de acord, Letty? – cea mai mare parte a averii ei să se întoarcă la familie, de unde a venit. În ceea ce privește restul... Theodore va fi devastat să afle că nu va primi decât o rentă lunară. Mă tem că va protesta cu vehemență. Aș vrea să știu motivele care au determinat-o să facă asta. Și cadoul generos pentru George... foarte ciudat. Trebuie să fi avut încredere în el.

– Și fără condiții. Ar putea pur și simplu să cumpere o grămadă de mașini sport dacă vrea, a spus Letty dezaprobator. Unde *e* George? a întrebat ea,

cuprinsă de o neliniște subită. Nu mi-a plăcut cum arăta rana aceea de la cap pe care i-a făcut-o tatăl lui. Cineva ar trebui să plece în căutarea lui, să vadă în ce stare e.

– Am colindat străzile în timp ce tu pierdeai vremea cu inspectorul. Nici urmă de el. Mașina lui a fost văzută gonind spre port. Acum ar putea fi la kilometri distanță. Tot ceea ce putem face este să așteptăm să se întoarcă.

– Nu sunt atât de sigură. O rană ca aia – trebuie să se fi dus la doctor, nu-i așa? Haide, William. Știi drumul. Începem de acolo. Să mergem să-l deranjăm pe Harry.

Ușa casei familiei Stoddart de lângă port a fost deschisă nu de o servitoare, ci chiar de Olivia. A scârțâit ezitant, deschizându-se un centimentru sau doi.

– Da?

Tonul suspicios și neprimitor l-a făcut pe Gunning să se dea cu un pas înapoi și să murmure cuvinte poticnite de scuză, dar Letty a pus ferm piciorul în prag, acțiunea categorică fiind mascată de un zâmbet.

– Olivia! Suntem doar noi! Trebuie să-l vedem pe Harry. Mă tem că e ceva urgent. Spune-mi, cum faceți față voi? A fos o zi hotărâtoare, nu-i așa? A început să-și dea jos mănușile.

Fața Oliviei era plină de pete roșii. Era imposibil de spus dacă era vorba de furie sau suferință. Ochii

ei albaştri erau umflaţi şi era clar că plânsese. În mod evident, Letty şi Gunning erau ultimele persoane pe care le-ar fi vrut în casa ei.

– Nu-l puteţi vedea. E în biroul lui şi a cerut să nu fie deranjat. Trebuie să plecaţi.

– Nu fi ridicolă, Ollie! Harry nu se va supăra să ne vadă. E vorba de George. George Russell. Şi este, aşa cum am mai spus, urgent.

– O chestiune de viaţă şi de moarte, a adăugat teatral Gunning.

Olivia a ezitat. În cele din urmă, instinctele de asistentă medicală i-au învins duritatea.

– Vă dau cinci minute. Atât, a spus ea, fără căldură. Dar apoi resentimentele au copleşit-o şi şi-a pierdut controlul. O, cum să nu, duceţi-vă şi iritaţi-l! De ce nu? Loviţi-l în părţile intime! Îndreptaţi un cuţit de hârtie spre bijuteriile lui! De ce mi-ar păsa?

Când au ajuns în cabinetul lui de consultaţii, Harry a privit în sus şi s-a ghemuit, temându-se evident de un asemenea atac. Ridicase un cuier căzut pentru pălării şi îl aranja, dar le-a făcut semn vizitatorilor, indicându-le scaunele de lângă birou, iar el s-a aşezat în spatele acestuia. Letty a privit în jur cu groază. Scena din biblioteca vilei Europa fusese devastatoare. Un câmp de bătălie. Acest cabinet de consultaţii nu se putea deloc compara cu ea, dar şi aici se eliberaseră emoţii. Călimara se răsturnase, iar cerneala se scursese pe birou, pe covorul turcesc;

o fotografie înrămată fusese aruncată de pe polița deasupra căminului, în jur fiind numai cioburi.

Curioasă să vadă al cui era chipul care îl determinase pe doctor să calce în picioare fotografia, Letty s-a îndreptat spre scaunul ei, făcând un mic ocol, reușind să vadă astfel poza.

Aurelia.

În mod ciudat, nu era fotografia unei persoane, ci a unui vapor. Vaporul cu abur *Aurelia*. Genul de suvenir de duzină înmânat de căpitan la încheierea croazierei, primit cu mulțumiri exagerate și aruncat imediat la gunoi. În mod normal, nu avea ce căuta în această cameră austeră și plină de diplome.

– George Russell? Ați venit pentru George Russell? Harry părea surprins și relaxat. Nu l-am văzut de dimineață, din sala de judecată. De ce întrebați?

– Suntem foarte îngrijorați în privința lui... Gunning i-a spus în câteva cuvinte ce se întâmplase la vila Europa, motivul altercației și că, din câte reușise să vadă, rana lui George era serioasă.

– L-a lovit cu un volum din *Palatul?* Doamne Dumnezeule! Cântărește o tonă! Iar apoi a plecat cu mașina? Cu *acea* mașină? Vă înțeleg îngrijorarea. Mai bine am verifica la spital. Mai mult ca sigur că băiatul ăsta e acum o victimă.

Stoddart pare epuizat, și-a spus Letty. Soția lui îi dăduse bătaie de cap, iar ședința de judecată îl pusese la grea încercare. Dacă ar fi avut nevoie de compasiunea

soției, acesta era momentul. Ce o apucase pe Olivia? Și care era motivul acelor cuvinte grosolane și disperate pe care li le adresase? Letty a cercetat cutitul pentru hârtie de pe biroul lui Harry, temându-se aproape să nu vadă sânge pe el. Și – bijuterii? La ce Dumnezeu se gândise Olivia?

Apoi, brusc, a înțeles. Conștientizase ultimele douăsprezece piese ale jocului și le pusese rapid la locurile lor, una după alta.

Stătea în fața omului care o omorâse pe Phoebe. Iar ea avea de gând să-l facă să mărturisească.

Și-a pus mâna pe genunchiul lui Gunning, care se pregătea să se ridice și să plece, oprindu-l. Imediat, fără să stea la discuții, el s-a așezat din nou, așteptând să audă ce avea de zis.

– Cei din familia Russell... ce nefericiți, a remarcat ea. Câte nenorociri vor mai avea de îndurat? Și cât de nedrept ca George să fie considerat tatăl bietului copil! Cu siguranță adevăratul tată trebuie să fie în Europa și la distanță de locul acțiunii. Nici un bărbat cu o fărâmă de onoare nu ar putea sta deoparte și să vadă cum altcineva este acuzat pe nedrept. Nu cred că George este responsabil de asta... nici William nu crede. Dumneavoastră ce spuneți, doctore? Vi se pare ceva rezonabil?

– Ei, bine... nu... De fapt, George ar fi fost ultima persoană la care m-aș fi gândit...

– Ar trebui să căutăm în altă parte bărbatul din viața lui Phoebe. Iubitul ei de Crăciun. *N'aimez que*

moi, i-a spus el pe rue de la Paix. Letty a oftat. Și exact asta a făcut biata Phoebe. Trebuie să vă spun, doctore, că am fost din nou în camera ei ceva mai devreme, împreună cu inspectorul Mariani. Și am făcut niște descoperiri interesante.

Stoddart s-a prăbușit în scaunul lui, așteptând să cadă bomba.

Letty s-a ridicat și s-a îndreptat spre fotografia distrusă. A ridicat-o cu grijă și a cercetat-o.

– A, da, un suvenir. Înrămat cu atenție. Amintiri fericite? Se pare că nu prea fericite pentru cineva. A fost timbrată. Olivia a făcut asta?

A pus fotografia pe birou și s-a așezat la locul ei.

– Am ajuns la concluzia că această aventură a lui Phoebe ar fi putut începe în drumul ei spre Paris. Pe vapor! Desigur, a luat o cabină la clasa întâi. Ai nevoie de confort și intimitate dacă ai accese prelungite de rău de mare sau dacă vrei să petreci o săptămână cuibărită în brațele iubitului. Phoebe mi-a spus că „faci minuni cu răul de mare". Mă întreb, doctore, dacă ai ajutat-o doar pe Phoebe în acea săptămână. Olivia a fost evident îmbrobodită de poveștile pe care le-ai scornit pentru a-ți explica absențele.

– Nu a trebuit să „scornesc" nimic. Ollie a fost cea care a suferit – și-a petrecut majoritatea timpului gemând în cabina ei, implorând să fie lăsată în pace. A înțeles că făceam ture pe vapor pentru a-i ajuta pe cei care aveau nevoie.

– Iar aventura a continuat la Paris. Aţi stat în acelaşi hotel. Phoebe a ales probabil să-şi petreacă timpul acolo, decât în compania familiei sale. Trebuie să fi preţuit anonimatul – şi apropierea de prietenii ei.

– Ollie a făcut multe cumpărături... venea Crăciunul, ştii... Era încântată să scape de mine, a spus doctorul indiferent. Preocupările noastre nu au fost niciodată aceleaşi. Ea ştie că mie îmi place să fac un tur al muzeelor. Nu al ceştii ei de ceai.

– Recunoşti că acel copil conceput în decembrie era al tău?

Stoddart şi-a lăsat capul în jos, răspunzând aproape neinteligibil.

– Nu am ştiut până duminică! Mi-a aruncat bomba în maşină, pe drumul de întoarcere la Heraklion. Mi-a trimis un bilet, aranjând să ne întâlnim la Knossos. Era din ce în ce mai greu să ne petrecem timpul împreună. Ollie făcea ca acest lucru să fie foarte ciudat. O, nu că ar fi suspectat ceva – nu bănuia nimic. Se spune că nevestele află întotdeauna ultimele... şi nu ar fi crezut o asemenea bârfă. Ar fi râs! Nu prea mă consideră un vis tânăr de iubire. Problema era că Ollie părea să creadă că pe *ea* era nerăbdătoare Phoebe să o vadă. Şi-a studiat degetele pentru o clipă. Ideea nebunească a lui Phoebe! Apropie-te de Ollie şi vei avea o bună acoperire pentru... ăăă... Iar acum totul a explodat la ambele capete! Ollie nu este

femeia care își face prieteni foarte ușor, iar când Phoebe a început să-i facă „avansuri", a fost emoționată și flatată. Acum ea e moartă, iar Ollie și-a dat seama cine era seducătorul parizian și se simte de două ori trădată. *Eu* am înșelat-o. *Phoebe* a înșelat-o. Și nu sunt sigur care dintre noi doi a ofensat-o mai mult. Nu voi ieși viu din asta, a mormăit el chinuit.

– De ce a aranjat să te vadă în acea dimineață, Harry? a întrebat Gunning.

– Ca să-mi spună că era însărcinată. Începea să se vadă și trebuia să recunoască. Voia să-mi fac bagajele și să plecăm pe continent imediat. Nu am putut.

– De ce nu? Mi se pare o ofertă foarte bună, a spus Letty pentru a-l provoca.

– Și să renunț pentru totdeauna la profesia mea? Aș fi fost terminat! Eu practic medicina. Este singurul lucru pe care mi l-am dorit să-l fac. Aproape mi-am terminat cercetările aici pe insulă și sunt pe punctul de a publica rezultatele. Aș putea deveni o autoritate mondială în... O, nu contează! Să fi plecat cu ea ar fi însemnat să renunț la tot, pentru un viitor nesigur. Să presupunem că și-ar fi găsit pe altcineva mai tânăr în anul următor și m-ar fi pus pe linie moartă. În Paris găsești mulți indivizi seducători. Aici nu e prea multă competiție. I-a aruncat o privire evaluatoare lui Gunning. La un moment dat în viață... ei bine, începi să-ți pierzi încrederea în acel departament... sunt sigur că ești de acord, bătrâne.

– Nu e nimic în neregulă cu departamentul domnului Gunning, s-a răstit impulsivă Letty.

– O, da? S-a uitat de la unul la altul, o bănuială începând să i se înfiripe în minte. Dar avea chestiuni mai apăsătoare pe cap și, spre ușurarea lui Letty, nu și-a continuat șirul gândurilor. Ăăă – foarte bine – sunt un laș. Poftim, am recunoscut-o.

– Un laș și un adulter, a spus Letty pe un ton neutru. Da. Dar ești și criminal? Te-a amenințat că te dă în vileag, Harry?

– Nu o cunoșteai bine. Phoebe nu ar fi făcut niciodată așa ceva! Mi-ar fi apărat reputația. Și nu, nu am ucis-o. Nici eu, nici altcineva. S-a sinucis. Mi-e totul foarte limpede acum, după ce am ascultat toate mărturiile. Refuzul meu a reprezentat, nu mă îndoiesc, o parte din motivația ei și până aici sunt vinovat. Ai auzit sentința judecătorului. Renunță, Laetitia. Lasă morții să se odihnească în pace.

Ochii lui Letty s-au îndreptat spre cuțitul pentru hârtie și și-a permis o clipă de fantezie.

– Te flatezi singur, doctore. Nu cred că faptul că a fost refuzată de tine ar putea să împingă o femeie ca Phoebe pe marginea prăpastiei! Ar fi râs și ar fi uitat. Ar fi plecat pe continent și și-ar fi continuat viața.

Gunning fusese până atunci foarte tăcut. Dintr-odată, a început să se agite așa cum face un bărbat care e pe punctul de a se ridica și de a pleca.

– Ascultă, Letty, serios ți-ai obținut răspunsurile... cred că nu mai e nimic de zis. A apucat-o de braț, ridicând-o în picioare. S-a întors nonșalant spre Harry. Încă ceva, înainte de a vă lăsa în ceva ce seamănă a pace. O informație medicală – vă supărați?

A scos din buzunar ofranda votivă minoică și a pus-o pe birou în fața doctorului. E ceva în neregulă cu aceste picioare. Puteți să diagnosticați o afecțiune de acum trei mii de ani? Sau poate ați văzut ceva asemănător recent?

Stoddart s-a învinețit, iar falca i-a căzut. A încercat să tragă aer în piept, nefiind capabil să vorbească.

– Adu-o pe Ollie! a strigat imediat Letty. A făcut un atac de cord! O, William, ce Dumnezeu ai făcut?

24

– Nu! Nu! Pentru numele lui Dumnezeu, nu o chema pe Ollie! Mă simt bine, a bolborosit Harry neconvingător. A fost mai degrabă un șoc. Dă-mi, te rog, paharul acela cu apă. Mulțumesc, draga mea. S-a uitat fix și cu fascinație revoltată la picioarele slabe din lut, aparent fără să le examineze. Ce prostie din partea mea să reacționez așa! M-am obișnuit să ascund asta... dar presupun că nu prea mai contează. Cum Dumnezeu ai reușit să... Nu a lăsat vreun jurnal, nu-i

așa...? Nu, nu ar fi fost atât de neglijentă... Cum ai descoperit? a întrebat el din nou.

Letty se uita de la unul la altul, nedumerită.

– Datorită simțului de observație al lui Letty, a zis Gunning, uluind-o și mai mult. Mi-a spus cum arătau picioarele lui Phoebe. Piele pătată, leziuni, plăgi în unele locuri. Exact ca acest model. Ascunse sub cizmele pe care insista să le poarte. Letty s-a alarmat văzând că se împiedica în timpul plimbării în jurul Knossos-ului. A presupus că era din cauza bășicilor, dar, desigur, nu avea dureri. Era probabil amorțită de la genunchi în jos. Dar afecțiunea musculară ar fi dus la târșâirea picioarelor, la poticneli. Simptome pe care nu le putea ascunde de ceilalți. În cele șapte luni cât am locuit în casă, fiind mereu în apropierea ei, n-am putut să nu remarc că pielea i se deteriora, că se păta... i-au căzut sprâncenele. Și le-a creionat cu dibăcie, era greu să-ți dai seama.

– Dar nu era nici o pensetă pe măsuța ei de toaletă, a murmurat Letty, fără să înțeleagă prea multe.

– Sunt primele simptome ale bolii lui Hansen?

La auzul numelui, Stoddart a zâmbit amar și, ca un ecou al acuzației calme, dar fatale a lui Mariani, a spus:

– Când v-ați dat seama, doctore, că pacienta dumneavoastră avea lepră?

Letty a căutat mâna lui Gunning, nefiind în stare să scoată un sunet.

– Iar răspunsul la această întrebare este: de necrezut și total neprofesionist de târziu, a continuat Stoddart. Familia ei nu știe. Nici măcar ea nu a știut multă vreme. Nu a luat în seamă primele semne, crezând că avea o boală ușoară de piele... când a ajuns la Paris era nerăbdătoare să-și facă provizii din toate felurile de creme... plănuia o vizită la o stațiune din Alpi... Am... Am avut relații intime timp de două sau trei săptămâni înainte de a începe să bănuiesc. A fost devastator, desigur. Toate relațiile de acest fel trebuie să se oprească în mod firesc.

A privit picioarele din lut și, în cele din urmă, fără nici o tragere de inimă, le-a examinat cu atenție. O boală antică. Este menționată în Egiptul faraonilor, acum aproape patru mii de ani. Da, simptomele sunt reprezentate foarte clar. Bietul suflet! Soldații lui Alexandru au adus-o în Macedonia; romanii au importat-o din Orientul Mijlociu. După atâtea secole de suferință, încă nu i s-a găsit leacul.

– Nimic? Sunteți sigur? a întrebat disperată Letty. William, tocmai ai rostit un nume...

– Boala lui Hansen. Este numită după norvegianul care, în secolul trecut, a identificat bacteria care produce această boală. Îi dă o anumită savoare științifică, nu-i așa? Distorsionează adevărul crunt al problemei. Lepră. Tot despre lepră e vorba. Nu știm cum se contractează și nu știm cum se vindecă. Singura certitudine este moartea care urmează după excluderea

din societate, intervenind într-un interval cuprins între unu și patruzeci de ani. Phoebe știa foarte bine ce soartă o aștepta. S-a arătat interesată de eforturile lui George de a îmbunătăți lucrurile în leprozeria de pe insulă, însoțindu-l uneori, deși nu ar fi recunoscut niciodată față de mine – sau de oricine altcineva –, din motive destul de evidente. Dar Phoebe, fiind Phoebe – iubitoare, deschisă, cu inima deschisă –, sunt sigur că nu a evitat să fie îmbrățișată de copii. Când vine vorba de asta, dau vina pe George – știți cum este el –, se crede invulnerabil, chiar și în fața bolii. Sau este unul din acei oameni care sfidează moartea? Am avut de-a face cu asemenea personaje în timpul războiului. Bănuiesc că și dumneata, nu? a întrebat el, privindu-l pe Gunning.

– O, da, i-a răspuns acesta, amintindu-și. Genul: „Urmați-mă, fraților! Totul va fi în regulă." Și nimeni nu înțelege de ce *el* se întoarce mereu viu și nevătămat, în timp ce oamenii lui rămân pe câmpul de bătălie. Uneori e la fel de curajos pe cât pare – e un soi de amorțeală sau un sentiment real de invincibilitate dată de Dumnezeu care îl protejează? Este un antidot împotriva fricii?

– Poate este exact ceea ce pare, a spus Letty, sătulă de cei doi. O determinare de a face ceea ce e corect, indiferent care sunt șansele. De a-ți da viața pentru a proteja ce ai mai scump. Faptul că zeii nu îți acceptă oferta nu o afectează în nici un fel!

– Dar de data aceasta, una dintre victimele colaterale ale acestei vitejii a fost Phoebe. De ce? Cum? Lepra nu se contractează cu uşurinţă. Nu se compară cu gripa, i-a reamintit Gunning brusc. Un strănut şi te-ai infectat. Nu se întâmplă aşa, dar te rog să mă corectezi dacă greşesc.

– Ţi-am spus, nu ştim. De mii de ani, medicii au tot spus acest lucru. Vocea lui Stoddart era disperată. Aş putea vorbi la nesfârşit despre variaţia genetică a sensibilităţii persoanei, transferul de bacili prin intermediul picăturilor nazale. *Nimeni nu ştie!* Poate că dacă boala ar fi lovit Parisul, Londra sau Viena, cineva ar fi reuşit să descopere ceva. Dar noi încă aşteptăm. Şi la fel şi numeroşii pacienţi din spitalele pentru leproşi. Izolaţi, prost îngrijiţi, cu vieţile suspendate, aşteptând să moară.

– Phoebe nu ar fi vrut să facă asta, a spus Gunning. Să-şi petreacă restul zilelor croşetând bandaje pentru lepră. L-a privit contemplativ pe Stoddart. Ţi-a cerut să fugi cu ea pe continent, nu-i aşa, doctore? Dar nu să trăieşti împreună cu ea şi să creşteţi un copil? Pentru a găsi un leac? Un sanatoriu discret pe undeva?

Stoddart a clătinat jalnic din cap.

– O condiţie terminală şi hidoasă, un copil pe drum – un copil pentru care nu ar fi existat nici un viitor – şi un iubit care s-a spălat pe mâini, a spus încet Letty îndurerată. Prea mult. Da, ştreangul şi

grinda au acum sens. Profesorul Perakis a avut dreptate, deşi nu a intuit adevăratele motive. Cum a spus? A murit pentru „a preveni răspândirea otrăvii asupra celor apropiaţi". Nu ar fi putut şti chiar cât de puternică era otrava. Dar trădarea ta a adus-o la disperare, i-a transformat veselia strălucitoare într-o disperare cumplită, a încheiat ea cu amărăciune. Faptul că ai abandonat-o, doctore.

– Fii atentă! E nedrept ceea ce spui! Mi-am recunoscut implicarea în această poveste, dar ţine minte că am făcut un jurământ. A început să recite. „Jur pe Apollo vindecătorul că îmi voi folosi puterea pentru a ajuta bolnavii pe cât mă vor lăsa priceperea şi mintea. Nu voi da otrăvuri cui îmi va cere, nici nu voi sugera aşa ceva. Şi nici nu îi voi oferi unei femei mijloacele de a provoca un avort", a spus el, murmurând jurământul antic al lui Hipocrat.

– Phoebe ţi-a cerut aşa ceva? Un avort? Şi tu ai refuzat?

– Nici nu s-a pus problema. E împotriva principiilor mele.

– Interesantă manifestare de corectitudine morală, acel jurământ venerabil, a spus Gunning. Dar ai citat selectiv, Stoddart. Ai sărit însă peste un paragraf: „Nu voi abuza de poziţia mea pentru a mă angaja în contacte sexuale cu femei sau bărbaţi, indiferent dacă sunt oameni liberi sau sclavi..." Păcat că nu ai tratat totul cu aceeaşi rigoare.

Până și Letty a tresărit la auzul acuzației. Doctorul stătea jos, cu capul plecat, împietrit.

Letty a luat ofranda votivă și a băgat-o în buzunar.

– Haide, William. Noi îl căutam de fapt pe George.

– Sper că nu aveți de gând să-i spuneți asta lui Mariani? a întrebat Stoddart. Nu i-am zis nici măcar lui Ollie. Cu cât știu mai puțini oameni, cu atât mai bine, nu credeți? Nu trebuie să creăm panică...

Vocea lui disperată i-a însoțit până la ușă, fără să fie luată în seamă.

– Cu toate acestea, a spus William, în timp ce ușa din față s-a trântit în urma lor, iar ei se opriseră pe trotuar fără să știe încotro s-o ia, și luând în calcul greutatea vinei pe care o poartă, doctorul a oferit un adevărat spectacol!

– Spectacol? Ce vrei să insinuezi? Că nu a spus adevărul?

– O, ba da. Cred că fiecare cuvânt pe care l-a rostit era adevărat. Numai că nu a fost rostit fiecare cuvânt al adevărului. E în regulă, Letty, nu Stoddart a omorât-o pe Phoebe. Sunt sigur însă că el crede că știe cine a făcut-o.

Letty și-a adus aminte brusc și intens de reacția doctorului la zgomotul care se auzea de afară, de sub fereastra lui Phoebe.

– Știi, atunci când eram în cameră cu el, chiar credea că era cineva care dădea târcoale. Era foarte

încordat, cu toate simțurile în alertă. De parcă se aștepta ca cineva să dea buzna. Și când te-a auzit cum urcai în copac – cumva anticipa așa ceva.

– În acele circumstanțe – făcându-mi o asemenea intrare – sunt norocos că nu mi-a spart capul... Sfinte Sisoe! Ce Dumnezeu e asta? S-a întors să privească în direcția de unde se auzeau un huruit de căruță și strigătele unor bărbați îngrijorați. O, nu! Nu se poate. O, nu! Letty, bate din nou la ușă! Repede! Adu-l aici pe doctor! Și s-a repezit spre cortegiul sinistru.

Bătăile insistente ale lui Letty și vocea ei, stridente din cauza panicii, au reușit în cele din urmă să-l aducă la ușă pe Harry Stoddart, exact când căruța s-a oprit în fața casei.

Gâfâind, unul dintre bărbați i s-a adresat doctorului, deși era destul de limpede ce avea de spus.

– Accident de mașină... pe marginea drumului... Era la câțiva metri de drumul către sat. Mașina a căzut direct de pe stâncă în mare, iar el a fost catapultat. Oase rupte... inconștient, dar respiră... Ar fi stat și acum acolo, neobservat, dacă nu ar fi fost femeile. Soția mea se întorcea acasă pe drum, împreună cu sora și mama ei, și a văzut totul. Am fost foarte atenți – am tras și am împins căruța noi înșine, doi în față, doi în spate. Nu am vrut să riscăm cu măgari sau să așteptăm până îi înhămam. Știm cine e: tânărul stăpân George.

Omul s-a aplecat spre chipul palid și a murmurat.

– Rezistă, băiete! Am reuşit! *Tu* ai reuşit! Doctorul e aici. Va vedea că eşti bine.

Iar încrederea lor are un suport real, şi-a spus Letty, văzând o cu totul altă persoană, total diferită de medicul prăbuşit fizic şi moral de care tocmai se despărţiseră. Intrat imediat în acţiune, neluat prin surprindere, chirurgul militar făcea paradă, începând repede să verifice ceea ce putea în stradă, mâinile lui îndemânatice mişcându-se cu precizie.

Cu delicateţe, sub îndrumarea lui Stoddart, cei patru bărbaţi au ridicat targa improvizată din ramuri de salcie, transportându-l pe George din căruţă. Îl acoperiseră cu o pătură stacojie pentru şa, aşa că lui Letty i-a fost imposibil să-şi dea seama cât de grav era rănit.

Stoddart s-a oprit pentru a-l prinde pe Gunning de braţ.

– Trebuie anunţat tatăl lui. Ai putea să te întorci la vilă ca să le dai vestea cea proastă? Cred că Theo trebuie să vină imediat. O chem pe Olivia să mă ajute. Şi s-a grăbit înăuntru, în faţa târgii.

Gunning a schimbat câteva cuvinte cu restul sătenilor înainte de a pleca, ascultând detaliile accidentului şi temerile lor cu privire la condiţia tânărului. Letty şi-a dat seama că Gunning le mulţumea şi le spunea că, dacă George va supravieţui, asta se va datora grijii lor şi vitezei cu care au acţionat. Le-a promis că le va aduce veşti despre George, cel mai probabil a doua zi dimineaţă.

– Slavă Domnului că oamenii ăia au fost acolo! a spus Letty, străduindu-se să țină pasul cu el. I-au salvat viața. Nu trebuie să le oferi o recompensă pentru ce au făcut?

– Dumnezeule, nu! S-ar simți jigniți. George este unul de-a lor. O să mă duc în sat mai târziu. O să iau câteva sticle de *raki* și o să petrecem toată noaptea, cu o mulțime de povestiri eroice. Și sper ca George să ne însoțească. Trăsăturile lui întunecate contraziceau tonul adoptat, pentru a o încuraja pe ea. Acum, Letty, avem de îndeplinit o sarcină ingrată. Trebuie să mergem să aflăm în ce stare e Theodore. Va trebui chiar să-l scuturăm ca să-l trezim. Iar apoi va trebui să găsim cuvintele potrivite pentru a-i spune că e posibil ca viața fiului său să atârne de un fir de ață.

În Creta, *până și zeii pot muri*. Letty s-a înfiorat amintindu-și acest lucru.

25

– E mort, cu siguranță.

Theodore Russell privea fix trupul inert care zăcea pe pat în cabinetul doctorului Stoddart. Lui Letty îi fusese teamă că ar putea refuza să-și vadă fiul pe care îl renegase recent și atât de vehement, dar el fusese de acord să meargă cu ei la familia Stoddart,

veştile sumbre croindu-şi cu greu drum prin ceaţa provocată de gin.

Emoţia lui la vederea chipului învineţit, plin de sânge şi cu ochii închişi a fost trădată de tonul neobişnuit de încet şi de un gest inoportun.

– Cine a făcut asta? a spus din nou, spărgând liniştea. Vreun alt biet fraier a cărui soţie a sedus-o?

– Russell! a intervenit Harry, care l-a pus la punct rapid, indignat şi dezaprobator. Fiul tău a avut un accident de maşină. Insist să-ţi moderezi limbajul şi să-ţi adaptezi răspunsul în prezenţa rănitului. A *rănitului*. Fiul tău nu e mort. Pentru o clipă Letty a avut o imagine a bărbatului pe care ar fi putut să-l iubească Phoebe: puternic, calm, cu principii. Înainte de a-şi compromite onoarea.

– Îţi pierzi vremea. E pe moarte, a spus Russell şi s-a întors să plece.

– Nu, nu. I-am dat un sedativ. Va avea dureri foarte mari. Sunt membre şi coaste rupte şi craniul fracturat. Încă nu pot spune dacă are leziuni cerebrale. E posibil. Voi face aici tot ceea ce pot ca să-l stabilizez. Poate ar trebui dus la spital, dar nu vreau să risc zdruncinându-l pe străzi. Sau o schimbare de medic. Serios, nu pot face mai mult decât mine. Aici suntem bine dotaţi.

– Nimeni nu este suficient de bine dotat pentru a-l aduce înapoi. Văd asta. Este un caz fără speranţă. Nu trebuie să încerci să-mi ascunzi asta, doctore.

Unde s-a întâmplat? Gonea către port? Fugea de trădarea lui?

Letty a decis că erau două modalități de a te comporta cu Theodore. A respins planul ei preferat de a-l pocni în spatele urechii cu prespapierul lui Stoddart și a ales varianta a doua.

– De fapt, nu gonea, domnule Russell, a explicat ea cu o voce amabilă. Părăsise orașul și se îndrepta spre un sat de pe coastă... cum spuneai că se numește, William? Mournia, ăsta e. Cu siguranță ar fi murit acolo dacă n-ar fi fost văzut de niște femei din sat. Presupun că încerca să se calmeze, până când a ieșit de pe drum. Și, da, de vreme ce dumneavoastră sunteți cel care l-a rănit, probabil aveți dreptate să vă învinovățiți. Dar, domnule Russell, când veți afla faptele care au ieșit recent la lumină, veți putea să vă iertați, așa cum sunt sigură că vă va ierta și George.

Gunning s-a uitat la ea întrebător, trimițându-i un avertisment. Letty a insistat, ignorându-l.

– George *nu* este vinovat de ofensa pe care i-ați atribuit-o. Doctorul Stoddart a căutat prin amintirile lui din perioada pe care a petrecut-o Phoebe la Paris și...

– Ascultă! Domnișoară Talbot! Laetitia! Am vorbit cu titlu confidențial...

– Acest lucru va fi respectat, doctore, i-a zâmbit liniștitor și a continuat. George a fost într-adevăr la Paris în acea lună împreună cu niște prieteni, dar nu s-a întâlnit cu Phoebe între patru ochi. Traseele lor

s-au suprapus pentru o zi sau două, dar atunci ea era împreună cu Ollie și Harry. A continuat cu un ton scăzut. Doar nu vă așteptați ca doctorul să dea nume, chiar dacă și le-ar putea aminti, dar el crede că e vorba de o veche cunoștință din anii războiului – din viața de dinainte a lui Phoebe – care a reapărut la înmormântare, a improvizat ea. Avem asigurarea doctorului că George nu este responsabil de starea lui Phoebe. A fost doar o coincidență nefericită. Confirmați măcar atât pentru domnul Russell, doctore?

– N-a fost George, a spus Stoddart. E imposibil să fi fost George. Jur asta pe onoarea mea. Și într-un tribunal, dacă dorești.

Theodore s-a gândit câteva clipe la asta, apoi a înaintat pentru a apuca mâna rece a fiului său.

– Vorbește-i, a spus Stoddart deodată. Spune ceva. Orice. Știi, uneori te pot auzi. Oamenii aflați în pragul morții își revin câteodată și-ți răspund la o întrebare pe care le-ai pus-o când credeai că își trăiau ultimele clipe. Odată, mi-a tras o săpuneală zdravănă din cauza limbajului meu de cazarmă un tânăr metodist evlavios care și-a recăpătat cunoștința la două zile după izbucnirea mea. Merită încercat.

Stânjenit, Theodore a început să mormăie.

– Iartă-mă, George. Temperament îngrozitor de afurisit. Iute la mânie... acționez mai întâi, gândesc după aia... știi cum sunt. Înțeleg, bătrâne, că nu ai fost deloc implicat în acest scandal cu Phoebe. Am spus

destul? Ce? Ascultă – o să mă duc în Mournia să-i văd pe cei pe care ai vrut să-i văd. Voi spune ceea ce vrei tu. Și voi încerca să înțeleg de data aceasta. S-a uitat în jur aproape pe furiș, întrebându-se dacă a spus prea multe.

– Foarte bine! a zis Letty vioaie. Sunt sigură că a auzit. I-a luat locul lui Theo la marginea patului și a sărutat obrazul de marmură al bărbatului inconștient. Ești aici cu noi. Acum ești în siguranță. Totul va fi în ordine. Nu trebuie să-ți faci nici o grijă.

Masa a decurs bine, ținând cont de cele întâmplate, și-a spus Letty, bucurându-se de mirosul ierburilor cu care fusese făcută friptura de miel. Cu toate violențele de la vila Europa, era mirată că el reușise să încropească o cină onorabilă pentru cele cinci persoane rămase. Eleni nu se întorsese după ședința de la judecătorie și era clar că Theo resimțea lipsa celor două prezențe feminine din casă. De fiecare dată când se deschidea ușa, privea într-acolo cu speranță, încercând apoi să-și ascundă dezamăgirea și, în ciuda antipatiei și neîncrederii ei, lui Letty îi era milă de el.

– Mulțumesc, ne servim singuri acum, i-a spus el servitorului care se pregătea să taie friptura, a așteptat până când acesta a plecat, apoi a continuat. Laetitia, dacă nu te superi?

– Eleni își ia liber uneori la sfârșit de săptămână, a explicat Stewart, dându-și exasperat ochii peste cap.

Se duce să stea cu mama și sora ei. Era normal ca într-un asemenea moment să fie aici și să-și îndeplinească îndatoririle.

A fost redus la tăcere de o privire cruntă a lui Theodore și de o asigurare glacială că ar fi mai bine pentru el să lase aranjamentele domestice în seama stăpânului casei.

Cina aceasta avea mari șanse să fie cea mai stânjenitoare din viața ei. Theo era cufundat în gânduri, Gunning nu spunea nimic, cei doi studenți erau zăpăciți și stingheriți și, acolo unde cineva ar fi căutat umorul inteligent al lui George și flecăreala vioaie și inconsecventă a lui Phoebe, erau două locuri libere care îi condamnau în tăcere.

Umbrele casei se furișau mai aproape. Ce îi spusese Gunning în prima ei seară petrecută aici? „...ceva viu care crește aici, ceva rău." Prezența întunecată nu fusese satisfăcută, i se părea ei, de dublul sacrificiu. Putea fi George considerat un sacrificiu? La urma urmei, se agăța încă de viață. Se întreba, în mod ciudat, dacă atunci când vânau, fiecare din cele trei Furii își cerea propria victimă. Savurau oare zeițele cu ochi roșii chiar și acum perspectiva unei a treia victime? „Pe cine alegi, Tisifona? An, dan, dez, zizi, mani, frez... Prinde un păcătos de degetul de la picior..." Sau de degetul *ei* de la picior. Letty a aruncat o privire în jurul mesei. A hotărât că, din acel grup,

Dickie era probabil singurul care putea fi imun la răutățile lor.

Theo, a bănuit ea, era capabil de cele mai întunecate delicte; Gunning îi mărturisise anul trecut că se afla într-o relație foarte proastă cu orice autoritate divină care avea grijă să ridice păcătoșii, făcând aluzie la infracțiuni prea groaznice pentru a fi menționate; s-a înroșit la amintirea propriului comportament urât pe care l-a crezut iertat de Magdalena, sfânta pe care o adoptase în Franța; iar Stewart – ei, bine, nimeni nu putea ajunge la gradul de urâțenie cinică a lui Stewart, fără să fi iritat o divinitate sau două.

S-a cutremurat și a început să servească *stifado*.

– Mmm... pare delicios! Are usturoi și ciuperci, și cimbru, și rozmarin, cred. Serviți-vă singuri cu paste, vă rog.

Theodore și-a revenit pentru o clipă și, amintindu-și motivul prezenței ei în casă, s-a simțit dator să întrebe.

– Sper că mănânci bine acasă la Aristidis. Se spune despre mama lui că este o excelentă bucătăreasă. Înțeleg că face cel mai delicios *raki* din dude de pe insulă.

– Cea mai bună mâncare, domnule Russell! Am observat că insularii sunt oamenii cei mai sănătoși și mai în vârstă pe care i-am întâlnit vreodată. Am fost depășiți ieri pe panta abruptă către casa Mariei de capra bătrână a unui om care, am descoperit asta când am întrebat, va împlini nouăzeci de ani.

– Spune-mi, cum merge treaba cu excavația?

A continuat să pună întrebări practice, binevoitoare despre progresul săpăturilor și a reușit să asculte aproape tot ce spuneau ei. Gunning și Letty i-au răspuns amândoi bucurioși, trecând cu delicatețe, din respect pentru starea lui, peste încercarea de a-i induce în eroare prin intermediul hărții greșite a sitului. În loc de „diavol cu două fețe ce ești!", cum ar fi putut Gunning să-i arunce lui Theo, Letty l-a auzit spunând, aproape batjocoritor:

– Ascultă – nu vei ghici niciodată ce au făcut jigodiile alea din biroul de planificare! Au inversat harta! Ai mai auzit vreodată așa ceva? Nu – n-am avut de suferit. Aristidis s-a prins imediat. Ne-a pus din nou pe drumul cel bun.

– Am săpat o groapă de sondare exact unde ați pus dumneavoastră crucea, domnule Russell. Și au ieșit la iveală minuni! Încă două, la nord și la sud – același rezultat. Dumnezeu știe ce se află între ele! E un sit sacru, evident. Templu? Înmormântări de importanță uriașă? Ar trebui să aflăm până la sfârșitul săptămânii următoare. Este extrem de interesant! Urându-și tonul de veselie falsă, a trebuit să admită că părea singurul mod de a-l aduce pe Theodore într-o stare în care se putea comporta civilizat. Un truc pe care Letty l-a învățat de la dădaca ei. Când o amenințau lacrimile sau prea multe emoții, dădaca invoca lumea pământeană, cu o condescendență exasperantă. „Cred

că e timpul pentru șotron, draga mea." Drumul bătătorit, șoseaua cea mai circulată, pătratul șotronului era câteodată necesar.

Un servitor a intrat în tăcere pentru a aprinde lămpile cu ulei aliniate pe poliţa din spatele lui Theodore. În lumina bruscă a flăcărilor, în timp ce Theo și-a întors capul pentru a-i mulţumi, Letty i-a observat silueta reflectată pe peretele opus și și-a ţinut respiraţia. A recunoscut un contur care îi era acum familiar: forma colţuroasă a muntelui Iuktas. Un războinic aheu care zăcea pe rugul funerar. Barba pe care o luase drept o obișnuinţă din timpul zilelor petrecute pe mare era și mai nenaturală decât bănuise. Acum a văzut clar ce era – o copie a bărbilor sculptate, ieșite agresiv în relief, purtate de luptătorii greci reprezentaţi pe vasele antice cu figuri negre.

Într-un moment de înţelegere dublată de milă, ea a văzut că acest bărbat care o supărase și o chinuise atât de mult era unul care va căuta veșnic acceptarea. Nefericit în propria piele, chiriașul, gentlemanul englez, Theodore Russell căuta să rivalizeze cu colonelul Lawrence, cel care îi admirase atât de mult pe arabi, încât adoptase vestimentaţia și obiceiurile lor. Fratele bunicului ei, Hubert, dispăruse în teritoriile tribale de la frontiera de nord-vest cu fiul unei căpetenii locale și apăruse după mulţi ani vorbind Pashtun și mai multă Afridi decât nativii. Nu a mai

fost fericit niciodată, au spus toate mătuşile ei, indiferent de societatea în care se afla.

Aici se afla Theodore, care încerca să descopere lumea ca un pirat levantin, implicat emoţional şi profesional – şi, era convins de asta, financiar – în viaţa insulei, fără a se bucura însă niciodată de aceeaşi acceptare naturală ca fiul său. Fără un ban în buzunar şi arătând ca un străin, George era bine primit şi iubit oriunde mergea.

Studenţii, cuceriţi şi neînţelegând prea multe din cele ce se petreceau în jurul lor, s-au scuzat la sfârşitul cinei cât de repede şi de politicos au putut şi s-au dus în camerele lor.

– Ascultaţi, voi doi, nu vă grăbiţi, le-a spus Theodore lui Letty şi Gunning. Am o propunere pentru voi. Dacă nu aveţi altceva mai bun de făcut, de ce nu m-aţi însoţi într-o mică ieşire mâine-dimineaţă? O excursie scurtă pe coastă. Putem lua caii. Ţin un Ford în garaj, dar nu prea îl folosesc. Vezi mult mai multe de pe spinarea unui cal. M-am gândit că am putea merge să găsim locul accidentului – să vedem dacă ne putem da seama ce l-a împins – la propriu – peste margine.

Deşi acesta era probabil ultimul lucru pe care cei doi ar fi ales să-l facă în acea duminică dimineaţă, au acceptat cu căldură strania invitaţie. Au tăcut, simţind că el mai voia să spună ceva.

– Dar asta nu e tot, a spus el luptându-se cu nesiguranța. Aș vrea să mergeți cu mine în sat. Acolo se ducea el.

– A, da, a spus Gunning. George are prieteni acolo. Vor vrea să știe ce s-a întâmplat cu el.

– George are afaceri neterminate acolo. Ați auzit ce i-am promis? E ceva ce trebuie să fac în numele lui. Indiferent dacă își revine sau nu. Știu ce ar fi vrut. Și așa se va face! a spus el cu o hotărâre bruscă. Un zâmbet posomorât i s-a ivit în colțul buzelor. Am multe lucruri pentru care să mă căiesc... Va trebui să vă asigurați că mă voi achita de aceste îndatoriri. Nu va fi ușor și aș putea încerca să bat în retragere în ultima clipă.

Energic, cu vechea lui vigoare intrată în acțiune, a sunat după personal și a făcut aranjamentele. Letty s-a trezit invitată să părăsească încăperea cu o veselie iritantă.

– Atunci ne vedem mâine-dimineață la opt? La grajduri?

– Hei, nu fugi! a strigat Gunning după ea, în timp ce Letty străbătea cu pași mari coridorul. Ea s-a întors cu un chip încordat și neliniștit. El a ridicat lampa cu ulei și a privit-o cu atenție.

– Ești supărată. Pot să te ajut cu ceva?

– Cu nimic. Dar îți mulțumesc. M-am săturat brusc de locul ăsta întunecat, William, și de acești oameni

mohorâți. Nu mă simt în largul meu aici. O tragedie asupra capetelor noastre, dar sunt convinsă că vor urma și altele. Brusc, pierzându-și total încrederea în sine, și-a dat seama că vocea îi tremura. Nu vreau să mai rămân... Vreau doar să mă întorc în lumea mea, William...

– Să te întorci? a întrebat el. Unde? La Cambridge sau la Atena? Unde este lumea ta, Letty? Iar apoi, mai blând. Te duc eu. Oriunde vrei să mergi. Știi asta. Trebuie doar să mi-o ceri. Dar, de parcă ar fi regretat manifestarea lui de simpatie, a adăugat încet: Am petrecut un întreg anotimp repezindu-mă la scară, făcând pe *cavalerul mesei rotunde*. Se pare că a devenit un obicei. Iată-mă încă aici, târându-mă după tine.

Ea nu a fost în stare să răspundă, redusă la tăcere de senzația ametitoare că nu mai știa care îi era locul, sigură doar de faptul că, oriunde ar fi fost acesta, William Gunning se afla, în mod supărător, în centrul lui.

Locul accidentului n-a fost greu de găsit. Urmele de cauciucuri pe drum și iarba zdrobită acolo unde roțile se luptaseră pentru a rămâne pe marginea prăpastiei erau indicii clare. Au descălecat, iar Gunning a ținut caii speriați în timp ce, curioși, dar tremurând, Letty și Theo s-au întins pe burtă pentru a privi prin tufele de grozamă, peste marginea prăpastiei. Zgomotul valurilor era asurzitor, golul ametitor și mai dezgustător din momentul în care au

zărit metalul verde de dedesubt, ascuns pentru o clipă de valurile care se spărgeau de țărm, ieșind apoi chinuitor la vedere.

Theo s-a retras și s-a ridicat în picioare, mormăind.

– Crezi că asta e înfiorător? Ora următoare va fi și mai cumplită.

Neștiind dacă îi vorbea ei sau lui însuși, Letty a încălecat fără să spună nimic, pregătită pentru ultima jumătate de kilometru până în sat.

Când s-au întors cu spatele la stâncă, drumul se continua cu o cărare antică. Șerpuind, aceasta cobora până la grupul de case care erau așezate confortabil pe fundul văii.

– Un sat de pescari? a întrebat Letty nesigură. Dar nu văd nici o ieșire spre mare...

– Nu, nu e un sat de pescari. Nici de fermieri. Este un sat de meșteșugari. Așa a fost de generații. Împletituri din nuiele, fierărie, ceramică, pielărie – cu asta se ocupă bărbații și femeile din Mournia.

A strunit calul pentru a contempla casele albe cu două etaje, piața centrală a satului, marcată evident de mănunchiul de platani cretani. Pantele maronii care aici ofereau adăpost și care jumătate de kilometru mai încolo se înălțau sub forma unor stânci amenințătoare, s-au despărțit în formele unui tablou de Braque[1].

---

[1] George Braque, pictor francez care a condus mișcarea cubistă (n. tr.).

Letty a avut senzația că pierde timpul, că leneveşte, începând să regrete că acceptase să-l însoțească în această misiune ciudată. Chiar în acel moment, ar fi putut refuza provocarea pe care şi-o asumase, ar fi putut întoarce calul, îndreptându-se spre Heraklion.

– Când eram în Egipt, a început el să spună, ignorând silueta aplecată a lui Gunning, am văzut o friză minunată cu reprezentări ale diferitelor popoare care aduceau tribut faraonului – ştiți chestiile astea, perşii cărând parfum, sudanezii trăgând girafe – ei bine, o hieroglifă pentru unul dintre aceste popoare a fost descifrată ca fiind „Keftiu". Andrew Merriman crede că aceşti oameni erau cretanii antici şi ar trebui să-i numim aşa cum trebuie, nu minoiani, ci Keftiu. Ştiți ce daruri i-au dus regelui din Egipt? Obiecte artizanale de lux. Ceramică, bijuterii şi cizme largi din piele! Mă întreb dacă au fost făcute aici.

– Doamne sfinte! a spus Gunning amuzat. Aici mi-am făcut *şi eu* cizmele. Este un bărbat care locuieşte pe strada principală care a reuşit să-mi facă o cizmă perfectă pentru piciorul meu stâng. Când te gândeşti că eu şi faraonul avem acelaşi cizmar!

Au mers pe străzile surprinzător de zgomotoase. Theodore părea că ştie drumul, a observat Letty, deoarece îi conducea fără ezitare prin labirintul de alei înguste pietruite, zgomotoase din cauza zăngănitului metalului, strigătelor şi râsetelor. Fumul se ridica din hornuri, iar din interioarele întunecate ale

fierăriilor zburau scântei; bărbaţi şi femei stăteau în pragul uşilor deschise ale atelierelor sau caselor lor, cu toţii fiind preocupaţi de producerea a ceva frumos şi util. Pături şi baloturi de pânză ţesută erau expuse în faţa caselor – Letty a observat că aici se folosea o gamă diferită de culori. În acest sat totul era verde, albastru şi maro, culorile mării şi ale dealurilor, în timp ce în Kastelli se foloseau roşul-aprins, portocaliul şi movul. Mai mulţi săteni şi-au ridicat ochii şi l-au salutat timid pe Theodore, cu o clătinare a capului sau cu un zâmbet. O femeie în vârstă îmbrăcată în negru şi-a ridicat degetele deformate din broderia ei pentru a-şi face semnul crucii în timp ce au trecut pe lângă ea.

Au priponit caii şi şi-au continuat drumul mai uşor pe jos. S-au aşezat la masa unei cafenele de lângă biserica bizantină, iar Theodore a comandat cafea şi apă rece pentru ei doi şi un pahar de limonadă pentru Letty. În timp ce sorbeau din băuturi, câţiva bărbaţi care treceau pe acolo au strigat şi au venit să-l bată pe Theodore pe umăr cu un gest de simpatie, murmurând câteva cuvinte înainte de a pleca mai departe. Letty nu se îndoia că vestea despre cele întâmplate lui George făcuse imediat înconjurul satului.

După un timp, Theo a arătat spre o casă care îi reţinuse deja atenţia lui Letty. Mai mare decât celelalte cu faţada spre piaţă, avea un aer de eleganţă patinată. Stilul era turcesc, şi-a spus ea. Pereţii feriţi ofereau o

intimitate bine-venită de restul satului, imaginea lor austeră fiind îndulcită de o perdea de bougainvillea[1]; porțile solide, deschise, invitau în curte. Letty abia a putut distinge începutul unui rând de ghivece uriașe pline de flori multicolore și imaginea unei fântâni în centru.

– O casă încântătoare, a spus ea. Îl cunoști pe proprietar?

El a încuviințat și și-a băut cafeaua nervos, stingherit de prezența lor.

Undeva în apropiere, un clopot a bătut ora nouă și, brusc, cu strigăte de încurajare și instrucțiuni din partea câtorva voci feminine venite din interiorul casei de vizavi, doi băieței s-au repezit afară cu pungi de cumpărături. O femeie mai în vârstă cu o fustă lungă neagră s-a grăbit spre poartă și a strigat după ei.

– Să luați *două* kilograme de roșii și nu uitați să verificați că sunt coapte, Andreos! Dacă vă mai rămân ceva bani, puteți să-i cheltuiți la cofetărie, dar să nu-i spuneți mamei voastre!

Letty a considerat scena domestică ciudat de emoționantă și liniștitoare după drama cumplită pe care o trăise sub acoperișul lui Russell în ultimele nouă zile.

---

[1] Plantă cățărătoare cunoscută mai ales sub numele de „floarea de hârtie", cu tulpina lemnoasă, cu flori roșii, galbene, portocalii, violet sau purpurii (n. tr.).

– Ce copii frumoşi! a spus ea, admirându-i pe cei doi băieţi zvelţi, cu ochi negri. Parcă ar fi dintr-o frescă cretană! Spre uimirea ei, Theodore s-a ridicat, uitând parcă de însoţitorii săi, cu ochii numai la băieţi şi, fără un cuvânt, s-a dus să-i întâmpine. Când a ajuns la câţiva metri distanţă, copiii l-au văzut. Chipurile lor au fost luminate de zâmbete de recunoaştere şi s-au grăbit spre el strigând *Pappou! Pappou!*

Gunning şi Letty s-au privit uimiţi.

– *Pappou?* a întrebat Letty. Asta spun? O, Doamne! Nu înseamnă ceea ce cred eu, nu-i aşa? Ar putea ca aceşti băieţi să fie...

Gunning era prea uluit pentru a răspunde imediat. După ce şi-a adunat gândurile, a spus:

– Nu. Nu înseamnă „tată". Ar fi spus *baba* sau *papa*. L-ai auzit pe Nikolas cum îl striga pe Aristidis, adu-ţi aminte. A meditat o clipă, neştiind dacă trebuia să continue. Dumnezeule mare! Am înţeles complet greşit! Theodore nu este tatăl lor. Este *bunicul* lor.

26

Au continuat să privească fascinaţi, în timp ce băieţii s-au oprit brusc, chiar în faţa lui Theodore. Letty s-a aşteptat ca ei să se repeadă spre el şi să-l apuce de genunchi, cum ar fi făcut ea la vârsta lor,

dar, în timp ce continuau să zâmbească în expectativă, au rămas nemișcați și tăcuți, așteptând răspunsul lui. El s-a aplecat, le-a strâns mâinile și i-a mângâiat pe cap, șoptindu-le ceva în greacă. Și-a băgat mâna în buzunar, a scos câteva monede și a ales una pentru fiecare. Ei i-au mulțumit politicos și se părea că îl întreabă dacă pot s-o cheltuiască imediat. Theo a făcut un gest de generozitate neglijentă, și-a spus Letty cinic, cel mai probabil în beneficiul lor și, cu promisiunea de a-i vedea pe băieți din nou înainte de a pleca, le-a dat voie să-și continue drumul la magazin.

– Ai ghicit, William, deoarece am bănuit de mult că vila mea are puține secrete față de tine, că acea casă este locuința lui Eleni. Iar aceia sunt copiii ei.

Gunning nu a răspuns. Pentru Letty era limpede că perspicacitatea lui fusese mult supraestimată de Theodore. William nu știuse nimic despre asta. Ea însăși încerca încă să descâlcească ghemul de intrigi și, nefiind în stare să atace frontal problema centrală, a început să ocolească, sperând că, dacă punea întrebările corecte, sau orice întrebare până la urmă, explicațiile vor veni de la sine și totul se va limpezi.

– Nu îi este greu lui Eleni să lucreze la tine în oraș toată săptămâna și să-și vadă băieții când și când, la sfârșit de săptămână? a fost prima întrebare care i-a venit în cap.

Cei doi bărbați au privit-o uluiți. Gunning a vorbit primul.

– În Anglia, băieții de vârsta lor sunt trimiși departe de părinți cu săptămânile, ani la rândul, luând ceaiul cu ei la Lyons Corner House, două sâmbete pe trimestru, la care se adaugă o vizită la grădina zoologică, dacă sunt norocoși. Cel puțin Eleni îi vede aproape săptămânal. Bănuiesc că și tatăl lor îi vizitează. Așa cum s-a întâmplat duminica trecută, Theo? În ziua în care a murit Phoebe, eu și George ne-am dus să examinăm schelete într-o peșteră la câțiva kilometri depărtare de aici. El a dispărut timp de trei ore înainte de a mi se alătura din nou la porțile orașului. Presupun că a venit aici. Să-și vadă fiii? Trebuia să-și vadă copiii după șase luni de absență, nu-i așa?

În cele din urmă totul fusese dat pe față. Relația ieșise la lumină.

– Eram amândoi deprimați în casa aceea veche și întunecată, la un an după moartea mamei lui George, vă dați seama, a spus Russell. Eram numai noi doi, profesorul de engleză al lui George și personal masculin în cea mai mare parte. Am hotărât să aduc puțină culoare și influență feminină în acel mediu masculin. Eleni și sora ei mai mare, Kalliope, și-au pierdut tatăl în revoltă. Le creștea doar mama lor care, fără sprijinul unei familii, abia se descurca. Fără nici un venit... fetele urmau să fie trimise probabil la orfelinat. Kalliope era destul de mare pentru a se căsători, așa că a scăpat de sărăcie, dar Eleni avea doar cincisprezece ani. Mi s-a spus povestea ei tristă, mi-a

fost milă de copilă și i-am oferit o slujbă respectabilă la vila Europa – fată în casă –, o companie feminină pentru George, care avea atunci treisprezece ani.

Percepând naivitatea propriilor cuvinte, s-a grăbit să-și justifice acțiunile.

– Având în vedere obsesia mea pentru tot ce e cretan, a fost ideea mea ca ea să-l învețe limba. Eram nerăbdător ca fiul meu să se simtă cel puțin în largul lui umblând pe insulă – de vreme ce refuzase să fie trimis pe continent la școală. A pufnit amuzat. Ha! Flăcăul se crezuse mereu cretan, în ciuda înfățișării sale. Părul blond și ochii albaștri... avea mult dintr-un grec. De parcă tocmai ar fi coborât de pe o friză a Parthenonului... Spunea mereu același lucru când îi vorbeam despre asta: „Este un loc unde trăiesc mai multe rase, iar eu sunt cel mai recent ingredient." Ceva ce părea imaginea unei amintiri plăcute i-a luminat trăsăturile severe. Suspinând de ușurare din toate punctele de vedere, Eleni s-a mutat în apartamentele de la vilă, sub protecția oficială a bătrânei bucătărese, singura femeie din personalul vilei pe care am păstrat-o în acele zile, și a soției valetului. În general, femeile cretane nu sunt angajate în afara căminului.

A privit-o cu atenție pe Letty.

– Voi vorbi fără ocolișuri, domnișoară! Eleni era foarte atrăgătoare. Nu era de mult timp sub acoperișul meu când... am încercat... neînțelept...

A ezitat suficient de mult pentru a-i oferi lui Letty satisfacția unei întreruperi.

– Dacă ești în căutarea unei fraze fără ocolișuri, Theo, de ce nu spui că ai încercat s-o seduci?

– Da. Ceva de genul ăsta. Nu contează. M-a refuzat fără menajamente. Barba i-a ieșit în evidență, sfidător. Nu am insistat. Nu sunt o bestie, așa cum probabil credeți. A făcut o pauză pentru obiecțiile îngrijorate sau înțelegere politicoasă, apoi a continuat. Totuși, vă puteți imagina ce am simțit când, după câțiva ani, am descoperit că relația ei cu fiul meu se... se... dezvoltase...

Fiorul pe care l-a simțit Gunning i-a spus lui Letty nu numai că bărbatul avusese o mamă, ci și că avusese și el odată cincisprezece ani.

– ...dezvoltase... se transformase în ceva extraordinar.

– Nu înțeleg de ce ai fi fost surprins, Theo, a spus Gunning exasperat. George avea cincisprezece ani – un băiat destul de dezvoltat pentru vârsta lui, nu ar trebui să ne mirăm –, iar Eleni, șaptesprezece? O situație explozivă. Și, cunoscând tăria caracterelor implicate, cred că vei avea mereu în față un scenariu cu Romeo și Julieta decât... cum să spun? – prințul Hal și Doll Tearsheet – o *tragedie,* nu o comedie, s-a urzit sub acoperișul tău.

– Era atât de a naibii de bună în ceea ce făcea! a exclamat Theo, într-o încercare de autojustificare. Eficientă, modernă, intuitivă. Personalul a început să

depindă de ea. Aveam încredere în ea. Nu a durat prea mult până să preia conducerea gospodăriei. Ne-a ușurat viețile.

– „Adăpostind un șarpe și o femeie stricată la piept", nu așa ai spus, Theo? Ai mai trecut prin asta înainte, nu-i așa? a întrebat Letty, înțelegând până la urmă. Erai gata să crezi că George este un păcătos deoarece te mai trădase o dată. Și în cel mai dureros mod posibil – cu fata neajutorată și de încredere pe care ți-o rezervaseși pentru tine.

– Nu te grăbi să o faci *neajutorată*. Eleni este deșteaptă și este a naibii de manipulatoare! Când avea optsprezece ani și era însărcinată cu fiul tânărului stăpân, s-a transformat într-un personaj indispensabil al gospodăriei noastre. Ei bine, vă puteți imagina, am făcut ceea ce trebuia. Le-am oferit ajutor discret – care nu a fost acceptat. Fiul meu nu a fost de acord ca ea să fie trimisă departe de aici și nici să facă un avort. A spus că va fugi și se va însura cu ea. Și multe alte amenințări isterice. Ca într-un capitol dintr-o melodramă. Dickens ar fi respins-o ca fiind artificială. Dar George n-a vorbit niciodată aiurea în viața lui. O, nu. Ar fi făcut-o. Așa că, dacă voiam să-mi păstrez fiul, trebuia să-i păstrez bucuros și concubina. Împotriva a ceea ce credeam, am capitulat.

– Și i-ai acordat suficientă libertate de acțiune pentru a greși a doua oară? a comentat Gunning.

Theo a izbucnit într-un hohot cinic de râs.

– Nu ca mine, te gândești? Să fiu prins pe picior greșit de două ori? George este hotărât, încăpățânat și enervant de onest. Chiar și atunci când este descoperit păcătuind – cu mâinile până la coate în vasul cu miere – are talentul de a te face să crezi că *tu* greșești că l-ai prins. În orice caz, cred că până și el a știut că a mers prea departe. A fost de acord să plece cu vaporul pe continent pentru câteva luni și să stea la unul dintre verii mei. Un om de lume, dacă mă înțelegeți. George s-a întors după ce a învățat câteva principii esențiale ale vieții moderne și... până aici, acceptabile.

– Și cu palmaresul lui de intrigi amoroase, ți-ai luat libertatea de a trage concluzia că a avut o aventură cu soția ta – înainte să apară dovezile, a spus Gunning.

– I-ai văzut! Pentru numele lui Dumnezeu, omule! Șoptind mereu în urechea celuilalt, pe la colțuri. Oftând mișcați deasupra textelor vechi și prăfuite. Făcând expediții pe coastă. Hoinărind pe stânci... *Tu*, s-a răstit acuzator, tu ai fost aproape la fel de rău! Ca sir Lancelot, nu-i așa? Dar nu pot spune că te acuz de ceva. Bărbații erau atrași de Phoebe. Nu se putea abține. Era caldă, iubitoare și... I s-a pus un nod în gât și a rămas fără cuvinte.

– Și îl făcea pe orice bărbat cu care vorbea să creadă că era singurul care se bucura de atenția ei specială, a spus Gunning amintindu-și. Iar în cazul lui Phoebe nu era doar un truc de pension... știți voi

„O sută una de metode pentru a-ți atrage și păstra iubitul". Cred sincer că nu era de fațadă – ne înțelegea problemele cu adevărat, prejudecățile, entuziasmul. I-am spus lucruri pe care nu le-am recunoscut nici față de noi înșine. Ne făcea să râdem și ne ierta.

– Uneori m-a făcut să mă simt ca a treia roată de la bicicletă. Și tu, și George! a mârâit Theo.

Letty găsea că discuția luase o turnură deranjantă. A hotărât să-i readucă în prezent.

– Casa aceasta, această situație discretă au fost răspunsul dumitale la problemele de încrucișare și aculturație? a întrebat ea, încercând să adopte un ton neutru.

Russell i-a luat întrebarea drept o solicitare serioasă de informații. A răspuns meditativ.

– Da. Nu a fost atât de ușor cum s-ar putea crede, privind-o. E imposibil să fii discret într-un sat – sau chiar pe o insulă. Trebuie să găsești alte metode ca să-ți demonstrezi bunele intenții. Oamenii de aici sunt religioși. Credința lor a supraviețuit secolelor de stăpânire otomană, așa că are rădăcini adânci și au de departe standarde morale cu mult mai înalte decât noi. Relația dintre ei doi ar fi fost de neînțeles și de condamnat dacă nu ar fi existat doi factori. George a dat de înțeles că se va însura cu Eleni imediat ce va fi posibil... A fost convingător, pentru că el însuși era convins că asta se va întâmpla. Nu m-ar mira să aud că umblă vorba că el *chiar* s-a însurat cu ea – ar

fi rezultatul pe care îl aşteptăm cu toţii. Vedeţi voi, cretanii nu înseamnă nimic fără romantism – oricât de puritani ar fi, iubesc sfârşitul fericit al unei poveşti de dragoste, la fel de mult ca sora bunicii mele, Honoria. Iar aceasta are toate ingredientele unui basm – mă rog, jumătate dintr-o duzină de basme. Cenuşăreasa, care e de fapt prinţesa Aretousa, obţine bărbatul, pe Erotocrit, în ciuda opoziţiei vicleanului rege Ikralis. Cred că mă veţi recunoaşte şi pe *mine* în scenariu. Şi doar ca să ne asigurăm că prezenţa lui George în sat va fi bine-venită, au fost făcute donaţii generoase şcolii şi bisericii. Bani bine cheltuiţi. Cu preotul şi directorul şcolii de partea noastră, eram aproape acceptaţi.

– Acceptare, a repetat Gunning. Cel mai greu lucru de obţinut pe această insulă. Suspiciunile la adresa străinilor au rădăcini adânci şi cine îi poate învinovăţi? După anii de opresiune pe care i-au îndurat?

– Ştii, nu e niciodată uşor să navighezi ca eliberator. Eram pe *Griffin* – ofiţer junior – trimis să le dea otomanilor o lecţie în 1898, s-a strâmbat Theodore. Candia era un butoi cu pulbere! Dar cu puţină acţiune hotărâtă, am reuşit să dezamorsăm situaţia. Şaptesprezece soldaţi britanici au fost masacraţi de turci. Mă rog, dacă tragi leul de coadă e foarte posibil să te muşte de cap. E de aşteptat. A trebuit să luăm nişte decizii grele. Am muşcat şi noi. Doar o răzbunare în contrapartidă. Am prins şaptesprezece

căpetenii turce și le-am spânzurat de copacul pe care l-au folosit ei înșiși pentru execuții. Foarte neplăcut, desigur, dar mesajul a fost corect recepționat. Natural, cretanii au știut cum să fie recunoscători. Și sub presiunea patriotică a locuitorilor, omul pe care strigau cu toții că vor să-l vadă – prințul George al Greciei – a sosit în cele din urmă de pe continent la bordul unui vas britanic pentru a se alătura oamenilor săi și a revendica insula. Am fost acolo când a făcut primii pași pe țărm. Ce vremuri agitate! Sunt onorat că am jucat și eu un mic rol.

– Deci, având în spate reputația Marinei britanice și buzunarele pline cu bani zornăitori, ai fost într-un fel acceptat?

Și-a dat seama că Letty a primit cu răceală explicația lui.

– Exact. Dar la așii din pachetul nostru de cărți nici tu, domnișoară, nu te-ai fi gândit! Nici noi nu i-am luat în calcul. Băieții înșiși. I-ați văzut. Expresia lui s-a îmblânzit. Andreos și Teodoro. Sunt băieți puternici, vioi, ghiduși. Și buni boxeri. Eu i-am învățat. E important să te descurci în orice situație, pe punte sau pe terenul de joacă. Mă gândesc că s-ar putea îndrepta spre o carieră în Marină... Dar, așa cum am spus, sunt foarte impresionanți. Au moștenit frumusețea izbitoare a mamei lor. Și... un zâmbet de satisfacție i s-a întins pe buze... îmi place să cred că au moștenit și ceva de la bunicul lor, nu credeți? A făcut

o pauză, preocupat să le audă răspunsul. Par cretani până în măduva oaselor. Se potrivesc. Sunt acceptați pentru ei înșiși.

– Atunci nu plănuiești să-i trimiți peste hotare pentru o educație englezească, Theo? a întrebat Gunning.

– Doamne sfinte, nu! Oricum ar refuza să plece. Dacă ar trebui să mă lupt cu părinții lor, nu aș avea nici o șansă. Rădăcinile lor sunt aici. Mătușa lor Kalliope – foarte respectabila lor mătușă Kalliope –, unchii și verii lor locuiesc mai sus. Bunica lor – pe care tocmai ați văzut-o – este o stâncă. Ea i-a crescut. Nu, nu ar vrea să plece de aici.

– Dar acum – să mă fac bine înțeles –, George și Eleni nu sunt căsătoriți? a întrebat Gunning.

– Da, asta a făcut parte din înțelegere. Am fost de acord să pun temelia acestei gospodării – și mă refer la faptul că am cumpărat casa și plătesc facturile – atât timp cât ei nu-și oficializează relația. Cum alternativa era o căsătorie fără aprobarea mea și o viață în sărăcie împreună, îmi imaginez că Eleni l-a convins pe George să-mi accepte condițiile. Presupun că am încercat să câștig timp... sperând în toată această perioadă că fiul meu își va reveni, că Eleni își va pierde farmecele, că el va cunoaște pe cineva din clasa lui socială. Nu l-ar fi ajutat cu nimic să se trezească cu mâinile legate și cu obligații, când domnișoara potrivită ar fi apărut la orizont... A zâmbit viclean și a ridicat o sprânceană către Laetitia. Poate cineva ca dumneata,

domnișoară? Mă rog, de ce nu? Nu ar fi fost rău! Dar am văzut că asta nu avea să meargă. Femeile par să nu-l considere pe fiul meu ca pe o perspectivă conjugală. Deși e chipeș și atletic, par să nu fie nici măcar atrase de el.

– Aveți dreptate. Am observat și eu, a spus Letty. George e protejat de un soi de imunitate. Eleni l-a făcut de neatins de orice altă femeie. Nu e prea potrivit pentru rolul feciorelnicului Ipolit – dar e pe aproape. Domnule Russell, nu aveți de gând să intrați și să le spuneți despre George? Noi stăm aici știind că e încă în viață – ea probabil nu știe nici măcar atât. Chiar cred că ar trebui să...

Dar Theodore își croia deja drum de-a lungul pieței.

– Poate ar trebui să mai comandăm cafea, a spus Letty, așezându-se lângă Gunning. Ar putea dura ceva. Ei, poftim! Ai avut vreo idee despre asta?

– O mulțime de idei! a zis Gunning clătinând din cap. Toate greșite. Bietul George! Mi-am dat seama că are probleme, dar nu am bănuit niciodată dimensiunea lor. Știi, e amuzant – aici e o adevărată sciziune, adică la vila Europa – între cei de la etaj și cei de la parter. Jur că nici un student, oaspete sau alt european parazit nu a avut habar de ceea ce se petrecea. Dar membrii personalului au avut! Fata aceea de la bucătărie cu chicotelile ei stânjenite și cu „îl întreține pe stăpân" – știa! E posibil ca oricare dintre servitori să fi știut, dar nu a dezvăluit nimic. Admir asta!

– Crezi că Phoebe știa?

– Ea și George erau destul de apropiați. Cred că i-a mărturisit. Știa cum să păstreze un secret.

– Oare cum a reacționat?

– Cunoscând-o pe Phoebe, bănuiesc că s-a implicat total în intrigă. Copiii lui George, dacă i-a întâlnit – și pun pariu că așa s-a întâmplat! –, ar fi avut nevoie de întreaga și drăgăstoasa ei atenție. Letty, asta face ca testamentul ei să devină mult mai clar, dacă stai să te gândești. Și-a făcut datoria față de familia ei și, fără să vrea (mă întreb dacă el știe deja), față de soțul ei, dar i-a lăsat lui George o sumă importantă de bani. Și cred că ai spus că fără condiții. Am presupus că i-a lăsat lui ca să îmbunătățească viața leproșilor, să-i folosească în cercetare, pentru astfel de lucruri, dar, în aceste circumstanțe – ar putea la fel de bine să-i folosească pentru a-și afirma independența și a-și întreține singur familia.

– Sunt sigură că asta a fost intenția ei, a spus Letty. Dar ca să se întâmple acest lucru, George trebuie să rămână în viață.

A izbit-o dintr-odată un gând înspăimântător.

– William? Nu cred că George și-a făcut testamentul.

– Nu e primul lucru la care te gândești dacă ești un burlac de douăzeci și patru de ani perfect sănătos – și neavând banii tăi ca să-ți faci griji.

Au tăcut și au privit cum Andreos și Teodoro s-au întors cu pungile pline de cumpărături, înconjurați

de un cârd de băieți din sat de toate vârstele, sporovăind emoționați. După o dispută amicală, gașca s-a așezat pe marginea de marmură de sub fântâna centrală și a așteptat ca băiatul mare să deschidă o cutie impresionantă, plină cu prăjituri. A dat-o din mână în mână și fiecare băiat a ales. Apoi i-a dat cutia lui Teodoro, care a repetat operațiunea până când dulciurile s-au terminat.

– Ia te uită! a exclamat Gunning, mișcat de ceea ce văzuse. Baclava pentru toată lumea! Cei doi băieți au moștenit cu siguranță una dintre calitățile tatălui lor. Sunt la fel de generoși ca George! Mă întreb dacă Theo și-a dat seama că banii lui tocmai au fost folosiți pentru a face cinste băieților din sat.

– William? Vocea lui Letty era nesigură, plină de îndoială. Ce crezi că s-ar întâmpla dacă George ar muri pe masa de operație a lui Stoddart? Bieții băieți! Ce viitor vor avea fără tatăl lor? Crezi că li s-a spus cât de gravă e situația?

– Nu va muri, Letty! Este un tip puternic și are multe lucruri pentru care să trăiască. Va lupta. Cuvintele lui Gunning nu au convins-o pe Letty și, bănuia ea, nici el nu credea asta.

– Da, înțeleg încotro bați... Banii pe care tocmai i-a moștenit se vor duce către ruda cea mai apropiată. Nu către acei băieți, deoarece presupun că nu i-a recunoscut. Nu, vor merge la tatăl lui. La Theodore.

27

– Mă voi ruga pentru el, a spus Maria. Și pentru băiatul lui. Nu este un om bun, dar nu poate decât să-mi fie milă de cineva a cărui soție tocmai a murit și al cărui fiu a fost rănit atât de curând.

Mama lui Aristidis ținea în mâini fotografia celor trei săpători în timp ce asculta nerăbdătoare relatarea lui Letty despre cele întâmplate la sfârșit de săptămână, cu ochii fixați pe Theodore Russell, aflat la mijloc, vocea trădându-i hotărârea, dar nici un fel de simpatie.

Stăteau la masă, duminică seara, sorbind dintr-un pahar cu *raki* de dude făcut de Maria, iar Letty putea simți cum devenea mai sinceră cu fiecare înghițitură de tărie. A făcut un efort pentru a-și aminti că unele informații erau strict confidențiale și nu erau menite să circule prin viile cretane. Dar bârfa se dovedea a fi atât de seducătoare, încât și-a spus că a fost probabil ademenită să meargă prea departe. Maria era auditoriul perfect, ascultând fără să întrerupă, stocând informațiile și punând întrebările potrivite pentru a afla întreaga poveste. Cu siguranță, până a doua zi dimineață afacerile casei Russell vor fi cunoscute de toată lumea din Kastelli.

– Nu-ți place cel care l-a angajat pe Aristidis? a întrebat-o Letty prietenoasă.

– Fiul meu îl antipatizează și nu are încredere în el, a spus Maria.

Letty a zâmbit în fața răspunsului simplu. Nu mai era nevoie de alte explicații. Judecata fiului era suficient de clară pentru mamă.

– L-ai întâlnit vreodată?

– Nu-mi place orașul și nu merg foarte des acolo... dar am fost la nunta nepoatei mele, la Catedrala Sf. Mina, luna trecută. În timp ce ne adunam în piață înainte de ceremonie, un bărbat elegant împreună cu soția lui drăguță au trecut pe lângă noi. Era un cuplu care ieșea în evidență – el atât de bronzat, ea atât de albă –, așa că l-am întrebat pe Aristidis cine erau. Mi-a spus că domnul era șeful lui, englezul, Russell. Cel care l-a tratat atât de urât. Din câte am înțeles, soția lui a fost o femeie bună. Aristidis a vorbit cu căldură despre ea.

Maria i-a umplut paharul lui Letty și i-a servit o porție de *mezedes*.

– Aristidis spune că englezii sunt foarte diferiți unul de celălalt.

Letty și-a strâns buzele. Fiul casei era cu siguranță fereastra Mariei către lumea de afară, și a recunoscut că orice mărturisire făcută mamei va fi, cât mai curând posibil, transmisă fiului. Problema era, și-a spus Letty cu o melancolică veselie, că ea însăși se îndrepta foarte repede în direcția subordonării față de Aristidis. În scurta perioadă de timp în care au lucrat împreună, se impusese deja ca un personaj de încredere și bine informat. Niciodată în calea ei, dar mereu lângă ea când avea nevoie de el, niciodată condescendent,

mereu încurajator. Theodore trebuie să fi fost nebun să-şi facă un duşman dintr-un şef de echipă atât de valoros.

– Nu are decât cuvinte de laudă pentru *acest* bărbat, Gunning, a spus Maria, arătând spre faţa zâmbitoare a lui Gunning. Cred că William se bucură şi de respectul, şi de afecţiunea ta, Laetitia, a adăugat ea subtil, cu o voce întrebătoare.

– Gunning? Respect şi afecţiune? Nici pomeneală! a zis Letty. Este un însoţitor profesionist util şi bine informat, un bărbat în care are încredere tatăl meu. Dar nu este un bărbat care să inspire afecţiune şi, într-adevăr, ştiu foarte puţine despre el. Este militar – un bărbat care preferă compania bărbaţilor. Nu se prea înţelege cu femeile. Presupun că nu are nici prea multă practică. Mă găseşte foarte iritantă, iar eu îl consider ciudat şi arogant.

Maria a ascultat acel şuvoi agitat de cuvinte, încercând să înţeleagă.

– Înţeleg. Cred că înţeleg. Dar e un bărbat destul de chipeş, nu crezi? a insistat ea, făcându-i cu ochiul. Poate sunt eu bătrână, dar încă mai recunosc un bărbat frumos şi am o judecată sănătoasă. Nu înţeleg de ce un om atât de bun ca el nu e însurat la vârsta lui. Asta nu s-ar fi întâmplat aici, pe insulă. Poate din cauza rănii lui nu-l vrea nimeni?

– Rană? O, vrei să spui piciorul lui? Am uitat de asta, el nu prea face caz. Nu, nu cred. În Anglia sunt

atât de multe fete bătrâne și văduve, din cauza războiului, încât orice bărbat neînsurat care își ridică puțin capul peste parapet este înșfăcat și dus la altar. E într-adevăr foarte ciudat ca până și domnul Gunning să reușească să evite căsătoria pentru atâta vreme. Am înțeles că și-a petrecut anii de după război călătorind pe continent în loc să-și facă datoria și să se întoarcă pentru a se implica într-o căsătorie cu o fată nefericită.

Maria părea uimită. S-a întins peste masă și și-a pus mâna peste cea a lui Letty, spunându-i cu înțelepciune:

– Cred că fata pe care o va alege va fi norocoasă. Și am hotărât să fac ceva în privința asta. Voi alcătui o listă cu candidatele potrivite. Cred că îl cunoști mai bine decât oricine altcineva... trebuie să mă ajuți. Vom începe cu Angeliki. Tânăra mea prietenă Angeliki a rămas văduvă de curând și a început să se uite prin jur. Încă arată foarte bine, chiar după ce a născut șase copii, și ar fi o binecuvântare pentru ea să găsească bunătate și educație, după ce a fost zece ani căsătorită cu porcul ăla mistreț de bărbat al ei.

Maria a izbucnit într-un râs triumfător văzând expresia chinuită a lui Letty.

A doua zi dimineață, Aristidis stătea mândru lângă Laetitia, pe muntele Iuktas, inspectând excavația. Oamenii pe care îi angajase să muncească la sfârșitul săptămânii terminaseră de curățat situl de iarbă și de

majoritatea tufelor. Pietrele care ieşeau în evidenţă au fost lăsate la locul lor. Fuseseră întinse sfori între ţăruşii care delimitau zonele în care stabiliseră să sape, iar oamenii erau acolo, cu târnăcoapele, lopeţile şi roabele, gata să intre în acţiune.

Prima groapă de sondare a dat la iveală o asemenea bogăţie de artefacte, încât au hotărât să-şi încerce norocul, extinzându-i părţile laterale, şi să meargă în direcţia în care îi conduceau pereţii de zidărie. Au scos la lumină margini de piatră, fragmente de ceramică şi ceea ce Letty a crezut că ar putea fi un mic sanctuar. Era convinsă că se pregătiseră bine. Totul era gata. Mă rog, nu chiar totul. Unde erau arhivarul şi fotograful?

Gunning se plimba prin sit, cu un toiag răsucit de cioban pe umeri, cu mâinile agăţate de capetele lui, în maniera insulară. Un bărbat a făcut un comentariu ironic şi a izbucnit în râs. Gunning a intrat imediat în jocul parodierii mersului ţanţoş cretan, provocând şi mai multă veselie şi câteva replici grosolane. A răspuns coborând toiagul şi legănându-l în mână ca pe un baston, mişcându-se ca Charlie Chaplin. A atins un melon imaginar, s-a împiedicat de toiag şi a aterizat cu fundul într-o roabă.

Era o faţetă a lui Gunning pe care Letty nu o văzuse niciodată şi a înţeles imediat că acela era un comportament pe care-l învăţaseră în tranşeele din Flandra. Imaginea unui preot care se prostea ar fi

ridicat moralul oamenilor, probabil singurul subiect de râs în locul acela îngrozitor. Iar aceşti oameni îl plăceau. După spectacolul lui, au intrat din plin în acţiune, fiecare cu o sarcină precisă, fiecare cu un zâmbet pe chip. S-au simţit îndreptăţiţi să-i ceară părerea, pentru ca în următorul minut să-i ironizeze ignoranţa. O relaţie facilă. Una cu care ea nu va putea niciodată să rivalizeze, în ciuda averii, influenţei sau talentului ei. A simţit o izbucnire familiară de mânie.

Ei bine, se ştia că activitatea fizică eliberase întotdeauna frustrările. A înşfăcat un târnăcop şi un hârleţ şi s-a îndreptat spre o aglomerare de pietre, la câţiva metri distanţă de excavaţia principală, intenţionând să sape o altă groapă de sondare şi să lase restul maşinăriei bine unse să funcţioneze fără ea. Cu imaginea Knossos-ului şi a lui Phoebe în minte, a smuls o rădăcină uşoară de fenicul pentru a curăţa solul şi a început să sape. Pietrele pe care le-a dat la o parte păreau să fi fost tăiate şi folosite ca parte dintr-un zid sau o construcţie. Nu a ieşit la lumină nici un fragment de ceramică, de fapt nimic interesant, cum se întâmplase cu celelalte gropi. A aruncat o privire în jur şi a hotărât că, dacă avea dreptate în legătură cu poziţionarea principalului sit, acum lucra într-una din zonele lui periferice.

Era pe punctul de a renunţa şi de a pleca de acolo pe furiş, când hârleţul ei ascuţit a anunţat-o că dăduse peste o schimbare de culoare şi textură. Teracotă.

Un obiect făcut de mâna omului. Intrigată, a îngenuncheat și s-a uitat cu mai multă atenție. Și-a scos mistria din buzunar și a îndepărtat pământul. A întins mâinile pentru a apuca artefactul, mișcându-l cu grijă, intenționând să-l scoată întreg din culcușul lui. Greu și având cam patruzeci și cinci de centimetri lungime, forma tubulară a ieșit la lumină surprinzător de ușor, dezvăluind o gaură, dincolo de care se afla un alt tub de teracotă de același diametru. Era un sistem de canalizare? Acestea erau bine cunoscute în palatul din Knossos. O tehnologie de canalizare sofisticată fusese încercată aici. Dar aici sus, în vârful dealului, în sălbăticie? De ce ar fi avut nevoie să transporte ceva?

A început să curețe pământul de pe artefact cu degetele, realizând fascinată că ceea ce ținea în mână era un tub decorat. Mai mult ca sigur nu fusese destinat pentru canalizare sau pentru dispersarea apei. Cum ai numi această decorațiune în termeni ceramici? S-a gândit puțin. Matriță? Nu. Broderie aplicată, asta era! Gunning ar ști cu siguranță. Sau Aristidis. S-a îndreptat ridicând tubul greu și a fluturat mâna în direcția lor, sperând să le capteze atenția. Fâșii din teracotă fuseseră împletite în funii groase și atașate la curbe cretane bizare, pentru a se răsuci în jurul cilindrului. Cu siguranță, nici cei mai pretențioși minoieni nu s-ar fi obosit să facă asta pentru un obiect utilitar pe care intenționau să-l îngroape sub podea.

Poate era un recipient? A înălțat capătul deschis la nivelul ochilor pentru a privi înăuntru, sigură că era ceva acolo.

Un trup solid a izbit-o din spate, cu un strigăt de avertizare, făcând-o să-și piardă echilibrul. Cu o singură mână, Aristidis i-a smuls tubul din palmă și l-a zdrobit, cu o fracțiune de secundă înainte ca ocupantul să țâșnească cu viteza unei sulițe, ochii înnebuniți căutând o țintă, cu gura roz deschisă larg, cu colții albi și lipicioși strălucind, atacând cu capul înainte.

28

Bucata de teracotă s-a zdrobit de pământ, sfărâmându-se în bucăți pe suprafața crestată a stâncii. Șarpele a căzut și s-a încolăcit imediat pe Aristidis, care se postase între reptilă și Letty, care înțepenise pur și simplu. Gunning a apărut dintr-odată lângă ea, prinzând-o de talie și trăgând-o, rigidă din cauza șocului, câțiva metri mai încolo. Au privit, neajutorați, cum Aristidis a atacat șarpele cu toiagul și cum în cele din urmă i-a prins capul cu capătul bifurcat. Șarpele s-a răsucit și s-a zvârcolit cu o furie neputincioasă, dar Aristidis și-a scos calm cuțitul de la brâu, s-a aplecat și cu două lovituri rapide i-a tăiat capul.

Demetrios a venit în grabă cu un hârleț și a început să adune cu dexteritate rămășițele. A arătat către

dungile portocalii strălucitoare și V-ul de pe spatele șarpelui.

– *Ochendra*, a comentat el. Șarpele-leopard. Ești norocoasă că mai ai nasul întreg, domnișoară! S-a îndreptat spre marginea stâncii ca să scape de oroare.

Spre rușinea ei, Letty nu putea să stea nemișcată. Tremura, dinții îi clănțăneau și cu toate acestea păreau încleștați și nu putea scoate nici un sunet, nici măcar scâncetul patetic pe care simțea nevoia să-l exprime. Nu spusese nimănui despre teama ei acută de șerpi, mergând până la fobie și sperase că, dacă se va plimba pe acolo fără griji, încălțată cu cizmele ei, oamenii o vor crede curajoasă, iar șerpii o vor ocoli. Gunning a înconjurat-o cu ambele brațe, șoptindu-i tot felul de banalități liniștitoare, ținând-o strâns, cu o mână în spatele capului, aplecându-i fața pe umărul lui.

– Fir-ar să fie! Ce Dumnezeu a fost asta? a reușit ea să bolborosească în cele din urmă.

– Acela a fost, așa cum a spus și Demetrios, un șarpe-leopard. Biata creatură! L-ai deranjat. Nu o lua personal – își apăra doar casa.

Fără să-i dea drumul a întors cu piciorul una dintre bucățile sparte de ceramică.

– Un tub pentru șerpi. Asta este ceea ce ai dezgropat. Au fost descoperite în siturile templelor pe întreaga suprafață a insulei. Ideea e că șerpilor li se oferea adăpost în aceste tuburi și probabil erau și hrăniți. Se spune că era vorba de o dietă compusă din lapte și

prăjituri cu miere. Cel mai probabil li se scoteau colţii şi erau folosiţi în ceremoniile religioase. Spirite ale pământului. Creaturi ale infernului. Şi la fel ca oamenii de astăzi, şarpele modern se foloseşte de facilităţile antice, dacă sunt funcţionale. Teoria mea este că practica de a ţine „case" pentru şerpi pe Acropola atenianã ar putea să aibă la bază obiceiul cretan. Iar zeiţa Atena, pentru care şerpii erau sacri, poate o amintire a zeiţei mame antice...

Vocea lui era liniştitoare şi profesorală. „Vorbeşte ca să liniştească copilul, şi-a spus Letty. Ei bine, trebuie să recunosc că funcţionează." Căldura şi mirosul pielii lui de sub cămaşa aspră o calmau, iar bătăile inimii lui i se păreau ciudate. Nu vedea nici un motiv pentru a se îndepărta de el. Era ciudat că pericolul care o ameninţase fusese înlăturat de Aristidis cu avântul lui eroic, dar suferinţa ei avea nevoie să fie alinată de prezenţa lui Gunning. Pentru Letty, el nu era un bărbat liniştitor; era ţepos şi uşor potrivnic – în cel mai bun caz ciudat –, dar, stând acolo în braţele lui, apărată, simţea că era ceva potrivit şi mai mult decât atât – bucuria emoţionantă a unei întoarceri acasă.

El nu făcea nici o încercare de a se mişca, astfel încât momentul a fost prelungit dincolo de acceptanţele sociale. Atunci şi-a amintit de un comentariu şiret al lui Gunning:

– O, Doamne! William! E posibil să ofensezi oamenii prin această demonstraţie publică de afecţiune?

Și-a întors capul să vadă dacă erau priviți. Oamenii se grupaseră, dându-și unul altuia țigări. Vorbeau tare, retrăind momentul cu numeroase gesturi, înflorind deja povestea, dar fiecare bărbat stătea plin de tact, cu fața spre mare.

– Sunt sigur că nu o vor considera mai mult decât e – o demonstrație publică de prim ajutor și calmare, a răspuns el, după care, auzind respingerea dureroasă din vocea ei răgușită, și-a strâns din nou brațele în jurul ei. Deci – consolează-te un pic. Când ea și-a întors chipul spre el, i-a atins ușor nasul cu vârful arătătorului. Drăguț nas. Mă bucur teribil că nu l-ai pierdut.

– Ei bine, indiferent ce avem aici, nu este mormântul lui Zeus, a spus Aristidis vineri la amiază. În vocea lui nu se simțea dezamăgire, ci mai degrabă curiozitate și emoție.

Terminaseră de mâncat prânzul ușor pe care îl trimisese Maria, stând mai mult în apropierea sitului decât în adăposturi, iar Letty aduna resturile mesei într-un coș. Bărbații s-au întors preocupați să-și termine treburile în tranșee, lăsând totul pregătit pentru un nou început lunea următoare. Lateralele fuseseră acoperite cu etichete albe care indicau schimbarea straturilor, numerotate, așa cum le scoseseră la lumină săpăturile, de la 1 până la nivelul de bază. De acolo, un alt set de etichete roșii, multe cu semne de întrebare,

îşi croiau din nou drum în sus, de la stratul de bază, pe care cineva îl etichetase cu speranţă „Neolitic", semnificând succesiunea straturilor diferitelor civilizaţii.

– Nu sunt sigur că am dreptate, Letty, a spus Gunning cu îndoială. Am putea să-l aducem pe bătrânul Theo să arunce o privire. E foarte bun la datarea ceramicii. Va şti. Cel mai bun lucru pe care putem să-l facem acum este să ne asigurăm că am consemnat totul corect. Mergea repede de-a lungul fâşiilor de pământ, trecând de la un pătrat la celălalt, făcând schiţe şi fotografiind, demonstrând legătura dintre ele şi făcând sugestii pentru continuarea activităţii pe baza artefactelor descoperite.

– Nici un mormânt, nici un schelet, nici măcar vreun rest carbonizat într-un vas de gătit. Însă ceea ce avem promite să fie magnific! William! Vino şi arată-i Laetitiei desenul tău. Acolo... Aristidis a întins pe pământ desenul lui Gunning, a pus o cizmă pe el şi a indicat cu toiagul. Spuneţi-mi ce vedeţi.

– Ceva cu trei travee, a zis Letty încet. Neobişnuit, nu crezi, pentru un sit exterior?

– Dar nu necunoscut.

– Corect... Letty şi-a adunat gândurile şi a vorbit ferm. Ce avem aici pare să fie un fel de templu, nu doar un altar în aer liber. O construcţie specifică, cu un etaj, după cum a stabilit Gunning după fundaţii şi grosimea pereţilor. Ziduri văruite, pictate cu roşu-închis şi alb – chiar... strident! Grinzi de pin din

Kefalonia, la fel ca la Knossos. Probabil trei încăperi spațioase... cât am spus, William?... trei metri și jumătate lățime? Camera centrală ceva mai spațioasă decât încăperile din est și vest? Numeroase fragmente de ceramică *in situ*, în ceea ce poate fi un altar în trepte în camera estică – să-i spunem numărul unu. Camerele au uși care dau într-un coridor larg spre nord. Aici... Dacă se dovedește că acest coridor a avut colonade, am obținut mai degrabă panorame spectaculoase către marea Egee. Vârsta? Ai o opinie în privința asta, Aristidis?

Cretanul își formase deja una.

– Stil arhitectural și decorațiuni minoice, contemporane probabil cu partea centrală de la Knossos, cea care s-a păstrat, a spus el. Probabil mijlocul secolului al III-lea minoic. Pereți zidiți elegant, socluri din ghips la rândurile de jos, urme ale unor coloane din lemn. *Kasellas* – ciste în podea – care au apărut în camera vestică... Ar putea fi foarte interesant. Urme de zidărie foarte asemănătoare. Sculpturile – securea cu două tăișuri și coarnele sfințite – se leagă de aspectele religioase ale palatului de la Knossos. Dar văd dovezi ale reconstrucției – poate în urma unui dezastru? Cutremur? Cucerire? E foarte posibil. Straturile superioare indică prezența micenian㠖 grecii cuceritori de pe continent au fost aici.

S-a îndreptat spre o tăviță cu artefacte și a luat o sculptură mică în fildeș. Letty a privit din nou cu

satisfacție obiectul care îi tăiase răsuflarea atunci când fusese scos din pământ. Pe un disc plat de fildeș era gravat din profil capul perfect al unui războinic micenian care își purta cu mândrie coiful cu colți de mistreț.

– Ce a spus bătrânul Schliemann când a dezgropat masca din aur de la Micene? Gunning se apropiase ca să-l privească și el. „Astăzi am văzut chipul lui Agamemnon." Ei bine, iată, Letty! Poți spune azi că tu ai privit chipul lui Tezeu! Cu probabil la fel de mult respect pentru adevăr. Telegrafiază la *Times* și anunță-le descoperirea, de ce nu?

A făcut o pauză, intrigat de tăcerea ei.

– Ce s-a întâmplat? Nu ești mulțumită cu ce am găsit? Dumnezeule, fetițo! Mă întreb de *ce* e nevoie ca să te aprinzi, dacă asta nu e de ajuns. O, da... Mormântul! Bănuiesc că te așteptai să descoperim și rămășițe umane! Scheletul unui bărbat de trei metri înălțime? Mă întreb cu cât s-ar vinde un os din piciorul zeului zeilor pe piața neagră? Sau te așteptai la o statuetă criselefantină, din argint și aur?

Letty l-a săgetat cu o privire plină de dispreț. De la episodul rușinos cu șarpele, el păstrase distanța și doar ocazional, ca acum, se apropia pentru a o irita cu un comentariu ironic. Cel mai probabil regreta slăbiciunea și voia să echilibreze balanța, dar ea se întreba dacă cuvintele lui i se adresau ei sau celorlalți.

– Da, William. Da, nu o să neg. Am venit așteptându-mă să găsesc un mormânt. Doar dacă Theo nu

ne-a mințit tot timpul, cu, desigur, Calimachus, Ennius, Cicero și restul băieților aflați lângă el în boxa acuzaților, că *există* aici soi de mormânt. Nu cred că mitul ar fi supraviețuit atâtea secole dacă n-ar fi avut o bază solidă – poate piatra *kouskoura?* Nu mi-am pierdut speranța.

A încetat discuția cu o clătinare din cap și cu un zâmbet și-a ridicat coșul și s-a îndreptat spre adăposturile pentru capre. Și-a dat seama că replicile tăioase dintre ei deranjau echipa și devenise un obicei să plece și să evite orice situație de acest gen. După un scurt schimb de priviri cu Gunning, Aristidis a urmat-o, luându-i coșul din mâini și mergând lângă ea.

– Și eu sper, domnișoară. Sunt sigur că aveți dreptate în privința templului și că în apropierea lui nu trebuie să ne așteptăm să găsim o incintă funerară. Această limbă de pământ nu este mare... Cred că ar trebui mai întâi să ne folosim capetele și după aceea hârletele pentru a localiza mormântul.

– De acord, a spus ea, întorcându-se să cerceteze situl. Să ne imaginăm, atunci, structura aceea din centru. Am descoperit rămășițe ale unui perete circular, de împrejmuire, și cred că putem spune că se ridica aproximativ până acolo... Deci trebuie să căutăm dincolo de acea zonă.

El a pus coșul jos și au rămas amândoi, cu spatele la șoproane, privind întinderea de pământ care nu

părea să promită nimic, acoperită de bolovani și smocuri de iarbă.

– Spune-mi, Aristidis, în cele câteva situri funerare descoperite pe insulă, cum erau aliniate corpurile? Vreun tipar? Adică, dacă e să ne gândim la înmormântările celtice, de exemplu, din Europa – trupurile ar fi fost așezate cu fața spre răsărit. Picioarele la est, capetele la vest.

– Aici e la fel, a răspuns el.

– Ei bine, nu trebuie să ne gândim la niște *zei*, nu-i așa? Dacă cineva a fost îngropat pe aici pe undeva, atunci a fost o persoană ca noi toți. Om, nu divinitate. Indiferent cine era, a murit și a fost îngropat. L-a privit calmă. Învățase să nu pună la îndoială principiile religioase ale cuiva, descoperise pe propria piele că rădăcinile credințelor antice erau adânci și încurcate și din când în când ieșeau supărător la suprafață.

Aristidis a dat din cap că a înțeles.

– Să presupunem că urmașii lui au știut ce l-ar mulțumi pe cel dispărut. Și anume să fie așezat ca să poată privi în această direcție. A fluturat brațul spre est. Asta ar însemna perpendicular pe templu. Antreprenorii de pompe funebre, sau cum se numeau pe atunci, s-au gândit și ei la cel decedat – pentru că era în mod evident un *om*, oricât de impresionante i-ar fi fost scrisorile de recomandare – spunându-și că i-ar plăcea să-și „privească" templul.

Aristidis s-a așezat așa cum sugerase ea. Apoi s-a întors, și-a întins brațele și a izbucnit într-un hohot de râs ironic.

– Realizezi unde îl plasează asta pe regele zeilor? Exact într-unul din *adăposturile mele pentru capre.*

Letty a privit peste umăr și, amuzată, a început să râdă și ea. Amândoi și-au dat seama în același moment și au tăcut brusc. S-au privit unul pe altul uimiți.

Aristidis a început să vorbească repede, fără obișnuita lui încredere.

– Iartă-mă! Ce prost sunt! Ar fi trebuit să văd! Pot doar să invoc faptul că sunt atât de obișnuit cu peisajul. Aș putea spune că acesta a fost terenul meu de joacă decenii de-a rândul. Am lucrat aici, aici am fumat prima țigară... Eu... S-a oprit stânjenit, iar Letty a știut că, dacă ar fi continuat, ar fi însemnat că vorbește cu Gunning. Fiecare centimetru îmi este foarte cunoscut și prin urmare nu-l mai observ.

– Dar vezi ceea ce văd și eu? a insistat ea. Construcția mică din piatră, îngropată aproape orizontal la capăt? Seamănă cu un *bori* francez inferior... coliba unui păstor?

– Un adăpost. În vremuri de restriște, în ea dormeau palicarii care se ascundeau. Toată lumea știe despre asta. E prea mică și prea insalubră pentru a băga animalele acolo. O s-o găsești îngropată până la glezne în mucuri de țigară... și alte lucruri mai puțin

salubre. Vă rog, domnișoară Laetitia, vă implor să nu intrați.

În timp ce el vorbea, începuseră să se îndrepte rapid spre adăpostul mic și neimpresionant, care semăna cu o cocioabă. În timp ce înaintau, Letty a privit în jurul ei, evaluând ce putea să le ofere situl.

– Are o perspectivă perfectă asupra câmpiei de dedesubt. Da, dacă m-aș ascunde, cred că acesta ar fi fost locul potrivit pentru un bun post de observație. Nimeni nu putea părăsi satul fără ca eu să-l văd. Și am observat, Aristidis, că sunetele se aud foarte bine între acest loc și valea de dedesubt. Destul de ușor să trimiți semnale sau chiar mesaje în orice direcție.

– Ceea ce s-a dovedit folositor în timpuri de război, desigur, dar în acești ultimi ani a fost mai mult un lucru stânjenitor. Aristidis i-a zâmbit zburdalnic.

Au ajuns la construcție și, vorbind calm pentru a-și masca emoția, Letty s-a oprit o clipă pentru a privi locul din noua perspectivă. Stătea cu spatele la ceea ce mai rămăsese dintr-o ușă, uitându-se spre est.

– Iar în timpurile minoice, perioada din care datează templul nostru, din pragul acestei uși deschise, poți privi direct la baza colonadei. Suficient de departe pentru a nu întina manta sacră, destul de aproape pentru a privi atent procesiunile și ceremoniile. Să vezi dacă preoții ofereau ca ofrandă taurul

potrivit... genul acesta de lucruri. În felul lui, reprezintă o poziție de comandă.

Aristidis a început să se cațere pe construcția pe care o disprețuia, lovind-o cu palmele, privind-o cu alți ochi.

– Uită-te la piatra de deasupra! A fost tăiată direct din stâncă! Atât de grea încât probabil a fost singura modalitate de a o urca până aici. Apoi a fost sprijinită pe aceste pietre masive care o flanchează. Vei observa că toată zidăria e direct de pe coasta dealului. Trei metri și jumătate – în diametru – de straturi circulare de pietre, nu toate perfect acoperite. Cineva ar fi putut presupune – cineva a făcut-o deja! – că a fost opera unui păstor nepriceput. Ce ai văzut?

– O să vezi mai limpede în alt unghi al luminii... în seara asta? Dar aș putea jura că este o crestătură, o linie dreaptă care străbate câmpul de aici și până la templu.

– *Dromos!* a exclamat el. *Dromos* – cărare. O cărare care nu se mai folosește de mult. Noi, fermierii, am venit mereu – după cum vezi – pe cărarea dinspre partea opusă.

Au rămas în picioare zâmbindu-și unul altuia încântați.

– Vreți să vă duceți să-i spuneți domnului Gunning? a întrebat Aristidis.

– Nu! a răspuns Letty. Sunt sigură că ar prefera să afle despre asta de la tine. Dar spune-i să lase tot și să

trimită imediat aici o echipă de săpători. Ne-au mai rămas câteva ore bune din ziua de azi și este o construcție foarte mică.

După ce el a plecat, Letty s-a întors către coliba dărâmată din piatră și i s-a adresat lui Zeus.

– Salutare, rege al zeilor! Dacă ești acolo, amice, dă-mi voie să-ți spun ceva – ești pe punctul de a vedea din nou lumina zilei! Și aș putea să te rog să nu faci o criză de nervi și să nu arunci cu trăsnete și să nu cutremuri pământul? Știi cum ești!

A înghițit în sec, auzind dintr-odată doar ecoul cuvintelor sale, înfiorându-se din cauza frivolității lor insensibile. Lezmaiestate. Probabil că zeii au dezaprobat-o. Risca să fie transformată într-o tufă de dafin sau, mai rău, în ceva mic și dezgustător. Gunning ar putea veni, neștiutor, și să o smulgă din rădăcini sau să o calce cu piciorul. Și nu va avea niciodată satisfacția de a ști. Letty și-a reprimat fanteziile obraznice. Și-a spus că nu ar fi putut să-i explice decât lui Phoebe dorința arzătoare de a se întoarce la coșul cu mâncare, ca să scotocească prin el până va găsi ceea ce căuta. S-a întors din nou și a rămas stingherită în fața colibei.

Se cerea rostită o formulă. Mintea ei scormonea după cuvântul „rugăciune", l-a respins și s-a hotărât la „sentiment". Neștiind nimic potrivit, a căutat prin memoria ei imperfectă o traducere la care lucrase în școală. Ultimele versuri ale piesei *Medeea*. „Șase din

zece. O interpretare mai degrabă prea liberă a textului." Va fi suficient.

Zeus din Olimp, tu cel puternic!
Conducător al destinului omului!
Ceea ce aşteaptă muritorii să se întâmple
se petrece rar
Iar ceea ce este surprinzător stă în
mâinile zeilor.

– Salutări... ăăăă... domnule... şi vă rog să acceptaţi un mic dar. E tot ce am putut găsi, dar poate nu este de nedorit după toţi aceşti ani.

Descoperind o fisură în blocurile de piatră, chiar în faţa intrării, şi-a depărtat picioarele şi şi-a ridicat braţele. Din stânga, a turnat un rest dintr-o sticlă de vin roşu de Arkhanais, iar cu dreapta a răsturnat un borcan cu miere, până când ultima picătură a căzut pe pământ.

O libaţie. Ei bine, nu avea cum să facă rău. Şi s-ar putea ca lui să-i placă.

Săpătorii au fost organizaţi pentru a lucra în perechi, una săpând, alta îndepărtând pământul, numărul lor fiind restricţionat de spaţiul mic din interiorul construcţiei. Cu toţii erau nerăbdători să găsească ceva important înainte să plece la casele lor. Toţi se oferiseră voluntar. Patru – tineri energici fără

ferme şi turme de condus – propuseseră să se întoarcă şi în dimineaţa următoare. Observând cât de mândru era Aristidis de echipa lui, Letty a înţeles că era vorba de mult mai mult decât suplimentarea cheltuielilor. Oamenii doreau cu disperare o ocazie de a dovedi că erau mai buni decât Theodore Russell. Asta l-ar mulţumi fără îndoială pe Aristidis, respectatul lor *kapitan*, dar aveau şi ei mândria lor. Şi mai era ceva, ceva ce a înţeles din strălucirea ochilor lor, din concentrarea lor şi din lipsa glumelor obişnuite, o îngrijorare profundă pentru slujba pe care o aveau acum. Ar fi muncit toată noaptea fără să se gândească la bani. Entuziasmul lor era la fel de mare ca al ei.

– Ore suplimentare plătite dublu, pentru fiecare om care rămâne – indiferent dacă sapă sau nu, a anunţat ea.

Aristidis, al cărui prim impuls ca supraveghetor a fost să pună prudent sub semnul întrebării gestul ei, a ezitat, apoi a încuviinţat, şi el o victimă a atmosferei generale.

Letty a observat că mâinile lui Gunning erau încordate din cauza efortului de a se abţine să nu înşface hârleţul de la săpători. Nici ea nu avea stare şi s-a îndepărtat de el, plimbându-se încoace şi încolo, supraveghind mai îndeaproape decât era necesar sita fiecărei lopeţi de pământ care era scoasă din mica construcţie pe care Aristidis o numea acum *tholos*. Un mormânt.

Vântul s-a oprit, iar vocile unor copii care se jucau au ajuns din vale până la ei. Soarele care asfinţea arunca un văl transparent de auriu-arămiu deasupra întregului promontoriu, iar marea era o oglindă perfectă a cerului de azur când s-a întâmplat ceea ce aşteptau.

29

O structură conică de patru metri şi jumătate în înălţime şi trei metri şi jumătate la bază a fost scoasă la lumină prin efortul oamenilor care au muncit în jurul exteriorului şi au săpat până la fundaţia din blocuri din calcar lungi de aproape un metru. Membrii echipei care lucra în interior, a cărei arie de operare era mai restrânsă şi a cărei muncă era mai istovitoare, se ajutau frecvent unul pe altul şi aruncau pământul şi rocile vechi de secole într-o roabă din faţa intrării. Nivelul podelei se micşora constant, dar nu a apărut nimic interesant. Ochelarii bunicului lui Spiro au văzut din nou lumina zilei în amuzamentul general; au urmat trei cutii de tutun şi câteva vederi din Port Said, dar nimic de importanţă arheologică.

Nu până când, în exclamaţiile tuturor, au găsit fragmente de ceramică roşie, alături de o mână de mărgele mate din faianţă. Aristidis s-a repezit spre ele şi, clătinând din cap dezamăgit, a dat verdictul: romane.

– Romane? a întrebat Letty fără să se gândească. Ce să fi făcut *romanii* aici?

Prezența lor o supăra. Nasurile acelea de vultur care se băgau peste tot... Roman – un cuvânt care ar agita spiritele în orice alt timp și în orice alt loc. Dar într-un sanctuar minoic din vârf de munte? Nu! Aici, urmele romane erau o aberație, o distragere a atenției. Gândul a fost imediat alungat de vocea imaginară dojenitoare și științifică a lui Andrew Merriman. „Deschide-ți mintea, Letty! Deschide-ți mintea!"

– Cine știe? a ridicat din umeri Aristidis. Poate a fost Sfântul Paul care făcea un picnic. Încep să cred că, dacă ar fi existat un Zeus, oare o fi fost îngropat? Nu, cred că au fost jefuitorii de morminte. Astea sunt urmele lor, fără îndoială. Cred că această construcție trebuie să fi fost prădată chiar de la începuturi. Trebuie să-ți cer să te pregătești pentru o dezamăgire. Mă aștept ca totul să fi început chiar cu minoianii. Orice bunuri din morminte ar fi fost consemnate în momentul înmormântării, la fel ca la faraonii egipteni, și subtilizate când ceilalți priveau în altă parte.

Una dintre perechile de săpători și-a ițit capul în prag. Pe sub stratul de murdărie, Letty a recunoscut ochii strălucitori ai lui Demetrios.

– *Kapitan!* Am ajuns la podeaua originară. Acum nu mai e decât stâncă sub picioarele noastre. Ce vrei să facem?

Înainte ca cineva să se oprească, s-a auzit un sunet din interiorul construcției. Vocea muncitorului mai tânăr îl striga pe Demetrios să-l ajute și flecărea cu Gunning, care se strecurase înăuntru cu ruleta. Au ascultat în prag, uitându-se cu atenție în întuneric și, după o clipă, capul zburlit al lui Demetrios a apărut din nou, rânjind. Ținea un obiect în mâna dreaptă.

La ce se așteptase? La un colier din aur? La o cupă de altar din argint? Nu la asta, cel puțin. Îngălbenit din cauza anilor, dar recognoscibil – un femur.

Letty a clipit văzându-i mărimea. Șaizeci de centimetri lungime și șapte în diametru, era piciorul unui uriaș sau al unui zeu, și-a spus ea. Apoi, adunându-se în grabă, l-a apucat de mânecă pe Aristidis.

– Nu mi-ai spus că unul din acești oameni este măcelar?

El i-a luat-o însă înainte cu o secundă și s-a întors deja pentru a-l striga.

– Spiro! Vino încoace, băiete, și aruncă-ți un ochi la ăsta!

Tânărul a sărit în picioare, încântat să-și câștige piaștrii, și s-a uitat cu un ochi de cunoscător la os.

– Cal, a spus el, păstrându-l. Să-l arunc?

Strigătele și înjurăturile venite din jurul lui l-au convins să se mai gândească.

– Ia un coș și stai aici ca să le strângi și pe celelalte, a strigat Gunning dinăuntru. Oase. Depozitate în ceva pe care îl pot descrie ca fiind un soi de vas din

ceramică în care se servea mâncarea, de proporții medievale...

– Unde, omule? a strigat Aristidis. Unde mai exact? Este important! Marchează locul unde le-ai găsit! Platoul este decorat?

Gunning a apărut în prag și s-a uitat cu atenție.

– Peretele opus intrării, cu spatele la fața stâncii, a zis el. E un morman de ce ai spus că e? Cal? – oase pe un platou în centru chiar lângă peretele din spate. Da, e decorat! Geometric: spirale, linii ondulate, rozete, chestii de genul ăsta. Nimic ieșit din comun. După care... Christos tocmai scoate... și mai este o grămadă, într-un fel de nișă săpată în stâncă. Evident o ofertă căreia îi poate rezista orice jefuitor de morminte. Nu e atrăgătoare, dar interesantă. Interesantă, nu-i așa?

Aristidis nu s-a mai putut stăpâni. S-a năpustit în colibă, dându-i succesiv afară pe muncitori și pe Gunning și ieșind după un minut sau două ținând oase în fiecare mână.

Spiro și-a făcut treaba. De data aceasta a stat în luminile rampei mai mult timp, alegând câte un os și întorcându-l de pe o față pe cealaltă înainte de a se pronunța.

– Maxilar! Și ce maxilar! Vacă? Nu! E prea mare. Mai degrabă al unui bou sau taur, a spus el, răsucindu-le. Da, taur, asta e. Bătrânul animal! Dar ce face acolo jos, în bucățele?

– Îți spun eu ce! a zis Aristidis. Marchează un mormânt. Sacrificii animale. Două animale. Un taur și un cal marchează locul. Iar ei ar fi fost oferiți doar unui personaj foarte important – cineva cu sânge regal. Sau unui zeu! Se poate să fi fost jefuit bine și cu adevărat în vremuri străvechi, să fie curățat bine, dar cred că l-am găsit! Așa-numitul mormânt al lui Zeus!

Tonul lui pozitiv suna neconvingător, chiar și pentru urechile lui Letty. Făcuseră o descoperire cu o oarecare importanță arheologică, știau asta – mormintele antice de orice fel erau foarte puține pe insulă –, dar așteptările lor erau foarte mari. Privind în jur la umerii căzuți și fețele care se întorceau repede, Letty s-a întrebat îmbufnată dacă aceasta nu era o altă piesă din chinul calculat marca Theodore, dar a hotărât că era nedreaptă. Nici măcar el nu ar fi putut prevedea golul care a urmat unui asemenea val mare de speranță. Sau ar putea? Și-a adunat gândurile. Recunoștea în ea însăși atitudinea pe care o criticase Gunning – graba de a da vina pe el pentru tot, justificată doar prin antipatia ei instinctivă.

Gunning privea cerul neliniștit.

– Ne-a scăpat ceva! a declarat el. Sunt sigur de asta. E greu de explicat... este ceva arhitectural care nu-mi dă pace... ceva în legătură cu proporțiile. Așteaptă o clipă! A început să înconjoare mormântul din exterior și apoi și-a vârât din nou capul înăuntru, măsurând cu privirea.

– Ascultă, Aristidis, voi începe să vorbesc, iar tu va trebui să-mi spui să tac când totul devine de nesuportat! Acele oase așezate într-un anume fel nu au fost mutate. Nici măcar nu ar fi meritat efortul, chiar dacă intrușii le-ar fi observat. Au fost plasate central, pe peretele din spate. În spate, afară și într-o poziție care corespunde locului unde au fost găsite oasele, săpătorii au dat la o parte pământul. Iar acolo e un fel de lespede pe care ai putea-o lua drept o bucată naturală de calcar. Dar – uită-te cu atenție și spune-mi ce crezi – cred că a fost prelucrată. Este o construcție mică, grosolană, dar aș spune că această piatră s-a bucurat de ceva atenție din partea zidarului...

În timp ce el vorbea, Aristidis și Letty au dat fuga să arunce o privire. S-au întors după câteva clipe, comentând, dar lăsându-l politicos pe Gunning să-și termine fraza întreruptă.

– Și totul mă face să mă întreb dacă nu cumva avem în față o mostră de inteligență minoică. Trebuie să fi învățat câteva trucuri de la egipteni la urma urmei, de vreme ce aveau relații culturale strânse. Presupun că ar fi fost valabil și invers, a încheiat el, flirtând cu o altă idee iluzorie. Cred că e posibil să existe o cameră laterală, cioplită în piatră. Această *kouskoura* nu este foarte rezistentă... se sparge ușor. Dacă e așa, nu credeți că acolo a fost amplasat mormântul? Și e foarte probabil să fie neatins.

Oamenii au început să murmure, apucându-și hârlețele, pregătiți pentru următorul atac.

– S-a dus și ultimul strop de lumină bună, a spus Aristidis, luând o decizie. Dacă mai rămânem aici, se va întuneca înainte de a ne întoarce în sat și s-ar putea să am de-a face cu nevestele voastre. Sunt de acord cu ceea ce spui, William. Dar va trebui să testăm soliditatea teoriei noastre în lumina dimineții. Dacă nu ai nimic împotrivă, cred că voi dubla paza în noaptea asta.

Și-a chemat oamenii, o mulțime epuizată, dar încă vioaie, pentru a le spune în câteva cuvinte realizările din acea zi și să-și amâne speranțele și așteptările pentru următoarea zi de excavație. Nerăbdători să se întoarcă la căminele lor pentru a-și spune poveștile și a se odihni pentru ce le va aduce ziua de mâine, s-au întors la șoproane ca să curețe echipamentul și să lase totul pregătit.

Ascultătoare, Letty a rămas în urmă cu Gunning, care se instalase la planșa lui de desen, insistând să-și completeze însemnările cu cele descoperite în ultime ore de săpături. Lumina nu-i permitea să mai poată face fotografii, așa că era nerăbdător să realizeze un set adecvat de schițe. Într-un final, ea i-a smuls creionul din mână și i-a cerut să se oprească.

– William! Ție nu-ți plătesc ore suplimentare. Oprește-te!

– Ce te face să crezi că muncesc pentru *tine?* a spus el rece, făcând o pauză ca să-şi recupereze creionul şi să-l ascută. Vrei, te rog, să-mi dai lămpile acelea, Letty? Pleci acum, nu-i aşa? Va trebui să te grăbeşti ca să-l prinzi din urmă pe Aristidis. Poftim, ia lanterna mea. Mai are ceva baterii.

Ea a oftat resemnată. Apoi a plecat singură în lumina amurgului, urmărind cunoscuta cărare care cobora spre sat, auzind strigătele vesele şi conversaţiile bărbaţilor aflaţi la cinci sute de metri în faţa ei care coborau dealul.

Laetitia s-a abătut din drum, atrasă de frumuseţea uluitoare a promontoriului. Nu mai zăbovise acolo după apus, dar s-a simţit ispitită să facă asta după ce a trecut de vestigiile templului şi, mai departe, aproape de marginea prăpastiei, privind indigoul intens al cerului înspre est, printr-un arc deasupra capului ei, şi mai încolo strălucirea de bronz care contura încă linia orizontului la vest. Putea distinge în depărtare luminile din Heraklion şi, mai aproape, în fundul văii, lămpile care se aprindeau în casele din sat. Auzea vocile femeilor care-şi chemau cu sunete muzicale copiii înăuntru, strigându-le că cina era gata, aducându-i pe bărbaţi de prin grădină, liniştitoare, obişnuite şi antice. Undeva pe dealul din spatele ei a sunat clopoţelul de la gâtul unei capre, iar din dumbrava de măslini i-a răspuns *hu-hu-hu*-ul micii bufniţe a Atenei.

Apoi au intrat în scenă privighetorile. Erau două, din câte își dădea seama, și se chemau una pe cealaltă. De la acea înălțime, suna ca un duet inspirat, improvizând din zbor deasupra unei livezi de lămâi, un farmec de iubire, dulce și încântător. Puritatea lor a impresionat-o, făcând-o să tremure și să-i dea lacrimile și să șoptească câteva versuri dintr-o odă închinată păsărilor de către Keats:

> Glasul pe care îl aud în această noapte efemeră
> a mai fost auzit
> În vremuri străvechi, de împărat și clovn:
> Probabil același cântec care a găsit o cale
> Până la inima tristă a lui Ruth, când, fiindu-i
> dor de casă
> S-a ridicat cu ochii plini de lacrimi în mijlocul
> grâului străin...

– Păsări afurisite! De v-ați sparge timpanele! Vă disputați teritoriul, n-ar trebui să mă mir, a spus Gunning în urechea ei. N-am pierdut nimic dacă nu înțelegem ce-și spun una alteia!

– Mă rog, eu le iubesc. Cântecul privighetorii este atât de pur, încât ți-ar putea stinge setea.

– Letty, aș vrea să te îndepărtezi de margine, îmi dai palpitații.

A apucat-o de braț și a tras-o câțiva metri înapoi, pe o lespede din piatră caldă încă de la soare și, cu un superficial „Îmi dai voie?", s-a așezat lângă ea.

Până acum lucrurile îi ieşiseră conform planului, dar ea şi-a amintit că nimic nu era previzibil cu William Gunning. Oricare din bărbaţii pe care îi cunoştea şi care îi captaseră interesul s-ar fi mişcat încetişor şoptindu-i în ureche, ar fi ţinut-o de mână, i-ar fi pus jacheta pe umeri şi, la adăpostul ei, ar fi încercat să-i înconjure talia cu o mână. Totul s-ar fi terminat, cel puţin, cu un sărut. Iar aici se afla bărbatul care îi ocupase gândurile în anul care a trecut, trăgând-o după el şi supunând-o unei tirade împotriva privighetorilor. Poate că dacă ar păstra tăcerea o suficientă perioadă de timp, el se va explica. Poate chiar îi va mărturisi că ţine la ea.

Îmbrăţişarea neaşteptată de cu o zi în urmă ridicase două întrebări. Prima – propriile ei sentimente, în privinţa cărora rămânea confuză. Îşi încolăcise braţele în jurul lui şi a făcut-o cu plăcere, nevoind să se despartă de el. Un lucru fragil pe care să-ţi construieşti speranţele, când mintea îţi spunea frecvent şi cu certitudine că acesta era un bărbat necorespunzător cu implicarea pe care o aveai în vedere. Era mai în vârstă decât ea, probabil cu cincisprezece ani. Nu avea bani şi nici vreo perspectivă de a avea vreodată, din câte ştia ea. Aparent, trecutul lui era plin de incidente prea îngrozitoare pentru a fi mărturisite, iar el încă suferea crunt din pricina unui conflict nerezolvat şi a unei discuţii cu Dumnezeul pe care îl negase pe câmpul de luptă.

Nu era un bărbat cu care să te lauzi în fața prietenilor și a familiei. Prietenii ei mai sofisticați, îngrijorați și nedumeriți i-au sugerat cu delicatețe un motiv pentru reticența lui. „Ăăă, te-ai gândit, draga mea, că ar putea fi bărbatul unui alt bărbat? Chiar există, știi... genul care caută doar companie masculină... elevi prea mari pentru vârsta lor, tipul regimentar care nu se căsătorește niciodată. Nu au cu toții capacitatea de autocunoaștere a unui Oscar Wilde, iar unii se duc în mormânt fără să realizeze vreodată..."

Îmbrățișarea fusese destul de apropiată și suficient de lungă pentru ca Letty să decidă că asta nu era una din problemele lui Gunning, lucru care i-a dat speranță.

– Aristidis a plecat fără tine? Nu-i stă în fire! De ce nu te-a așteptat? Vrei să-i spun ceva?

– Nu, nu! A făcut-o probabil pentru că i-am spus s-o ia înainte. Te așteptam pe tine. Dar apoi am hotărât că îmi place mai mult compania mea și am ajuns aici. M-am gândit să venerez puțin luna. Să intru în comuniune cu zeița Selena. Există întotdeauna cineva care o ia cu binișorul... urmărește... testează... critică... și care poate deveni foarte supărător.

– Da, un însoțitor te împiedică să te afirmi. Am observat. Scuze că te deranjez. Te las cu gândurile tale. El s-a ridicat în picioare. Este o seară perfectă, nu-i așa? L-a prins și l-a reținut cu o întrebare. Atât

de romantic! Am pus-o bine în scenă, nu crezi? Am calmat marea până am adus-o la un murmur, am evocat luna plină, am dat drumul la privighetori. Și iată-mă zăbovind aici, cu ochii înlăcrimați, eroina singuratică, cu inima plină de dor. Lipsește doar un singur lucru...

– Știu asta, a răspuns el cu blândețe. Îmi pare rău, Letty – nu sunt complet insensibil –, îmi dau seama cât de mult trebuie să-i simți lipsa.

– Să-i simt lipsa? Cui? Letty l-a privit nedumerită, în timp ce el a renunțat să mai plece și s-a așezat din nou lângă ea. O! a spus ea nesigură. Daniel? Te referi la nașul meu, la Daniel? Mă rog... presupun că doar uneori. Dar William, a trecut un an. Am ținut la el, după cum știi, dar nu i-am fost atât de devotată încât să mai stau și acum aici și să plâng.

– Chiar trebuie să te încăpățânezi mereu să înțelegi greșit? Poate fi foarte obositor! Nu e prea departe – acolo, în nord. Peste marea cretană. Adineauri priveai și oftai în direcția corectă... De ce nu-i telegrafiezi? Ar putea fi lângă tine în două zile.

Letty a întors spre el un chip îngrozit, încercând să-i citească expresia feței. Ochii lui, goliți de culoarea strălucitoare a amurgului, reflectau licărirea austeră a lunii. Au înfiorat-o.

– William, ce Dumnezeu vrei să spui?

– Că bărbatul pentru care te legeni pe marginea stâncii, după care tânjești, este în Atena și abia

aşteaptă să-l chemi. Probabil şi-a făcut bagajele de câteva săptămâni. Iubitul tău! Afurisitul de Andrew Merriman!

Letty a rămas tăcută pentru multă vreme.

– De unde ştii? l-a întrebat încet, în cele din urmă.

30

– Pentru că mi-a spus însuşi spilcuitul tău prieten Merriman! Şi nu este un om de care să te îndoieşti. Când cel mai tânăr profesor de arheologie de la o universitate britanică, un bărbat cunoscut – notoriu chiar – pentru galanteria, frumuseţea, caracterul fermecător, mă informează că s-a bucurat de câţiva ani de o relaţie intimă cu fata pe care eram angajat să o ţin pe calea cea bună... ei, bine... am fost surprins, dar l-am crezut. Andrew era cam ameţit când mi-a mărturisit asta, dar nu e genul de lucruri pe care să le inventezi, chiar şi când eşti foarte beat. A încercat să vorbească încet, dar nu şi-a putut ascunde durerea şi mânia. Tocmai îmi petrecusem o vară escortând-o pe tânăra domnişoară prin Franţa, potrivit dorinţei tatălui ei, făcând tot ce-mi stătea în putinţă de a o feri de rele şi ispită. „Să se întoarcă cu virtutea şi averea intacte" – aşa mi-a rezumat tatăl tău exagerat de iubitor, care a fost de asemenea înşelat întru totul.

– Și să nu uităm că era cât pe-aci să fii omorât în operațiune, a spus ea. Ei bine, de vreme ce pari să alcătuiești o listă cu delicte...

– Și am realizat că mi-am pierdut vremea. Am alergat după cai verzi pe pereți? Să zăvorăsc ușa de la grajdul din care calul fugise deja? Trebuie să fie o frază care să rezume naivitatea mea ridicolă. Cu siguranță există un cuvânt: nătărău.

– Și ai avut aceste revelații în timpul petrecerii improvizate de la grădinile Fitzroy, anul trecut, când ne-am întors din Burgundia? a întrebat ea cu o voce neutră. Însoțite de o înghionteală tovărășească în coaste și un chicotit cunoscător, fără îndoială. Nu mă mir că ai dispărut în noapte. Dar ceva nu e în regulă. Lui Andrew nu-i stă în fire să spună un secret unui bărbat care era practic un străin. Nu înțeleg.

– Probabil am spus eu ceva. După cină am mai rămas împreună. De fapt, ne înțelegeam chiar bine. Andrew este un bărbat surprinzător. Mai tânăr decât mine, de două ori mai prezentabil, în largul lui cu el însuși și cu lumea. L-am plăcut. M-a tras de limbă și cred că am vorbit destul de mult despre tine când ne beam coniacul. Prea mult? Poate i-am creat o falsă impresie a... a... prieteniei noastre. Cred că a înțeles greșit situația și, căzând pradă geloziei masculine, m-a avertizat să stau departe, vorbind de o aventură pe termen lung. Totul exprimat cu delicatețe, desigur, dar – ca de la bărbat la bărbat – am primit o lovitură

la prora pe care nu am putut s-o ignor. A ezitat pentru o clipă și s-a hotărât să continue. Nu pot să fiu nedrept cu el – sunt sigur că, dacă aș fi fost mai tânăr, bogat și cu relații, mi-ar fi dat binecuvântarea lui și și-ar fi ținut gura. Dar, fiind un necunoscut lipsit de onoare, nu și-a făcut decât datoria de a te proteja de mine. M-a invitat să-mi petrec o perioadă de timp cu el, ca să mă verifice, cred. Doar în cazul în care te-ai fi aflat cu adevărat în pericol. Zâmbetul lui nu avea pic de căldură. Nu sunt sigur care mi-ar fi fost soarta dacă ar fi hotărât că reprezint o amenințare, dar ar fi fost cu siguranță neplăcută. Este un om formidabil. Dar nu și-a asumat nici un risc și m-a trimis numaidecât în Creta. I-am fost de altfel recunoscător pentru această oportunitate. Așa sunt și acum – dă-mi voie să fiu limpede. Merriman ține foarte mult la tine, Letty. Mai mult decât îți dai seama sau meriți. Și, desigur, am înțeles în cele din urmă de ce ai insistat să te întorci la Londra. Urât din partea ta să nu-mi spui că va veni aici.

– N-am știut că el și tata au sosit. Iar *noi* nu eram așteptați să ne întoarcem decât peste câteva săptămâni, dacă îți amintești. Nu prea putea salva mare lucru din această situație, dar putea insista măcar asupra corectitudinii faptelor.

După o tăcere lungă, Gunning a riscat.

– O să-mi spui că Andrew își exprima doar o fantezie alimentată de coniac? Că nu te-ai complăcut

într-o relație clandestină de natură amoroasă timp de mai mulți ani?

– O, Doamne sfinte, William! Ce vrei să spui, dacă m-am culcat cu el? Nu te privește, dar, da, am fost amanți, cu intermitențe, pentru o lungă perioadă de timp. Nu mai avea nimic de ascuns, nimic de pierdut. Adevărul a venit ca o ușurare. Și după ușurare a urmat nepăsarea. Nu avea nici un drept de a o interoga sau critica. Nu era duhovnicul ei, nici măcar prietenul ei.

– Aveam o părere mai bună despre tine, William! Dar văd că ești gata, ca marea majoritate a bărbaților pe care i-am întâlnit, de a judeca o femeie după trecutul ei, deși se pare că aceleași standarde nu se aplică niciodată propriului tău sex. Nu e vina ta, fiu al casei parohiale ce ești... Chiar și cu dispoziția ei întunecată, a observat că el s-a înfiorat la referirile ei despre trecutul lui. Și trebuie să dau dovadă de îngăduință pentru că ai pășit în lume acum zece ani – din nou, nu e cu siguranță vina ta. Cred că ești vinovat de multe lucruri, William, dar războiul grecesc nu este unul dintre ele și poate că nu ți-ai dat încă seama că pământul a continuat să se învârtă. Oamenii nu mai sunt ceea ce erau. Desigur, pot vorbi în numele fetelor de aceeași condiție ca a mea și da, știu că mă disprețuiești pentru avantajele pe care le am, dar dă-mi voie să-ți spun ceva: le recunosc, le celebrez, intenționez să profit întotdeauna la maximum de ele.

Eu și prietenele mele citim, ne plimbăm, luptăm pentru dreptul la educație și pretindem niște libertăți pe care până acum bărbații le-au păstrat doar pentru ei. Poate îmi vei permite să-ți dau o listă potrivită de lecturi? Poate Marie Stopes[1]? Da, ar trebui să încep de aici.

– A! *Dragostea în căsătorie?* Sau de atunci scriitoarea a scris o urmare la prima ei lucrare? a întrebat el amar. *Dragostea în celibat?*

– A început, previzibil, într-o cameră de deasupra Café Royal, a continuat ea, micșorându-și tonul, intenționând să șocheze. Nu mai avea mănuși și nu voia decât să-l învingă. Așa cum se întâmplă lucrurile de genul ăsta. Nu foarte original, dar pentru mine un experiment interesant. Este un bărbat atrăgător, experimentat, amuzant și foarte simpatic. Dacă ar fi fost liber, m-aș fi măritat cu el. Îl iubesc. Multe femei îl iubesc. Din câte știu eu, tata nu s-a prins niciodată. Presupun că tații sunt întotdeauna ultimii care bănuiesc ce pune la cale fiica lor. Nu ai întrebat, dar o să-ți spun – am fost împreună cu scopul de a obține plăceri carnale reciproce – după cum vei spune chiar tu, fără îndoială, înainte de a-ți clăti gura – ultima oară, acum trei săptămâni înainte de a da peste tine în Cambridge. Letty a început să se ridice. Acum, dacă

[1] Dr Marie Stopes a deschis prima clinică de planificare familială, în Marea Britanie, în 1921 (n. tr.).

nu intenționezi să vorbești cu mine și să-ți mărturisești și tu păcatele, pe care le-aș asculta cu ceva simpatie – noi păcătoșii trebuie să fim uniți – atunci plec. Piatra asta pe care stăm a devenit dintr-odată rece.

Nu a făcut nici o încercare de a se ridica împreună cu ea, ci a continuat să stea acolo, privind posac în largul mării. Ea a rămas în picioare, tăcută, încercând să-și domolească furia și durerea din inimă, cufundată în gânduri. Un vânt rece a venit brusc dinspre prăpastie, stârnind rotocoale de ceață, iar ea s-a înfiorat. Cu un impuls, s-a întors, s-a aplecat și l-a sărutat pe buze. Primul ei sărut și ultimul, judecând după reacția lui rece. L-a prins de braț și l-a ridicat în picioare.

– Haide, domnule Nenorocire! Nu avem decât o lanternă și avem de mers un kilometru unul în compania celuilalt. E prea întuneric să jucăm „Eu spionez", așa că va trebui să întreții o conversație politicoasă tot drumul până jos.

I-a dat torța și și-a vârât prietenește brațul pe sub al lui.

– Ai auzit ultimele bârfe de la Școala Britanică din Roma? Tonul ei era intim și afectat. O discuție frivolă ca între fete. Calculată pentru a irita. Nu? Atunci pregătește-te pentru ceva senzațional! Lalage Boyd-Brewster, una dintre directoare – ai auzit de ea? Frumusețe ofilită... a făcut treabă bună în Mesopotamia?... acea Lalage? – umblă vorba despre ea pe

tot cuprinsul Europei! Tocmai și-a luat un nou amant. Iar de data aceasta nu este o femeie... Nu, nu – cea mai nouă cucerire este un tânăr italian, cu treizeci de ani mai tânăr!... Ce părere ai de asta?... Dar ești atât de interesat de puțină bârfă, William... Eram sigură că vei fi fascinat...

Înainte de a părăsi promontoriul, ea i-a lăsat brațul și s-a întors. A rămas pentru o clipă așa, oferindu-și obrajii umezi cerului și aruncând o privire îndurerată lunii impasibile.

31

– E un călăreț pe drum!

Privirea ascuțită a lui Demetrios a fost distrasă pentru o clipă de la excavația pe care se pregăteau să o înceapă.

– E la douăzeci de minute depărtare. Un cal mare, negru. Cine e?

Aristidis și-a dus mâna streașină la ochi și s-a uitat fix.

– E șeful. E Russell.

– Vine chiar în mare grabă. Dacă urcă cu bietul animal pe coastă, ajunge în zece minute, a spus Gunning.

– Theodore? O, nu! Dar de ce ar veni? Letty nu-și putea reprima iritarea. I-a fost trimis un mesaj ieri. William, ce i-ai scris?

– Doar ceea ce mi-ai spus. Băiatul cel mare al lui Aristidis a dus mesajul ieri după-amiază destul de târziu, când a devenit limpede că nu vom termina. Am spus că rămânem să lucrăm și sâmbătă, că ne întoarcem duminică și că rămânem la vila Europa pentru înmormântarea de luni. Nu am mers mai departe să-i trimit o invitație. Nu m-am gândit că va avea timp să vină, cu toate câte le are pe cap în acest moment.

– Sper că nu sunt alte vești proaste. Cu siguranță nu poate aduce mai multe vești proaste, a zis Letty neliniștită. Nu mi-ai spus că George e bine?

– E curios. Și nu-l poți învinovăți că e intrigat, a zis Aristidis. Să nu uităm că omul este înainte de toate arheolog. Raportul pe care i l-ai fi trimis l-ar fi adus înapoi din fundul iadului – sau din rai. Cred că, din curtoazie față de el, ar trebui să ne oprim pentru câteva minute, a spus privind în jur la muncitori. Să-l lăsăm să savureze momentul – sau să fie dezamăgit, de acord?

Letty s-a încruntat. Gunning a ridicat din umeri. Oamenii au lăsat hârlețele jos și și-au aprins câte o țigară.

Theodore a ajuns la sit, conducându-și calul asudat și a dat hățurile unui membru al echipei.

– Domnișoară Talbot! Laetitia! O dimineață foarte bună îți doresc! William, iată-te! Salutări!... Aristidis... A clătinat scurt din cap. Minunat! Ce bine

e să fiu aici pentru ceea ce ar fi putea fi descoperirea deceniului. Îți mulțumesc că m-ai anunțat, William.

– Theo, dacă ești într-o dispoziție bună, a spus tărăgănat Gunning, ar trebui să-ți direcționezi mulțumirile către Aristidis. Toți ar trebui să o facem. Pentru că ne-a permis să săpăm pe pământul lui.

– Desigur, desigur, a zis Theodore. Vrei să-mi arăți locul, Aristidis?

Russell începuse deja să înconjoare mormântul, *tholos*-ul. Aristidis l-a lăsat s-o facă.

– Nu prea ai ce să vezi, nu-i așa? Nu e de mirare că a fost ignorat atâta vreme. L-am văzut chiar eu săptămâna trecută și nu mi-a spus nimic. Bine observat, Laetitia! Înțeleg că ați scos la lumină și un fel de templu? William, faci tu onorurile?

A inspectat săpăturile, ascultând comentariile lui Gunning, exclamând și întrebând, intrigat de tot ce vedea.

În cele din urmă s-a întors la grup.

– Acum, probabil că vreți să știți ce face George? Cu toată agitația de aici, nu mă aștept ca el să vă ocupe prea mult gândurile, a spus el prietenos. În timp ce vorbea se uita la Gunning. Acuzația de lipsă de interes era limpede.

Aristidis a fost cel care a răspuns.

– William a spus o rugăciune pentru fiul dumitale în fiecare dimineață și în fiecare seară, în Ayos Pavlos. Am îngenuncheat alături de el. Și fiul meu

Nikolas, care s-a întors în zori, în dimineața asta, a adus informațiile pe care i le-a solicitat doctorului Stoddart.

– A, da? Atunci informațiile voastre sunt la fel de proaspete ca ale mele. Băiatul a trecut de ce era mai greu și își va reveni. Are multe oase rupte și va dura ceva până se vor vindeca, dar cel puțin este conștient și vorbește. Mi s-a permis să-l duc mâine acasă.

– Abia așteptăm să-l vedem pe George când ne vom întoarce la vilă, a spus Letty cu căldură. Chiar sunt vești foarte bune. Dacă ne-am opri din bârfit, ne-am sufleca mânecile și am trece la treabă, s-ar putea să avem ce să-i raportăm lui George. Să dedicăm această zi de săpături lui George! I-a dat lui Theodore un târnăcop. Poftim, domnule Russell, puteți începe. Aristidis vă va arăta de unde.

Zelul arheologic i-a învins dorința de orice alte hărțuieli sociale. S-a dus singur către locul pe care ochii lui ageri și experiența l-au identificat ca punctul unde va face prima incizie. Toți ceilalți l-au urmat. A făcut o pauză înainte de a balansa târnăcopul, zâmbindu-i lui Letty.

– Ei bine, se pare că suntem pe punctul de a-l trezi pe regele zeilor. Ești pregătită să-l săruți, Laetitia? a întrebat el, aducându-i aminte de sarcasmul lui Stewart.

– Desigur. Am exersat toată săptămâna, a replicat ea calmă.

Unul câte unul, blocurile din calcar au fost ridicate cu un scripete. Imediat ce gaura a fost suficient de mare ca să lase să treacă umerii largi ai lui Aristidis, acesta a verificat adâncimea golului şi a coborât. Au zărit lumina lanternei lui în timp ce se deplasa de colo până colo, fluierând încet din când în când sau mormăind înjurături. După un timp care a părut că nu se mai termină, s-a întors şi s-a uitat în sus la ei, abia putându-şi ţine emoţia în frâu.

– Este o cameră funerară, i-a anunţat el. Neatinsă, aş spune, de când s-a stins ultima lampă, în urmă cu mii de ani. Problema va fi accesul. Este sculptată în stâncă – probabil e vorba de o peşteră naturală care a fost extinsă. Am putea intra prin ceea s-ar putea numi uşa din faţă, prin zidul *tholos*-ului...

– Nu! Nu poţi face asta! a zis Gunning neliniştit. S-ar putea prăbuşi întreaga structură.

– M-am gândit că vei spune asta. Atunci nu ne mai rămâne decât să-i dăm jos acoperişul. Asta s-ar putea face. Vino să arunci o privire.

Aristidis s-a dat într-o parte pentru a-i face loc lui Gunning şi, după cinci minute, două feţe zâmbitoare au apărut din nou.

– Ei bine, omule? Haide! Să auzim evaluarea! a spus Theodore.

– Nu este doar un mormânt cu coloane. Seamănă mai mult cu un templu în miniatură. Construcţia e solidă şi au lăsat în locurile potrivite coloane tăiate

din piatră pentru susținere. Sunt urme de grinzi din lemn, care au putrezit, dar lespezile din piatră cu care l-au acoperit s-au potrivit cu coasta dealului și și-au făcut perfect treaba. Nu e nici o urmă de zidărie prăbușită din câte am văzut. Dacă am putea scoate lespezile fără să provocăm prăpăd, nu vom avea de făcut prea multă curățenie. Totuși, va fi nevoie de ceva forță musculară. Theo, va trebui să ne dai o mână de ajutor!

Blocurile rămase au fost ridicate, cărate și stivuite într-o parte. Oamenii înălțau pârghiile și trăgeau de sfori. Theodore și-a suflecat mânecile cămășii și și-a încordat mușchii puternici, dând o mână de ajutor ori de câte ori echipa părea să aibă nevoie. Letty privea cum vidul de sub acea suprafață era scos la iveală, metru cu metru.

Nimeni nu vorbea. Tăcerea era spartă doar de mormăiturile săpătorilor, de instrucțiunile lor tăioase ocazionale și de îndemnurile făcute unul altuia.

Munca neîntreruptă de dimineață a scos la lumină camera laterală despre care vorbise Gunning. Se întindea la picioarele lor, neatinsă de când trupul fusese închis înăuntru, iar pereții *tholos*-ului construiți deasupra lui. Ultimele ritualuri fuseseră sacrificarea calului și a taurului ale căror oase sfințeau și păzeau intrarea. Probabil obiectele funerare de valoare fuseseră puse pe podeaua adăpostului, dar acestea fuseseră găsite și sustrase de jefuitorii de

morminte cu mult timp în urmă. Însă nici un hoț nu deranjase locul acela, iar Letty privea în gol, fără cuvinte, pe măsură ce semnificația a ceea ce vedea o reducea la tăcere.

La instrucțiunile tăcute ale lui Aristidis, doi oameni au coborât pe podeaua mormântului și au îndepărtat cu atenție bulgării de pământ și grămezile de moloz dislocate în timpul excavației, așezându-le în coșuri. Au privit în jurul lor, satisfăcuți că terenul era curat și necontaminat și au urcat înapoi, așteptând.

Theodore a vorbit.

– Așa! Primele impresii despre camera funerară. Creată din stânca și blocurile folosite la construirea *tholos*-ului de alături. Doi metri adâncime, trei metri pătrați. Construită pentru un singur ocupant. Și iată-l și pe acesta. În centru, așezat de la est la vest. Purtând ornamente pentru corp. Înconjurat de diferite obiecte funerare valoroase. O înmormântare bogată. La o primă vedere a importantului (rămas intact) vas pe care îl văd la cotul cadavrului, m-aș hazarda să spun: perioada neopalațială. Între 1700 și 1450 î.Hr.

Letty a privit lung în jos, la „ocupant". Nu era un zeu. Corpul fusese întins pe blocurile de calcar de pe podea și de-a lungul secolelor carnea și tendoanele dispăruseră complet. Puținul care mai rămăsese se întărise și se calcifiase până ce devenise una cu stânca fără culoare. Abia putea distinge forma neclară a

membrelor și forma rotundă fără apărare a craniului, tot ceea ce mai păstrase din capul care era întors spre stânga. Coaja gri de ou era încă înconjurată jalnic de o diademă din piese de aur strălucitoare; firele care o legaseră dispăruseră de mult, dar romburile erau întărite în poziția originală, sfidând descompunerea, anunțând lumii că acolo se afla o persoană foarte importantă.

Urna de lângă trup era plină-ochi de bijuterii. Aurul strălucea încă, pietrele prețioase mai licăreau în lumina soarelui, lapislazuli, sticlă, sticlă de plumb, cristale de stâncă. Un alt metal, înnegrit de vreme, ar fi putut fi argint. Corpul era acoperit de alte bijuterii care ar putea da indicii despre identitatea cadavrului. Cu siguranță inelele din bronz pe care le-a văzut acolo unde degetele s-au îndoit odată își vor spune povestea. Ochii i-au fost atrași de un șir de ornamente mici și strălucitoare acolo unde ar fi trebuit să fie talia și mai jos, la glezne, dar Letty era nedumerită.

S-a uitat din nou la capul care era întors în mod curios spre stânga. A văzut obiectul oval mat aflat la câțiva centimetri de acea parte a feței, aliniat cu orbita și a făcut ochii mari, surprinsă. Mai observase cineva? Deasupra golului, Aristidis a scos o exclamație când a ajuns la aceeași concluzie uimitoare.

Evitând mâna lui Theodore care a încercat s-o oprească și surdă la strigătul de avertizare al lui Gunning, Letty și-a ridicat cu o mână fusta deasupra

genunchilor şi, punând-o pe cealaltă pe marginea mormântului, a sărit înăuntru. A mers pe vârfuri, fermecată, în jurul corpului şi a îngenuncheat lângă el. Şi-a scos cuţitul pentru săpat de la curea şi l-a strecurat cu delicateţe sub forma ovală. A desprins-o imediat. A ridicat-o şi a ţinut-o în faţa ochilor, privindu-se în oglindă, buzele mişcându-i-se în timp ce şoptea cuvinte pe care nu era conştientă că le rosteşte. A văzut în adâncimile bronzului prăfuit umbra unui contur, o faţă cu ochii mari, încântătoare şi întrebătoare.

O voce de deasupra a spart vraja. Era Aristidis.

– O vedeţi, domnişoară Laetitia?

Ea a clătinat din cap.

– Nu, doar pe mine. Am ratat-o. Cu aproximativ trei mii cinci sute de ani.

– Doamne sfinte! Letty, ce tot spui? a întrebat Gunning imperativ. Că aceea e o femeie? Suntem în faţa mormântului unei *femei?*

– Da, eu aşa aş spune, tu nu? Sunt sigură că masculii cretani, toţi cocoşi – şi vanitoşi –, ar fi putut să-şi arunce priviri admirative într-o oglindă şlefuită din bronz, dar mă îndoiesc că ar fi fost îngropaţi cu una alături de ei. Iar la această femeie ar fi meritat să te uiţi! Vezi aceste coliere aflate încă pe pieptul ei? Ametiste? Ar putea fi chihlimbar? Aur prelucrat cu cea mai fină pricepere. Acesta a fost bătut în petale de flori extrem de subţiri... Şuvoiul de cuvinte s-a oprit, în timp ce, uitându-se cu atenţie, începea să intuiască

semnificația celui de-al doilea ornament din aur. Un pandantiv lat, laborios lucrat și încadrat de crengi arcuite de palmier, o zeiță cu brațele desfăcute într-un gest larg. Pe fiecare încheietură era așezat un porumbel, iar la picioarele ei desfăcute stăteau protector două creaturi sălbatice, probabil niște lei.

Letty a privit în sus la audiență, gata să vorbească.

– Cred că am găsit o zeitate. O zeiță a naturii. Stăpâna animalelor? Sau preoteasa ei – aceasta ar putea fi o preoteasă regală... Ariadna zilelor ei? Priviți aici, ați observat astea? Și a arătat spre șirurile de mărgele din aur, căzute sub talie. Acasă la mine, pe podeaua sălii de bal, le-am numi paiete. Au fost cusute pe un veșmânt. Iar dacă numărați rândurile...

– Am făcut-o deja, a intervenit vocea seacă a lui Theo. Șapte! Tot ce a mai rămas dintr-o fustă cu volane. Conturează fiecare strat. Vrei să ne dai o altă lecție de cusut, domnișoară? Nu s-a mai putut abține. Scoateți-o de acolo! a spus el ferm, fără să se adreseze totuși nimănui. Aparatul de fotografiat, William? Trebuie să înregistrăm asta înainte ca scena să fie călcată în picioare de alte cizme. Vreau în special o fotografie a acelui coșciug din lut de acolo, din colț. L-ai văzut? Are imaginea unui taur, legat de picioarele din spate, sacrificat pe un altar. La fel de proaspăt ca în ziua în care a fost pictat. Voi obține o cantitate uriașă de informații. S-ar putea să fiu nevoit să rescriu capitolul unsprezece... ce spui, William? Aristidis,

îndepărtează oamenii de aici, te rog. Aș vrea ca o vreme să am locul doar pentru mine. Cu siguranță ai ceva cu care să-i ții ocupați la templu! Cred că am văzut un șir de ciste care ar putea fi perforate foarte bine.

Aristidis a întins un braț și a tras-o pe Letty afară din mormânt. În timp ce a sprijinit-o lângă el, ea i-a putut simți încordarea. Dacă omul de fier avea să-și piardă vreodată controlul, ea și-a spus că nu ar fi bine să se afle lângă el. Cei șase muncitori au făcut un pas înapoi, începând să bombăne între ei, așteptând instrucțiunile lui Aristidis. Cumpănind, și-a spus ea, dacă să lase jos uneltele și să plece. O mai făcuseră o dată; a simțit că le-ar face o plăcere nemaipomenită să repete figura.

Gunning a fost cel care a înlăturat sentimentul negativ al adunării. A coborât în groapa pe care Letty tocmai o părăsise, cu mâinile ridicate și învârtindu-se cu convingerea unui artist sau a unui preot, atrăgând atenția tuturor. Apoi, ferindu-și ochii cu mâna dreaptă de strălucirea soarelui, cu articulațiile la frunte, s-a apropiat de rămășițele regale.

A rămas la picioarele calcifiate și a născocit o rugăciune.

> Salutare, zeițo! Stăpână mamă,
> Stăpână a animalelor, cea mai în vârstă dintre cei vii!
> Soră și soție a lui Zeus, cel cu tunete răsunătoare,

Eşti binecuvântată şi venerată pe aceste dealuri,
Fericit e omul pe care îţi face plăcere să-l cinsteşti,
Pentru că el va avea parte de toate lucrurile bune din belşug:
Vin, miere, turme şi femei frumoase.

S-a apropiat pentru a îngenunchea în locul în care îngenunchease şi Letty, privind cu tandreţe craniul. S-a aplecat peste el şi a sărutat solemn locul unde se aflaseră cândva buzele. Apoi s-a ridicat în picioare, a salutat din nou şi a ieşit, cu ajutorul mâinilor care i s-au întins, din mormânt.

Oamenii au tăcut, dar zâmbeau şi dădeau din cap aprobator spre Gunning. Respectul cuvenit fusese arătat. Aceasta nu era zeitatea lor, dar era zeiţa strămoşilor lor, o preoteasă sau o prinţesă, şi se aşteptau la veneraţia corespunzătoare. Unii dintre ei şi-au făcut cruce, privind lung, fascinaţi, la rămăşiţele de dedesubt. Demetrios, zâmbind sfidător, a încercat un salut minoic, imitându-l pe Gunning. Aristidis părea să se fi calmat.

Pacea a fost tulburată de aplauzele lente ale lui Theodore.

– Dumnezeule mare, omule! Ce ai interpreta pentru un bis? Cântecul zânelor din *Iolanthe?*

Oamenii s-au privit unii pe alţii, cu pumnii strânşi, neînţelegând cuvintele, dar intuind sarcasmul. Letty

n-a mai ținut seama de prudență și de convenții. S-a dus înspre Russell, a ocupat o poziție neconfortabilă, la o palmă distanță de el, și l-a privit în ochi. Ceea ce a văzut în ochii ei l-a făcut să se dea un pas înapoi.

– Doamna a dormit singură pentru multă vreme. Poate că ar trebui să-i oferim companie. Ca în înmormântările regale din Ur sau Caldeea. Te ridici la înălțimea așteptărilor, Theodore? Te oferi voluntar să te întinzi lângă ea sau vrei să te aruncăm noi înăuntru?

Neașteptând un răspuns, l-a apucat pe Gunning de braț și s-a îndreptat spre șoproane, ca să-l ajute să-și strângă trepiedul și echipamentul fotografic. Dintr-odată și-a dat seama că brațul pe care îl ținea atât de strâns vibra. El își înăbușea râsul.

– Nu e o idee rea, Letty! Dar de ce să contaminezi un sit așa de bun? Să-l îndesăm în una din cistele alea după ce le deschidem. Nimeni nu-l va mai găsi acolo.

Stăteau împreună în întunericul șoproanelor transformate în camere de lucru, adunând planșete, carnețele, filme și plăci fotografice pe masa de lucru, fiecare înțelegând metodele de lucru ale celuilalt, nefiind nevoie să comenteze sau să întrebe.

– Ești gata?

– Gata. O, nu! Așteaptă un minut! Mută-te spre lumină, William, te rog! I-a prins bărbia și i-a întors capul, uitându-se cu atenție la fața lui. O, Dumnezeule! Pentru o clipă am crezut că îți crește din nou

mustața. Dar văd că e doar praf divin. Un strat fin pe buza de sus. Poftim, lasă-mă să văd.

I-a scos batista din buzunar și, în timp ce el a întors spre ea o față zâmbitoare și supusă, ea și-a regretat instantaneu gestul intim.

– Cu viața pe care o duci, William, e o minune pentru mine felul în care reușești să-ți păstrezi batistele atât de curate, a spus ea nervoasă. A frecat și a șters până când a fost mulțumită, mirată că el a îndurat tot ce-i făcuse fără să opună rezistență.

– Gata. Ești bine. Asta e o gură drăguță. Pare fermă și cinstită. Probabil zeița se consideră cu adevărat norocoasă că un tânăr atât de chipeș a salutat-o. Sunetul acela strident pe care l-am auzit era zgomotul făcut de degetele ei osoase de la picioare care se îndoiau de extaz. Spunea aiureli în liniștea lăsată, abia conștientă de ceea ce zicea, confuză din cauza apropierii lui. Pentru prima dată, nu vedea o mască de indiferență sau de dispreț în scop defensiv, ochii lui arătând umor și... și... ei, bine, *afecțiune* era limita până la care era pregătită să meargă. Până când el a sărutat-o.

– Poftim. A doua zeiță pe care am sărutat-o în decurs de zece minute. Trebuie să spun că prefer buzele calde și doritoare. Te iubesc, Letty. Te-am iubit întotdeauna. Și cred că ai știut-o mereu.

– Nu. Te înșeli. Nu mi-am făcut asemenea speranțe noaptea trecută. Erai gata să mă împingi de pe stâncă.

– A fost o furtună pe care a trebuit s-o înfruntăm. Şi încă nu am trecut de ea. Mă tem că mai sunt încă vijelii înaintea noastră. Nu sunt sigur că stau aici, că te ţin în braţe... Nu am înţeles că s-ar putea să ţii cu adevărat la mine decât până acum câteva minute. Când te-ai repezit la Theo... nu ai spus multe, dar ai făcut ceva care l-a zguduit. Nu l-am văzut niciodată cedând în faţa nimănui şi cu siguranţă nu l-am văzut dând înapoi în faţa unei femei.

– I-am aruncat un blestem din priviri! E ceva primitiv, impulsul de a proteja pe cineva iubit.

– Cineva iubit, a repetat el încet, dându-şi seama de semnificaţie. Eşti sigură că merit o declaraţie de război, Letty? Pentru că în acest mod va interpreta Theo provocarea ta – cu atât mai înjositor pentru el, cu cât a fost lansată în faţa celorlalţi.

– S-o facă! Ştie acum că dacă îţi face vreun rău va trebui să se răfuiască cu mine! Şi-a vârât mâinile în interiorul hainei lui, ridicând capul să fie sărutată din nou.

– William, muncitorii! Ne aşteaptă. Stăm aici de zece minute. M-am aşteptat să aud cizmele tropăind în fiecare secundă. Nici măcar nu fluieră într-o manieră evidentă.

– A, asta pentru că am observat că Aristidis stă de pază pe cărare. Nu va lăsa pe nimeni să se apropie.

– Poftim? Letty s-a uitat neliniştită în jur. Vrei să spui că ştie?

– Se pare că a ghicit. De fapt, s-a oferit să te răpească.

– Să mă răpească? Pe mine? Ce tot spui acolo?

– Asta fac aici, în Creta. Dacă o fată vrea, iubitul ei aranjează cu prietenul lui – cavalerul lui de onoare, dacă vrei – s-o fure, ca pe Persefona, s-o ducă departe de prieteni şi de familie şi s-o trimită, plângând cu suspine şi înnebunită, la biserică. Destul de mulţi europeni, fiind martori la scenă, au fost păcăliţi de calitatea înaltă a interpretării actorilor principali şi au intervenit în numele fetei. Au fost sparte capete, multe spinări au fost bine cotonogite cu bastoane, numai pentru că fata cu pricina s-a năpustit asupra aşa-zişilor ei salvatori pentru că i-au stricat distracţia.

– Îmi pare rău, William. Dacă acum îmi faci o propunere, este una foarte ciudată şi va trebui s-o refuz. Plâns, jeluit şi târât de colo-colo, ai spus? Ea a clătinat din cap. Aş păşi fericită până la altar cu un rânjet greţos de triumf pe chip!

– Ei bine, dacă vom ajunge vreodată atât de departe, trebuie să insist asupra unui lucru mărunt. Ca rochia ta de mireasă să nu includă un cuţit pentru săpat.

S-a desprins pentru o clipă pentru a-i răsuci cureaua pe talie câţiva centimetri, mutând cuţitul la şale.

– Uf! Mulţumesc lui Dumnezeu pentru asta! N-am vrut să spun mai devreme. Ar fi stricat vraja.

32

Pentru că prezența lui Gunning a fost solicitată de către Theodore la groapa funerară, Letty a plecat împreună cu Aristidis la situl templului, visătoare, radiind bună dispoziție. Era chiar mulțumită să stea pe o piatră și să privească în timp ce ei s-au apucat de muncă. O umbrelă de soare ar fi fost foarte utilă în acel moment, și-a spus ea, pentru a-i ascunde fața îmbujorată, mulțumită de sine și care o trăda în întregime.

Aristidis a trecut direct la treabă, îndrumând trei oameni să descopere și să facă curățenie în depozitul de la vest, o cameră plină de *pithoi* [1] de dimensiuni mari care trebuie să fi conținut ulei de măsline, grâu, miere, vin – toate darurile menite să o onoreze pe cea despre care acum presupunea că era zeița-mamă, care era venerată în toate palatele de pe cuprinsul insulei. Era oare Theodore dezamăgit că teoria lui conform căreia tânărul zeu atotcuceritor al grecilor de pe continent a trăit, a murit și a fost îngropat pe acest versant de munte bătut de vânturi a fost distrusă de prezența unei femei în groapa funerară?

Nu a ezitat să răspundă la propria întrebare. Da! În fața lumii, ar fi făcut mare caz de figura readusă la

---

[1] Vas de dimensiuni mari în care se depozitau alimente în Grecia antică (n. tr.).

viață a regelui zeilor. Cu trăsăturile lui puternic conturate pe prima pagină a tuturor ziarelor, ochii negri, bărbos ca un războinic micenian, cu o masculinitate agresivă, oamenii ar fi fost vrăjiți. I-ar fi dat dreptate. Ar fi venit cu miile la sit. Iar steaua lui Arthur Evans ar fi fost eclipsată.

Un strigăt entuziast i-a întrerupt visarea cu ochii deschiși. A recunoscut vocea lui Demetrios și s-a ridicat instantaneu, ascultând cu atenție. Fiecare echipă părea să aibă unul, un câine de vânătoare care conducea, în fața celorlalți, un descoperitor datorită norocului sau instinctului. Învățase să asculte ori de câte ori Demetrios deschidea gura. Era ocupat în camera centrală a templului cu deschiderea unui rând de ciste. Mari, cuferele din piatră îngropate conțineau câteodată urmele comorilor unui altar. Zeițe-șarpe fuseseră găsite într-unul asemănător la Knossos. Dar, Letty era conștientă, de cele mai multe ori ele fuseseră sparte și conținutul scos. S-a abținut de la o anticipare febrilă și l-a strigat.

– Demetrios, ce vezi?

– Un ochi, domnișoară! Cineva se uită în sus la mine!

– Fii atent! a strigat ea, amintindu-și cu groază de șarpele de sub pământ. A sărit în picioare și a alergat spre el.

Aristidis a ajuns acolo în același timp, dându-i o torță.

– Poftim, înainte de a ridica capacul, luminează cu asta locul. S-a uitat cu ochii întredeschiși la soarele ale cărui raze, aflate aproape deasupra capului, trebuie să fi căzut pe ceva, reflectându-se. Un șarpe? O șopârlă? Mai bine verifici înainte de a-i da drumul.

– Ochi *albaștri?* Nu am văzut niciodată un șarpe sau o șopârlă cu ochi albaștri, a mormăit Demetrios. Îmi pare rău că am țipat, m-am speriat.

– Încetează! Ce ai mâncat la micul dejun – o găleată cu *raki?*

Aristidis l-a tachinat cu blândețe, a luat torța și a luminat gaura în zona capacului crăpat. Lada din piatră, în formă de sicriu, avea un metru douăzeci lungime și patruzeci și cinci de centimetri lățime. A plimbat flacăra de-a lungul ei o vreme, apoi a tras adânc aer în piept.

– Veniți să vă uitați aici, domnișoară! Are dreptate! E un ochi!

Nesigură, Letty a luat torța și s-a uitat cu atenție, urmând raza de lumină. În efortul ei de a-și înăbuși un scâncet feminin de surpriză, aproape s-a înecat.

– Cerule! O, extraordinar! Da, este un ochi în toată regula.

Un obiect mic în formă de migdală, albastru-argintiu, cu o înfățișare cristalină și un centru la fel de negru ca lignitul, se uita la ea – era ușurată să vadă asta – fără să clipească.

– Nu am mai văzut niciodată ceva asemănător. A mai văzut cineva? Ceilalți au clătinat din cap; toți ochii o fixau, așteptând ca ea să dea ordinul. În regulă atunci, îndepărtăm capacul? O facem?

A fost nevoie de patru oameni pentru a ridica capacul și a-l lăsa pe pământ. Stăteau acolo, șase persoane, grupate în jurul cistei, cu capetele plecate, privind conținutul.

– Arătați de parcă v-ați adunat cu toții la marginea mormintelor, așteptând ca trompeta să anunțe Judecata de Apoi, s-a auzit vocea veselă a lui Gunning. Letty, ce s-a întâmplat?

– Cred că poate fi exact asta, William, a spus Letty. Un mormânt. Conceput pentru o singură persoană, ai putea spune. Vino să vezi și spune-ne ce crezi că ar putea fi.

Gunning s-a uitat. L-a prins de mână pe unul dintre muncitorii tineri, care stătea cu gura căscată.

– Petros, adu-l pe domnul Russell. Repede!

S-a uitat umil la ceilalți.

– O, lasă-l pe Russell să savureze acest moment, a spus Aristidis liniștit. A așteptat destul.

Theo a venit în mare viteză, transpirat, cu părul răvășit, în cămașă și pantaloni, neîncrederea și presimțirea luptându-se pe chipul lui. Oamenii au făcut un pas înapoi permițându-i să arunce o privire în cistă. În mod surprinzător, a rămas fără cuvinte. Nu

a venit din partea lui nici o estimare a dimensiunilor sau vreo enumerare a artefactelor. A căzut în genunchi pe pământ, făcând un efort vizibil de a nu-şi vârî mâinile nerăbdătoare în lada din piatră ca să scoată conţinutul preţios.

În cele din urmă au trebuit să se aplece ca să-i audă cuvintele şoptite.

– Este foarte delicat. Dacă faci măcar o *încercare* să-l săruţi, domnişoară Talbot, te plesnesc peste fund!

Apoi, stăpânindu-şi gândurile şi conştient încă o dată de audienţă, a vorbit.

– El este, a spus el, solicitându-le atenţia. Privim chipul lui Zeus. Tânărul zeu grec Zeus. Iar acesta este mormântul lui.

Ochii i-au scăpărat pieziş către carneţelul lui Gunning.

Cu un zâmbet sardonic, William a consemnat momentul.

– Ascultă, Theo, eşti sigur? l-a întrebat punându-i cu blândeţe mâna pe umăr. Vreau să spun... mă rog... este încântător, suntem cu toţii de acord, dar este doar o statuie. Jumătate din mărimea naturală. Nouăzeci de centimetri în înălţime, ce spui? E unică, imposibil de datat. Este făcută din fildeş, dacă nu mă înşel, şi sculptată minunat. Artă cretană, oare? Nemaipomenită... neobişnuită... chiar şi pentru artiştii din Minos. Ştii, nu-mi pot scoate din cap numele „Dedalus". A zâmbit scuzându-se pentru imaginaţia

lui debordantă și s-a uitat cu mai multă atenție în lada din piatră. Dar, uite ce e – indiferent cine și ce este – a fost grav deteriorată.

– Este un zeu, a spus Letty, siguranța ei anulându-i îndoielile. Ar *putea* fi tânărul zeu al micenienilor adus de ei pentru a o detrona pe zeița-mamă. Dar un olimpian? Direct de la Masa de Sus? Nu sunt sigură de asta.

– Ești pe cale să-l ridici ca să-i verifici buna-credință? a zis Theodore neputându-și înfrâna remarca răutăcioasă.

– Proveniența lui nu este pusă sub semnul întrebării, a spus ea cu acreală, iritată de întrerupere. Îi vezi părul? Oricine l-a distrus, i-a lăsat părul intact. Este răsucit cu aur. Cele mai delicate fibre din fir de aur. Iar ochii lui sunt făcuți dintr-un cristal de stâncă albastru. Chipul este drăguț, palid și dintr-un fildeș cu o granulație fină. Este un zeu al primăverii, de cel mult douăzeci de ani. *Eu* m-aș închina la altarul lui! Membrele lui... atât de subțiri – vedeți, sunt unite de corp ca acelea ale unei păpuși moderne. Poate le putem mișca? Și priviți-i mâinile! Fiecare venă, fiecare unghie este sculptată perfect.

A tăcut, păstrându-și privirea și comentariile deasupra taliei, nedorind să descrie devastarea de mai jos.

Vocea lui Gunning a fost aceea care a dat glas gândurilor tuturor.

– A fost foarte prost tratat. Știți, dacă acesta ar fi fost un corp uman pe care l-am fi dezgropat, aș fi trimis după prietenul nostru Mariani. Aș spune că a fost ucis. Nu e ca și cum a fost strivit într-un cutremur sau tăiat bucățele într-o luptă. Rănile lui sunt produse intenționat. Îi lipsesc unele părți, a spus el delicat, din respect pentru femeile prezente. Iar picioarele lui au dispărut pentru că au fost arse. Vedeți urmele carbonizate? Exact la picioare. A fost ținut într-o parte deasupra focului, în mod intenționat. Ai spune că a fost torturat până la moarte.

Tăcerea respectuoasă în care contemplau suferința tânărului zeu a fost spartă de vocea lui Theodore, insinuantă și prozaică.

– Îți spun eu ce am de gând să fac, William, după ce terminăm înregistrarea. Îl voi ridica din nou și i-l voi duce lui Stoddart. Pentru o examinare post-mortem. Știu că sună ridicol, dar de data aceasta, doctorul ar putea avea ceva interesant de spus arheologilor.

Lucrul a durat până la ora obișnuită înainte de apus. Extenuată, dar în culmea fericirii, Letty i s-a alăturat lui Aristidis, făcând ultimele retușuri la sit. Pânze impermeabile au fost întinse peste secțiunile expuse, containerele cu fragmente de ceramică fiind cărate la adăposturi. Singura persoană care nu se chinuia să facă curățenie stătea indispusă pe marginea prăpastiei uitându-se în largul mării, cu picioarele

desfăcute, de parcă ar fi fost la cârmă, şi-a spus Letty, comunicându-i acest lucru şi lui Aristidis.

– A, da! Nu uit niciodată că a activat în marină. Şi nu lasă vreodată pe cineva să uite, a zis el.

– Mă întreb dacă e supărat pentru că zeul pe care l-a scos la suprafaţă este atât de diferit de el. Mă rog, vreau să spun că nu ar fi putut fi mai diferit, nu-i aşa? Zvelt, tânăr, blond, cu ochi albaştri strălucitori. Nu seamănă deloc cu nici una din reprezentările lui Zeus din arta *oricărei* epoci sau culturi! Ştii tu – musculos, cu păr zburlit, cu trăsnetele pregătite. Bietul Theo! Nimic nu pare vreodată să fie cum se aşteaptă el. Să ne ducem să-l felicităm pentru realizarea acestei zile? Ar trebui să fie emoţionat, să desfacă şampania!

– Nu este fericit, a fost de acord Aristidis. Dar, vă rog, domnişoară Laetitia, nu încercaţi să-l binedispuneţi. Ştiu că bunătatea inimii dumitale îţi spune să cauţi fericirea altora, dar uneori tot efortul uman este în zadar.

Letty a fost surprinsă de evaluarea pe care a făcut-o el caracterului ei şi neîncrezătoare.

– Este aşa cum l-a făcut Dumnezeu. Aristidis a dat din cap. Un om nefericit şi periculos, pentru că se simte obligat să-şi comunice nefericirea. Poate stârni nori de furtună deasupra capetelor tuturor.

– Mă întreb la ce se uită în acest moment.

Aristidis a privit lung, alertat dintr-odată, figura rigidă care stătea mult prea aproape de marginea sfărâmată ca să se afle în siguranţă.

Letty a rânjit diavolește pentru a însenina atmosfera.

– Să sar sau să nu sar? Asta e întrebarea lui? Poate i-am putea face o favoare? Să-l ajutăm să-și răspundă? A mimat o împingere delicată.

De data aceasta Aristidis nu râdea împreună cu ea.

– O idee cu adevărat îngrozitoare! Nu pot glumi cu așa ceva. Acesta este pământul meu. Aici el este oaspetele meu, deși nu recunoaște asta. S-a gândit o clipă. Dacă aș crede că se gândește serios să se sinucidă, aș alerga imediat să-l opresc. Iar dumneata, sunt sigur că vei fi prima după mine care îl va reține. Vedeți, și-a pus pintenii. E gata să coboare pe drumul tradițional în vale.

Totuși, au rămas de pază, dar, spre liniștea lor reciprocă, Theodore nu i-a pus la încercare. Doar a adoptat o figură dramatică. L-a interpretat pe Poseidon. S-a întors și s-a îndepărtat încet de margine, cerând să-i fie adus calul.

Când au apărut în pragul ușii lui la amiază, în ziua următoare, Stoddart a fost atât de mirat, încât nu-și putea găsi cuvintele.

– O examinare post-mortem? Pe părți ale unui cadavru antic pe care le cărați într-o cutie pentru artefacte? Sunteți nebuni? Știu că v-ați pierdut cu totul simțul realității de când ați plecat la țară, dar aici, în oraș, e duminică.

Theodore era nerăbdător.

– Doar uită-te, vrei? O singură privire va fi suficientă.

A deschis capacul câțiva centimetri pentru a-i arăta capul statuii. Stoddart a deschis imediat ușa și i-a condus înăuntru.

– Laetitia... William... Bună dimineața. Uite, duceți chestia aia sau ce este ea în cabinetul meu și așezați-o pe masă. A aruncat o privire la ceas și a privit peste umăr. Vă dau o jumătate de oră înainte ca Ollie să mă cheme la prânz.

Mirosul ademenitor de miel fript i-a urmărit pe coridor și cu toții s-au rugat ca Olivia să rămână ocupată cu bucata de carne și să controleze operațiunile în camerele din spate până se termina consultația.

– Doamne sfinte! Doar ce ți-am trimis înapoi una bucată de tânăr blond zdrobit, Theo, și iată că tu îmi aduci altul, a spus el, în timp ce au pus figurina pe masa de consultație. Ce ai făcut cu bietul George de data asta?

A rămas câteva clipe să privească statueta, jovialitatea lăsând loc uluirii când a vorbit din nou.

– Extraordinar! Excelent! I-a privit peste masă, cu o față surprinsă și a vorbit încet. Știți că nu-mi aduc aminte când am fost mai mișcat de o sculptură? Mica dansatoare a lui Degas? O frivolitate stângace în comparație cu asta! *Vizitiul?* O simplă grămadă de marmură! Este o grație perfectă în fiecare membru.

S-a scuturat și a ieșit din starea de adorație.

– O să vreau să aflu odată unde Dumnezeu ai dat peste el, dar..., s-a uitat din nou la ceas, ...timpul e crucial și etcetera! William, în acel dulap o să găsești o sticlă de sherry și niște pahare. Vrei să faci, te rog, onorurile? Cred că vrem cu toții un pahar. Unul mare, sec, te rog. Acum... Și-a pus o pereche de ochelari, a luat o gură întăritoare din sherry și s-a uitat lung și cu atenție înainte de a vorbi. Bărbat. Tânăr, să zicem între optsprezece și douăzeci și doi de ani. Perfect sănătos înaintea morții. Fir-ar să fie! Devin la fel de țicnit ca voi! Băiatul nu a trăit niciodată, ține minte asta, Stoddart! Păr blond, ochi de un albastru-închis, de tip rasial nord-european. Dacă George ar fi fost aici, ar fi specificat: dolihocefal, sunt sigur. Nu sunt urme ale unei musculaturi excesive, accentuate sau dezechilibrate. Prin asta vreau să spun că nici un braț nu este mai dezvoltat decât celălalt, ceea ce ne-ar fi putut da un indiciu dacă era un arcaș sau un aruncător de disc. Talia lui – proporții normale. Iar asta e surprinzător. Observ că nu poartă cureaua-corset strânsă care apare în reprezentările bărbaților minoiani. Coapsele sunt de invidiat, rotunde și bine făcute, dar nu în măsura exagerată pe care o vedem în sculpturile grecești sau în tablourile cu soldați care merg pe jos kilometri întregi și fac mereu exerciții. Nu cred că avem în față un militar. Ai spune că a dus o viață ușoară până când l-a lovit ghinionul. Veți afla mai multe dacă îi veți examina

plăcuța de identificare. Da, poartă o brățară de identitate pe încheietura dreaptă. A, nu ați observat-o! Ar trebui să ne uităm la ea cu o lupă. Este din argint și din ceva ce ar putea fi fier, presupun că sunt semne marcate pe ea. Mergând în jos – ați observat, da, sigur că ați făcut-o – șiragul din fire aurite chiar dedesubtul genunchilor – ai spune că îi lega picioarele. Și... a împuns ușor șirul subțire din aur... această ligatură a fost atașată după arderea membrelor inferioare. Ceea ce ne aduce la moartea lui. Dacă ar fi fost om – și este destul de greu să nu ne gândim la el în felul acesta –, aș spune că moartea lui a fost lungă, lentă și extrem de neplăcută. A fost castrat – penisul i-a fost retezat cu o lamă ascuțită. Nu era în cutie, nu-i așa? Ați căutat? Păcat. Nici testiculele nu mai sunt. Cineva a vrut să sublinieze ceva cu tărie. Picioarele i-au fost arse centimetru cu centimetru. Cel mai probabil a fost ținut deasupra unui foc. Carbonizat până aproape de genunchi. Ochii nu au fost vătămați. Cineva a vrut ca el să asiste la propriul supliciu? Sau a vrut ca el să fie ușor de identificat pentru eternitate? Trăsăturile îi sunt neatinse. Lovitura mortală este aici, vedeți? A arătat cu un bisturiu. I-au curmat suferința cu o tăietură la gât. Nu doar o crestătură de-a lungul gâtlejului. I-au căutat jugulara. Cu un... s-a uitat mai atent la rană, cuțit subțire, cu lamă triunghiulară. Vârful unei lănci? Este tăietura administrată victimelor de sacrificiu. Și exact tipul de armă

utilizat. Victima, de obicei un taur, desigur, ar fi fost imobilizată pe un altar – a! imobilizată! – și înțeleg că ar fi sângerat într-o găleată ținută dedesubtul rănii de un preot. Dar știi toate astea, Theo. Sunt sigur că de la tine am aceste informații! Ascultă, cum mă descurc? E de vreun ajutor?

– E fascinant, Harry! Chiar fascinant! Cu siguranță ne oferă o perspectivă.

– O, bun spectacol! Ai de gând să-mi spui ce înseamnă toate astea?

– Da, a zis Theodore. Dă-mi voie să-ți fac cunoștință cu pacientul tău. El este Zeus. Direct din mormânt. Zeus adolescent, venit aici de pe continent pentru a-i învăța pe minoiani un lucru sau două. Eu cred că acest tânăr dovedește adevărul mitului lui Tezeu. Războinicii ahei – erau ei oamenii de pe mare cu o asemenea reputație teribilă? – au sosit în forță, ca urmare a unei catastrofe pe insulă – erupția unui vulcan, cutremur, val de reflux – la mijlocul secolului al XV-lea î.Hr. Au cucerit și au convertit populația băștinașă la adorarea propriilor zei masculini. Acesta ar putea fi la fel de bine să fie idolul ridicat pentru venerație aici pe Iuktas, o religie impusă de invadatori. Cât de mult a durat? A ridicat din umeri. N-am idee. Nu avem de unde să știm cu siguranță, deși indicii, ca acesta de față, au ieșit la iveală. Dar acest tânăr poartă mărturia trupului ciopârțit printr-o inversare a rolurilor. Cineva – preoții? oamenii

de rând din sat? cineva atașat încă de vechea religie, în orice caz – s-a revoltat, și-a recăpătat poziția dominantă și a făcut din el un exemplu. L-au torturat, l-au omorât simbolic și apoi l-au îngropat, exact acolo, la picioarele templului, exact în locul unde domnise peste zeița locală.

Doctorul stătea în picioare, abia ascultând, încă fermecat de forma care se afla, înconjurată de o aură extraordinară de umanitate, pe cearșaful alb care acoperea masa. Letty l-a urmărit cum a făcut semnul crucii deasupra statuetei fără să se grăbească, cu ochii strălucitori de lacrimi și nările fremătânde, iar ea a știut că el nu vedea doar o bucată mică de fildeș fără viață, ci membrele chinuite ale tinerilor luptători pe care mâinile sale îndemânatice nu au putut să-i salveze.

Și-a suflat nasul și s-a alăturat dezbaterii.

– Am văzut chestii mai rele în război, Russell. Sunt sigur că și tu ai văzut. Știm de ce sunt în stare oamenii. N-ar fi putut fi opera unui val ulterior de invadatori necioplițti, care nu au înțeles, nu au apreciat, au năvălit și au distrus? Un pic de distracție barbară la beție? a sugerat el.

– Nu cred. Castrarea, aspectul sacrifical a ceea ce eu cred că e o crimă premeditată îmi spun un lucru foarte clar, a adăugat Theodore. Și mă fac să mă cutremur! Cred că bănuiesc a cui a fost mâna ticăloasă din spatele acestui măcel.

33

– Evident, v-aţi gândit! Eroul nostru a fost omorât de un grup de femei furioase. Probabil preotese ale vechii religii. S-a cutremurat de dezgust. Dumnezeu ştie ce le-au făcut adepţilor masculini ai lui Zeus pe care i-au prins rătăcind pe acolo! S-a uitat urât la Letty. Şi îşi mai spun sexul frumos! Pizmaşe, menade criminale – şi capabile chiar de violenţă şi abandon sexual precum cei mai răi dintre noi. Niciodată să nu ai încredere în una, William. Iată un sfat bun pentru tine. Nu eşti de acord, Harry?

În acel moment s-a auzit strigătul Oliviei, gângurind din sufragerie. A răsunat un gong.

– Ăăă... N-o să mă pronunţ asupra acestui lucru, dacă nu te superi, bătrâne, a spus Harry cu un zâmbet şiret. Vorbim mai târziu despre asta. Interesantă teorie. O să-i acord cea mai mare atenţie. S-a îndreptat spre uşă şi a strigat. Vin imediat, draga mea! Vrei să aduc o sticlă de vin? Vă puteţi conduce singuri afară în timp ce dau o fugă în pivniţă. O, spune-i lui George când se trezeşte că îl voi vizita din nou în seara aceasta.

Vocea Oliviei s-a auzit din nou, iar el i-a răspuns.

– Nu, nu, dragă! Este doar Theodore care a venit să ia nişte pastile pentru George. Se grăbeşte pentru că noi tocmai ne pregăteam să prânzim. Îţi trimite salutări. La revedere, Theo!

Letty a chicotit când au ajuns afară în stradă în siguranță.

– Bietul Harry! Chiar e Ollie așa o scorpie?

– Evident că nu are voie să aducă prieteni cu care să joace într-o duminică, a sugerat William. El, ca și Letty, era sigur că Theodore nu avea habar că tocmai se aflase la doar câțiva centimetri de iubitul soției lui moarte. Dar era la fel de sigur că Olivia a adunat doi și cu doi și a obținut o mărturisire.

– Am observat că îl ține sub control, a spus și Theodore. I-ar ține picioarele deasupra focului cât ai bate din palme dacă a depășit limita.

George era treaz și încântat să-i vadă. Stând întins acasă, într-o pijama cu dungi, pe șezlongul din salon, era roz la față și fericit și – neținând cont de membrele în ghips – sănătos.

– Letty! Will! Și-a ridicat brațul sănătos într-un salut larg. Sunt bine. Voi fi ca nou în câteva săptămâni. Poftim! Asta e toată flecăreala medicală pe care o veți obține de la mine! Tata mi-a spus înainte de a pleca în dimineața asta că aveți să-mi arătați ceva. A cercetat cutia pe care Theo și William au așezat-o pe masa de lângă el. A! Mi-ați adus o păpușică de la Hamleys?

– Nu-l lăsa să se poarte urât cu ea, William! Am niște lucruri de rezolvat... Vă las pe voi, tinerii, în seama ei, a spus Theo. Prânzul va fi servit la ora unu.

A, iată că vine Eleni care aduce un alt fel de mâncare de-al tău, George.

Eleni a intrat încet, ducând o tavă încărcată cu farfurii și pahare.

– Mmm, a spus Theodore, adulmecând și mimând sila în timp ce tava trecea pe lângă el. Alt terci cu miros de ierburi. Ești sigur că nu ai prefera o felie de friptură de vită, băiete? Îți tai o bucată dacă vrei. Nu? Ei bine, indiferent cu ce te hrănește, trebuie să spun că se pare că dă rezultate. A dat din cap către Eleni și a plecat.

– Îți mulțumesc, Eleni, a fost tot ce a spus George, dar cele trei cuvinte au lăsat-o pe Letty să înțeleagă mai multe lucruri.

L-a mai auzit spunându-le și înainte – cuvinte automate rostite ca de la stăpân la servitor. Dar acum le-a auzit, în simplitatea lor, abia putând să poarte greutatea afecțiunii și intimității pe care le presupuneau. L-a privit întrebător pe Gunning. Ar trebui să se retragă? Să găsească o scuză și să plece? El a dat din cap. Imediat a înțeles că măcar de dragul lui Eleni ar trebui să rămână. Erau lucruri pe care ea ar fi vrut să le comunice.

Eleni s-a îndreptat spre șezlong, s-a aplecat și a aranjat pătura care acoperea picioarele lui George.

– Friptura de vită ar fi o idee bună, George, dacă te simți în stare. Sunt sigură că domnișoara Talbot și domnul Gunning sunt de acord.

Amândoi s-au grăbit să aprobe.

Iar apoi, în cele din urmă, atingerea. Tandră, de proprietate. I-a atins scurt obrazul cu mâna când a trecut pe lângă el.

– Știu ce o să fac! O să tai partea de sus pentru tine. Bucata bine făcută, crocantă care-ți place cel mai mult, vrei?

Letty a zâmbit, intrigată să se gândească că timp de atâția ani George fusese destinatarul atâtor mici desfătări clandestine. El i-a mulțumit din nou și, cu o ultimă privire lungă, Eleni a ieșit.

Letty a avut o imagine a celor doi, doar niște copii, acum doisprezece ani, amândoi pe jumătate orfani, aruncați împreună în această casă deprimantă. Fiecare având grijă unul de celălalt. Eleni trebuie să fi devenit totul pentru George: asistentă, mamă, soră și, în cele din urmă, iubită. Și în curând viitoarea stăpână a casei?

– Ați aflat amândoi de schimbarea condiției mele? a întrebat George încet după ce Eleni a închis ușa.

William s-a dus imediat lângă el și i-a strâns mâna sănătoasă în mâinile lui.

– Da și, crede-mă, suntem foarte fericiți pentru voi amândoi.

– I-am văzut pe Andreos și Teodoro, a spus Letty. Minunați băieți! Ești binecuvântat să-i ai.

– Îi aduc pe amândoi acasă după ce scap de ghips și o să pot să mă mișc un pic, a spus George. Deși nu

mă aștept să fie fericiți aici, departe de bunica lor și de prieteni. Pot fi așa doar unde se simt în largul lor. Mă tem că voi fi un tată șocant de îngăduitor.

– Și destul de corect! a spus Letty. Am și eu unul la fel. Recomand din toată inima îngăduința paternă. Dar acum e timpul pentru tratație, George. Pregătește-te să fii uluit! William, deschide cutia!

S-au bucurat de chicotitul de surpriză și uimire al lui George.

– Au! Bietul băiat! Știu exact cum se simte. Dar problemele acestui bărbat au fost cauzate de răutate premeditată, nu-i așa? Ăsta nu a fost un accident cu carul de luptă.

– Da. Tocmai am participat la autopsia lui. Stoddart a fost de acord: o crimă. Dar spune-mi, ce crede un antropolog despre el.

– Sunt sigur că ați observat. Nu este cretan. Este un străin, ca și mine! De fapt, ar putea fi fratele meu. Chiar un șoc, să-l văd așa... A râs. *Galben-verzui, un tânăr de la Galeriile Grosvenor, cu piciorul în foc.* Dați-i o pălărie cu boruri lăsate în jos și o eșarfă Charvet, trimiteți-l în Bloomsbury și nimeni nu va clipi! Are strămoși din Europa Centrală. Seamănă mai degrabă cu imaginea cuiva despre Apollo, cu părul ăla auriu. Un cântăreț la liră mai degrabă decât un aruncător de suliță. Cu siguranță tipul artistic. Trebuie să fi prezentat interes părții feminine, nu crezi, Letty?

– O, da! Și încă cum! Am teoria mea despre cine este acest băiat, dar mă întreb, George, dacă această brățară ar putea să ne dea vreun indiciu. O vezi? Nu pare deteriorată.

Gunning i-a dat o lupă și George s-a uitat cu atenție la stratul incizat superior al brățării.

– Un amestec ciudat de metale... prinse și legate împreună. Suntem în Epoca Bronzului, dar acest strat negru este fier, nu credeți? Probabil considerat rar în acele zile și impregnat cu puteri magice. Stratul superior este argint și, după ce-l veți curăța, cred că îl veți găsi gravat cu... A făcut o pauză și s-a uitat cu atenție, întorcând cutia ca să vadă mai bine. Înfățișează o scenă de epifanie, a spus el. Aici este un tânăr zeu, care s-a revelat în formă umană... cu părul lung fluturând în vânt... urcând către rai. Se ridică în fața a ceea ce pare un altar și un copac sacru... probabil un măslin. Și are ceva în mâna dreaptă. Un spic de grâu sau de orz. I-a dat lupa lui Gunning.

– A! Când l-am descoperit, m-am întrebat dacă nu ar putea fi un zeu al primăverii, a spus Letty încurajată. Știi tu, un Adonis, un Tammuz, Osiris... domnind în lux timp de un an înainte de a i se hotărî moartea. Iar moartea lui garanta că recoltele vor continua să crească, copiii vor umple leagănele în continuare...

– Iubitul tânăr al Afroditei, Adonis? Letty, ce idee nemaipomenită! Da... are sens. *Adon* este un cuvânt

semit. Înseamnă „stăpân". E cunoscut faptul că au existat legături între Creta antică și popoarele semite... Agricultorii din estul Mediteranei credeau că Spiritul Porumbului, stăpânul lor, a murit pentru a garanta fertilitatea perpetuă. Se credea că oamenii au murit violent, la fel ca zeul. Sângele și carnea lor au fertilizat la propriu, solul, iar spiritele lor s-au reîntors cu florile de primăvară și grâul și orzul încolțit.

– O, Dumnezeule mare! a spus Letty. Nu cumva Robert Burns a avut ceva sinistru de spus despre acest subiect... John Barleycorn?

– „Au irosit peste o flacără pârjolitoare/ Măduva oaselor lui", și-a adus aminte Gunning. Îți vine să zâmbești citind.

– Și ce vedem de acolo, din locul unde a fost îngropat? i-a îndemnat George.

– Desigur! În acest moment al anului vedem câmpii verzi cu recolte. Kilometri după kilometri: grâu, orz, legume, ierburi, livezi de măslini și portocali. Care se întind pe tot drumul până la Knossos. Domeniul lui. Grădina lui Adonis.

– Mă întreb câți tineri și-au mai dat viața în locul acela, a spus George. După care a continuat stânjenit. Uite, ar fi bine să nu-i spunem tatei teoria nebunească a lui Letty. Nu ar accepta prea ușor că Zeus i-a scăpat din nou printre degete. Ar fi trebuit să-l auziți azi-dimineață! Plănuiește deja următoarea lucrare. Un tur de prelegeri în Europa și Dumnezeu

mai știe ce! L-am auzit repetând deja, vorbind despre combinarea ideilor în mintea primitivă sau ceva de genul ăsta... Teoria lui presupune că dubla descoperire a templului și a mormântului în același sit indică o confuzie și o neclaritate a imaginii de-a lungul epocilor. Adorarea zeului și înmormântarea preotesei au fost împletite și filtrate din poveștile din popor în istoria scrisă ca unica înmormântare divină. Și, Letty, în mod inevitabil – și trebuie să te avertizez să te pregătești pentru asta – plănuiește să rămână în analele istoriei ca marea descoperire a lui Theodore Russell. Și, bineînțeles, în acest scenariu, regele zeilor este reașezat ferm pe tronul cretan. George a făcut o pauză, scuzându-se rușinat. Nu cred că va fi deloc încântat de ideea că mormântul lui Zeus al *lui* a devenit peste noapte Grădina lui Adonis a lui *Letty.*

– Cu căști de oțel? a sugerat Gunning. Și a continuat brusc și cu o nerăbdare care nu-l caracteriza. Oare *trebuie* să mai îndurăm și alte certuri mărunte? De ce nu vede nimeni ceea ce e evident? Că nu contează nici un pic dacă presupusa ființă divină poartă fustă sau pantaloni! Poartă zeița sau zeul un spic de grâu sau un trăsnet? O chestie fascinantă, dar nu ar trebui să provoace o bătaie peste cap cu evantaiul, ca să nu mai vorbim despre o luptă pentru supremație. Acești oameni antici erau sofisticați, aveau simțul umorului și al proporției. Ar râde și ar fi disperați dacă ar putea vedea că oasele civilizației sunt apucate

și morfolite de câinii de salon ai arheologiei. Au atins înălțimi sublime ale îndemânării și inventivității. Arta lor religioasă exprimă o bucurie, o putere și o prospețime care trebuie să-i uimească și să-i facă umili pe toți cei care o văd, dar, mai mult decât atât, aduce divinitatea pe pământ. A aruncat o privire statuii. Aceasta nu este o epifanie pe care suntem privilegiați s-o vedem; nu este un zeu care se dezvăluie. Este exact contrariul. Acest băiat frumos *coboară*. Este aici cu noi. Aproape de Om. El *este* Omul.

34

Letty s-a întrebat, în timp ce se furișa la parter, câte crime fuseseră comise în timpul siestei. A sperat, vinovată, că cea în care era pe cale să se implice nu avea să fie descoperită și înregistrată în rapoartele lui Mariani. Trecuseră două săptămâni de la moartea lui Phoebe, iar Letty nu se afla mai aproape de a oferi amintirii ei soluția pe care simțea că o cerea. Era conștientă că emoțiile descoperirilor ei de la Kastelli puseseră în umbră îngrijorările de la vila Europa, conștientă că acestea îl mulțumeau și chiar fuseseră puse la cale de Theodore. Devenise din ce în ce mai mult un ghimpe în coasta lui, o prezență iritantă și fățiș ostilă care nu va mai fi tolerată pentru mult timp.

Mai exista un singur lucru pe care se simțea îndemnată să-l afle, ceva ce își promisese că va face în momentul când i se va ivi ocazia. Și iată că în cele din urmă a venit. Prânzul de duminică fusese o tradițională masă grea. Înăbușindu-și un căscat, Theodore s-a retras în camera lui, așa cum îi era obiceiul. Eleni l-a dus pe George să se odihnească, iar Gunning a permis vesel să fie ademenit în bibliotecă de Dickie și Stewart, care doreau cu disperare să fie puși la curent cu descoperirile de la Kastelli.

– Nu-ți face griji în privința mea, i-a spus ea, instalându-se într-un fotoliu din salon cu o carte. Voi pretinde că termin de citit *Război și pace*.

A ajuns în hol și a ascultat pentru o clipă sunetele din casă, încercând să ghicească unde se aflau ceilalți și calculând cât timp avea pentru a-și duce la bun sfârșit cercetarea. S-a deplasat încet pe coridorul din spate, simțind aproape ghemul de ață din mână în timp ce se furișa spre bârlogul lui Theodore, așa cum numise George biroul tatălui său. Un curent de aer i-a prins ceafa cu degete de gheață, continuându-și apoi drumul și prelingându-se încet pe șira spinării. S-a oprit și a ascultat din nou. A auzit deschizându-se o ușă? Nimic mai mult.

Ajungând la ușa despre care Gunning îi spusese că aparținea camerei lui Theo, a bătut discret de două ori și a așteptat. Neprimind nici un răspuns, a răsucit mânerul rotund și a împins. Ca toate celelalte

camere din acea casă, ușa nu avea o încuietoare. S-a strecurat înăuntru. Știa exact ce voia să stabilească. Theodore Russell, potrivit lui Gunning, nu ar fi avut cunoștințele despre *Ipolit* din piesă care să-i permită – dacă și-ar fi ucis soția – să selecteze exact paginile care să joace rolul de bilet al sinucigașului. Și cu toate acestea, dirijarea abilă a lui Gunning prin acele implicații a făcut-o pe Letty să bănuiască altceva.

Tremurând la ideea supoziției ei, a lăsat ușa ușor întredeschisă, deși sunetul de avertizare al cizmelor de pe coridorul faianțat i-ar fi fost de puțin ajutor. Nu exista altă ieșire din cămăruța aceea. O fereastră dădea înspre grădină, dar nu oferea nici o cale de scăpare. Detestabilul bătrân Dionisos, aflat direct pe acea linie, i-a fixat privirea și a râs de ea. Pervazul era înalt și un birou mare ocupa spațiul de dedesubt.

Lucrurile obișnuite din cameră începură să aibă un efect liniștitor asupra ei. Nu era nimic alarmant acolo, nici măcar remarcabil. A mirosit aerul. Un miros plăcut de tutun și o urmă de altceva... ceva chimic. A observat o pipă pe jumătate fumată care zăcea într-o scrumieră pe birou, a cărei suprafață era perfect curată; călimara, sugativa și tăvița pentru stilou erau aranjate cu o precizie militară. Cărțile care se aliniau pe doi dintre pereți erau în ordine alfabetică, pe categorii. O privire rapidă de-a lungul rafturilor i-a spus ce voia să știe.

La stânga biroului, fiind ușor de ajuns, era un grup de șase manuale. Cotoarele lor îi erau familiare din zilele ei de școală: gramatici, abecedare, dicționare. A scos unul de care și-a adus aminte: *O abordare a Greciei antice*. Era plină de răspunsuri scrise peste întrebările de la sfârșitul fiecărui capitol. Pe prima pagină scria *Charles St George Russell*, dar scrisul din interiorul textului era al lui Theodore. Încurajată, Letty s-a uitat mai departe, găsind pe o etajeră mai joasă o colecție de literatură greacă și romană.

Un clasicist autodidact? Un om prea neîncrezător, prea mândru pentru a se implica într-o discuție cu un erudit precum Gunning care venea cu recomandări excelente din partea profesorului Merriman? Russell nu ar intra niciodată într-o luptă cu cineva pe care ar ști că nu-l poate întrece, și-a spus ea. Da, ar păstra tăcerea asupra acestui lucru. Letty a oftat. Părea o victorie neînsemnată și înjositoare câștigată în fața lui Theodore și s-a îndreptat spre ușă. Cu mâna deja pe mâner, atenția i-a fost atrasă din nou spre cameră de un sentiment de neliniște. A privit în jur, încercând să localizeze sursa și brusc și-a dat seama – în inima acestui spațiu intim, al acestui refugiu tăcut, era un *gol*. Nu erau fotografii. Nici una cu soțiile, cu părinții, nici măcar una cu George. Era un singur tablou pe perete. S-a apropiat, descoperind cu surprindere un portret în ulei al tânărului Theodore în uniformă de marină.

Cealaltă piesă înrămată era și mai surprinzătoare. A traversat camera s-o cerceteze. Era, în mod ciudat, o jumătate de pagină de hârtie galbenă tipărită, tăiată dintr-un ziar german. Letty abia a putut distinge că era vorba de relatarea scufundării feribotului care încercase să traverseze Rinul în iunie 1914. Treizeci și cinci de pasageri, germani și străini, își pierduseră viața în dezastru. Cineva scrisese în partea de jos: „Odihnește-te în pace, Ilse Russell" și mai jos, cu un scris de copil: „Te iubesc, mamă."

Într-o cameră plină de amintiri personale nu ar fi fost ceva remarcabil, dar aici ieșea în evidență, ultima, probabil singura amintire a morții unei soții și mame iubite într-o țară îndepărtată. Tristă și mișcătoare, era singura însemnare emoționantă pe care a putut-o găsi. Letty a simțit cum lacrimile încep să-i ardă obrazul, tragedia neașteptată strigând-o peste întinderea de apă și timp.

Întorcându-se să plece, a observat un obiect pus bine lângă o latură a biroului și s-a oprit din mers. O mică valiză Vuitton. Era valiza *ei?* Eticheta de pe bagaj era încă atașată de mâner, așa că și-a răspuns repede la întrebare. A ridicat valiza și a așezat-o pe birou. Goală, așa cum ar fi trebuit să fie, judecând după greutatea ei. Și, da, eticheta era a ei, una proprie companiei maritime, albastrul și albul liniei Stella Maris, care avea pe o parte adresa ei de la vila Europa și, pe cealaltă, adresa de întoarcere, prin bunăvoința

profesorului Merriman din Atena. Ea a presupus că era pusă bine într-un pod, undeva, cu restul bagajelor ei. Ce căuta aici, în camera lui Theo? Şi când intenţiona să i-o înapoieze?

A apăsat încheietorile şi a deschis valiza. A întâmpinat-o imaginea interiorului căptuşit cu mătase de culoare albastru-închis şi nimic altceva. Eleni o golise la sosirea ei şi nu mai rămăsese nici măcar o agrafă. Letty a căutat în cele două buzunare cu volănaşe din interiorul capacului. Nimic. Era gata să închidă valiza când a simţit mirosul. Clei. Era chiar un miros puternic de clei care venea din interiorul acelui spaţiu mic. Plină de suspiciune, a început să-şi strecoare degetele de-a lungul căptuşelii până când a găsit ceea ce căuta: o rigiditate în căptuşeala de mătase marca locul de pe partea stângă unde cusătura fusese tăiată şi lipită din nou. A inspectat zona de dedesubt şi a simţit o formă plată, dar plină de cocoloaşe. Întinzându-se după cuţitul pentru hârtie de pe birou, l-a trecut cu atenţie de-a lungul ei, redeschizând tăietura. A opus foarte puţină rezistenţă, deoarece cleiul nu se uscase încă bine. Era clar că operaţiunea era de dată curentă. Din dimineaţa aceea?

Letty a băgat mâna înăuntru şi a scos un ciorap de damă. Nu îi aparţinea. Era al lui Phoebe? A răsturnat conţinutul ciorapului în valiză. Cinci obiecte mici străluceau pe mătasea albastră, făcând-o să-şi piardă răsuflarea de uluire. Mecanic, a făcut un inventar:

o pereche de cercei din aur în formă de cap de taur, un inel cu o reprezentare a zeiței într-o barcă, o pecete din calcedonie fixată în aur și, cel mai năucitor, un pandantiv din aur masiv care o înfățișa pe zeiță cu brațele desfăcute, cu un porumbel care se odihnea pe fiecare încheietură, cu lei răsuciți la picioarele ei. Bijuteria delicat lucrată mai avea încă, în lucrătură, urme de pământ de pe Iuktas.

Letty a rămas privind cu ochii mari, nefiind în stare să se miște, scârbită pe măsură ce planul ticălos al lui Theodore i-a devenit clar. I-a pus la cale plecarea și, în timp ce ea s-ar fi îndreptat spre port cu bagajele, ar sosi un mesager cu un bilețel discret. Oficialilor de la vamă nu le-ar fi fost greu s-o zărească. El ar chema, zâmbind, ofițerul de poliție de serviciu pentru a fi martor la evenimente când o va ruga pe tânăra domnișoară englezoaică să-și deschidă bagajul.

Și, chiar dacă ar scăpa de arestare, oricum tânăra domnișoară englezoaică s-ar trezi, dintr-o lovitură, cu reputația făcută zob, orice speranțe despre o carieră fiind spulberate. Până și lui Andrew i-ar fi fost greu să o sprijine în asemenea circumstanțe, s-a gândit ea. Oficialitățile ar fi de partea lui Theodore care, mai mult cu părere de rău decât cu furie, ar încerca de formă să-i explice acțiunile. „Mă rog, femeile și bijuteriile, știți și voi... Prea tentant... Tânăra domnișoară și-a închipuit fără îndoială că e Sophia Schliemann."

A rămas în picioare ținând pandantivul în mână, când a auzit un pas greu de-a lungul coridorului. Un pas inconfundabil. Letty a tresărit și, în mod ridicol, s-a uitat în jur după o armă. Nu a văzut nici măcar un opritor pentru ușă.

35

Apoi s-a auzit un strigăt. Un strigăt puternic.

– Domnule! Domnule Russell! Am găsit-o! V-ați lăsat pipa în salon. Domnișoara Talbot a găsit-o sub scaun. E pe undeva prin casă, căutându-vă ca să v-o înapoieze.

Pașii s-au oprit. Theodore s-a întors, mormăind.

– Mulțumesc, Eleni. Mă duc s-o caut. Deși probabil va fi supărată. Și va trebui să suport un discurs despre relele pe care le face tutunul. S-a îndreptat din nou spre scări.

Letty a pus la loc repede marfa de contrabandă și a lipit căptușeala cât de bine a putut. A așezat valiza acolo unde a găsit-o. O bombă cu ceas nu este periculoasă dacă știi unde și când urmează să explodeze. Îl va mai lăsa o vreme să creadă că deține controlul.

Înainte de a părăsi camera, s-a oprit să ia pipa și s-o bage în buzunar, mulțumindu-i în gând lui Eleni. Spiritul casei, o numise Gunning, în mod bizar. Inevitabil nu era complimentul pe care-l intenționase,

şi-a spus Letty, acum când cunoştea casa mai bine, dar era reconfortant să ştie că cineva din locul ăsta răuvoitor avea grijă de ea.

Cercetarea camerei dăduse naştere la mai multe întrebări decât răspunsuri, dar, cu o vigoare reînnoită şi ştiind în cele din urmă exact ce avea de făcut, Letty a început să-şi facă planuri pentru restul zilei. Planuri care includeau un drum la birourile liniei maritime Stella Maris din port şi o audienţă la ambasadă, dacă va putea s-o aranjeze într-un timp atât de scurt. În funcţie de ce avea să afle acolo, va urma o consultare cu inspectorul Mariani. De la moartea lui Phoebe fusese bântuită, hărţuită, secătuită de nevoia de a afla adevărul şi credea că se afla la un pas de a da la iveală proba de care avea nevoie. În faţa ei nu putea fi decât durere, în special pentru ceilalţi, dar avea în faţă un furuncul nociv, care creştea în continuare şi care trebuia retezat cu cât mai multă abilitate. Mariani putea să facă asta. Avea instrumentele necesare. Tot ce trebuia ea să facă era să le plaseze în mâna potrivită.

Bătaia imperioasă în uşă s-a auzit la şase şi jumătate. Gunning, care trecea prin hol în căutarea unei scrumiere, şi-a amintit că Eleni se dusese să-l bage în pat pe George, iar ceilalţi erau deja în salon, bând cocteiluri cu sora mai mică a lui Phoebe şi soţul ei francez. Aceştia aleseseră să stea la un hotel din apropiere în timpul şederii pe insulă, şi nu sub acoperişul

lui Theo. Bună mișcare, și-a spus Gunning. Era limpede că Alice îl antipatiza pe Theo și că nu avea încredere în el, iar acesta, în cursul unei discuții cu Gunning, descrisese perechea ca pe niște lipitori care fugeau cu banii lui. O petrecere de-a dreptul ciudată. Letty, care în mod straniu părea hotărâtă să se simtă bine, îi lăsase lui sarcina ungerii osiilor sociale, fiind viața și sufletul și alte câteva imposibilități. Tânăra Alice și soțul ei s-au dovedit a fi un cuplu încântător și amuzant și a descoperit, spre mirarea lui, că era iritat de amenințarea unei întreruperi. El de fapt voia să se reîntoarcă la grup. Nu voia să întâmpine persoana aflată dincolo de ușă.

A deschis totuși și Harry Stoddart a năvălit înăuntru.

– O, bună, Harry. Ai venit să-l vezi pe George? Ai cam întârziat, tocmai s-a dus la culcare.

– Nu, nu! Nu mă îngrijorează George. Sunt sigur că se află pe mâini bune, altfel nu i-aș fi dat drumul acasă. Aș fi venit mai devreme, ar fi trebuit să vin mai devreme, dar... a apărut o problemă. Am nevoie de Laetitia. Te rog, vrei s-o chemi pe Laetitia?

– Nu sunt sigur că mă pot lipsi de ea, bătrâne, a spus Gunning nesigur. Nu sunt sigur că va vrea să părăsească petrecerea. Este îmbrăcată cu cele mai bune mătăsuri, cum le spune? Pijamale de seară? Asta să fie? Cu perle până la fund, știi chestiile astea. Și acum e la al treilea cocteil.

Harry devenea din ce în ce mai agitat.

– Nu-mi pasă dacă e într-un costum de iepure sau goală-puşcă, trebuie să vină cu mine la închisoare. Chiar acum! E vorba de Ollie. Mariani a trecut pe la noi acum jumătate de oră cu agenţii lui şi au luat-o pe Ollie. Au întemniţat-o. Ollie a fost arestată!

– Ollie a fost arestată? Într-o seară de duminică în Heraklion? Lui Gunning i-a venit să râdă. E greu de crezut. Sub ce acuzaţie, pentru numele lui Dumnezeu?

Harry abia a putut să rostească cuvintele prin dinţii încleştaţi.

– *Tulburarea liniştii*, a recunoscut el. Şi *altercaţie*, indiferent ce-ar mai însemna şi asta. Bănuiesc că avem noroc că s-au limitat la asta şi nu au formulat o acuzaţie de vătămare, dar şi-au dat seama că nu avea cum să ţină, omul putea să meargă.

– Harry? a spus Gunning încet.

– A atacat un poliţist. A avut puterea să-şi ţină mâinile departe de Mariani, dar sergentul lui chiar a iritat-o. Ea... ăăă... ei, bine, trebuie să fi observat suportul pentru umbrele în formă de picior de elefant din hol?

– L-am folosit de mai multe ori, bătrâne. Este un obiect frapant, a spus Gunning, ghicind urmarea.

Harry s-a uitat urât.

– Nu este ceva de râs. L-a ridicat – trebuie să cântărească o tonă – atât de furioasă era şi l-a lăsat să cadă pe piciorul omului.

– Ah! a exclamat Gunning tresărind.

– Mă rog, nu au fost prea multe pagube, ţinând cont că... cizmele poliţiei sunt aşa cum sunt. Dar, William, ascultă, asta nu e partea cea mai rea. Nu, nici vorbă. „Altercaţie" este o acuzaţie ca s-o ţină acolo. Doar un pretext de a o aduce acolo şi de a o interoga. Au pus ochii pe ea pentru ceva cu mult, mult mai sinistru.

– Vătămare corporală gravă?

– Nu, nu! Crimă! Mai precis: uciderea lui Phoebe. Ştiu... ştiu... Ce prostie ridicolă! Dar Mariani era foarte sigur pe el şi hotărât s-o scoată din casă, ca şi pe mine, s-o sperie ca să mărturisească. Ha! Nu o cunoaşte pe Olivia! Stoddart a spus asta cu o ciudată licărire de mândrie. Îi va arăta ea lui! Dar prostul servil nu mi-a permis s-o însoţesc. Trebuie să se fi gândit că voi vorbi în locul ei, că-i voi sugera ce să spună. Dar ea poate să se apere şi singură. Şi nu e corect să ridici soţia cuiva noaptea în acest mod, fără măcar să-şi ia o periuţă de dinţi. Am ameninţat. Am stăruit. Am pus sub semnul întrebării calitatea lui de membru în clubul de bridge. În cele din urmă am reuşit să comunic cu el folosind o pârghie cu care Ollie însăşi nu ar fi fost de acord: indecenţa.

– M-ai pierdut, Harry.

– În acest oraş, nu se poate afla că ai interogat o doamnă singură într-o celulă de închisoare. Pur şi simplu nu se face. Când s-a calmat, trebuie să spun că

Ollie era mai degrabă necooperantă şi vocifera, suficient cât să facă să crească tensiunea oricui, a înţeles ce i-am spus şi a acceptat ca la interogatoriu să mai asiste cineva. Totuşi, un singur nume l-a satisfăcut pe inspector. Mariani insistă să vină Laetitia. Nu acceptă pe nimeni altcineva.

Harry l-a privit o clipă pe Gunning speculativ.

– Ascultă, William... nu se petrece nimic din ce nu ar trebui, nu-i aşa?

Gunning a afişat o expresie cunoscătoare.

– Să sperăm că *e*, Harry. Trebuie să spun că m-am întrebat şi eu... Totul ar putea fi în avantajul nostru, nu crezi? Ascultă, o scot de acolo, iar tu trebuie să-i joci cartea. Insist s-o conduc acolo şi s-o aduc înapoi. Să mă ia naiba dacă piticul ăla tânăr va pune mâna şi pe Letty.

Când s-a prezentat la închisoarea poliţiei de lângă port, Letty şi-a dat seama că inspectorul regreta deja că a folosit tactici de şoc. Părea abătut şi bântuit. Umbla cu paşi mari de unul singur într-un birou, iar Ollie stătea tăcută în celula alăturată, uitându-se printre gratii, arătând, şi-a spus Letty, ca regina Victoria care tocmai descoperise un canal de scurgere blocat în palat.

Gunning i-a făcut cu mâna liniştitor, iar ea a dat din cap în semn de recunoştinţă. După care, mai ales pentru liniştirea Oliviei, s-a lansat într-un discurs

foarte englezesc, agreabil, dezarmant de cooperant, expunându-i lui Mariani așteptările și cerințele lui. Mariani l-a asigurat pe Gunning că nepoata lui va fi tratată cu cel mai mare respect. Spre cinstea lui, Gunning nu a înălțat nici măcar o sprânceană, ca să nu mai vorbim de vreo privire rănită spre Letty. S-a recunoscut că participarea ei la interviu era profund apreciată. Au fost schimbate complimente. Ca de la un ofițer la alt ofițer înainte de a porni la atac, și-a spus Letty. Ba chiar și-au potrivit ceasurile. Mulțumit că regulile de bază erau clare, Gunning s-a retras cu Harry la casa Stoddart, pentru a-i da niște whisky.

Mariani era încântat s-o vadă. Și-a dat ochii peste cap într-o alungare conspirativă a vorbelor goale anterioare și a trecut la afaceri.

– Domnișoară Talbot. Sunt atât de bucuros că ai putut veni să-ți asiști prietena. Doamna Stoddart, te asigur, a venit de bunăvoie să mă ajute cu ancheta mea suplimentară în legătură cu moartea doamnei Russell.

Un „Pfui!" iritat care s-a auzit din celulă a aruncat ceva îndoială asupra acestei afirmații.

– Nu a fost arestată. Ofițerul care a fost rănit nu va depune plângere. Este important să am mărturia ei asupra a ceea ce a făcut în după-amiaza aceea, fără nici o referire la vreo altă persoană, iartă-mă, incluzându-te și pe tine. Te rog să nu spui nimic până când nu-ți voi permite eu.

– Da, sigur, a fost de acord Letty, din ce în ce mai nedumerită. Şi-a dat seama că Mariani punea deja la îndoială acţiunea lui precipitată, dar, a socotit ea, trebuie să fi avut un motiv bun pentru asta. Dacă intimidarea lui Ollie făcea parte din planul lui, acesta nu funcţionase, iar inspectorul trebuia să salveze ce mai putea.

S-a îndreptat spre uşa celulei şi a întrebat politicos.

– Ne daţi voie să intrăm, doamnă Stoddart? Suntem gata să începem.

Olivia s-a uitat urât şi a tras scaunul pe care îl fixase în uşă.

Femeile s-au aşezat în faţa lui Mariani, în jurul unei mese mici. Letty a încercat să-i strângă încurajator mâna Oliviei, dar ea şi-a tras-o înapoi.

– Ştiu că este obositor, dar vreţi să reveniţi la momentul când v-aţi reîntors de la Knossos în după-amiaza de duminică, când doamnei Russell i s-a făcut rău? Domnişoara Talbot era cu dumneata atunci şi a mărturisit deja.

„A! şi-a spus Letty. Mă foloseşte ca s-o ţină pe Ollie pe cărarea dreaptă şi îngustă a adevărului. Dar de ce ar vrea să se abată de la ea?"

Olivia a povestit ce făcuse până când şi-a luat la revedere de la Laetitia în pragul casei ei. Asta trebuie să fi avut loc în jur de ora două, iar Letty va confirma acest lucru. Letty a încuviinţat. Apoi s-a dus în bucătărie să-şi facă un ceai şi să moţăie în fotoliu, aşa

cum obișnuia duminica. Harry trebuie să se fi întors cândva, deoarece următorul lucru de care a fost conștientă a fost un curier de la vila Russell, care striga și bătea, spunând că a avut loc un accident în casă, care solicita atenția lui imediată.

– Da. Accept faptul conform căruia vă aflați în pragul casei dumneavoastră la ora două – aproximativ cu o oră înainte de a muri doamna Russell. Era o duminică plăcută, un festival în desfășurare și mulți oameni și comercianți de la țară veniți special să ia parte la el, a spus Mariani. Letty a aprobat din nou din cap. Eu și agenții mei ne-am alăturat mulțimii astăzi, cam la aceeași oră – tot o duminică – observând comercianții și pe ceilalți care s-ar fi putut afla acolo în stradă la aceeași oră ca în ziua fatală. Atât de curând după eveniment nu au uitat ce afaceri au făcut, ce clienți au văzut, străinii care au trecut. S-au făcut comentarii pe seama domnișoarei Talbot și a fost descrisă de mai mulți. La fel și dumneata, doamnă Stoddart.

Obrajii Oliviei, roșii de indignare, au început să-și piardă culoarea.

– Domnișoară Talbot, v-a luat o jumătate de oră să vă reîntoarceți acasă, la vila Europa, hoinărind așa cum ați făcut-o, pe lângă magazinele de-a lungul drumului aglomerat. Agentului meu i-a luat șase minute și jumătate urmând aleile laterale departe de aglomerație. Dar de-a lungul acestor străduțe mai puțin

folosite, oamenii sunt mult mai interesați de un trecător decât cei care locuiesc pe drumul principal aglomerat. Ei stau în pragul caselor lor și-i privesc pe cei care trec pe acolo. Am urmărit călătoria dumitale de-a lungul mai multor străzi, toate îndreptându-se spre drumul cel mai rapid și izolat spre vila Europa.

A agitat niște foi de hârtie.

– Am declarații sub jurământ, dacă doriți să le vedeți. Începem cu domnul Pappandreiou, care conduce brutăria...

Olivia a dat din umeri cu indiferență.

– Ați ajuns la vila Europa la două și un sfert, un minut în plus sau în minus. Nu ați fost văzută apropiindu-vă de ușa principală, ci strecurându-vă în șopron. De acolo, accesul spre curtea din spate și spre ușa deschisă a bibliotecii e la îndemâna tuturor celor care aleg să încerce. Dormitorul doamnei Russell este de asemenea accesibil, cu ajutorul unei glicine îndatoritoare, așa cum înțeleg că a fost abil demonstrat de unchiul handicapat al domnișoarei Talbot. Trebuie să presupunem așadar că orice intrus hotărât, sănătos ar fi putut alege același drum. Trebuie să vă întreb, doamnă Stoddart: de ce ați plecat imediat spre Europa și, acolo, ați intrat în casă? Ajungând în casă, ați omorât-o pe prietena dumneavoastră, Phoebe?

Letty și-a încălcat jurământul de a tăcea.

– Sunt sigură că nu ești obligată să răspunzi acestor întrebări, Olivia. Răspunsurile tale pot fi

incriminatoare. Te sfătuiesc să nu mai spui nimic până când nu chemi un avocat mâine-dimineață.

– Nu-ți face griji, Laetitia! Nu am nevoie de sfaturi. Adevărul va vorbi de la sine.

Oliviei puțin îi păsa de părerea inspectorului despre ea, dar Letty a observat că i-a adresat pieziș o privire sfidătoare și a fost deranjată.

– Destul de evident, m-aș fi gândit! Adulterul nu este un concept cu totul nou pe insulă, nu-i așa inspectore? Regele Minos e faimos pentru că a suferit într-un mod similar. Bănuiam că soțul meu are o aventură cu doamna Russell și eram hotărâtă să-i surprind. Dacă era posibil, în flagrant delict. În nici un caz lăsând loc pentru negare sau discuții. Și cine știe? Dacă domnișoara Talbot, aici de față, ar fi fost în stare să pedaleze mai repede, poate aș fi reușit! a încheiat ea, cu o privire sălbatică spre Letty.

Letty era înspăimântată. Imaginea Oliviei sărind de pe glicină strigând „Aha! Ia mâna de pe bărbatul meu!" sau ce mai spun oamenii în asemenea împrejurări era îngrozitoare.

– Am atins capota mașinii. Motorul se răcise. Deci – cel puțin nu s-au oprit undeva pe drum pentru puțină tăvăleală, am socotit eu. Trebuie să fie încă sus, în camera ei. A făcut o pauză, mulțumită de perspicacitatea ei și așteptând ca acest lucru să fie recunoscut de către inspector. Mariani a avut politețea de a clătina din cap că a înțeles. Am intrat în curte și

am ascultat sub fereastra lui Phoebe. Desigur, știam unde e, spunea că era prietena mea, mi-a făcut turul garderobei ei vaste, ba chiar a ales generoasă câteva lucruri, gândindu-se că mi s-ar potrivi.

Resentimentul supărător din vocea femeii mai în vârstă a început s-o înfioare pe Letty.

– Vă spun asta, pentru că, la cât de bun sunteți la bârfele de interior, inspectore, nu vă va fi greu să vă dați seama că eram familiarizată cu camerele de la primul etaj. Nu se auzea nici un sunet. Trebuie să spun că m-am simțit foarte expusă acolo în grădină. Ferestre pe toate părțile, nu e deloc locul pe care l-ai alege ca să te ascunzi. E ca și cum ai fi pe scenă. Copacul era tentant și mi-ar fi plăcut mult s-o prind asupra faptului pe târfa trădătoare, dar nu am făcut-o. M-a trădat! Nu-mi pare rău că a murit. Dar nu am ucis-o eu. Am plecat pe drumul pe care am venit.

– Spuneți-mi, doamnă Stoddart, ce v-a făcut să vă răzgândiți?

– Nu ce, *cine*. Am fost acostată în curte, în timp ce mă uitam în sus la fereastră evaluându-mi șansele, de acel sălbatic care se pare că s-a autointitulat câinele de pază al familiei. Cretanul acela masiv care este atât de apropiat de George și William Gunning.

– Te referi la Aristidis? a spart din nou tăcerea Letty.

– Da! Bădăranul! A venit țanțoș prin șopron în mijlocul curții, foarte încrezător, fluierând, s-a rezemat de statuia lui Dionisos, cu care seamănă foarte

mult – şi şi-a aprins o ţigară. Când l-am întrebat, a spus că-i aştepta pe Gunning şi pe domnişoara Talbot. Aveau de discutat afaceri. A aşteptat toată dimineaţa. Apoi, pentru că a explicat ce făcea el acolo, i-a trecut prin cap să se întrebe ce căutam *eu* acolo. Nu e prost. Şi, cum am mai spus, loial familiei. A devenit neliniştit de prezenţa mea şi m-a escortat în afara teritoriului, aproape mârâind. Ce neobrăzare! Aşadar, inspectore, dacă vreţi detalii suplimentare, trebuie să vă interogaţi compatriotul cu o proastă reputaţie. Dacă nu va alege să mintă forţele legii şi ale ordinii, vă va spune că am părăsit vila la trei fără douăzeci şi cinci sau cinci ţigări după ce a sunat clopotul de prânz de la biserica Sfântul Mina.

Mariani a făcut greşeala de a-i prinde privirea lui Letty fiindu-i atacat simţul lui cretan al ridicolului. Umerii au început să-i tremure. Şi-a scos o batistă şi a bolborosit în ea. S-a prefăcut că ia notiţe. Nu mai putea să spună nimic.

Letty a oftat. „Dacă nu eram îndrăgostită până peste urechi, omul ăsta ar fi fost în pericol", şi-a spus ea. A decis să intervină.

– Ollie! Ăsta este un comportament ruşinos! Ar fi trebuit să-i mărturiseşti inspectorului mai devreme. L-a costat o săptămână de muncă. Serios! Eşti vinovată. Dacă aş fi în locul tău, i-aş cere scuze inspectorului Mariani pentru că şi-a pierdut timpul şi pentru

vătămarea agentului său, m-aș duce direct acasă la Harry și l-aș implora să mă ierte.

Zgomotele de la ușă au fost o ușurare pentru Mariani. Inspectorul a sărit în picioare și s-a dus să deschidă. Stoddart a intrat agitat, venind să-și ia soția.

– Domnul Gunning este pe drum, Laetitia, a informat-o el, în timp ce Olivia a ieșit într-o tăcere glacială din celulă. Ascultă, vrei să aștept până ajunge aici? a întrebat-o el, aruncându-i o privire dojenitoare inspectorului.

Letty a oferit tabloul unei femei care se ridică în picioare și își adună lucrurile, refuzând oferta. Era amabil din partea lui, dar nu era nevoie.

Imediat ce familia Stoddart a plecat, Letty s-a așezat din nou și a început să vorbească imperios.

– Am încercat să dau de dumneata toată după-amiaza! Credeam că nu te voi mai vedea până mâine. Ascultă! Am descoperit câteva lucruri, mita încă funcționează bine în Levant, după cum am aflat. Mă mir doar că nu ai fost chemat să mă arestezi în port în după-amiaza aceasta. Un oficial a devenit chiar suspicios. Oricum, există lucruri care trebuie pur și simplu clarificate. Și cred că ești omul care poate face acest lucru. Am ajuns cât de departe am putut, fără să am șnururi aurite pe umăr. De aici va trebui să continui tu, inspectore. Acum...

Când a ajuns, Gunning i-a găsit stând în celulă, cu capetele unul lângă celălalt, încă adânciți în conversație.

– Sper că nepoata mea s-a purtat frumos, a spus el tărăgănat, cu sarcasm.

– Impecabil, ca întotdeauna. Mariani era amabil. Un interogatoriu fructuos... care o disculpă pe doamna Stoddart de orice implicare şi mă trimite pe o altă pistă.

– O altă pistă? a întrebat Gunning în timp ce se întorceau la vila Europa. Acum pe cine are în vedere?

– Aristidis! Ollie l-a găsit hoinărind – sau mai degrabă *el* a prins-o pe *ea,* hoinărind cu intenţie – în curte la momentul critic. Poate a văzut ceva. Ochii ăia de vultur ai lui nu ratează multe. S-a interesat de Ollie şi a condus-o afară de pe proprietate. Dar cel puţin cuvântul lui ar trebui să anuleze orice suspiciune rămasă asupra implicării Oliviei.

– Mulţumesc lui Dumnezeu pentru asta! Mă întreb dacă intenţiona să-i rănească fizic pe Phoebe şi/sau pe Harry ori doar să-i sperie de moarte.

– E greu de spus. Probabil nici ea nu ştia. Dar are un temperament groaznic. Îţi aduci aminte de dezastrul din cabinetul lui Harry? Iar oamenii fac lucruri extraordinare din dragoste. Ştii, era îndrăgostită de ea. Îndrăgostită de Phoebe.

– Mi-am dat seama, a spus Gunning încet. Biata Ollie!

– Bietul Harry!

36

– Știi, nu am văzut niciodată scena crimei din curte, dacă a fost vorba de crimă, a spus Letty, pe măsură ce se apropiau de Europa. Nu s-a întunecat de tot, iar camerele scânteiază luminate. Mergem?

– Ești hotărâtă să mă ademenești într-un loc izolat.

– Ei bine, da. Sunt sigură că arzi de nerăbdare să te întorci la petrecere, dar m-am gândit să încercăm pentru încă puțin timp să fim singuri. Să te țin de mână. Atât de des mi-am dorit asta. Hai să nu intrăm încă.

Și-au croit drum prin șopron, unde nimic, cu excepția unei pete de ulei nu marca locul în care a strălucit odată Bugatti-ul. Fordul modest al lui Theodore ocupa foarte puțin spațiu în capătul îndepărtat. Au mers în vârful picioarelor prin întuneric, ghidați de luna care se zărea în fereastra evantai de deasupra ușii laterale și au ieșit în grădina în care se simțea mirosul lămâilor.

– Să spunem că suntem Ollie și Aristidis. Ce potrivire ciudată! Mă duc și oftez spumegând la fereastră, iar tu vii țanțoș și te așezi acolo, pe Dionisos.

Letty a oftat și Gunning a început să se plimbe. Și-a aprins o țigară, apoi a zărit-o pe Letty, care s-a întors, s-a apropiat de el și a început să-i pună întrebări imperative.

Gunning a început să râdă și a venit înspre ea.

– Păi, da. Înțeleg de ce Aristidis a fost un pic speriat. Chiar arăți de parcă dai târcoale cu o anumită intenție. Iar ea s-a oprit să-l atace verbal cu strigătele ei obișnuite. Asta trebuie să-l fi nedumerit. Oricum, nu era obișnuit s-o vadă pe Olivia în timpul zilei la apartamentele din spate. Ea e cu siguranță o persoană care sună la ușa principală. Mai mult, cunoscând-o pe Ollie și starea în care se afla, bănuiesc că i-a șuierat ceva jignitor lui Aristidis. Lui nu-i stă în fire să bruscheze o femeie. Oricum, Mariani îl va interoga și vor pune lucrurile la punct, ca de la bărbat la bărbat, ca de la cretan la cretan.

– Crezi că ar trebui să-l avertizăm pe Aristidis că e pe punctul de a fi adus în lumina reflectoarelor?

– O, nu cred. Vor râde probabil pe seama Oliviei. Dar Mariani va dori să afle, bănuiesc, pe cine altcineva a mai observat Aristidis venind, plecând sau stând pe acolo în jurul aceleiași ore. Dacă ne gândim bine, ar fi putut fi chiar aici când biata Phoebe murea în camera ei. A plecat după ce a gonit-o pe Olivia sau s-a întors? Oricum ar fi stat lucrurile, se poate să fi văzut ceva semnificativ și nici măcar să nu fie conștient de acest lucru. Pentru cretani, timpul are un caracter elastic și nesistematizat. E posibil să nu-și fi dat seama că se petrecea ceva.

Letty s-a înfiorat și și-a strâns mai bine pe umeri șalul din cașmir. Nu era vorba numai de briza

răcoroasă care mișca frunzele, ci și de atmosfera intensă a locului. A zărit privirea pofticioasă a lui Dionisos din piatră, cu gura larg deschisă, cu părul vâlvoi și ostil. Plină de înțelegere pentru caracterul de bețiv al subiectului ei, statuia de marmură era aplecată încet într-o parte. Gunning a vrut să se cațere pe ea, dar Letty l-a tras înapoi, fără să-și dea seama de ce făcuse asta.

– Te-ai săturat de grădina asta fantomă?

– Grădină? Cu greu o pot numi grădină! Toate statuile astea timide! Parcă ar fi cimitirul de animale al mătușii mele Joan. Sau un mausoleu. E ceva atât de artificial... atât de nebunesc în toată chestia asta. Aproape că aud pe cineva cum râde văzându-ne stând aici. E vreun mesaj pe care trebuie să-l recepționăm?

A arătat către statuia din marmură a lui Artemis, din care nu se vedeau decât degetele de la piciorul stâng și vârful aurit al săgeții.

– Zeița virgină a vânătorii pare pe punctul de a o omorî pe zeița iubirii. Ea, creatură prostuță, este fermecată de propria imagine și nu este deloc conștientă de atacul din spatele dafinului. Întregul tablou este o crimă înghețată în piatră.

– Și cine râde la urmă? s-a alăturat Gunning speculației ei. Înspăimântătorul Dionisos! A bătut prietenește cu palma capul zbârlit din piatră. Nebun de legat? Sub influența a ceva mai puternic decât strugurii?

Oricare ar fi problema lui, le urăşte pe faţă pe amândouă „fimeile", după cum ar spune Theo.

– Ei bine, nu mă simt în largul meu aici, a zis Letty tremurând. Până şi Ollie era neliniştită, dar atunci se gândea la răzbunare. Simt... lucruri?... oameni?... care se înghesuie în jurul meu, trăgând de mine ca să le acord atenţie. „Este un pământ îmbibat de sânge", mi-a spus George. Şi stând aici, îţi poţi imagina „strânsoarea fără viaţă de la gleznele noastre, de trei metri adâncime". Un singur lucru ar rupe strânsoarea lor antică: acţiunea! O să mă caţăr în acel copac. Impulsiv, şi-a aruncat pantofii şi i-a dat şalul lui Gunning. A mers până la picioarele glicinei căţărătoare şi a început să se urce.

– Letty! Coboară imediat! O să-ţi distrugi podoabele! O să fii găsită atârnând mâine-dimineaţă de perlele tale! O să mă târască în lanţuri! Păşea încoace şi încolo, nervos, cu braţele întinse ca să-i atenueze căderea, spunând aiureli enervante, aşteptându-se ca ea să se prăbuşească pe pământ în orice moment, dar ea a sărit înapoi după cinci minute, fără să gâfâie.

– Ai avut dreptate, William. Pe măsură ce copacii dispar, astea sunt pantele ajutătoare. A fost tăiată mereu la vârf. A crescut spre exterior şi în sus într-o formă de cupă, astfel încât încadrează drăguţ fereastra, dar îţi asigură un loc sigur unde să te aşezi în timp ce îţi plănuieşti următoarea mişcare. Locul ideal pentru cineva care trage cu ochiul.

– Nu există așa ceva pe insulă.

– Sau pentru un asasin.

– A, nu ducem lipsă de așa ceva. Dar cine din afară ar fi vrut s-o omoare pe Phoebe?

– Am privit toată chestiunea asta dintr-un unghi greșit. Ar fi trebuit să ne întrebăm mai întâi *cine știa că era aici.* Amintește-ți că s-a întors mai devreme. Nu eram așteptate să sosim până la ora ceaiului sau chiar după aceea.

– În afară de Stoddart, doar Eleni. Ea le-a deschis ușa. Singurul care era acasă era Theo.

– Care dormea de partea cealaltă a ușii descuiate, a spus Letty.

– A, am revenit de unde am plecat! Tu ți l-ai imaginat mereu pe Theo făcând asta.

– Avea motive s-o ucidă: bani, furie și răzbunare (dacă descoperise ce avea de gând) și are tăria animalică și inima de gheață pentru a face asta. Dar...

– Te deranjează ceva, Letty?

– Mă întrebam doar. Dacă Aristidis s-a întors și a auzit ceva – o ceartă, pe Phoebe țipând, pe Theo zbierând – ți-ar fi spus, nu-i așa, William?

Gunning a tăcut pentru o clipă.

– Cred sincer că mi-ar fi spus. Dar mai mult decât atât, îl cunoști destul de bine acum. Dacă ar crede că o femeie este în pericol – din cauza unui șarpe sau a soțului ei –, ar interveni. De fapt, ar savura șansa de a-l pune la pământ pe Theo, cu o justificare. Era, la

fel ca noi, ceilalți, atașat de Phoebe. Nu ar fi stat deoparte, lăsând-o să moară. A observat neliniștea lui Letty și a adăugat. Uite, ne întâlnim din nou cu el marți dimineață, după ce vom termina cu înmormântarea. Mă îndoiesc că Mariani va ajunge la el până atunci, din moment ce își va face apariția defilând la înmormântarea de mâine. Îl vom ruga pe Aristidis să vină să ne vadă la casa mamei lui, înainte de a începe lucrul, bine? Am lămurit lucrurile? Acum, hai să ne întoarcem și să mă ajuți să fac față acestei seri îngrozitoare, vrei? Dar mai întâi hai să le dăm umbrelor geloase o amintire a ceea ce ratează în materie de confort trupesc, aici sus, în lumea de deasupra.

A prins-o într-o îmbrățișare strânsă din care a ieșit după câteva minute caldă, fără suflare și cu părul răvășit. Până și Dionisos, și-a spus ea, privea un pic înspăimântat.

– Cafea! a anunțat Maria liniștitor. Dacă vom sta cu toții în jurul mesei și vom avea o discuție serioasă despre domnul Russell, vom avea nevoie de cafea ca să ne fortificăm. O să pun din nou ceainicul la fiert.

Aristidis i-a aruncat o privire indulgentă mamei sale, în timp ce ea s-a furișat făcându-și de lucru la plita din bucătărie.

– Te superi dacă rămâne? a șoptit el. Sunt lucruri despre chestiunea aceasta pe care numai ea le știe și veți găsi că e interesant ce are de spus.

Nedumeriți, cei doi au încuviințat.

– Acum, a continuat el, mă avertizați că voi fi chestionat de Mariani și de oamenii lui? În ceea ce mă privește, e în regulă, a spus el voios. Sunt sigur că nevinovatul nu trebuie să se teamă de nimic. Am cel mai mare respect pentru abilitatea inspectorului de a afla adevărul. Este foarte respectat pe insulă. Mă voi strădui să-l ajut.

– Dacă aș fi în locul lui, aș vrea să știu mai întâi de ce te aflai în curte la ora cu pricina, Aristidis, a spus Gunning. Ai vreo obiecție în a ne spune?

– Nici una! Deși mama este destul de îngrijorată de motivele și mișcările mele din ziua aceea, voi lăsa explicația până sosește cu cafeaua noastră. Dar în timp ce așteptăm, vă voi spune, pentru că văd că amândoi sunteți chinuiți de curiozitate, ce făceam în curte. Stăteam sub fereastră în acea zi cu un singur scop. Venisem să-l ucid pe Theodore Russell.

În mod lăudabil, vocea lui Gunning era practică.

– A! Iată că vine o ceașcă din cea mai bună cafea grecească. Maria, miroase delicios! Tocmai l-am auzit pe fiul tău recunoscând că voia să-și elimine angajatorul. Trebuie să spun că am fost cu toții tentați să facem asta.

Maria a turnat cafeaua cu o mână calmă și le-a dat cestile micuțe.

– Măcar o dată nu glumește, domnule William. Dar trebuie să-l ierți, nu a fost alegerea lui. A fost trimis

de altcineva să se răzbune pe acest monstru pentru o crimă comisă de el cu mulți ani în urmă. *Eu* mi-am trimis fiul să-l ucidă.

S-a dus înspre poliță și a ales fotografia sepia a soțului ei mort.

– O să-l așez aici, lângă noi, în timp ce vorbim.

Li s-a alăturat fotografia cu ramă din argint, a cincea persoană de la masă, zâmbitoare și chipeșă. Cu fesul aranjat elegant, cu trăsături cretane aspre, neînfricate și provocatoare, prezența puternică a bărbatului a sărit peste decalajul de treizeci de ani.

– Totul are legătură cu Ioannis. Ți-am spus, domnișoară, că a murit în revolta din 1898. E adevărat. O moarte nedreaptă și violentă, și-a început Maria povestea. Eram prinși în capcană în oraș, în Candia, în acea lună august fierbinte. Și mai rău, prinși în cartierul grecesc. Fusesem la o înmormântare de familie, în ignoranța noastră de la țară, cu felul nostru țărănesc de a fi, nedându-ne seama cât de repede și violent poate fi dezlănțuită o sarabandă a crimelor într-un oraș extrem de aglomerat. Ne-a luat pe toți prin surprindere și într-o foarte mare măsură pe verii turci care s-au trezit cu noi. Ultimul loc unde ar dori să se afle cineva. Noi, creștinii, eram depășiți numeric, proporția era de zece la unu. Au început violențele, incendierile, crimele, violurile și jafurile. Ioannis a hotărât că singurul lucru de făcut era ca eu și Aristidis să încercăm să scăpăm îmbrăcați în

musulmani. Umbla vorba că femeilor musulmane și copiilor lor li se permitea să fugă la țară pe poartă, fără probleme. Verii noștri, neliniștiți să nu fie prinși adăpostind greci, au pus mâna pe niște haine femeiești și văluri și, deși ar fi preferat să rămână și să lupte alături de tatăl său, am reușit să-l convingem pe Aristidis, care avea doar zece ani pe atunci, să se îmbrace cu veșminte de fetiță și să facem o încercare.

Aristidis a continuat povestea.

– Porțile mari se vedeau la orizont și erau deschise. Am apărut după colțul străzii, înghesuit în mama, ținându-mă strâns de fusta ei, așa cum mi s-a spus... și-a adus el aminte.

– ... Știu că mama l-a mai văzut o singură dată, dar nu mi-a vorbit niciodată despre asta, a încheiat el, uitându-se tandru și stăruitor la Maria. Mă întreb dacă e pregătită să-mi spună acum.

– Ioannis s-a dus să vorbească pentru vărul lui. Era avocat, vorbea fluent greaca, turca și italiana. Dar nici una nu l-a făcut să ajungă prea departe, cu oamenii cu care a trebuit să aibă de-a face: britanicii. Aceștia au venit și au preluat controlul asupra orașului. Omorurile, cu excepția execuțiilor autorizate de ei, încetaseră. Dar aveau de răzbunat o crimă. Șaptesprezece dintre soldații lor au fost masacrați de o gloată turcească, iar ei intenționau să aresteze căpeteniile și să-i execute ritualic. Trebuiau spânzurați

tot şaptesprezece musulmani, de copacul pe care îl folosiseră turcii. Ca să transmită un mesaj. Suleiman a fost arestat. Nici măcar nu ştiu dacă era vinovat. Ioannis a trebuit să pledeze pentru el şi a fost condus în faţa ofiţerului britanic delegat să se ocupe de problemă. Ioannis purta un fes. Mulţi creştini îl purtau. Mulţi creştini erau de fapt convertiţi la mahomedanism – pentru a se sustrage de la taxele exorbitante –, dar se rugau încă în fiecare duminică la biserică. Erau vremuri confuze. Şi nu trebuie să ne mirăm prea tare că şi britanicii erau confuzi. Numai că tânărul ofiţer, luându-l pe Ioannis drept musulman şi încă unul de frunte, deşi nu a înţeles un cuvânt din ce a spus el, a ordonat arestarea lui imediată. Avea şaisprezece suspecţi şi mai avea nevoie de încă unul pentru ca execuţia să aibă loc. Soţul meu a devenit al şaptesprezecelea prizonier. M-am dus imediat să pledez pentru soţul meu. Am fost întâmpinată cu indiferenţă şi iritare de către ofiţer. Nu mi s-a permis să-l văd pe Ioannis. A ordonat oamenilor lui să mă scoată afară. Da, mi-am mai văzut soţul încă o dată. Bălăbănindu-se în platan. Povestea Mariei s-a împotmolit la jumătate. S-a întors spre fiul ei, cu ochi rugători şi umili.

– Mama mea a părăsit oraşul şi nu s-a mai întors decât acum o lună. Aristidis a preluat povestea de la mama lui, simţind că îndrăzneala ei pierdea lupta cu suferinţa. Am convins-o să mergem la nunta vărului meu. Oraşul se schimbase mult. Am crezut că nu va

mai avea amintiri neplăcute după tot acest timp. Dar a avut parte de cea mai rea aducere-aminte. În fața bisericii, l-a văzut și l-a recunoscut pe ofițerul care ordonase moartea tatălui meu. Era Theodore Russell, care se plimba cu soția. Un membru respectat al societății și angajatorul meu. Habar nu am avut. În toți acești ani am lucrat pentru cel care mi-a omorât tatăl.

– Este de datoria fiului să-și răzbune tatăl. Capul Mariei s-a ridicat plin de mândrie. Este de așteptat. Este necesar, dacă vrea să-i păstreze onoarea și pe cea a familiei sale. Dacă nu va reuși să facă acest lucru, voi închide chiar eu cercul. Îl voi face pe acest șarpe să-și înghită coada.

Letty a crezut-o.

– Am așteptat o clipă, până când am știut că nu va mai fi nimeni în casă, în afară de Russell și Eleni, care își vedea de treburile ei în cămară, a spus Aristidis. Aveam dreptul de a intra în casă – nimeni nu m-a chestionat vreodată. Veneam și plecam după cum doream. Vorbeam cu servitorii... Știam unde era probabil să se afle toată lumea, în orice moment al zilei și dacă își țineau ușile încuiate sau nu. Nu am avut nici o intenție de a fi prins pe picior greșit. Am intrat în curte comportându-mă în mod obișnuit. A zâmbit. Nu-mi stă în fire să mă strecor și să mă ascund și dacă aș fi făcut-o ar fi atras atenția. Intenționam să mă cațăr în copac, să intru în camera lui și să-l înjunghii cu pumnalul tatălui meu.

Letty s-a uitat cu ochii mari, fascinată, la mânerul din argint care-i strălucea la brâu, peste masă, între ceainicul de cafea și coșul cu pâine. Și-a amintit că ultima oară i-a văzut lama tăind gâtul șarpelui. Același pumnal era purtat cu mândrie de Ioannis în fotografie. Își făcuse treaba mortală în acele nopți fierbinți de august de acum treizeci de ani și îi mai rămăsese de îndeplinit o singură sarcină.

– Mașina lui George era în șopron, dar nu m-am gândit la asta – știam că plecase cu William pe jos la peștera de pe coastă. Dar am fost oprit. Nevasta doctorului umbla fără rost și m-am gândit s-o determin să plece de acolo. Nu-mi puteam da seama de ce zăbovea pe acolo, dar am bănuit că punea ceva la cale. M-am întors și am urcat în copac. Când am ajuns sus, chiar dedesubtul pervazului, am înghețat. Se auzeau voci din cameră. Am hotărât să stau liniștit. Dacă aș fi fost descoperit, nu mi-ar fi plăcut să-i dau explicații lui Russell. Este un bărbat ros de gelozie și suspiciune. Ar fi putut la fel de bine să o atace pe soția lui. Dar nu era altcineva decât bunul doctor Stoddart. I-a prescris un somnifer... Eleni a intrat și a adus niște apă și am presupus că doamna Russell și-a luat, supusă, pastila. După o vreme, doctorul a plecat. M-am hotărât să aștept până ce își va face efectul somniferul și apoi să mă furișez înăuntru, ca să intru în dormitorul alăturat al lui Russell. Știam că își face siesta acolo în fiecare duminică

după-amiază. Știam că ușa nu era închisă. Dar când mă pregăteam să fac această mișcare, am auzit-o pe doamna Russell oftând. S-a dat jos din pat și a început să se plimbe. Am auzit-o mergând la ușă. Se mișca de colo-colo, oftând și murmurând în acest timp, vreme de câteva minute. Sunt sigur că se ruga. După care s-a dus la birou. Următorul lucru pe care l-am auzit a fost zgomotul făcut de un scaun care a căzut. Nu mi-am dat seama ce făcea și când am riscat să-mi arunc o privire peste pervaz, nu am văzut-o la început. Apoi i-am zărit membrele care se zvârcoleau și atârnau în capătul îndepărtat al camerei, chiar lângă ușa soțului ei. Nimeni nu a mai intrat în cameră. Nimeni nu a ieșit.

– O, Dumnezeule! a șoptit Letty. Și-a făcut-o cu mâna ei! S-a sinucis. Și-a prins capul în mâini, mâhnită. O, Phoebe, iartă-mă! M-am încăpățânat să înțeleg greșit? Nu știu. William... Letty se lupta cu amintirile. Acum era de folos doar precizia absolută. Ultimele ei cuvinte pentru mine au fost: „E timpul să plec acum." Le-a spus *după* „Te voi verifica sigur când te vei întoarce." M-am înșelat pe mine însămi, la fel cum au făcut-o toți ceilalți. Flecărea prietenește, îmi spunea să fiu o elevă cuminte, lucruri pe care le-ar fi spus în mod normal. Am ales să ignor mesajul ei real. „Te-ai distrat... E timpul să pleci acum." Cred că a știut tot timpul că Stoddart nu o va ajuta. Nu a avut altă soluție. Nu am

menționat asta pentru că nu se potrivea cu teoria mea. Am *vrut* ca Theodore să fie vinovat.

Aristidis a tras adânc aer în piept, așteptând ca ea să se calmeze, nerăbdător că a fost întrerupt.

– Așteaptă! Domnișoară Laetitia, trebuie să judeci după ce voi termina de povestit. Și trebuie să te pregătești pentru o urmare dureroasă. Se bălăbănea de grindă, dar nu era moartă. A scos un sunet – un gâlgâit dezgustător. Mai rău, dintr-odată și-a ridicat brațele spre frânghie și a încercat să se tragă în sus pentru a-și elibera gâtul. În agonie? Regretându-și decizia? Se știe că mulți oameni se zvârcolesc în streang câteva minute înainte să moară. A recunoscut insensibilitatea remarcii sale, acoperind mâna tremurătoare a mamei lui cu a sa. Dar am fost bucuros să văd asta, aveam timp s-o salvez! Eram cu un picior peste pervaz ca să sar în cameră și s-o eliberez când ușa s-a deschis brusc. Și era el. Theodore Russell. Deloc somnoros sau confuz. Mi-am spus că ascultase, la fel ca mine. S-a repezit spre ea, iar eu m-am retras, liniștit. Avea ochi numai pentru soția lui în agonie, nu m-a văzut pe mine. Nu mai era cazul acum să-mi fac apariția. Soțul ei o va salva. Aristidis a făcut o pauză, fiindu-i greu să aleagă cuvintele cu care să continue. Și-a pus mâinile în jurul coapselor ei și a tras. Dar nu în sus. S-a lăsat cu toată greutatea în jos pe femeia slabă și am auzit cum i s-a frânt gâtul. Apoi a mers tiptil până la birou și am auzit foșnetul

hârtiilor. După un minut s-a întors în camera lui. A închis ușa.

Liniștea uluită a fost spartă de Maria, care a bodogănit iritată.

– O ocazie irosită, nu crezi, William?

37

– Ăăă... nu sunt chiar sigur că te înțeleg, Maria, a spus Gunning uluit și scuzându-se pentru confuzia lui.

– Ar fi trebuit să treacă la fapte! L-ar fi putut ucide pe Russell în așa fel, încât să pară că și-a spânzurat nevasta și apoi și-a luat viața. Ce era mai evident? Eu așa aș fi procedat.

– Câteodată cred că simt o mare dezamăgire pentru mama mea, a spus Aristidis cu un zâmbet plin de afecțiune pentru bătrâna bățoasă.

Letty s-a ridicat cu un vârtej de emoții și s-a îndreptat spre fereastră pentru a-și ascunde dezgustul, mila, frica și ura. Și-a adus aminte de propria fugă pentru a o ridica, a o salva, pentru a lupta cu moartea pentru esența prețioasă a lui Phoebe și a încercat să-și închipuie de ce profunzimi ale urii ar fi fost nevoie pentru a o trage înapoi, pentru a asculta pocnetul gâtului ei rupt. Ură sau interes? O combinație mortală?

A auzit vocea lui Gunning, măsurată, practică.

– Şi intenţionezi să-i spui toate astea lui Mariani când îşi va face apariţia, Aristidis?

Nu a aşteptat să-i audă răspunsul.

– Ei bine, iată şansa ta, a spus ea, uitându-se lung pe stradă, pentru că vine. Cel puţin cred că e el... Singur, de data asta. Fără însoţitori. Şi nu este îmbrăcat în uniformă, poartă haine cretane. Ai putea spune că e îmbrăcat pentru o plimbare la ţară.

A continuat să privească cum inspectorul a călărit la trap pe strada pietruită până la un castan înalt. A fost întâmpinat la uşă de Maria, care s-a dus să priponească animalul în spatele casei. Aristidis l-a întâmpinat imediat cu un gest larg, risipind atmosfera tensionată din încăpere. Gunning a fluturat ceainicul cu cafea ademenitor.

Inspectorul era încântat să-i vadă, era jovial şi entuziast. A schimbat o privire caldă cu Letty şi a dat imperceptibil din cap înainte de a-şi arunca pelerina pe spătarul scaunului şi de a se aşeza la masă. A acceptat cu recunoştinţă paharul cu apă oferit, ceaşca cu cafea neagră şi o bucată mare de pâine proaspătă din coş.

– Nu, nu! a răspuns imediat sugestiei lui Gunning de a-l lăsa singur cu Aristidis. Mă bucur să vă găsesc împreună, complotând şi plănuind, fără îndoială. Bănuiesc că tu, Aristidis, prietene, ai fost pus la curent, cum se spune, cu anumite acuzaţii făcute împotriva ta de soţia doctorului...? Bine, asta îmi

economisește timpul. Atunci, dă-i drumul și începe de acolo.

A ascultat, cu câteva întreruperi, relatarea lui Aristidis, trecând mai repede peste fundal decât prima dată, de vreme ce nu mai trebuiau date explicații și făcute ajustări din cauza lipsei de cunoaștere locală. Au vorbit repede în greacă, iar Letty s-a simțit repede pierdută, deși a avut senzația că Gunning reușise să se țină de firul poveștii.

– Cred că te pot ajuta, a spus Mariani în cele din urmă, trecând din nou pe engleză. Cu toții suntem de acord că este imposibil să-l acuzăm pe Russell de uciderea soției sale, Phoebe, de vreme ce ea însăși și-a inițiat moartea și mai avem și verdictul de sinucidere dat de judecător, care ar fi, în orice caz, greu de contestat. Presupun că Aristidis va refuza să apară ca martor, va dispărea în munți, fără îndoială, aproape imediat. A înălțat o sprânceană ironică.

– Evident, a spus Maria categoric când a reintrat.

– Sunt cretan și trebuie să mă scuzați cel puțin pentru înțelegerea dorinței nestăpânite de a scăpa lumea de domnul Russell, deși mă grăbesc să spun că nu iert și nici nu voi sprijini sau ascunde o asemenea încercare.

Letty s-a întrebat dacă era adevărat.

– Dar sunt mai multe modalități de a jupui pisica, a spus meditativ. Aristidis! Maria! Dorința voastră de răzbunare se împiedică de o spânzurare? Ar fi această

nedreptate veche răzbunată, suferința voastră alinată de o spânzurare *în plus?* Cred că exact asta vă pot oferi. Răzbunare, dar fără nici un strop de sânge pe mâinile voastre. A zărit chipul chinuit al lui Letty și s-a grăbit să adauge. E o procedură perfect legală, domnișoară Talbot! Nu vă faceți griji! Nu pun la cale o petrecere țărănească de linșaj. Dar un om ca Russell, violent, arogant și răutăcios – dacă într-adevăr și-a ucis soția și el a fost primul pe lista suspecților –, a comis probabil și alte crime la viața lui. Nu am știut ce i-a făcut tatălui tău, Aristidis, altfel i-aș mai fi adăugat un păcat la cele pe care le-am înregistrat.

– Ai o listă? a întrebat Gunning.

– Sunt meticulos în investigațiile mele, a spus Mariani prietenos. Dacă o persoană îmi suscită interesul, o investighez. S-a întors și l-a privit pe Gunning până când a observat pe fața lui îndoiala și suspiciunea pe care a vrut să le inducă și a continuat. Multe înregistrări cu activitățile de afaceri, liste de expedieri, tăieturi din ziare, rapoarte ale poliției și ale autorităților militare îmi stau la dispoziție doar dacă sunt *inspirat* să le consult. I-a zâmbit lui Letty. Dulapuri cu dosare mi se deschid la cerere. L-am cercetat pe Russell. Și am descoperit ceva alarmant în trecutul lui. Trecutul lui aici pe insulă, nu pot spune nimic despre viața lui anterioară. Iar mintea mea suspicioasă a început să combine fapte și să le țească într-o poveste. O poveste grotescă și nefericită. Iar acum,

în lumina a ceea ce mi-a spus Aristidis despre comportamentul acestui om, cred că a venit timpul ca trecutul lui Theodore Russell să-l prindă din urmă. E timpul ca Nemesis a lui să facă un pas înainte. A adăugat încet. Cred că e posibil ca ea să se fi prezentat deja. A zâmbit celor din jurul mesei, implicându-i în triumful și entuziasmul său. Domnișoară Talbot? Domnule Gunning? Ne întâlnim la vila Europa sâmbătă dimineață? Am nevoie de câteva zile pentru a-mi definitiva cercetările, dar cred că până sâmbătă totul va fi la locul lui. Și voi avea nevoie de serviciile tale, Aristidis, și ale câtorva oameni de-ai tăi. A adăugat cu o satisfacție evidentă. Cred doar că e potrivit ca un om care a trăit o viață cu hârletul să moară de hârleț, voi nu?

38

Mariani și-a aranjat punerea în scenă discret și cum se cuvine. Cu ajutorul muncii eficiente a celor doi locotenenți pe care i-a recrutat, Talbot și Gunning, totul era la locul lui. William s-a împotrivit ideii de a-și înșela angajatorul, așa că Letty a fost cea care i-a întâmpinat pe inspector și pe agenții lui la vila Europa sâmbătă dimineață. Theodore a ieșit din camera unde a luat micul dejun în hol, pentru a-i saluta și a ascultat cererea plină de scuze a lui Mariani de a-i

însoți pe oamenii lui la secție, fiind necesare încă o declarație și semnătura lui pe mai multe documente.

– O mare bătaie de cap, desigur, dar nu va dura mult...

Laetitia știa că fuseseră date ordine ca el să fie reținut până când li se spunea că poate fi eliberat. Mariani avea nevoie de un câmp de operațiuni curat. Mai avea nevoie și de timp pentru a face reparațiile, în caz că teoria lui s-ar dovedi eronată.

Theodore l-a privit pe inspector în tăcere în timp ce-și debita discursul pregătit. În cele din urmă și fără nici un comentariu, s-a întors spre Letty.

– Pălăria și mănușile, a spus el. Ea i le-a adus. Pipa? a întrebat. Nu știi unde e? Nu? M-am gândit eu. La ușă, s-a întors spre ea. O, te rog, Laetitia, spune-i lui William... Acum mi-am adus aminte... Versurile pe care le căutam seara trecută la cină. Desigur, sunt din Tennyson:

> Bătrânețea îi are deja onoarea și truda;
> Moartea îi cuprinde pe toți: dar ceva înainte
> de sfârșit,
> O lucrare remarcabilă, mai poate totuși fi făcută,
> Nu oameni lipsiți de cuviință care intră în
> competiție cu Dumnezeu.

Din *Ulise*. Ulise – un marinar extraordinar și un om care a știut să profite de șansele lui. „Să te zbați,

să cauți, să găsești și să nu renunți." Trebuie să admiri asta! Sper că a ajuns la Insulele Fericirii.

A dat din cap în semn de rămas-bun și a plecat, mergând în fața agenților.

S-au adunat în curte când au fost chemați de inspector. Spre mirarea lui Letty, și-a făcut apariția doctorul Stoddart, arătând uluit și neliniștit. Mariani s-a grăbit să-l liniștească.

– 'Neața, Stoddart! Mă bucur că ai putut veni. Te-am invitat aici în calitatea dumitale de doctor. Sper că nu te deranjează. Am putea avea nevoie de o opinie medicală. Aici sunt domnișoara Talbot și domnul Gunning, care vor fi martori la evenimente... Iar acum, a spus el, privind în jurul lui, ne lipsește doar prezența lui Aristidis și a oamenilor lui.

– O, sunt aici, a spus Stoddart. I-am văzut cu o clipă în urmă, s-au strâns afară, în piață. Sunt patru. Înarmați cu hârlețe, a adăugat el nedumerit. Ce mai pui la cale, Kosta? Nu-l văd pe Theo. Nu ar trebui să fie aici? Ce ai făcut cu Theo?

– A... domnul Russell a fost reținut în oraș. Ni se va alătura mai târziu, a spus vag Mariani. Dacă totul merge bine.

Oamenii au apărut din șopron, stingându-și țigările și prezentându-se tăcuți și atenți.

– Domnilor! a spus Mariani, făcându-le semn să se apropie. Vă rog să mă însoțiți în mijlocul curții. Vreau să vă prezint pe cineva.

L-au însoțit cu toții și inspectorul a fluturat o mână spre statuia lui Dionisos, care arăta la fel de sinistru și la lumina zilei.

– Vă rog să-l dați la o parte. Nu ar trebui să fie prea greu, nu este așezat pe o bază foarte sigură. Și, după ce îl veți pune cu grijă într-o parte, vreau să continuați să săpați dedesubt. Până la o adâncime de... să zicem... un metru optzeci.

La auzirea măsurătorii sinistre, oamenii s-au privit unul pe celălalt și și-au făcut semnul crucii. L-au privit pe Aristidis înainte de a începe să execute ordinul. În tăcere, el a clătinat din cap și a făcut prima mișcare de a-l prinde pe Dionisos de gâtul gros pentru a-i verifica soliditatea. Legănând piatra și săpând în jurul bazei, au reușit curând să tragă statuia într-o parte, așezând-o la marginea straturilor de flori.

Pământul de dedesubt a început să fie îndepărtat hârleț după hârleț, pe o prelată pe care Mariani a întins-o lângă groapă. La adâncimea de un metru și jumătate, unul din oameni a strigat. Lovise ceva moale. Imediat, a prevalat experiența. Groparii s-au transformat, dintr-odată, într-o echipă arheologică. Fără să scoată nici un cuvânt, cei doi bărbați au luat de la brâu mistriile, s-au așezat în genunchi și, cu mișcări ușoare și îndemânatice, au început să dea la iveală

obiectul care zăcea dedesubt. A apărut un model. Centimetru cu centimetru, a fost scos la lumină dosul unui covoraș persan. Cu o privire aruncată în jurul lui, copleșit și aproape temător, Mariani i-a îndepărtat pe oameni și a sărit în groapă. Ridicând marginea, a început să tragă de covor, uitându-se înăuntru.

– Vreau să ridicați acest covor de la colțuri – cu atenție! – și să-l puneți pe iarbă, a spus el după ce s-a arătat mulțumit de conținut. Doctore? Dacă ești amabil....

Au îndepărtat materialul decolorat și au rămas tăcuți, uitându-se lung la rămășițele patetice pe care le acoperise și le ținuse laolaltă. Nu mai era un cadavru, ci un schelet maroniu, o grozăvie impersonală.

– Cine este? Cine era? a șoptit Letty.

Harry Stoddart era deja în genunchi, examinând corpul. Femeie. Moartă de ceva ani... e imposibil de spus pe loc de câți ani, dar degradarea este completă, după cum vedeți. Cred că putem spune, a continuat el, după giulgiul improvizat, că nu este vorba despre o înhumare. Ăsta este un covor persan extrem de bun. Era tânără, judecând după condiția bună a danturii. O femeie înaltă, a spus el gânditor. A privit-o rapid pe Letty... și dolihocefalică. Nu vă pot spune mai multe acum în legătură cu identitatea ei, dar cred că vă pot spune cum a murit.

Au făcut cu toții, inconștient, un pas spre cadavru, uitându-se în jos.

– Aici, a spus Stoddart, cu lupa într-o mână, este vorba doar de o primă impresie și nu vă garantez nimic până când concluzia mea nu va fi confirmată de o autopsie, dar ați observat acest os micuț în formă de U? Este osul hioid și este rupt. A fost strangulată. Cel puțin asta este sigur. Desigur, e posibil să fie și alte lucruri...

Letty a avut senzația că știa răspunsul la propria întrebare când a spus: „Are cineva o teorie despre cine ar putea fi?"

– Mama mea. Este mama mea.

Vocea a venit din spatele grupului. Cu toții s-au întors șocați, văzându-l pe George, sprijinindu-se de umărul lui Eleni, îndreptându-se șchiopătând spre ei.

Stoddart s-a ridicat imediat în picioare, așezându-se între pacientul lui și rămășițele femeii moarte.

– Eleni! Unde-ți stă capul? Du-l imediat înăuntru pe George! Piciorul lui! O să strici toată munca mea! Ca să nu mai vorbim de tulburarea echilibrului psihologic. Nu ar trebui să ia parte la asta! Plecați! Imediat!

Eleni a tresărit, dar nu a avut nici o îndoială pe care dintre cei doi bărbați trebuia să-l asculte. A rămas pe loc.

– Dacă are cineva dreptul să fie aici, atunci acea persoană este cu siguranță George! a spus ea sfidător. L-ai auzit! Aceasta este mama lui, Ilse!

– M-am temut de asta, a spus Stoddart. Dar, dacă tot eşti aici, băiete, spune-ne, de ce eşti atât de sigur?

– Covorul, a zis George palid, dar hotărât. Este cel pe care îl avea în cabinetul ei. Mi-l aduc bine aminte. Obişnuiam să mă aşez şi să mă joc pe el când eram copil, în timp ce ea îşi scria scrisorile la birou. Marginea, o vedeţi? Obişnuiam să fac curse în jurul ei, cu maşinuţele de jucărie. Ar mai putea fi încă o pată de cerneală în colţul din stânga jos. Am vărsat o călimară cu cerneală peste el şi am fost bătut la fund... A dispărut când a plecat în Europa. Nu mi-a trecut prin cap să mă întreb de ce. Am ştiut atâţia ani că mama mea zăcea moartă, înecată, undeva pe fundul Rinului. Trupul ei nu a fost recuperat niciodată. Tata mi-a arătat articolul din ziar. Îmi spune cineva de ce cred că mă uit la ea acum, întinsă acolo pe pământ, cu gâtul rupt?

– Să intrăm în salon? Gunning? Letty? Doctore? a sugerat Mariani.

– Nu, a insistat George. Vom sta cu toţii aici. Toţi. Până ce aud nişte răspunsuri. Cu toţii vrem să ştim. Cu toţii meritäm să ştim. Şi nu o voi lăsa din nou singură până când nu se clarifică totul.

Eleni l-a ajutat să se aşeze pe statuie şi şi-a pus un braţ de sprijin în jurul lui.

– Daţi vina pe mine – sau mulţumiţi-mi mie –, veţi fi încântaţi când veţi auzi totul, a spus Mariani. M-am gândit că tatăl tău şi-a pierdut două soţii în

împrejurări tragice. Ni s-a spus că prima lui soție, mama ta, George, și-a găsit moartea pe un continent unde se dezlănțuia războiul și se petreceau lucruri îngrozitoare. Au murit milioane de oameni în acei ani... ce mai însemna încă o moarte? Nefericită, dar deloc surprinzătoare. Nimic care să declanșeze o anchetă. Dar am o muză suspicioasă și răutăcioasă care mă conduce pe coridoare pe care ceilalți le evită. Am făcut anumite verificări. Am cercetat tot ce mi-a căzut în mână din ce s-a publicat în perioada plecării mamei tale în Europa. Am găsit înregistrările navale pentru ziua când a plecat. A existat o cabină la clasa întâi rezervată pe numele ei, dar era o cabină dublă și erau trecuți doi ocupanți. Te-ar surprinde, George, să auzi că al doilea nume era *al tău?* Știai de planurile ei?

George a clătinat din cap amorțit și a privit din nou oasele, cu ochii plini de lacrimi, cu chipul unui copil lovit de durere.

– Mama nu mi-a spus asta. Tata nu m-ar fi lăsat niciodată să plec. Ar fi pedepsit-o dacă ar fi știut că se gândea să mă ia de aici.

– Ar fi pedepsit-o? a întrebat blând Mariani.

George a încuviințat.

– Uneori, el era... rău. Înainte de a pleca... nu-mi aduc aminte cu cât... o săptămână sau două... s-au certat. Nu era pentru prima oară. Îmi amintesc că eram foarte mic... uitasem cu totul despre asta până zilele trecute... mă jucam în spatele canapelei în salon.

Tata a intrat și a țipat la mama. De obicei, ea nu-i răspundea, dar de data asta a făcut-o. El a plesnit-o peste față. Când m-am târât, plângând, ea stătea pur și simplu acolo, tăcută, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Dar i se prelingea sângele pe față și pe bluza ei albă. Obișnuia în vremea aceea să poarte un inel cu o pecete. Trebuie s-o fi tăiat. El s-a uitat lung la mine și a plecat fără un cuvânt.

George i-a aruncat o privire lui Letty.

– Vinul pe care l-a vărsat Phoebe? a întrebat ea.

– Da. Culorile. Roșul sângeriu care se scurgea pe pânza albă și izbucnirea nervoasă a tatei. Totul mi-a revenit în minte.

– Deci, se pare că din motive personale și casnice, doamna Russell intenționa în secret să-și ia fiul în Germania cu ea, a spus Mariani revenind. M-am gândit eu. M-am întrebat de ce. M-am întrebat dacă plănuia să se întoarcă. M-am întrebat de ce aceste două locuri la clasa întâi nu au fost ocupate ulterior. Jurnalul de bord al ofițerului care ținea registrele este încă o chestiune de consemnare.

Tânărul părea din ce în ce mai dezgustat. Eleni a vorbit pentru el. Și a ales s-o facă în greacă.

– Inspectore, dacă sunteți dispus să auziți dovezi, aflate de o servitoare din gura angajatorului ei beat, atunci ascultați, a anunțat ea. La început, înainte de a-și da el seama cât de apropiată eram de George, destul de des, când bea prea mult, devenea sentimental,

plângăcios și obositor. Și relua mereu aceeași temă. Soția lui, Ilse, l-a înșelat. Fusese logodită cu un compatriot înainte să intre Theodore în scenă și, cumva, a convins-o să-l părăsească pe tânăr și să se căsătorească cu el. Dar omul a rămas aici pe insulă și când s-a născut George, blond, cu ochi atât de albaștri, Theodore a început să bănuiască că Ilse nu a rupt legătura cu fostul iubit și că își regretase alegerea. A crezut că George nu este fiul lui, deși niciodată nu a dat glas acestor suspiciuni când era treaz. Într-adevăr, cred că îl iubește pe George, în măsura în care e capabil de iubire. Dar nu a mai avut alți copii. Nici cu cea de-a doua soție nu a avut copii. S-a gândit că poate e steril. Pentru un om ca el, gândul acesta era usturător. A ales să dea vina pe femeile din lumea lui. Toate acestea s-au întâmplat înainte de a veni eu să lucrez aici și eu doar i-am auzit pălăvrăgelile, versiunea alimentată de vin, dar dacă îmi sunt permise propriile teorii, inspectore... A făcut o pauză și a așteptat semnul de încurajare al lui Mariani. Omul are o minte suspicioasă și are metodele lui de a obține informații. Aș spune că atunci când Ilse i-a zis că se întoarce acasă într-o perioadă furtunoasă și când a descoperit că voia să-și ia băiatul cu ea, s-a convins că ea plănuia să nu se mai întoarcă. Poate dacă studiați cu și mai multă atenție listele dumneavoastră cu pasageri, s-ar putea să găsiți un anumit nume german printre aceștia. Un iubit care a făcut o călătorie spre casă neașteptat de solitară?

– Chiar așa, domnișoară, și-a murmurat Mariani aprobarea. A oftat și a aruncat o privire statuii răsturnate. Am de asemenea numele pietrarului care a fost rugat să facă acest... ăăă... indicator. Și data de livrare. Este gata să depună mărturie. Mariani s-a întors spre doctor. Stoddart, crezi că toate aceste dovezi medicale pot fi susținute într-o sală de judecată? a vrut el să știe.

Întrebarea, cu implicațiile ei pentru tatăl lui, a fost întâmpinată de un urlet de disperare din partea lui George și, la un semn al lui Eleni, oamenii s-au apropiat și l-au dus înapoi în casă. Letty s-a întins după Gunning.

– Nu putem face nimic, Letty, a șoptit el. Situația nu mai e în mâinile noastre. Ai putea spune că este la voia întâmplării.

– Cred că o aud pe afurisita de Tisifona care se năpustește asupra celei de-a treia victime, a spus ea încet.

Au găsit a treia victimă o oră mai târziu, bălăbănindu-se într-un platan în piața de lângă catedrală. Gunning a identificat formal cadavrul.

Chemat de un sergent înnebunit care a ajuns la vila Europa într-o viteză amețitoare, volubil în relatarea și scuzele sale, Mariani a fugit, strigându-le lui Gunning și Aristidis să-l însoțească. Au sosit în piață, eliberată și înconjurată de un cordon de poliție. O mulțime de oameni, care gesticulau îngroziți, i-au

bombardat pe ofițeri cu mărturiile lor. Toate privirile erau atrase de corpul lui Theodore Russell care se rotea încet și grotesc deasupra meselor cafenelei. Una din mese zăcea, răsturnată, sub picioarele lui.

– Bănuiesc că nu e un linșaj organizat, s-a gândit Gunning că e prudent să stabilească.

– Deloc. Neatenția poliției poate că a fost un factor, a admis Mariani, dar nu reaua-voință. Un om deștept. Și mult mai puternic și eficient decât agenții mei. Și-a folosit autoritatea pentru a scăpa de sub paza lor înainte de a ajunge la secție și a fugit în stradă. S-a îndreptat direct spre copac și s-a spânzurat cu cureaua. Chelnerul care a încercat să-l oprească a primit o lovitură în gură pentru efortul lui. Și-a dat seama Russell că totul s-a terminat pentru el? Un ultim gest emfatic de a-și repara greșelile? Vom ști vreodată? Presupun că nu ne-a oferit satisfacția unui bilet explicativ.

– Nu e cazul, a spus Aristidis, hipnotizat de imagine. Când ni s-a îngăduit satisfacția morții lui.

– „S-a sinucis, câtă vreme echilibrul său mintal a fost tulburat." Cred că de data asta judecătorul va simți că utilizarea frazei se justifică, a spus Gunning. Și-a croit drum prin cordon, pentru a murmura o rugăciune la picioarele lui Theodore.

– Nu e timp pentru o explicație?

Inconștient, Letty a dat glas gândurilor lui Mariani. Fugise după slujba de duminică dimineața

împreună cu Gunning, în anonimatul hotelului din fața portului, al decadenței familiare a palmierilor din ghivece, al sunetelor pianului și ale ceștii calmante de Earl Grey. O legătură esențială cu normalitatea după drama cumplită din ziua precedentă. Și o ocazie de a fi singuri, să întrebe, să regrete și să dispere.

– Foarte nedrept din partea lui, chiar *in extremis.* A avut îndrăzneala de a alcătui biletul de sinucigaș al soției sale, dar nu a lăsat nici un indiciu în privința ultimelor lui gânduri.

– Nu sunt sigur că aș vrea să le aud, a spus Gunning.

– A găsit Mariani scrisoarea originală a lui Phoebe? Nu, sigur că nu, și-a răspuns ea la întrebare. Nu ar fi lăsat-o acolo. Dar pot ghici, nu-i așa? Ce i-a spus Phoebe lui George în ultima clipă?

– O, Doamne Sfinte! a tras Gunning aer în piept. Desigur! Când Theodore a deschis plicul, orice a spus în scop de rămas-bun și de păreri de rău și așa mai departe trebuie să se fi referit la schimbările prevederilor testamentului. „Totul este al tău acum, George. Știu că te vei folosi bine de avere. Transmite dragostea mea băieților.“ Ce crezi?

– Mă tem că da. Iar Theodore, cu sunetul morții soției lui care îi răsuna încă în urechi, află că nu el va pune mâna pe averea pe care o aștepta, ci fiul lui. Cel puțin, bărbatul pe care îl recunoaște ca fiind fiul lui. Cu excepția cazurilor în care era beat. Nu-mi pot

imagina neîncrederea și furia lui. De ce e atât de favorizat George? Suspiciunile și furia trebuie să-l fi înecat. A furat scrisoarea lui Phoebe și a pus în loc paginile pe care le-a rupt din piesă. Știa mult mai multă greacă decât lăsa să se înțeleagă! „Ipolit, ce ai de spus?" Ne sufla nouă, ghidându-ne. Iar noi nu am văzut. Am fost atât de orbiți de puterea unui mit familiar, încât nu l-am pus sub semnul îndoielii.

– Pregătise totul ca George să fie învinovățit dacă autoritățile considerau că cineva era vinovat, a spus Gunning cu tristețe.

– În orice caz, i-a oferit doar ocazia după care tânjise, să-l facă praf pe George, cu toate resentimentele înăbușite de-a lungul anilor. Și cu bonusul aparentei justificări a comportamentului său agresiv. Putea juca rolul soțului și al tatălui nedreptățit. Toți cei care îl cunoșteau l-ar fi compătimit, nu l-ar fi învinovățit. Și noi am făcut la fel! Nu l-ar fi deranjat deloc dacă George ar fi murit căzând de pe stâncă, nu-i așa? Ar fi pus mâna pe bani, legal, și cred că Eleni și băieții ar fi trecut printr-o perioadă dificilă.

– E în regulă, Letty, a spus blând Gunning, nerăbdător să-i îndepărteze viziunea tristă. George este cu noi și se recuperează bine. Îi aduce mâine pe băieți și trebuie să spun că este o idee bună. Exact ceea ce are nevoie această casă veche – câțiva puștani gălăgioși prin jur. Am spus că vom rămâne și vom da o mână de ajutor – m-am gândit că nu te vei supăra.

– Ei bine, asta ar trebui să-l ajute să se întoarcă la normalitate, a spus Letty. Ai fost plecat toată ziua să dai declarații și presupun că nu ai observat, dar George a dat ordine ca Dionisos să fie îngropat. Bruta aia urâtă va fi spartă și folosită să umple groapa, iar zona va fi acoperită cu gazon. Zeițele au fost puse într-o căruță, încă certându-se și nu voi întreba unde au fost duse. Deși Artemis era chiar specială... la un muzeu, crezi? Oricum, sunt de acord! Schimbările vor alunga cu succes umbrele.

– Bineînțeles că am observat. E ca și cum ai scoate un dinte cariat. Umflătura și durerea încep imediat să dispară.

– Știi, uneori am auzit-o pe mătușa mea zicând că este greu să identifici dintele care te doare, a spus Letty încet, căutând o soluție. Am crezut că sunt îndemnată de Phoebe să-i răzbun moartea, dar nu mai sunt atât de sigură. Am avut sentimente de neliniște în legătură cu casa asta, din clipa în care i-am trecut pragul. William, crezi că am răspuns unei grozăvii mai vechi... tremurând ca strunele unei viori după ce a trecut arcușul peste ele?

Gunning, raționalistul, era incomodat de idee.

– Lui Ilse, vrei să spui?

– Da. Când am citit tăieturile alea din ziar în biroul lui, am avut un sentiment puternic de suferință și mânie. Cum ar putea cineva, William, să-și ucidă soția și apoi să-și mintă băiatul în legătură cu moartea ei?

Trebuie să fi obținut hârtia de la ambasadă în câteva zile... săptămâni mai târziu și a folosit-o. E foarte probabil ca un copil să creadă o poveste ca aceea, iar datele s-au potrivit. Am observat că nu era nici o listă a morților care să-i strice povestea. Dar Mariani a reușit să pună mâna pe informațiile de la ambasada germană. Theodore a stat deoparte și a privit cum băiețelul lui scria „Te iubesc, mamă" în josul hârtiei cu ajutorul căreia pusese la cale o înșelăciune diavolească.

– Un om profund nefericit, a spus Gunning, privind deasupra zidurilor orașului, căutând conturul proeminent al muntelui sacru.

– Care exprima nefericire. Letty și-a amintit de cuvintele lui Aristidis. Dacă vreodată un om a avut abilitatea de a stârni nori de furtună, acela a fost Theodore. Sper că acum se odihnește.

39

– William! N-ai adus niciodată vorba despre asta, dar trebuie să-ți fi trecut cu siguranță prin cap să te întrebi de ce Andrew nu a obiectat la venirea mea în Creta. De fapt, m-a încurajat. Mi-a pregătit drumul. Am avut un gând oribil! Ar fi putut, ticălosul, să încerce să scape de mine? Ce crezi? Poate Maud l-a citit în cele din urmă! Și s-a repezit la bijuteriile lui cu un cuțit pentru tăiat hârtia! William?

Letty s-a ridicat imediat, alarmată să descopere că vorbea de una singură. Iarba de lângă ea purta încă urma trupului său. Mă rog, îi va pune întrebarea după ce se va întoarce din hoinăreală.

După zece minute a început să se îngrijoreze că el nu s-a întors. A privit în jurul ei la pădurea de stejari unde au ales să ia prânzul. Brânză și fructe puse la pachet pentru ei de Maria, ca să le ia cu ei în una din rarele lor zile libere, departe de excavații. Un soare de aprilie pârjolea până jos, căldura lui fiind filtrată prin frunzișul bogat de primăvară, iar ea și-a dat seama că habar nu avea unde era, dar, indiferent unde se afla, era un drum lung până acasă, în Kastelli. Caii stăteau la umbră, mulțumiți să ia o pauză după încercarea aventuroasă a călăreților lor de a înconjura masivul Iuktas.

Nu se mai oferise nimeni să-i însoțească, refuzând cu zâmbete complice și priviri tainice. Aristidis era din ce în ce mai absorbit de munca lui de pe promontoriu, ținând strâns frâiele autorității pe care Letty i-a acordat-o lui, cu bucurie. George a fost cel care a venit cu sugestia. De ce nu i-am preda totul lui Aristidis? George era gata, cu noile fonduri obținute, de a-l sprijini în proiectul lui. Letty a fost de acord să contribuie cu jumătate din cheltuieli și eventual să se ocupe de publicarea rezultatelor de la Londra.

Cincisprezece minute.

– William! Unde ești? Dacă ai dispărut din nou, de data asta nu te voi ierta!

O ploaie de pietre de pe stânca din spatele ei a anunțat-o de sosirea lui Gunning, roșu la față și gâfâind, alături de ea.

A scos din plastron o legătură stâlcită de plante și i le-a dat. Ea a înțeles imediat.

– Ăsta este frăsinel? *Erotas?* Și l-ai cules de acolo de sus? A scrutat fața prăpastiei uluită, zărind un mănunchi de ierburi chiar în vârf. O, Dumnezeule! William, nici măcar o capră de munte nebună, cu un băț de ghimbir vârât în partea din dos, nu s-ar încumeta să urce!

El a dat din cap, mulțumit de el însuși, gâfâind încă din cauza efortului.

– Vino, stai lângă mine și trage-ți răsuflarea. Chiar m-am îngrijorat. Poftim, o îmbrățișare. Iar asta este dovada de iubire de care ne-a spus George? S-a uitat pentru o clipă la mănunchiul trist, apăsându-și nasul în el apreciativ.

– ...„o ușurare sigură,

Pentru a scoate fierul ascuțit și a alina suferința“, a murmurat el.

– Ce am făcut eu cu viața mea înainte de a intra tu în ea, desenând și făcând rime? a întrebat ea. Și de a te urca pe stânci. Ei bine, trebuie să-ți spun că funcționează. Sunt impresionată. Furioasă din cauza riscurilor pe care ți le-ai asumat, dar impresionată.

– Foarte bine, a spus el. În acest caz poate că efortul se va fi dovedit că merită.

– *Se va fi* dovedit? Ce vrei să spui? Folosești cumva viitorul anterior?

– Cu siguranță. Într-o oră, poate mai mult, mă voi gândi din nou și îl voi înlocui cu mai mult ca perfectul. Dacă frăsinelul își face treaba.

– William! Să iau asta drept o propunere?

– Ei bine, eu nu sunt Zeus să sar pe o fată fără permisiune.

– Foarte bine, în acest caz...

S-a aplecat și a început să tragă de cizme.

– Ascultă, Letty. Ăăă... nu pot spune că am experiență prea multă în legătură cu dezbrăcarea de către o driadă într-o pădure de stejari și sunt sigur că voi, spiritele pădurii, aveți metodele voastre, dar aș spune că ai început cu siguranță de la capătul greșit.

Ea l-a privit cu ochi nevinovați.

– Fac doar ceea ce mi s-a spus. Caut copite despicate.

„Un thriller istoric de excepție, o goană cu sufletul la gură prin labirintul istoriei."

Library Journal

LAETITIA TALBOT...
un arheolog neofit dornic de aventură se alătură expediției conduse de Theodore Russell, în căutarea unei fabuloase comori: Mormântul Regelui Zeilor.

DAR CASA ARHEOLOGULUI RUSSELL...
din splendida insulă Creta, opulenta Villa Europa, ascunde în pivnițele sale nebănuite secrete.

INEXPLICABILA SINUCIDERE...
a soției arhitectului și accidentul fiului său o fac pe Laetitia să pornească propria anchetă.

INVESTIGAȚIA EI...
va scoate la lumină iubiri și rivalități îngropate în tenebrele trecutului. O cu totul altă arheologie, prin înfiorătoare catacombe ale istoriei...

ISBN 978-973-143-098-0

www.nemira.ro